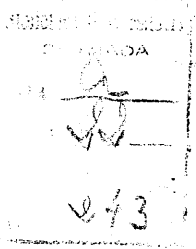
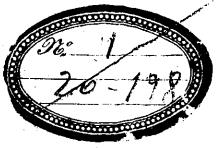
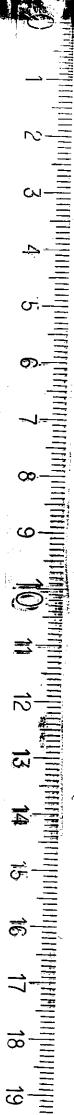

4 to 8-8

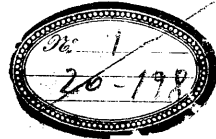
WE

43

~~1 to 8~~

~~8~~

STANDARD TIME

1913

243

De...
D E
IMMACVLATA 9309

B. V. DEI GENITRICIS M.
CONCEPTIONE.

S I V E

DE SINGVLARI ILLIVS IMMV:
nitate ab Originali peccato, per IESV Christi
filij eius cumulatissimam Redemp-
tionem,

L I B E R V N V S.

AVTHORE

IACOBO GRANADO GADITANO SOCIETATIS
*Iesu, in Collegio Hispalensi S. Hermenegildiciusdem Socie-
tatis, Theologia professore.*

AD ILL^m. ET R^m. D. D. PETRVM
DE CASTRO ET QVINONES
ARCHIEP. HISPAL.

V. de Min...

H I S P A L I,

Apud Franciscum de Lyra, cum gratia, & priuilegio.
Anno M. D. G. X VII.

11872238

T A S S A.

YO Pedro Montemayor del Marmol, escriuano de la Cámara de su Magestad, de los que en su Real Consejo residen, doy Fé, que auiendo se visto por los señores del dicho Real Consejo, vn libro intitulado, De Immaculata Beata Virginis Dei Genitricis Conceptione. Conpues to por el Padre Diego Granada, de la Cõpañia de Iesus; que con licencia de los dichos señores fue impresso, tasfaron cada pliego del dicho libro a quatro maravedis: el qual tiene treynta y dos pliegos, que al dicho respetto monta cada cuerpo del dicho quatro reales menos vn quartillo, y que esta tasa se pusiesse en cada cuerpo del dicho libro, para que se sepa el precio poque se á de vender. Y para que dello conste, di esta Fé en la villa de Madrid: A onze del mes de Mayo, de mil y seyscientos y diez y siete años.

Pedro Montemayor del Marmol.

E R R A T A S.

Fol. 13. pag. 2. lin. 21. dele. ibid. l. 29. voluntatum. ibid. l. 22 dele. Fol. 20. p. 2. l. 7. dele. Fol. 23. p. 1. l. penult. quolibet. Fol. 25. lin. 19. deriuanda. Fol. 31. l. 16. asserta. fol. 33. p. 1. l. 18. afflicto. fol. 35. l. 33. mediate. fol. 37. l. 30. inflitam. fol. 40. p. 2. l. 33. eo ipso. fol. 53. p. 1. l. 15. contritura. fol. 64. p. 2. l. 14. declarer. l. 17. religionem. fol. 66. p. 1. l. 24. edito. fol. 73. p. 1. l. 29. datrum. fol. 85. p. 2. l. 15. nempe. fol. 86. p. 1. l. 9. etenim. l. 35. amicitia, ibid. magno. ibid. l. 36. veniale. fol. 110. p. 1. l. 11. partem.

Librum hunc vidi, & cū suo archetypo contuli, quod sacrae Caesaræ Maiestatis Senatus idemque grauisissimus approbavit, & cum his mendis correspondet suo exemplari. Datum Matriti die quarta mensis Maij, Anni 1617.

Licentiatus Murcia de la Llana,

DE mandato supremi Senatus Regis Catholici vidi librum vnum de Immaculata Beata Virginitate ab originali peccato, Authore R. Patre Didaco Granado Societatis IESV, in Hispalensi diu Hermengildi Collegio Professore. In quo ni hil inueni bonis moribus contrarium, aut Fidei catholicae aduersum, immo cum maxima distinctione, claritate, & perspicuitate compositum, & sana, & solida doctrina, & omnigena eruditione refertum, & tandem suo Authore dignum animaduerti. Quare dignum iudico, ut praelo mandatum in Deiparę Virginis honorem, & piorum vtilitatem evulgetur, & in publicam lucem emittatur. Datum in Conuentu Carmelitarum Matriti, septima die Mensis Februarij, Anni. 1617.

Mag. Fr. Ambrosius Vallejo.

Tiene Licencia, y Priuilegio de su Magestad este tratado de la Immaculada Concepcion de la Santissima Virgē Maria Madre de Dios, que compuso el Padre Diego Granado de la Compania de IESVS, para que ninguno otro lo pueda Imprimir, ni vender sin su licencia, por espacio de diez años. Su fecha en Madrid a 28. de Febrero, deste año de 1617. Ante Pedro de Contreras Escriuano de Camara de su Magestad.

ILLVSTRISSIMO

D. D. PETRO DE CASTRO ET

Quinones Archiepiscopo Hispalensi, à
Regis Conf. &c. S.

I VRE quidem optimo (Princeps illustrissime) cense-
tur singularissimum illud Priuilegium, quod vniuersa
ferè Ecclesia publicis, ac festiuis acclamationibus sa-
cratissime Virgini Deiparæ, hominum, angelorumq; supre-
mæ Reginæ Mariæ cælitus cõcessum proficitur: illa nimirũ
antiqua, summaq; immunitas ab Originario peccato: mun-
dum sanctum, diuinum, tamque eximiũ, ac singulare beneficiũ,
quodd in nullam aliam puram creaturam vnquam collatum
est, aut futuris olim sæculis conferendum sit. Et si enim An-
geli sancti nullius peccati labe infecti fuerint, idq; similitu-
dinis cum hac Virgine planè diuina commune habeant: ni-
hilominus in eo maximè illis antecessit, quod eos origina-
ria macula inficere minime potuit: nec, si potuisset, voluit
Deus Opt. Max. eos vni capiti ita subiectos, vt eo peccante,
& debitum contrahendæ culpæ, & culpam ipsam incur-
rent. At Maria hominum, angelorumq; Regina cum verè
tamquam membrum sub vno generis humani capite Ada-
mo terrestri contineretur, propter cuius culpam omnes om-
nino puri homines & peccati debitum, & peccatum ipsum
contraxerunt: hæc (inquam) plusquàm angelicæ puritatis Vir-
go nouo ac plane mirabili modo sic præuenta diuinitus est,
tamq; copiosa gratiæ cælestis affluentia irrigata, vt nec pri-
mam Adami, & posterorum eius culpam incurrerit, nec
propriam, proximumq; debitum illius incurrendæ contraxe-
rit. Et verò quoniam huius libri scopus est, pro mea tenui-
tate, diuino, ac virgineo fauente numine, firmissima quedã
iacere fundamenta, quibus hæc Dei genitricis puritas planè
mirabilis erecta surgit, stabilisq; consistit; vt omittam plu-
ra alia, quibus tibi illustrissime Præsul, maximè deuinctus
sum,

sum, hoc vnum me penitus adduxit, imò & coegit, vt illum ad singularis tuę pietatis aram deferrem, ac tibi consecrarem. Te namq; cęlum ad Granatensem Tiaram euexit, vt libros illos penitus ignotos, & cæcis terrę visceribus delitescentes, in lucem referres, qui tã præclarum de Marię immunitate testimonium ferunt: & inde ad Sedem Hispalensem (te etiam renuente) traduxit, vt tua autoritate, pietate, & efficacitate singulari causam hanc mirũ in modum promoveres, ita vt ad Domini nostri Pauli V. sacratissimos pedes iam deuoluta, simul cũ humili equę ac valida supplicatione Imperatorum, Regum, Principum, Pręlatorum, Academia rum, Capitulorum, ac Religiosorum cętuum, vix aliud, quã tanti Pontificis auidißimę sperata, ac Deiparę debita voluntas desideretur, vt tanto negotio felicissimus finis imponatur, & antiqua tandem lis dirimatur; in qua, si Marię, Deiparę causa agitur, quis nõ summis expetat votis, vt vincat: quis contra illam audeat suum adijcere vel patrocinium, vel cal culum? Ipsius ergo Virgineę pietatis sit tibi (clarissime Pręsul) felicissimos, ac diuturnos vitę annos impetrare, qua & controuersiam hanc prorsus diremptam, & veritatę ipsam ab Ecclesia definitam videre liceat: Nestoreos, inquam, annos, in quibus postquam per Orbem vniuersum festiuis acclamationibus celebrari gaudeas: præmium nunquam inter moriturum percipias pro cura, ac sollicitudine vere pastoritia, in procurando, amplificandoq; huius præcellentissimę Virginis honore; quem perinde ac proprium, continuũ, am plissimũ, iucundissimũ ducit, habetq; ipse Optimus Deus. In nostro D. Hermenegildi Hispalensi Collegio, &c.

Iacobus Granada.

P R Æ F A T I O.

DISPVTATVRVS de singularissimo priuilegio, quo internerata Dei genitrix ab Originali Peccato præseruata est, iniuriã certę non leuem nobilissimo huic argumento, & tantę Virgini inferrę, nisi ad Sacratissimam illius aram genibus prouolutus, Marię præclarissimum nomen implorarem. Sonat (teste B. Hieronymo de nominibus Hebraicis) Maria idē, quod *Illuminatrix mea, et Stella maris*. At quę Virgo præferet facem nostris disputationibus, & si perobscuris, nisi quæ & re, & nomine illuminatrix est, seu. *Lampas inextinguibilis*: vt eleganter S. Cyrillus in tomo 6. & cap. 6. Concilij Ephesini? Ille merito sapiēs, qui teste Salom. Sap. 7. *Proposui* (inquit) *pro luce habere illã quoniam inextinguibile est lumen illius*. Iam veró si disputationes mare sunt, vt loquitur S. Ambros. lib. 4. in Lucam, vbi argumentorum fluctus nauis mentis humanę interdum demergunt, interdum portu operiunt: Maria certę inuocanda est, quippe Stella maris mentem diriget, vt optatum veritatis portum teneat. Prodeat ergo liber hic in lucem sub tanta luce, quæ Originalis Peccati tenebras ab illa lucidissima nube disijciat. Pandantur vela tenuitatis ingenij nostri: nam spirante tantę virginis Fauonio, superabuntur difficultatũ fluctus, foelic ac celeri cursu decurret nauis, & dirigente hac Maria Stella, ad optatissimũ veritatis portu perueniet. Et quoniam in tãtã Regine manu est Sceptrum rectę doctrinę, ut B. Cyrillus supra dixit, sapienter, ipsi post regem, & filium eius, & nos, & doctrinam nostram omnino gubernãdos & corrigendos subijcimus; sicut & Ecclesię Catholicę, quę tantę Domine sedes, & regnum est.

¶ Stylus, & partitio libri.

Quoniam plene intelligi, & satis explicari non potest priuilegium immunitatis Beat. Marię, nisi perspicuę con steter de ipsa ratione, & effectus culpę, à qua diuinitus præseruata est; necessariũ duximus hoc loco disserere de Peccato Originali, & transfusione illius in vniuersam Adami posteritatem. Rursus cum ex collatione huius Sanctissimę matris ad vniueritum filium suum, dilucidius deducatur,

catur, eam ab originali fuisse immunem; dicendum etiam non nihil erit de immunitate Christi Domini ab eodem peccato: ac postremo persuadendum, nulli omnino alteri homini privilegium hoc fuisse concessum, & ideo fuisse in Maria omnino singulare. Quatuor ergo disputationibus complectemur, quidquid de huius libri argumento disserendum est. In prima agetur de essentia Peccati Originalis iustitiæ originali oppositi, & generali illius transfusione in posteros Adami. In secunda, de naturali ac necessaria Christi Domini immunitate à peccato originali. In tertia, ac præcipua de gratuita ac liberali immunitate B. Mariæ ab eodẽ peccato. In quarta, de singularitate privilegij immunitatis B. Mariæ.

Stylus non poterit non esse diuersus ab eo, quem in alijs cõtrouersijs theologicis magis probaui: nã neq; ita adstrictus erit quæstionibus, & articulis S. Thomæ, quippe qui diuersis in locis de huius libri argumento disseruit. Quamuis in tâti Doctõris gratiam, singulas disputationes huius libri super aliquã Quæstionem, aut Articulum illius instituemus neq; ita studebimus breuitati, atq; inijs, quæ hætenus dictauimus: argumentum enim huius libri, & studium tuendi, ut par est, Reginæ mundi ac Matris Dei nobilitatem, & puritatem, nos cogit esse longiores, & vela omnia nauiculæ nostrę pandere, ubi tantum gratiarum, & donorum mare tranandum est. Et quidem quoniam tertia disputatio libri est præcipua illius materia, in reliquis ad breuitatem potius inclinabimus.

Ad Articulum 1. Quæstionis 95. Primæ partis
S. Thomæ. Et Quæstionis 81. 82. & 83. Primæ secundæ.

D ISP.

DISPUTATIO: PRIMA.
DE ESSENTIA
Peccati originalis Iustitiæ ori-
ginali oppositi, & generali illius
transfusione in posteros
Adami.

CAPIT. PRIMVM.

*Primos parentes generis humani Iustitia originali, &
Gratia decoratos fuisse, cum primum à Deo
creati sunt.*

ONCORS Theologorum sententiã est, primos parentes generis humani non prius conditos fuisse in puris naturalibus, & postea iustitiã originali decoratos; sed in primo suæ creationis momẽto diuinitus eam accepisse. Id quod ex dicẽdis perspicuè patebit. Solet verò, & merito disputari, an cũ primũ conditi sunt, gratiam haberint, qua homo redditur iustus, & quæ iuxta dicta in materia de gratia, radix est virtutum infusarum, nec ab illis separatur.

A

Partem

Alexan. Partem negantem amplectuntur Alexander. 2 p. q. 90. m.
Bonau. 1. art. 1. S. Bonaventura in 2. diff. 29. artic. 2. q. 2. Scotus ibi-
Scotus. dem q. vnica ad 4. Suaderique potest primò, quia naturalia
 sunt priora supernaturalibus: ergo prius conditi debuit natu-
 ra humana, & postea infundi gratia. Secundò; quia oportebat
 ab homine dilucidius cognosci, gratiam esse donum gratui-
 tum, & non debitum: hoc autem non aliter melius dignoscer-
 ret, quàm si priùs solam naturam, deinde gratiam accepisset.
 Tertio; quia magis distat natura à gratia, quàm hæc à gloria:
 sed homò prius accepit gratiam, quàm gloriam: ergo & prius
 habuit naturam, quàm gratiam. Quarto, quia decebat primos
 parètes non insigniri gratia, nisi liberè se disposeret ad illius
 infusionem: ergo prius se disposerunt, nimirum in prima sui
 creatione, deinde verò gratiam acceperunt in tempore pos-
 teriori.

Dicendum tamen est: Primos parentes non solum iustitia 3
 originali, sed etiam gratia sanctificante decoratos fuisse, cum
 primùm conditi sunt. Sic S. Thomas 1. p. q. 95. art. 1. Caieta-
S. Tho. nus ibidem, Molina tract. de opere sex dierum disp. 27. conc.
Caiet. 8. Valent. 1. p. disp. 7. q. 3. puncto. 2. Bellarm. tom. 3. libr. de
Moli. Gratia primi hominis cap. 3. Pererius tom. 1. in Genes. lib. 5.
Valen. 8. Valent. 1. p. disp. 7. q. 3. puncto. 2. Bellarm. tom. 3. libr. de
Bellar. Gratia primi hominis cap. 3. Pererius tom. 1. in Genes. lib. 5.
Pererius disp. de secunda excellentia status innocentie q. 1. & alij.
Gen. 1. Probatur primò testimonijs sacra Scripturæ Gen. 1. *Faciamus*
hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Vbi licet nonnulli
 interpretes, nihil discriminis agnoscant inter imaginem, &
 similitudinem; Origenes tamen, S. Basilus, S. Ambrosius, S.
 Nyssenus, Eucherius, Victorinus, Theodoretus, Rupertus, S.
 Thomas, Magister, & alij quos Pererius refert libr. 4. ad præ-
 dicta verba, magnum discrimen notarunt, quod ad propositæ
 assertionis confirmationem maximè facit: nimirum hominè
 dici factum ad imaginem Dei propter dona naturalia, ad si-
 militudinem verò propter supernaturalia, scilicet, sanctita-
 tem & iustitiam: sentiunt ergo in prædicto loco Geneleos
 haberi, primos parentes in sui creatione sanctitatem, seu gra-
 tiam accepisse. Et cap. 7. Ecclesiast. *Solummodo hoc inueni, quod*
fecerit Deus hominem rectum. Quem locum diligenter tractat
Ecc. 7. Lorinus ibi, & cum varijs Ecclesie Patribus ostendit, rectitudi-
Lorinus. nem istam fuisse sanctitatem, seu gratiam iustificantem,
 qua proinde censet insignitos fuisse primos parentes, cùm facti
 seu creati sunt. Consonat enim hic loquendi modus multis
 alijs

alijs testimonijs sacra Scripturæ, in quibus recti appellantur
 iusti, seu grati Deo.

Secundo probatur autoritate Conciliorum. Et quidem *Trident.*
 Valentia supra refert ex sess. 5. Concilij Tridenti canonem
 eiusmodi: *Si quis non confitetur primum hominem Adam cum man-*
datum Dei in paradyso fuisset transgressus, statim sanctitatem & iustitiam,
in qua creatus fuit, amisisse, &c. anathema sit. Sed reuera Canon ali-
 ter habet, scilicet, *sanctitatem & iustitiam, in qua constitutus fuerat.*
 Quæ verba longè alium sensum reddunt, & solùm signifi-
 cant id, quod apud omnes certissimum est, scilicet Adamum
 constitutum fuisse à Deo in gratia, antequàm peccaret: sed
 quod ea constitutio fuerit ab ipso creationis exordio, non
 declarat concilium Tridentinum, & ideo non vrget pro as-
 sertione nostra prædictum testimonium. Habemus verò aliud
 expressum in Synodo prouinciali Moguntina celebrata sub *Mogunt.*
 Archiepiscopo Sebastiano anno Domini 1549. nam in cap. 3.
 ait. *Primum hominem conditum fuisse ornatum iustitia & gratia.* Fa-
 uet satis Can. 19. Arausicani concilij: loquens enim de dono,
 quod homo in sui creatione acceperat, vocat illud *salutem:*
salus autem spiritualis, de qua ibi loquitur, gratia sanctifi-
cans est.

Tertio probatur testimonijs Patrum qui supra relati sunt.
 Nam in explicatione locorum sacra Scripturæ veritatem
 hanc differtè testantur: quibus adde S. Augustinum, qui *Augu.*
 tom. 3. in Enchirid. cap. 104. *Deus (inquit) primum hominem*
in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset. Salus autem
 hæc spiritualis est, ac proinde gratia sanctificans, seu iustitia.
 Et tom. 5. libr. 14. de Ciuit. cap. 1. r. *Fecit (inquit) Deus homi-*
nem rectum, ac per hoc voluntatis bona. Quæ verba iustitiam sig-
 nificant. Quod si tomo. 4. in lib. questionum noui, ac veteris
 testamenti quæst. 123. oppositum sentire videtur, non est ille
 liber S. Augustini, vt Bellarminus supra rectè probat: vel ex-
 ponendus est cum S. Thoma in hoc art. 1. ad 2. vt solum velit
 primos parètes non habuisse gratiam, seu Spiritum Sanctum,
 sicut nunc habent fideles, ita nimirum, vt statim post mortem
 gloria potiantur. Huncq; esse legitimum sensum, contextus
 ipse persuadet.

Quarto probatur ex perfectione operum diuinorum: de-
 cebat enim maximè artificem sapientissimum, qui in crea-
 tione hominis voluit quasi summam, & epilogum suorum
 operum

operum in lucem edere, non creare illum absq; perfectione naturali, & supernaturali, propria huius status. vnde cũ cetera forent valde bona, consentaneum erat hominem ipsum non carere præcipua bonitate, scilicet gratia. Confirmatur, quia Angeli decorati sunt gratia in prima sui creatione: ergo & primi parentes. Antecedens probauit in materia de Angelis. Consequentia probatur á paritate rationis: & quia argumenta partis contrariæ, si efficacitatem haberent, persuaderent Angelos absq; gratia conditos fuisse, vt patebit singula perpendenti.

Ad primum ergo respondetur, sat esse prioritatem naturæ inter naturam, & gratiam: hæc autem in eodem temporis puncto compatitur naturæ, & gratiæ simultarem, sicut in Angelis; & sicut in Christi Domini humanitate. Ad secundum respondetur, mentem Adami, & Eux fuisse in prima conditione diuinitus illustratam, vt cognoscerent, gratiã non esse naturæ debitam, sed liberali dono infusam à Deo. Ad tertium, concessis maiori, & minori, respondetur negando consequentiam: quia gloria non conceditur in hac vita, sed reservatur in futuram, gratia verò nunc infundi debet, vt sit principium merendi gloriam, & ideò gloria non confertur simul cum gratia: hæc verò bene potest infundi, cum primò conditur natura, vt ab initio incipiat mereri finem, propter quem condita est; sicut Angeli meruerunt gloriam in ipso puncto creationis. Ad quartum respondetur ex doctrina S. Thomæ supra in solutione 5. argumenti, potuisse primos parentes in eomet instanti, quo gratiam receperunt, se disponere ad illius infusionem medio actu liberi arbitrij diuinitus adiuti.

CAP. I I.

Quid iustitia originalis contulerit primis parentibus,

SECTIO. I.

De donis habitualibus.

Bellar. **C**onueniunt Doctores Catholici contra Pelagianos, & alios hæreticos, quorum meminit Bellarminus lib. de Gratia primi hominis cap. 1. Iustitiam originale fuisse donum

donum superadditum naturæ humanæ, ac proinde distinctum à corpore, & anima, atque à facultatibus, quæ ab anima dimanant. Et quidem ad modum loquendi potius quàm ad rem ipsam spectat, quod nonnulli Theologi controuertunt, an donum istud includat gratiam ipsam sanctificantem, an solum consistat in subiectione partis inferioris ad superiorem. Certum enim est ad perfectissimam hominis constitutionem, & illius status felicitatem, quam nomine iustitig originalis significant meliores authores, pertinuisse gratiam, & alia, quæ recensebimus, vt inde in sequentibus dilucidius pateat, quid peccando perdiderint primi parentes, & in quo consistat originale peccatum.

2. Imprimis ergo iustitia originalis sanctificauit primos parentes, & illos ad Dei amicitiam euexit: nam in illorum animum infudit Deus habitum gratiæ sanctificantis, à qua vt à radice dimanarunt in intellectum, & voluntatem habitus virtutum supernaturalium tam theologiarum, quàm moralium; & aliquos vel plures illarum actus elicuerunt quatenus ad illius status felicitatem pertinebant, & animam perfectè Deo subiciebant, ita vt quamuis tunc forent homines peccabiles, seu peccati capaces, quippe qui re ipsa peccauerunt, nihilominus quamdiu lethalem culpam non committerent, nec in venialem labi possent: vt in materia de peccatis tract. 4. disp. 1. sect. 1. cum S. Thoma, S. Bonauentura, Alexandro, Durando, & alijs probabamus.

3. Deinde parti superiori animæ, quam gratia, & virtutes decorabant, subdita omnino erat pars inferior, seu sensitua: ita vt nihil imaginari, nihil appetere posset, absq; præuio rationis consensu, ex quo mira consensio, & tranquillitas oriebatur. Ostendimus autem in materia de actibus humanis tract. 1. vel 2. hanc subiectionem fuisse effectum supernaturalis cuiusdam qualitatis, quam Deus appetitui corporeo, & imaginatiuæ infudit.

4. Tertio, conferebat iustitia originalis potestatem non moriendi: poterat enim homo in illo statu non mori, tum Deo illum protegente, tum ipso homine statutis temporibus edente fructum arboris vitæ, cuius efficacitas in eo sita erat, vt resarciret id totum, quod vi natij caloris deperderetur, vt lib. 2. de anima probabamus, & latius in speciali disp. de hoc argumento. Nec solum verò est, potuisse hominem in eo statu

non mori, sed etiam fuisse immortalem in hoc sensu, quod nimirum si non peccaret, nunquam esset moriturus, sed sine morte transiturus ad statum beatitudinis sempiternæ, ac proinde ad cælos, cum Deus veller, euolaturus.

Id quod aduersus Pelagianos tanquam fidei dogma credit Ecclesia. Primò, quia sacra Scriptura disertè testatur, *Gen. 2. In quocumque die comederis morte morieris.* Morte (inquam) non solum animæ, vt Pelagiani respondebant, sed etiam corporis, vt constat ex verbis cap. 3. *Quia comedisti de ligno, in sudore vultus tui vesceris pane, donec reuertaris in terram de qua sumptus es; quia pulvis es, & in puluerem reuerteris.* *Sap. 1. Deus mortem non fecit.* Et cap. 2. *Deus creauit hominem exterminabilem: inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarum.* Ad Rom. 5. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors.* Et cap. 8. *Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus verò vivit propter iustificacionem.*

Secundo, quia id ipsum á sacris Concilijs definitum est. *Mileuit.* A Mileuitano quidem in Can. 1. *Quicumque dicit Adam primum hominem mortalem factum, ita vt sine peccaret, sine non peccaret, moreretur in corpore, hoc est de corpore exiret non peccati meriti, sed necessitate nature, anathema sit.* Et á Tridentino sess. 5. Can. 1. & 2. vbi statuitur mortem corporis incurrisse primos parentes propter peccatum, & in eius comprobationem afferitur locus Apostoli ex cap. 5. epistolæ ad Romanos.

Quartò, conferebat iustitia originalis impassibilitatem, ratione cuius liberi erant, ac forent primi parentes ab omni molestia, dolore ve, id quod eleganter docuit S. Augustinus tomo. 5. libro. 14. cap. 26. vbi loquens de felicitate status innocentie. *Nihil (inquit) corruptionis in corpore, vel ex corpore vllas molestias vllis eius sensibus ingerebat, nullus intrinsecus morbus, nullus illius metuebatur extrinsecus: summa in carne sanitas, in anima tota tranquillitas; sicut in paradiso nullus æstus, aut frigus, sic in eius habitatore nulla ex cupiditate, vel timore accedebat bonæ voluntatis offensa.*

*

De causa immortalitatis, & impassibilitatis primorum parentum.

Dvbitari tamen optimo iure potest, à quo nam provenirent in nostris primis parentibus immortalitas, & impassibilitas. Molina in tract. de opere sex dierum disp. 28. conc. 3. & 4. existimavit, proventuram à quodam habituali dono diffuso per totum corpus humanum, ratione cuius redderetur expers mortis, & aliarum molestiarum. Probat primò, quia impassibilitas, & immortalitas in statu innocentie non forent miraculosa, aut ad breue tempus: Ergo non provenirent á solo Deo, sed ab aliqua causa secunda: probatur consequentia, quia eiusmodi diuturna opera non consuevit Deus facere sine interuentu causæ secundæ. Secundo probat, quia in appetitu sentiente habebant primi parentes qualitatem, qua omnino subdebatur appetitus ipse rationi, vt supra dictum est: Ergo & totum corpus habere poterat qualitatem, qua redderetur immortale. Tertio probat, quia beati reddentur immortales, & impassibiles media qualitate supernaturali corporibus inherente: hæc enim erit vna ex quatuor dotibus corporis gloriosi: & præterea damnatis conferet Deus qualitatem qua nequeant mori, pati tamen possint: Ergo potuit etiam Deus cõferre homini in statu innocentie qualitatem corpoream, qua corpus efficeretur incapax actionis afflictivæ, aut destructivæ. Quarto denique probat, quia in statu innocentie mulieres pariturae erant sine dolore, imò & salua integritate virginali: Ergo in corpore mulieris erat qualitas, qua, cum opus esset, sese relaxaret ad conceptum, & partum sine vlllo dolore: Ergo etiam erat vt esset impassibilis.

5 Hic tamen dicendi modus refellitur primo, quia est contra S. Thomam, qui 1. p. q. 97. art. 1. & art. 3. ad 1. disertè negat prædictam qualitatem, eumque sequuntur Caietanus ad ar. 1. Et Val. tom. 1. disp. 7. q. 4. punct. vltimo. Secundo, quia in statu innocentie homo exerceret actus facultatis nutritivæ: Ergo non poterat habere qualitatem corpori inherente, à qua proveniret immortalitas, & impassibilitas. Antecedens est omnino certum, quia in eo statu comederet, cum ad eum finè creauerit De⁹ arborum fructus, ipsa sacra Scriptura testate.

Molina.

S. Thom.
Caietan.
Val.

Gen. 2.

& posterius eius non aliter, quam per nutritionem auferentur, & debitam magnitudinem attingerent. Consequentia verò probatur: quia dum homo nutritur, sicut partes alimentari conuertuntur in substantiam aliti, & acquiruntur, ita partes præexistentes paulatim alterantur ab ipso cibo, & nativo calore, & deperduntur. Quod quidem adeo verum est, ut post annorum numerum deperdi solet magna, imò secundum alios tota quantitas primigeniæ substantiæ. Ex hoc autem planè deducitur, non fuisse in corpore primorum parentum corpoream qualitatem, qua immortale, & impassibile redderetur: nam partes quibus inhærebat, alterabatur, ac proinde pariebatur, & paulatim deperdebatur, ac vitæ amittebatur: nõ ergò habebat qualitatem, quæ morri, & passibilitati obitaret.

Nec obstant argumenta Moline: Nam ad primum respondetur; eam immortalitatem, & impassibilitatem prouenturas in eo statu à Deo simul cum aliqua causa secunda, ut statim explicabimus. Ad secundum respondetur; Concesso antecedente. negando consequentiam; quia ratio, qua probatum est immortalitatem non prouenturam in statu innocentiam ab aliqua corporea qualitate, non habet vim ad probandum, non fuisse in appetitu sentiente aliquod donum, quo omnino subijceretur rationi. Ad tertium respondetur; concesso antecedente quoad priorem partem, sed negando consequentiam, quia immortalitas beatorum excludit omnem actum facultatis nutrientis: at verò in statu innocentiam nutrire homo, ac proinde cresceret, & decrederet, quod non comparitur immortalitatem à qualitate prædicta prouenientem, ut dictum est. At tunc; eodem modo negari posset consequentia, licet foret verum antecedens quoad posteriorem partem: nam in damnatis nulla erit actio facultatis nutrientis, imò ab extrinseco igne non cruciabantur per receptionem caloris, sed per immutationem intentionalem, ut cum S. Thoma in opusculo de nouissimis tract. ultimo. disp. 3. probauimus. Sed nihilominus posterior prædicti antecedentis pars falsa est, ut constat ex dictis loco proximi cecitatò disp. 2. in fine.

S. Thom.

Ad quartum; dato antecedente, negari facile posset consequentia; quia aliunde quàm ex qualitate corporibus inhærente prouenire poterat partus sine dolore, & violatione virginitatis. Sed addendum est, licet mulier in statu innocentiam paritura esset sine dolore, non esse exploratum illam maiorem quoad

quoad virginem integritatem. Et quidem Thomas Sanchez lib. 7. de matrimonio disp. 14. num. 1. & disp. 113. num. 10. ex *Tb. Sac.* sententia medicorum expedit, quid sit claustrum, seu signaculum virginale, an scilicet sit, nescio quæ membrana, quæ per coitum scinditur, seu rumpitur, an potius naturalis quædam angustia, seu restrictio, quod verius est. S. Thom. 1. p. q. 98. art. 2. ad 4. cum S. Augustino sentire videtur. non amittendam in eo statu virginitatem, esto per copulam naturalem filij gignerentur, ut verissima sententia est. Et Val. disp. 7. q. 5. p. 1. ad 2. *Non corrumperetur* (inquit) *claustrum virginale*, Valent. sed solum fatetur laxandas, & dilatandas illas corporis partes. Alij autem nõ solum sentiunt amittendam virginitatem, ut Mol. Mol. tract. de opere sex dierum disp. 29. circa 2. & Vazquez 3. p. Vazq. tom. 2. disp. 121. c. 3. Sed etiam non mansuram carnis integri S. Thom. tatem, ut idem S. Thom. in 2. dist. 20. q. 1. art. 2. ad 1. S. Bona. S. Bonan. uent. ibidem q. 4. & Altfiodor lib. 2. summæ tract. 10. q. 4. *Altfiod.* Sed de hoc in tract. de statu innocentiam: fortè enim in re diffusio non est, sed solum in modo loquendi. Hactenus de primo modo explicandi impassibilitatem, & immortalitatem primorum parentum.

Secundus ergo modus est S. Thomæ, Caietani, & Valentie supra, qui affirmant causam huius immortalitatis, & impassibilitatis futuram aliquam supernaturalem vim, seu qualitatem in anima existentem. Quod licet confutetur ab Scoto in 2. dist. 19. exitimo verum esse, nec ab illo negari posse, si rectè explicetur: non enim credendum est, eam qualitatem esse aliquam specialem virtutem, cuius munus, & finis adæquatus foret cum effectum causare; nec enim rectè intelligitur, quomodo id aliqua qualitas prestare posset. Nominè ergo huius qualitatis significat S. Thom. scientiam supernaturalem modo infusam primis partibus, ut scire possent, quid eis prodesset ad vitam, & ad fugiendas molestias, & causas moriendi. Sed quoniam ea sola non sufficeret, addenda est extrinseca Dei protectio, qua ab omni molestia, ac proinde à morte liberarentur. Vnde S. Doctor in art. 2. ad 4. dist. 12. coniunxit utrumque tanquam adæquatam impassibilitatis causam, propriam scilicet rationem, & Dei prouidentiam. Quod idem placuit Durando in 2. dist. 19. q. 1.

Durand.

De donis actualibus iustitiæ originalis.

QUæ hæcenus dicta sunt pertinent ad iustitiam originalem, quæ habitualis appellari potest, ratione cuius, & animus erat habitualiter subiectus Deo medijs gratiæ, & alijs donis ab ea dimanantibus, quæ inclinant ad obtemperandum Deo, & corpus erat subiectum animæ, sine cuius consensu nihil operari poterat: Et deniq; externa hæc, & sensibilia bona erant ipsi homini subdita, vt delectare possent, non vt nocerent. Præter hanc autē habituales iustitiam erat in homine iustitia originalis actualis, id est exercitium horum donorum: verè enim animus primorum parentum erat actualiter subiectus Deo per actus fidei, spei, charitatis, & aliarum virtutum. Deum enim tunc cognouit, amavit, & coluit. Corpus etiam erat actualiter animo subiectum, quia iste imperabat, & illud obediebat, sicut & sensibiles creaturæ ipsi homini paruerunt. Nec videatur alicui nouum, eiusmodi actus iustitiam originalem actualem appellare, nam in Scriptura sacra ipsi actus boni appellantur iustitiæ, & sanctitas, vt in Psal. 118. iustitiæ Domini rectæ. Et Apocal. 22. qui iustus est iustificetur adhuc. Vnde in primo homine, cuius gratia dicebatur originalis, rectè appellari poterat exercitium huius gratiæ iustitiæ originalis actualis.

Notandum præterea est, iustitiam istam originalem tam habituales quàm actualem habuisse duo, vnū quasi formale, & præcipuum scilicet gratiam, & virtutes in animo residentes: alterum quasi materiale, & minus præcipuum scilicet dona quæ residebāt in corpore, & illud animo perfectè subiiciebant. Quæ omnia valde notanda sunt prodicendis cap. 9. vbi melius intelliguntur.

CAP. III.

Qua lege, & cōditione primi parentes iustitiam originalem acceperint.

Certum omnino est ea lege, & conditione collatā fuisse Adamo iustitiam originalem, vt si peccatū graue committeret, quo diuinū mandatum transgredereetur, eam non

non soli sibi, sed toti posteritati, quæ in lumbis eius continebatur, amitteret: sicut è contra conseruaret, si obedientiã diuinis legibus exhiberet. Et quidè principium hoc est fundamentum illius certissimæ veritatis, quam fides docet, scilicet ab Adamo deriuatum fuisse, & nunc deriuari ad posteros peccatum quod appellatur originale. Nam si eam conditionem, seu legem Deus non apposuisset, quamuis Adamus peccaret, filij nullum inde peccatū traherent; non enim sufficit ad deriuationem peccati quod Adam fuerit principium, seu caput physicū generis humani: Quilibet enim pater est principium, & caput physicum suorum filiorū, imò & totius suæ posteritatis, & tamen peccatum aliorū hominum præter Adamum non deriuatur ad posteros, vt docet certa Theologorum omnium sententia S. Thomæ in q. 81. art. 2. & aliorū S. Thom. Scholasticorum cum Magistro in 2. dist. 33. quam quidem deducit optime Bellarminus tom. 3. lib. 4. de amissionem gratiæ, cap. vltimo ex sacra Scriptura, quæ de folijs peccati Adæ deriuationem mentionem facit, & eundem loquendi modum vsurpant Sancti Patres præsertim S. Anselmus libr. de conceptu virginali. cap. 23. Quod si S. Augustinus tom. 3. in Enchirid. cap. 46. & S. Leo episto. 86. c. 4. non improbabile reputare videntur, aliorum quoq; parentum peccata ad posteros traduci, fortasse de peccatorum penis temporalibus, non de culpis ipsis, aut spiritualibus eorum penis locutos fuisse credendum est, vt Cardinalis Bellarminus annotauit.

2. Concludo itaq; vt peccatum Adami in posteros traducatur, necessariam fuisse prædictam legem à Deo statutam, ratione cuius constitueretur caput morale generis humani quoad potestatem transferendi in illud culpam, seu iustitiæ originalis amissionem, si peccaret, aut gratiam, seu beneficium, si in originali iustitia perseueraret.

3. Dubitari autem optimo iure post, an legem istam, seu cōditionem manifestauerit Deus ipsi Adamo, ac proinde cum illo pactum inierit, quod saltem in diuina mente fuisse iam declaratum est. Et quidem non dubito quin Adamo, & Enæ manifestauerit Deus, se ea lege iustitiam originalem contulisse, vt illam amitterent si peccarent, nam Gen. 2. De ligno scientiæ boni & mali (inquit Deus) ne comedas: in quocunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Et cap. 3. serpentem alloquens Eua. De fructu (inquit) ligni quod est in medio paradisi præcepit

Psa. 118.
Apo. 22.S. Ansel.
S. Aug.
S. Leo 1.

præcepit nobis Deus ne comedereamus, ne forte moriamur. Ecce mortē corporis, & animę, ac pröinde priuationem iustitię originallis minatur Dominus primis parētibus, si peccarent, & aliter non, sed sempiternam felicitatem, ea enim est illius sententię vis. Neq; credibile est homines sapientissimos nesciuisse se gratia, & iustitia priuandos, si grauiter peccarent, cū modö vel imperiti fciant, inimicos Dei constitui omnes, qui leralhiter peccant.

Solüm ergö supereft expedienda difficultas, an Deus manifestauerit Adamo, si ipse peccaret, fore vt vniuersa eius posteritas eandē iustitię priuationem incurreret, & in peccato conciperetur, atq; ad eö explicitum pactum inuierit cū illo. Si inobediens fueris, tibi & posteris iustitiam perdes: si autem obediens, cöseruabis. Sotus lib. 1. de natura & gratia, cap. 10. fabulam appellat eiusmodi pactum initum a Deo fuisse. Thomas Stapletonus in cötrouersijs lib. 1. cap. 7. pactū hoc negat. Theodorus Peltanus tract. 6. de peccato originali. *S. Sed sanē,* ait nihil de hoc pacto loqui sacram Scripturam. Salas 1. 2. quæst. 83. tract. 13. disp. 1. sect. 5. num. 64. in fine negat hoc pactum fuisse necessarium.

Mihi certē longe probabilius est, hoc pactum explicitum initum a Deo fuisse cum Adamo. Referuntur pro hac sententia S. Thomas q. 81. art. 2. S. Bonauen. in 2. dist. 30. art. 1. q. 2. Durand. q. 2. & S. Antoninus 1. p. titulo 8. cap. 1. Sed nihil in eis inuenio, quod absolutē faciat ad rem propositā. Qui enim magis fauere videtur est S. Bonau. & ipse solüm ait: *Mandatum fuisse datum Adamo non solüm sicut singulari persone, sed tanquam stipiti totius humanę naturę.* Et paulo inferius. *Amisit* (inquit) *Adamus iustitiam, quam debet omnibus posteris conseruare.* Quę omnia verum sensum reddere possunt, quamuis Deus explicitē non inierit pactum cum illo. Difert tamen nostram sententiam amplectuntur Catharinus opusc. de peccato originali cap. vltimo, seu disp. 7. Salmeron in ca. 5. epist. ad Rom. disp. 45. & 47. Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 39. sect. 1. sub finem. Azorius tom. 1. lib. 4. c. 27. ad 5. obiectionem, & verisimilem reputat Ioannes de Salas loco proximē relato.

Probatur primo expendendo testimonium Osee ca. 6. vbi Dominus de populo suo conquerens; *Ipsi* (inquit) *sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prauaricati sunt in me.* Quę verba licet explicata secundū editionem Septuaginta interpretum non

videantur ad rem, sic enim habet illorum editio; *Ipsi autem sunt, vt homo prauaricans testamentum, ibi contempfit me Galaad.* Vbi non videtur esse sermo de primo parente, sed de quolibet homine, qui diuinum mandatum neglexit: & in re optimo illis, scilicet Galaaditis exprobrat Deus, quöd illum contempserint ibi, id est, cum demones adorauerunt, vt S. Cyrillus in eum locum interpretatur. Retenta tamē, vt par est, proprietate lectiōis Vulgatę, & attentis Patrum explicationibus, te vera faciunt verba hęc Osee pro nostra assertione. Imprimis enim de Adamo primo parente ibi esse sermonem, suadet nomen ipsam, & S. Hieronymi, Ruperti, Montani, Lyrani, & aliorum explicatio. Deinde vox illa: *pactum* Rupert. non est, cur in sua proprietate non accipitur, maxime cū ita sentiant interpretes relati. Quare inde habetur aliquod pactum initum a Deo cum Adamo, quod re vera violauit, seu transgressus est. Quod verö pactum istud non solüm fuerit de conseruanda sibi iustitia, sed simul suę posteritati, suadent verba sequentia; *ibi prauaricati sunt.* Ibi (inquā) id est in paradiso filij Adami prauaricati sunt, id est transgressi pactum, quöd Adamus nomine illorū transgressus est, quia nomine omniū pactū iniit cū Deo. Vel, *ibi,* id est in ipso Adamo posteritas eius prauaricata est, seu pactū transgressa: quod verü esse non posset, nisi Adamus nomine omnium se obligasset.

Confirmat primo hanc declarationem Rupertus Abbas lib. 3. in Osee a Prophetam inuito: *expendens enim relata verba; Breui* (inquit) *versiculo, & originale peccatum, & actualia tetigit peccata eorum. Dicendo namq; sicut Adam transgressi sunt, actualia peccata vehementer accusat. Porro subiungendo; ibi prauaricati sunt in me, originale respicit peccatum. Ibi namq; cum dicit, subauditur in Adam; prämiserat enim. Sicut Adam transgressi sunt pactum.* Confirmat secundö S. Hieronymus ibidem. *in paradiso* (inquit) *omnes prauaricati sunt in me, in similitudinem prauaricationis Adam. nō enim mirum, si quod in parente præcessit, etiam in filiis condemnetur.* Confirmat tertio S. August. qui, vt ostēdimus latē in materiade Sacramētis in genere tract. 3. disp. 7. sect. 1. explicat de peccato originali infantii illud; *Masculus, cuius præputiū caro circūcisā nō fuerit, debetur anima illa de populo suo, quia patris meū irriū fecit.* Sēt ite dege ab a pueris violatū fuisse pactū, quöd nō aliter verü esse potest, nisi quia Adam nomine omniū cū Deo pactū iniit. Secündö probatur ratione: quia sine hoc explicito pacto

non potest planè intelligi, quomodo Adamo peccante peccauerit etiam posteritas illius, & saltem multò faciliùs explicatur, si pactum istud explicitum statuamus. Sic enim cù Adamus transgressus est diuinum mandatum, perspicuè cõneret se illud violare nomine omnium filiorum, ac proinde velle liberè omnium transgressionem, vnde filij cum cõcipiuntur, dicuntur verè contrahere peccatum, quia censentur iam membra & filij Adæ, qui illorum nomine peccauit: Alioqui enim Adamus cù peccauit, nihil nocere illis voluisset: imò nec illi imputabitur, quod nobis nocuerit, cù nihil possit esse volitum, quin præ cognitum. Consequens autem est contra communem consensum: omnes enim Adamo tribuant nocumentum nobis illatum. Confirmatur primo, quia si Adamo non innotuit prædictũ pactum, inuincibiliter illud ignorauit. Ergo non magis imputatur illi quod nos iusticia spoliauerit, quàm cuiilibet alteri homini. Probatur cõsequentiã, quia quod ignorantia inuincibili fit, nullo modo imputatur ad culpã. Confirmatur secundo, quia sine dubio multò grauius peccatum fuit illud, quod cõmisit Adamus, quia nos eo peccante peccauimus, quam si peccando sibi soli nocuisset. Ergo Deo reuelante cognouit iustitiã, in qua cõditus erat, nõ solũ sibi perditurũ si peccaret. Patet consequentia, quia si non cognouisset, perinde illi non imputaretur ad culpam, atq; si ex eius peccato tale nocumentum prouenturum non esset: nam vt docet certa Theologorum sententia, humanus actus nullam omnino malitiam haurit ab obiecto, cuius inordinatio inuincibiliter ignoratur. Nemo autem est, qui non videat, sensum esse totius ecclesiæ ruinam omnium nostrũ iure optimo adscribi primo parenti; quare fateri oportet illi fuisse reuelatum nocumentum, quod peccando nobis erat illaturus. Ergo negari nõ potest ininitum fuisse à Deo prædictum pactum cum Adamo.

CAP. IIII.

Cuius speciei, seu malitiæ fuerit primorum parentum peccatum.

Generali quadam ratione non dubium est, quin primorum parentum peccatum fuerit inobedientiã; tum quia Apostolus

stolus ad Rom. 5. differtè affirmat, *Terminus hominis inobedientiam peccatores esse constitutos multos*, idest omnem Adami posteritatem: tum etiam, quia quodcumq; peccatum est transgressio diuinæ legis, cui obedire tenebamur: Sed in speciali loquendo, peccatum primorum hominum tres potissimum accutus, quasi subordinatos ac veluti completè constitutos externa fructus ligni vetitri comestione complexum est, nimirum superbiam, infidelitatem, & gulam: quam assertionem breuiter in sequentibus declarabimus & cõprobabimus.

2 Dico ergo primò: Primum nostrorum parentum peccatũ fuit superbia. Sic S. Thomas 2. 2. q. 163. art. 1. & communis S. Thom. Scholasticorum in 2. dist. 21. & 22. Bellarminus tomo. 3. li. 3. Bellarm. de amissione gratiæ cap. 4. Pererius lib. 6. in Genesim disp. Pererius an Adam fuerit seductus. Probatur primo autoritate sacre Scripturæ Ecclesiastici 10. *Initium omnis peccati est superbia, & Ecclesiæ Tobia 4. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari sibi. 10. permittas, in ipsa enim initium sumpsit hominis perditio.* Secundo probatur testimonijs Patrum S. Basilij, S. Chrysostomi, S. Augustini, S. Leonis, S. Prosperij, S. Fulgentij, S. Gregorij, quos Bellarminus assertit. Tertiò probatur ratione; quia serpens cù Euam tentauit, illud ante omnia proposuit, futuros nimirũ primos homines sicut Deos, si de ligno verito comederent. Illud ergo fuit quod primum mouit eorum affectum. Et fanè externa cibi delectatio non foret sufficiens ad eos superãdos, nisi cum propria excellentia coniungeretur: presertim quia homines iustitiæ originalis præsidio muniti nihil sensibile appetere poterant, nisi ex consensu rationis, cui appetitus sentiens erat omnino subiectus, vt cap. 2. dicebamus: ratio autem non subijceretur tam abiecto bono, qualis est corporalis cibi manducatio, nisi quidpiam aliud bonum, illudq; spirituale, & quasi diuinitatem redolens eluceret.

Ex quo obiter inferitur, superbiam istam fuisse desiderium quoddam inordinatum diuinæ similitudinis, vt S. Thomas supra in art. 2. S. Basilij, & S. Prosper supra docuerunt. Optauit ergo homo maiorem scientiam habere, & excellentiorẽ potestatem, quàm que licebat, & in eo similitudinem diuinã affectauit. Vide S. Thomam, nec enim ad rem præsentem attinet fufius id declarare aut extendere.

4 Dico secundo. Primi parentes lapsi sunt in peccatum infidelitatis, atq; ideosidem theologicam amiserunt. Assertio est contra

Alexan. contra Alexandrum 2. p. q. 93. mem. 1. ad 3. sed magna au-
 thoritate nititur, vt videbimus. Et quidem Euam comississe
S. Tho. peccatum infidelitatis, perspicue docet S. Thom. 2. 2. q. 163.
 art. 1. argum. 4. iuncta solutione. Et art. 4. addit *Mulierem cre-*
didisse, verum esse quod serpens pollicebatur, & si de Deo contrarium
audisset. Pererius etiam libr. 6. in Genes. disp. de grauitate
Pererij. peccati primorum parentum q. 2. §. vltimo. *Peccauit* (inquit)
Eua infidelitate, id est contra fidem, quæ est virtus supernaturalis, &
Bellar. *Theologica.* Bellarminus vtrò supra cap. 6. absolutè affirmat,
 primos parentes amisisse fidem, & eum sequitur Cosmas
Magal. Magalianus in c. 2. prioris ad Timoth. pag. 326. & pag. 331.
 idem planè testatur Salmeron tom. 15. disp. 9. in priorem
Selmer. ad Timoth. pag. 104. & 105. Quod certè ex sacra Scriptura,
 & doctrina Patrum efficaciter suadetur.

T. ad Ti- Probatur ergo primo autoritate Apostoli cap. 2. prioris 6
moth. 2. ad Timoth. *Mulier seducta in prauaricatione fuit.* Et 2. Cor. 11.
Serpens Euam seduxit. Non potest autem intelligi, quæ nam
 fuerit ista seductio, nisi quod crediderit dictis serpentis af-
 firmantis, eam non morituram, nec viri eius, licet de fructu
 ligni vetiti come Jerent, quin potius futuros sicut Deos, id
 quod fuit planè contrarium diuino testimonio; *In quacumque*
die comederis, morte morieris. Credidit ergo aliquid contra fidè,
 ac proinde illam amisit: quia non potest præsumi sufficiens
 ignorantia excusans mulierem à crimine heresis, cù & illius
 sapientia, & perspicua Dei sententia eam ignorantiam ex-
 cluserint: Præsertim quia Sancti Patres id ipsam perspicue
 docent, vt videbimus.

Sed ex prædictis locis Apostoli desumet aliquis obiectio-
 nem. Etenim licet de Eua id dici possit, non tamen de Ad-
 amo: nam in ipsomet testimonio prioris ad Timotheum tes-
 tatur Paulus: *Virum non fuisse seductum.* Et S. Thomas supra ait:
Adamum non credidisse verum esse quod serpens pollicebatur: Quare
 saltem falsa erit nostra conclusio, quod attinet ad Adamum.
 Respondetur: communem modum loquendi Sanctorum Pa-
 trum habere quod Adamus etiam fuerit seductus, vt patet
 ex ijs, quos congerit Bellarminus vbi supra cap. 7. vnde
 cum dubitari non possit, illos legisse testimonium Aposto-
 li, & contradicere noluisse, cogimur ita eos cum Paulo
 conciliare, vt nostra assertio inde amplius roboretur.
 Et quidem Pererius supra, & Bellarminus afferunt varias

loci Paulini explicationes duæ nobis sufficientes in præsentia. *Pereri.*
 Prior est: Adamum fuisse quidem seductum, sed non primu:
 quia prior Eua seducta est, & illa deinde virum seduxit. Sic
 inter alios S. Thomas in eum locum lect. 3. quamuis addat, *S. Tho.*
 seductionem istam non fuisse, quod crediderit dicto ser-
 pētis, scilicet *non moriemini, & eritis sicut Di:* id enim non
 credidit, vt supra etiam S. Doctor affirmat, sed quod credi-
 derit, hic & nunc comedendū esse, vt mos gereret vxori.
 Sed alij Patres, quos sequimur, eodem modo explicant de-
 ceptionem Adami, & Euz, vt videre est in Bellarmino. Et
 noster Cornelius accuratè expendens prædictum Pauli tes-
 timonium, ait: pleròsq; Patres velle Adamum id ipsum cre-
 didisse, quod Euam. *Cornel.*

8 Posterior est: Adamum dici non seductum: quia licet cre-
 diderit id, quod Eua; hæc tamen non persuasit illi animo
 eum decipiendi, sed inducendi ad id ipsum, quod illa iam
 verum putabat, serpens verò persuasit Euz animo illam de-
 ciipiendi. Vterque ergo parens errauit. Id quod satis innuit
 sacra Scriptura, vt bene notat Cornelius, cùm Deus Adamo
 ipsi irridens Gen. 3. *Ecce* (inquit) *Adam quasi vnus ex nobis fa-*
ctus est, &c. Consecutus est similitudinem diuinam, quam se
 consequi posse putauit, & immortalitate sibi falsò promissa
 perfruetur; nimirum non ita eueniet. Sed quod à me gratis
 acceperat, perdet sibi, & posteritati. *Gen. 3.*

9 Secundò probatur testimonijs Patrum; nam S. Ambrosius
 libr. 7. in Lucam; *Adam* (inquit) *cum peccauit, exutus est fidei*
vestimento. S. Augustinus tom. 5. libr. 14. de Ciuitate cap. 17.
Hoc (inquit agens de primis parentibus) *cognouerunt quod fa-*
licibus ignorarent, si Deo credentes, & obedientes non committerent,
quod eos cogeret experiri, infidelitas, & inobedientia quid nocerent.
S. Prosp. S. Prosper in respon. de excerpta Genuesium dub. 3. *Quo-*
modo (inquit) *fides in Adam perditæ, in quoquam filiorum eius inte-*
niretur, nisi eam idem spiritus, qui omnia in omnibus operatur, insun-
deret? S. Fulgentius libr. de Incarnat. cap. 22. *Primus* (inquit)
homo perdidit fidem. Et cap. 13. *Expoliatus est vestimento fidei.*
S. Fulgē. Denique Antiquissimus Tertullianus libr. 2. contra Mar-
 cionem cap. 2. *Quis* (inquit) *dubitabit, ipsum illud Adæ delictum*
hæresim pronunciare? Omitto plures alios Patres, qui dum tes-
 tantur, primos parentes credidisse contrariū ei, quod Deus
 disertè minitatus illis fuerat, consequenter eos in hæresim
 lapsos

lapsos fuisse, ac proinde fidem amisisse tradiderunt.

Tertio probatur efficaci ratione. Posterius adami amisit in ipso habitum supernaturalem fidei. Ergo ipse etiam Adamus amisit. Ergo contra fidem peccavit peccatum harens, sine quo fides non amittitur. Antecedens videtur omnino certum: quia infantes cum modo concipiuntur, nullum omnino donum supernaturale habent, sed potius privationem gratiæ sanctificantis, & omnium habituum supernaturalium gratiam comitantium, quos sine dubio, imò & integram iustitiam originalem habuissent à primo conceptionis momento, si Adamus non peccasset. Cum ergo hæc omnia dona, ac proinde fidem non potuerint tunc parvuli perdere voluntate propria personali, seu in se ipsis, consequens est illa perdidisse in capite suo, scilicet in Adamo. Prima verò consequentia probatur quia quod Adamus sibi non perdidit, cum peccavit, nec perdidit suæ posteritati, ergo & sibi.

Confirmatur, quia si Adamus non amisisset fidem, retineret illam post peccatum, ergo retineret ius illam transfundendi ad posteros. Patet consequentia, quia cum hoc iure illam accepit, sicut & integram iustitiam originalem. Omnia ergo dona supernaturalia amisit, quia amissa fide nullus habitus infusus manet in homine, & ideo nos omnibus privati concipimur. Fateor hanc rationem in solo Adamo vim habere, quia ipsius, & non Euzæ peccatum transfunditur in posteros, ut videbimus; sed nemo erit, qui dubitet ab Eua etiam fuisse deperditam fidem, si semel id concedat in Adamo, præterquam quod ex sacra Scriptura, & Patribus satis probatum est.

Dico tertio. Peccatum primorum parentum fuit etiam contra temperantiam in usu ciborum, arque adeo ad vitium gulæ pertinuit. Sic Sanctus Thomas supra artic. 1 ad 2. & omnes Patres, ac Doctores, constatque satis ex capit. 2. & 3. Geneseos, ubi perspicue docemur prohibitum fuisse primis parentibus edere de fructu arboris scientiæ boni, & mali. & propterea peccasse, quia comederunt fructum, à quo abstinere tenebantur.

Solet autem occurrere vulgaris obiectio, qui fieri potuerit, ut sapientissimus Deus tam seuerè prohibuerit esum humanis arboris, ut propterea tantum malum non in primos parentes

rentes tantum, sed in totam eorum posteritatem prouenerit; non enim videtur materia ista sufficiens ad grauem obligationem, nedum ad grauissimam, qualis in hoc præcepto iniuncta est. Respondetur tamen, licet materia ista ex se non videatur ita grauis, nihilominus attentis omnibus circumstantijs fuisse grauissimam, ac proinde transgressionem diuinæ legis, in hac materia fuisse peccatum lethale, & magnæ malitiæ. Etenim lex ista lata est, ut primi parentes in tanta felicitate, & rerum omnium affluentia signum aliquod obedientiæ, & humilitatis exhiberent, & Deo se gratos ostenderent pro tot, tamque eximijs beneficijs, vnde illius violatio non potuit non esse offensa magni momenti, præterquam quod potissima malitia non fuit externa māducatur, quippe quæ ex se indifferens erat, nec violatio præcepti abstinentiæ, sed infidelitas, & superbia, à quibus ea externa comestio imperabatur. Quia enim primi nostri parentes propriam excellentiam nimium amauerunt, & diuinam similitudinem se consecuturos putarunt, nec mortē se incurfuros, sicut Deus minatus fuerat, crediderunt, ausi sunt fructum ligni vetiti degustare, vnde tantum bonum sibi falso pollicebantur. Præclare ergo Sanctus Thomas vbi supra, *Ipsa (inquit) bonitas, & pulchritudo cibi non fuit primum motum ad peccandum, sed potius suscipio serpentis, qui dixit: Aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dij, quod appetendo, superbiam mulier incurvit, & ideo peccatum quæ deriuatum est ex peccato superbia.*

CAP. V.

Vtrum ab Adamo ad posteros deriuatum fuerit, & nunc deriuetur aliquod verum peccatum, quod originale appellatur.

DVPLEX genus peccati habitualis distingui solet, vnum appellatur personale, illud scilicet, quod remanet in ipsa persona post peccatum actuale, quod cōmisit: alterum originale, illud scilicet, quod ab origine nostra, id est, à primo nature nostre parente tāquā hereditarium

rium quoddam malum ad nos deriuatum est, ita vt propterea appelletur etiam peccatum naturæ, & culpa radicalis, quæ non deriuatur ad posteros, tanquam quid ex proprio ipsorum actuali peccato relictum, fed ex primi parentis peccato descendens. De primo genere peccati habitabilis differuimus in materia de peccatis tract. 8. dip. 1. De secundo in presenti disputatione multa dicenda sunt: sed prius illius existentiam in hoc capite statui oportet.

Et quidem S. Augustinus tom. 7. libr. 2. de peccat. orig. à cap. 1. ad 2. totus esse videtur in explicando, quid nam de peccato originis senserint Pelagius, atque Celestius: illud nimirum fuit, peccatum primi parentis non deriuari ad posteros: quia culpa hæc nocuit generi humano non propagine, sed exemplo, quatenus solum adulti, qui nunc peccant, Adamum peccantem imitantur. Nihilominus, Baptisimum necessarium esse paruulis, concedebant, eo quod non baptizatis regni celestis ianuam non patéret. Negatur etiam originale peccatum ab Albanensibus, & fortè etiam ab Albigenisibus, quos fuisse diuersos Hereticos probat Vazquez 1. 2. tom. 1. disp. 130. cap. 1. Bellarm. etiam tom. 3. libr. 4. de amissione gratiæ cap. 1. eundem errorem tribuit Anabaptistis, & nostro seculo Zuinglio, Iacobo Fabio, & Erasmo; qui licet ab huius hæresis suspicione se studuerit omnino purgare, non videtur omnino obtinuisse.

Catholica ergo; & secundum fidem certa sententia est, 3 peccatum originale verè & propriè deriuari ab Adamo in posteros, qui naturali generationis modo ab eo descendunt. Probatum primo ex varijs sacrae Scripturae locis: quorum illustrissimus habetur in cap. 5. epist. ad Rom. vbi inter alia multa, hæc scribit Apostolus. *Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt: sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita & per unius obediendum iusti constituuntur multi.* Concil. Mileuitanum Can. 2. Arausic. Can. 2. Triden. sess. 5. Can. 4. definiunt priora verba hic ex Paulo relata intelligi debere de peccato originali, & sic intellecta fuisse semper ab Ecclesia Catholica ubique difusa.

3 Et merito quidem id definiunt: nam si contextus attendatur, manifestum est hunc, & non alium sensum esse legitimum. Hic enim esse videtur scopus Apostoli, vt ostendat multo plus profuisse Christum Dominum vniuerso generi humano, quam obfuerit Adamus: vitur autem duplici antithesi elegantissima: prior est huiusmodi. Adamus vno suo actuali peccato vitiauit naturam humanam, & ad singulos homines transfudit originale peccatum; at vnus Christus Iesus sanauit totam naturam, quatenus quatum ex parte sui erat, attulit remissionem non vnus, sed innumerabilium delictorum, & gratiam, qua omnes sanctificaret. Posterior antithesis est, Adamum dum propria culpa sibi mortem attulit, etiam ad posteros cum peccato transfudit necessitatem moriendi; at Christus Dominus dum propter aliena peccata mortem ex obedientia subiit, nobis etiam vitam, & resurrectionem meruit: attulit itaque Adamus mortem temporariam, quæ ad diem vsque iudicij ad summum duret; Christus autem vitam immortalem, & quæ post resurrectionem perpetuo est duratura.

4 Rectè ergo semper credidit Ecclesia priora illa verba Pauli sic esse explicanda, vt sensus sit, per vnum hominem Adamum scilicet, peccatum intrasse in hunc mundum, id est deriuatum, & origine transfusum esse ad omnes homines, ac proinde non vt Pelagius somniabat, eatenus tantum nocuisse nobis peccatum Adami, quatenus adulti illum imitantur: hæc enim imitatio nõ sufficiebat vt per Adamum intrasset peccatum. Primum, quia potius deberet intrasse per Euam, aut per demonem, qui prius peccauit, aut quem peccatores imitantur. Secundò, quia multi ne nouerunt quidem Adæ peccatum, nec vt illum imitentur peccant, sed vt suæ libidini satisfaciant, non ergo de imitatione, sed de vera peccati originali transfusione. Paulus loquutus est.

5 Secundus locus est, Iob. 19. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?* Patres enim Ecclesiæ explicare conseruerunt hæc verba de peccato originali, quod medio semine transfunditur ad posteros, vt infra dicemus: propterea enim semen ipsum appellatur immundum. Atque id disertè explicauerunt Septuaginta: sic enim transfulerunt: *Quis enim mundus erit à sordibus, at nemo, & si vnus dies sit vita eius super terram.* Quæ lectio multum valet ad rem, de qua agimus, & comparandam,

bandam, perspicuè enim ostendit, in infantulis etiam recens natis esse aliquod peccatum, quod non nisi ab Adamo deriuari potest in conceptione iuxta illud Psal. 50. *Ecce in iniquitatibus conceptus sum.*

Tertius locus est Ioan. 1. *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* Sic enim habet correctissima lectio Vaticana, ubi nomine peccati significatur originale, quod rectè appellatur *peccatum mundi*, quia vnicum existens secundum speciem omnem naturam humanam peruasit.

Secundò probatur autoritate Ecclesia: nam hæc veritas definita est à Tridentino, Mileu. & Arausic. Concilijs vbi supra: & præterea à Florentino in litteris vniouis, ab Africano, quod habetur tom. 1. Concil. c. 77. & Tol. 12. c. 2. Nec minus disertè testatur idem caput Ecclesiæ S. Leo. 1. epist. 86. c. 4. & Nicolaus Primus ad consulta Bulgarorum. c. 19. tom. 3. concil.

Tertiò probatur testimonijs Sanctorum Patrum, quos referunt Bellarm. supra c. 5, Val. tom. 2. disp. q. 11. p. 5. & alij. Inter omnes autem longè subtilius contra hæreticos hæc veritatè propugnat vbiq; S. Aug. tom. 7. lib. 1. de peccatorum merit. c. 2. de peccato originali. Et in libr. 1. contra Iulian. Pelagianum. Profert etiam Sanctissimus Doctòr varia aliorum Patrum testimonia. Vnde in libr. 2. contra Iulian. cap. vltimo. Propter hanc (inquit) catholicam veritatem Iamfisi, ac beati, & in diuinorum tractatione clarissimi Sacerdotes Irenæus, Cyprian. Reticius, Olympius, Hilarius, Ambrosius, Gregor. Nazianz. Innocentius, Ioannes Chrysostomus, Basilus, quibus addo presbyterum, velis nolis Hieronymum, vt omittam eos, qui nondam dormierunt, aduersus vos profertur de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiam. Hæc August. præclare.

Contra hanc veritatem obijci possunt argumenta ex sacra Scriptura, ex Patribus, & ratione. De duobus primis nihil est, quod dicamus; nam testimonia sacrae Scripturæ alicuius momenti adduci non possunt, cum tam apertè oppositum in illa doceamur. Aliquot testimonia Patrum afferit Bellarminus, & benè explicat cap. 9. partimq; explicauerat S. August. contra Iulianum, solùm enim negant posteris Adami peccatum aliquod actuale ab ipso in illos deriuatū, ratione cuius actualiter peccare dicantur. Rationes verò paulatim in sequentibus dissoluemus.

CAP. VI.

Explicatur modus, quo ab Adamo ad posteros verum, & proprium peccatum deriuetur.

RATIO dubitandi est: de ratione cuiuscumque peccati esse libertatem, sed posteris Adami, nec cum ille peccauit in paradiso, libertatè habuerunt, quippè qui nondum erant concepti, nec modò habent, quando in vero materno concipiuntur, quippè qui pro eo statu sunt in capaces libertatis: Ergo impossibile est ab Adamo ad posteros eius deriuari aliquod verum, & proprium peccatum.

Albertus Campensis in controuersia prima de peccato originali affirmat, nullum proprium peccatū in paruulis reperiri, sed vnicum tantū esse peccatum Adami, licet nostrū appellerit, quia continebamur in illo, quando peccauit: & addit, vnumquemque nasci peccatorem, non tamen suo peccato proprio, sed originis. Ambrosius etiam Catharinus in lib. de peccato originali, disp. 6. ait solam actualem præuaricationem Adami dicendam esse peccatum nostrum, quod in nobis habet aliquam rationem culpæ, quia aliquomodo in Patre nostro eramus coram oculis Dei.

Et quidem si auctores isti, alioqui docti, & catholici, contendant, verè dici posse actuale peccatum Adæ, peccatū nostrum, atque ad eò nos in illo peccasse, quia operatio capitis nostri rectè potuit appellari nostra, bene sentiunt, & ad mētem Pauli dicentis ad Rom. 5. *In quo omnes peccauerunt.* Deinde si solū contendant nihil physicum, & reale, & nullam physicam priuationem ab Adamo deriuari ad posteros, que habeat veram rationem peccati, verā sententiā amplexi sunt, vt in cap. 9. monstrabitur. Si verò velint, absolute loquendo non esse in singulis posteris Adæ veram culpam, seu peccatū præter illud, quod verè, & realiter extitit in Adamo, omnino falsa est illorum sententiā, & sufficienter refellitur testimonijs, quæ capite præcedenti protulimus pro veritate peccati originalis: non enim infantes concipiuntur in peccato, nec essent Deo exosi, aut inimici, si nihil in illis inueniretur; quod rationem peccati participaret. Vnde Trid. sess. 5. Can. 3. ait. *Peccatum Adæ ita per generationem ad omnes deriuari, vt in sui vnicuique proprium.*

Et sané Campensis durius loquitur, & qui ante hoc Tridentinum decretum scripsit, verbis vitur Tridentino contrarijs, quamvis fortasse mens eius contraria non sit, si benignè declaretur, ita vt solum velit, nihil physicum transfundi posteris, quod sit peccatum: quæ doctrina vera est, vt postea patebit. Et eandem explicationem maiori iure adhibere postumus Catharino, qui in illo libello fol. 165. in collecta doctrinæ. §. vide 5. ait. *Peccatum Adæ non transfundi realiter ad posteros, sed transmitti secundum intelligentiam, quia omnes credimur in Adam illud patrasse. Quibus verbis fortasse contendit, peccatum illud primi parentis transfundi râtum moraliter, quod verum est, dummodo semper in concussa maneat illa Tridèntini assertio certissima, scilicet vnicuique infanti in esse proprium peccatum, quod minús dilucidè explicuit Catharinus.*

Vt ergo difficultas hæc breuiter, & dilucidè expediatur, recolendum est ex cap. 3. Iustitiam originalem collatam fuisse Adamo tanquam capiti physico, & morali generis humani, ea nimirum conditione, & lege, vt si ipse diuino mandato obediens permaneret, iustitiam hanc in posteros transfunderet; sin autem illud violaret, eam sibi, & posteris ammitteret, sibi quidem, quia iusta pena erat inobedienciæ, seu culpe suæ, posteris verò quia Deus, vt pote Dominus omnium, posteritatis totius voluntates in vna Adami volûtate collocauerat, vt quod Adamus contra legem diuinam vellet, posteris quoq; moraliter loquendo velle censerentur, ac proinde inobediencia Adami illis imputaretur, & in ipsos transfunderetur simul cum priuatione iustitiæ, quam propter mandati violationem incurrerent. Imprimis ergo quando Adamus voluit transgredi diuinum præceptum, seu non cõferuare debitam mentis subiectionè ad Deum, id ipsum nos volumus, non quidem nostra voluntate physica, & personali, sed voluntate nostri parentis, quæ nostra erat physicè, & moraliter, quia vtroque modo erat caput generis humani, & ideo peccante illa prima persona, tota natura humana peccauit. Vnde elegantè S. Anselmus lib. de conceptu virginali cap. 22. *Persona (inquit) erat, quod dicebatur Adam, natura, quod homo fecit, gignitur persona peccatricem naturam, quia vbi Adam peccauit, homo peccauit.*

Deinde sicut ex actuali peccato remansit in Adamo peccatum.

catum habituale, quod quidem erat voluntarium, quatenus ex peccato actuali voluntario proueniebat, ita in pueris, cum primùm concipiuntur, reperitur peccatum habituale voluntarium quidem, non voluntate propria, & personali illorù, sed voluntate actuali primi parentis, ex qua veluti resultat illud habituale quod in nobis dicitur, & verè est originale. Atq; hanc rationem voluntarij explicat S. Thom. 1. 2. q. 81. art. 1. exemplo membrorù corporis humani, sicut enim occisio, quæ immediatè prouenit à manu, & illicita deambulatio, quæ prouenit à pedibus, sunt peccata, nõ quia in se ipsis sint volutaria, prout à causis suis immediatè proficiscuntur, sed quia sunt volutæ voluntate hominis, cuius ipsa membra sunt partes: ita id quod pueri contrahunt in conceptione, est verè peccatum, quia licet non sit volitum ab ipsis immediatè, volitum tamen est voluntate primi hominis, cuius partes, & veluti membra sunt posteri illius. Video non esse omnino adæquatum exemplum, sed tamen bonum est, & omnium, quæ adduci possunt accommodatissimum. Deniq; sicut Adamus quando peccauit priuatus est originali iustitia, ita posteri eius quando concipiuntur, participes sunt eiusmodi priuationis, sicut & consortes fuerè peccati. An autem, & quatenus ipsa etiam priuatio peccatum sit, declarabitur cap. 9.

6 Durandus in 2. dist. 30. q. 2. ne vidèretur negare in originali sufficientem libertatem ad verum peccatum, dixit se, si aliquando asseruit, originale non esse propriè peccatum, intellexisse de peccato quod est tale, quia voluntarium voluntate propria; & quidem licet in hac acceptione originale nõ solum non sit propriè peccatum; sed nec vilo modo culpæ dici possit, quia non est contractum propria voluntate, quia tamen aliunde sacra Scriptura, Patres & Doctores illud appellant absolutè peccatum; addere debuisset Durandus, sufficere ad veram, & propriam rationem peccati, quod aliquid sit volitum voluntate capitis, de quo sanè sub dubio loquitur in ea quæstione; & propterea merito à iunioribus hoc adnotatur.

✱

Proponuntur, & diluuntur obiectiones.

Objiciet aliquis primò: videri admodum rigidum Dei consilium in hoc negotio: nimirum voluisse constituere omnium hominum voluntates in primo parente, vt ipso peccante, omnes peccarent, conciperentur filij iræ, inimici Deo, & additi æternæ penæ. Confirmatur; quia seuerissime ageret imperator, qui propter vnus ducis delictum vellet omnes posteros eius nasci inimicos Deo, aut saltem ipsi imperatori: Ergo non est credendum id factum fuisse à sapientissimo, & pijsimo mundi imperatore.

Respondetur: hoc Dei consilium fuisse plenè sapientia, & bonitate. Primum enim si in ipso Adamo constitutæ sunt omnium voluntates, non solum id factum est ita, vt eo peccate peccarent, sed etiam vt iustitiam originalem, atq; adeò felicitatem maximam in conceptione obtinerent, si ipse non peccaret. Quod merito penditur S. Anselmus libr. de peccato orig. cap. 22. vt conuenientissimum, ad ostendendam magnitudinem bonitatis Dei: Deinde Deus, cum sit Dominus omnium, absque vlla iniustitia hoc facere potuit, & tam generale peccatum permittere. Denique hæc ipsa permissio fuit apprime conueniens, & Deo maxime gloriosa, quia inde sumpta est mysterij. In carnationis occasio, inde deriuata gloria ipsius Christi Domini, per quæ decuit omnia instaurari: prouenit etiam martyrum gloria, virginum palma, confessorum inuicta patientia, prædestinatorum in tanta naturæ imbecillitate salus, & alia innumera bona, quæ non ita elucere in statu innocentia, qui erat incapax mortis, & laborum.

Ad confirmationem respondetur: Imperatorem non habere dominium voluntatem quoad culpam, vt propter eius voluntatem. Filij Ducis nascerentur inimici Deo; poterat quidem propter peccatum parentis, priuare filios aliqua dignitate, aut honore, quem hereditario iure, aut ex ipsius imperatoris beneplacito habituri erant: & id non esset ita rigidum, vt non soleat interdum accidere. Sed licet daremus, hoc esse illicitum homini, non propterea esset denegandum

dum Deo, qui Dominus est spærum creaturarum, & sua sapientia, ita nouit omnia disponere, vt ex peccato filiorum desumat occasionem conferendi maiora bona. Vnde S. Anselmus supra cap. 27. *Aliter* (inquit) *Deus erga infantes debet agere, aliter homo: nam homo non debet exigere à natura quod ipsa non dedit, & quod sibi non debetur.*

Anselm.

4 Objiciet secundò, De essentia peccati est esse voluntarium, quando est peccatum; sed quando pueri concipiuntur, non sunt capaces voluntarij: Ergo nec peccati. Confirmatur primò, quia peccatum est transgressio voluntaria præcepti diuini, sed in infantibus; nec est, nec pro illo statu esse potest transgressio voluntaria præcepti diuini, cum non sint capaces voluntatis: ergo in infantibus nullum est peccatum. Confirmatur secundò, quia vel pueri peccant quando concipiuntur, vel peccarunt quando peccauit Adamus, sed neutrum dici potest: Ergo nunquam peccant, aut peccauerunt. Minor patet: quia quando concipiuntur, nullum actum habent, nullam libertatem, quando verò peccauit Adamus, ipsi nondum erant; qui autem non est, peccare non potest.

5 Respondetur: de ratione peccati actualis esse, vt actus sit voluntarium, quando est peccatum: ad rationem verò peccati habitualis solum requiri, quod voluntarium præcesserit in ipso actuali peccato, quod quandiu non deletur, dicitur habitualiter permanere. Sic enim ille, qui commisit aliquod peccatum actuale, cuius oblitus est, non dicitur postea habere voluntatem permanendi in illo peccato, aut illud committendi, & tamen perseuerat habitualiter, donec remittatur. Sic ergo cum originale sit habituale peccatum, non est necessarium, cum infantes modò concipiuntur, illis esse voluntarium, sed satis est, fuisse voluntarium in actuali peccato Adami, quod nomine omnium commisit, & à quo in posteros deriuatur habituale, seu originale, quod permanet donec deleatur.

6 Ad primam confirmationem. Voluntaria transgressio actualiter fuit in Adamo, qui erat capax illius, sed quia transgressus est vt capax omnium, manet talis transgressio habitualiter etiam in pueris, qui non possunt in eo statu actualiter transgredi præceptum; sicut permanet trans-

transgressio habitualis in eo qui dormit post commissum peccatum: actuale, licet pro eo tempore non sit capax transgressionis. Ad secundam confirmationem. Pueri non peccant quando concipiuntur, peccauerunt autem actualiter in primo parente, quando ille peccauit: sed inde resultat in infantibus peccatum habituale, ratione cuius non dicuntur peccare, sed esse in peccato, seu concipi peccatores.

Obijcies tertio: Peccatum habituale solum perseverat, 7
quandiu non deletur peccatum actuale, sed actuale peccatum Adami iam est deletum, & fortasse etiam antequam aliquem filium generaret, remissum est: Ergo in posteris eius nullum permanet peccatum originale, quod, ut diximus, est habituale. Confirmatur, quia non est magis potens culpa quam gratia, sed Adamus ratione suae culpe dicitur generare filios peccatores: Ergo ratione gratiae, quam postea habuit, & quam modo habent plures parentes cum generant, producent filios insignitos gratia, ac proinde sine peccato.

Respondetur, concessa maiori, distinguendo minorem: 8
Fuit enim peccatum Adae remissum quatenus erat personale, & ita in eius persona non mansit, non tamen fuit deletum in quantum originale, seu naturale: id est noluit Deus condonare culpam illam, nisi quatenus Adamus reddebat Deo iniuriam, & ita semper mansit, & manet ius transfundendi illud ad posteros media generatione naturali.

Ad confirmationem. Gratia post peccatum collata Adami, 9
& quam modo habent iusti parentes, est solum gratia personalis, ac proinde non confertur, ut ad posteros tradatur: prima vero transgressio Adami fuit patrata originaliter, id est nomine omnium, & ideo in illos transfunditur. Explicuit hanc solutionem eleganter S. Augustinus lib. de peccato originali. c. 40. *Regeneratus (inquit) per baptismum, in quo gratiam accipit, non regenerat filios carnis, sed generat, ac per hoc in eos, non quod regeneratus, sed quod generatus est, traicit. Quasi diceret, parens non generat mediante gratia, ut illam transfundat, sed mediante natura, seu medio femine, quod ita vitiatum est, ut cum natura transmittat, & culpam.*

Obijcies quarto: Plus profuit Christus Dominus nobis, 10
quam nocuit Adamus: sed pueri, quando primum concipiuntur, participant peccatum Adae: Ergo deberent potius participare gratiam Christi Domini. Respondetur, negando consequentiam:

quentiam: quia sicut pueri tunc solum participant culpam Adae, quando sunt illius membra per generationem, ita ut participant Christi Domini gratiam, debent fieri membra eius per regenerationem in Baptismo: gratia autem tunc illis collata ex meritis Christi Domini iuncta cum alijs donis, quae habet Ecclesia, excedit damna, quae ab Adamo proenerunt.

11 Obijcies quinto. Si daretur originale peccatum, forent illicitae nuptiae; conseqens est hereticum; ergo antecedens est falsum. Consequutio maioris probatur: quia si, cum Pater generat filium, iste contraheret originale peccatum, pater esset causa maximi mali, quod in filium traducitur, & a quo sepe non liberatur: quia moritur ante Baptismum: sed esse causam tanti mali est illicitum: ergo & nuptiae forent illicitae. Confirmatur primo: quia peccatum originale est maius malum, quam omnis poena, imò excedit in gravitate omnia peccata venialia; sed nullus potest licite inferre alteri maximū malum poenae, aut illum inducere ad peccatum veniale; ergo nec potest esse causa peccati originalis. Confirmatur secundo: quia Deus creat animam, quae cum primum creatur, contrahit originale; ergo Deus etiam foret causa peccati originalis, quod est absurdum.

12 Respondetur: negando consequentiam. Et ad probationem dicitur, patrem non velle originale, nec esse proprie causam illius, sed solum permittere illud, quatenus vult generare, licet sciat ad puerum deriuatum iri peccatum originale propter culpam primi parentis, quam non potest iam euitare. Rectè autem potest non solum Deus, sed etiam homo permittere peccatum alterius, maxime quando praeponderat maius bonum, ut in praesenti perspicue cernitur. Primo: quia, ut notat S. Thomas. 1. 2. quæst. 83. ar. 1. ad 5. communis ordo nature, qui exigit creationem animarum, & propagationem generis humani, non est inuertendus, ut im- *S. Thom.*
pediatur originale peccatum. Secundo: quia ut notat idem *S. Thom.*
S. Doctor, & S. Bonaventura in 2. dist. 30. art. 1. q. 2. ad 2. fundam- *S. Pona.*
entumque habet in S. Augustino lib. 5. contra Iulianum *August.*
cap. 8. melius est puero existere, etiam cum originali, quam absolute non existere, & ita potius provenit puero emolumentum ex generatione, quam detrimentum. Cuius rei ratio est: peccatum originale esse habituale, non actuale, & eligi-

eligibilis esse existere in rerum natura in peccato habitu-
li, quã omnino nõ existere. Etenim licet si homini detur op-
tio, potiùs debeat eligere mortẽ, aut anihilationẽ, quã pec-
catum actuale etiã leuissimum; si tamẽ iã illud cõmissum sit,
& reuelet Deus, se nolle, illud remittere, quãdiu homo exti-
terit; melius faceret homo eligendo existentia, quã anihila-
tionẽ: quia posita voluntate Dei, nec teneretur, nec posset
homo vitare illud peccatum habituale. Quare tunc nihil fa-
ceret Deo exorsum; id autẽ quod semel fecit, nõ tenetur iã
delere, siquidẽ non potest in prædicto casu. Propter id autẽ,
quod iã non est in eius potestate, non deberet se priuare ma-
ximo bono naturali, quod est existentia: sic ergo pueris ne-
lius est existere, quandoquidem in eorum potestate non est,
carere modò peccato originali.

Ex quibus patet ad secundã cõfirmationẽ: Deus enim nõ
est causa peccati originalis, quia illud non provenit ab ani-
ma, vt creatur a Deo, sed vt infunditur corpori, & cum illo
constituit prole Adami, quã nomine totius posteritatis, voluit
trãsgredi præceptũ Dei; præterquã quod peccatũ origi-
nale permissum est a Deo propter bona multò excellentiora.

CAP. V III.

Explicatur, quanta sit grauitas peccati origina-
lis, quod ab Adamo ad posteros deriuatur.

P R I M A confirmatio vltimã obiectionis capitis præ-
cedentis exigit explicationem grauitatis culpæ originalis.
Et quidem nonnulli scholastici, quos tacito nomine refert
Stapletonius lib. 1. cap. 1. existimant, originale esse leuis-
simum omnium peccatorum, & minus quacumq; culpa etiã
veniali. Referuntur in speciali pro hac sententiã S. Thom. in
2. dist. 33. q. 2. art. 1. ad 2. & q. 5. de malo. art. 1. ad 9. & 1. 2.
quæst. 87. art. 5. arg. 2. cum solutione. Ricardus tom. 1. art. 2.
Conrad. q. 81. 1. 2. art. 1. ante solut. arg. & 9. 82. art. 1. ad 2.
Bellarm. tom. 3 lib. 4. de amissione gratiæ. cap. 10. ad 3. & fau-
ent Viguierius in suis institution. cap. 18. §. 5. versu 1. quate-
nus ait, peccatum minus propriè dici de originali quã de
veniali,

Probatur primò autoritate S. Augustini, qui lib. 5. con-
tra

tra Iulianum, cap. 8. in fine ait. *Parvulos non baptizatos, qui so-
lum habent originale peccatum, futuros esse in dãnatione omnium leuis-
sima, cum ergo damnatio, seu pœna proportionetur culpæ:
sicut pœna originalis est omnium leuissima, ita videtur &
culpa esse omnium minima.*

3. Secundò probatur ratione, illud peccatum est minùs gra-
ue, quod minus voluntariũ est; sed originale est minus volũ-
tarium, quã cætera peccata venialia; ergo originale est mi-
nùs graue, quã cætera peccata etiam venialia. Maior patet:
quia de ratione peccati est voluntarium; ergo qua propor-
tione decrefcit voluntarium, eãdem decrefcit grauitas culpæ.
Minor probatur: quia nihil est minùs voluntarium, quã
quod nõ propria, sed aliena voluntate fit; cum ergo venia-
le etiam leuissimum patretur voluntate propria, originale
verò nõ nisi aliena commissum sit; minus certè voluntarium
erit originale. Confirmatur: quia actus odij Dei, licet in
se sit maximum malum, si tamen imperfectè sit volunta-
rium, est minùs graue peccatum, quã quodlibet mortale,
imò non est mortale, sed veniale. Ergo quãuis malitia culpæ
originalis foret in se maxima, adhuc peccatum istud foret
leuissimum: quia nullum est tã imperfectè voluntarium.

4. Dicendum tamen est: peccatum originale esse simpliciter
gravius, quã quodlibet veniale, licet secundum quid, seu
in ratione voluntarij ab illo aliquomodo superetur. Hac af-
sertione conciliantur nobiscum, & cum veritate Doctores
relati. Et quidem Sanct. Thom. in 1. loco absolutè videtur
docuisse, quod prima sententia contendit. Sed eius ratio of-
fendit selũm voluisse, culpam originalem esse leuiorem in
ratione voluntarij modo explicando. In secundo verò loco
sic scribit: *Peccatum veniale originali comparatum, quodammodo est
maius, quoddam modo est minus. Peccatum enim veniale comparatum
huic persone, vel illi, magis habet de ratione peccati, quia veniale est vo-
luntarium voluntate huius persone, non autem originale, sed originale
comparatum ad naturam est grauius, quia priuat naturam maiori bono
quã veniale, scilicet bono gratiæ, &c.* Quæ verba perspicuè veri-
tatem declararunt. Vult enim sanctus Doctor, excedi origi-
nale, in eo quod priuatis personis est minus voluntarium,
id est, quod singula persone non commiserint illud pro-
prijs voluntatibus, sicut committuntur venialia. Excede-
re verò, quatenus consideratur in tota natura, id est

est quatenus & voluntarium est in capite, quod vniuersam naturam repræsentabat, & aliunde infert priuationem diuinæ amicitia, quæ est præcipua radix malitiæ peccati mortalis, & ob quod absolute superat omnia venialia. In tertio deniq; loco idem omnino sentit S. Thom. Bellaminus quoq; à nobis est: nam in loco ab aduersarijs relato hæc ait: *Originale minus graue est in ratione voluntarij, quàm quodlibet veniale, quænis sit in ratione mali grauisimum, cum priuet hominem gratia Dei.* Denique Salmeron in c. 5. epist. ad Rom. disp. 52. pag. 643. disertè nostram assertionem testatur. Sicut & Suarez. 3. p. q. 1. art. 4. in Commentario, vbi explicat S. Thomam, qui cum ibi ait, originale esse intensiue minus graue, quàm actuale, videtur loquutus de mortali, non de veniali. Sed meo quidem iudicio, facilior explicatio est, vt loquatur de omni peccato actuale, & illud dicat leuius esse in ratione voluntarij, non absolute.

Prior assertionis nostræ pars probatur: quia imprimis nõ est dubium, quin peccatum originale extensiuè, vt aiunt, sit multò grauius, cum necessariò extendatur ad omnes homines, veniale verò saltem in infantibus esse non possit. Deinde absolute esse grauius, quàm veniale, persuetur, ex principio, quod secundùm Theologos efficit peccatum mortale grauius, quàm omnia venialia. Etenim illud est peccatum absolute grauius, quod rescindit diuinam amicitiam. Et reddit hominem inimicum Deo; sed originale rescindit diuinam amicitiam, & reddit hominem inimicum Deo, non autem veniale; ergo originale est absolute grauius, quàm veniale. Consequentia est euident: maior patet: quia ex hoc, & non ex alio principio, inferunt Doctores, peccatum mortale esse grauius quocumq; veniali: nam quod ad voluntariũ spectat, multò maior libertas esse potest in aliquo veniali, quod ex mera peccandi libidine committatur, quàm in peccato mortali, quod committat aliquis ex ignorantiam culpabilem, sed non affectatam, & vrgente vehementi passione. Minor etiam perspicua est: quia infantes cõcipiuntur sine Dei amicitia, & filij iræ; à nulla autem multitudine venialium id potest prouenire.

Respondet aliquis: hanc inimicitiam esse secundùm quid in originali, ac proinde non sufficere, vt sit grauior culpa, quàm venialis. Sed solutio refellitur efficaciter.

Primò,

Primò, quia licet hæc inimicitia esset secundum quid, id tãtum probaret, originale esse leuius, quàm actualia mortalia, quæ etiam reddunt hominem inimicum Deo: & hoc facile concedetur: at verò non probat originale esse leuius, quàm veniale: hoc enim nullo modo rescindit diuinam amicitiam. Secundò quia falsum est, hanc inimicitiam esse secundum quid; nam absolute concipitur infantulus priuatus gratiã, seu amicitia diuinã, & Apostolus nos appellat filios iræ propter originale.

Posterior assertionis pars constat ex dictis, & declaratur amplius respondendo ad secundum argumentum primæ opinionis: etenim ratio voluntarij dupliciter accipi potest: primò vt significat dominium proprii actus in illa persona, quæ illum liberè elicit, & hoc modo verum est, voluntarium esse de ratione peccati actualis: ita vt quæ proportionè illud diminuitur, aut crescit, eadè modo crescat, aut minuatur culpa: & in hac ratione voluntarij ita exceditur originale ab omni peccato, vt nullo modo sit voluntarium in hoc sensu: sed quoniam supra dictum est, hunc modum voluntarij non requiri ad omne peccatum, non bene inferitur, illam culpam esse leuiorem, quæ in hoc genere non est voluntaria. Secundo igitur modo accipitur voluntarium pro actu elicitò cum indifferentia voluntatis propriæ, vel alterius, quæ propria reputetur, & ita verum est, ceteris paribus, quodlibet peccatum tanto esse leuius, quanto est minus voluntarium. Sed nego omne peccatum veniale esse magis voluntarium, quàm originale, quia odium Dei indeliberatum, & plura alia venialia non eliciuntur cum plena indifferentia, & deliberatione: originale verò fuit perfecte indifferens, & deliberatum, ac proinde magis voluntarium, non in persona propria, sed in primo parente, qui plenissima libertate diuinam legem nomine totius generis humani transgressus est.

Ad primum respond. S. Augustinum solùm contendisse, peccatum originali non deberi nisi penam damni, & eam esse minimam comparatione penæ peccatorum mortalium, quæ propria voluntate committuntur, quia istis debetur pena damni, & in super pena

sensus.

(2)

C

CAP.

In quo constituta sit essentia peccati originalis:

SECTIO I.

Quatuor de natura peccati originalis sententiae resselluntur.

Illyric. **I**n primis Mathias Illyricus existimasse dicitur, animam rationalem per peccatum primi hominis substantialiter fuisse corruptam, atque ex imagine Dei transformatam in imaginem Dæmonis: Peccatum verò originale nihil aliud esse quàm substantiam à Dæmone factam, quæ sit imago ipsius diaboli. Pudet sanè ridiculum hoc refutare commentum, quod eius authorem, vel cogitasse quidem debuit puduisse. Legantur Bellarm. tom. 3. lib. 5. de amissione gratiæ, cap. 2. & 3. & Valen. tom. 2. disput. de Peccatis quæst. 12.

Secundus Lutheranorum, & Calvinistarum error est, peccatum originale consistere in ea corruptione, quam habet natura humana post peccatum Adami, ita ut illa inordinatio concupiscentiæ, seu rebellio appetitus verè, & propriè sit peccatum originis, etiam in renatis per baptismum. Falsitatem huius dogmatis doctè & fuse demonstrat Bellarm. nus supra à cap. 7. Valentia loco relato, & Stapletonius in Controvers. lib. 3. atque imprimis, si sermo sit de peccato actuali satis probatè est in controversia de Peccatis tract. 2. disp. 2. sect. 3. nullum motum appetitus, aut alterius facultatis esse posse peccatum, quando libera voluntas nullo modo illum admittit: de essentia enim peccati libertas est. Deinde verò si sermo sit de peccato originali, quod est culpa habitualis, Trident. sess. 5. can. 5. definit, per gratiã quæ in baptisimo confertur, tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet: quia ut docet Apostolus ad Rom. 8. *Nihil damnationis est ijs, qui sunt in Christo Iesu.* Nec quicquam valet solutio hæreticorum asserentium manere quidem peccatum, sed ad damnationem non imputari: si enim id verum esset, sequeretur non verè deleri peccata, cùm tamen contrarium differtè testetur Scriptura psal. 50. *Lava-*

Bellarm.
Valenc.

bis me, & super nivem dealbabor. Et Esaias 1. *Si fuerint peccata vestra ut cocci, quasi nix dealbabitur.* Et id ita fieri spectabat ad gloriã Christi Domini, cuius gratia superabundare debuit ubi delictum abundavit. Solum ergo dandum est istis hæreticis id quod Tridentina Synodus dedit, scilicet concupiscentiam & rebellionem appetitus, aut aliarum partium corporis appellari à sacra Scriptura, & à S. Augustino peccatū primò, quia ad peccatum inelinat: secundò quia est effectus peccati originalis quatenus in pœnam illius privati sumus habitibus, vel peculiari Dei protectione, quibus appetitus, & aliæ vires hominis erant subiectæ rationi.

3 Atque hinc facillè intelligentur duæ propositiones. Prior asseritur à S. Thoma, Alexandro, S. Bonaventura, Scoto, Ricardo, & Gab. referendis sect. sequenti, scilicet *Concupiscentia est materiale peccati originalis.* Quorum verborum sensus est, originale peccatum formaliter quidem, & essentialiter consistere solum in privatione iustitiæ originalis, quatenus subiebat animum Deo, ut explicabitur sect. 4. Ratione autem huius culpæ privatiò fuisse hominem illo modo, à quo proveniebat plena subiectio appetitus ad rationem, & quoniam hic est unus ex magis præcipuis effectibus culpæ originalis, iure optimo dicitur materiale illius. Locutionem hanc refert, & approbat Corduba lib. 1. Quæstionarij, quæst. 10. opin. 6. §. *Igitur quocunque modo, & eam tantum contendat S. Augustinus, si quando dicat originale esse ipsam concupiscentiam:* Et S. Thomas cum affirmat originale esse quandam habitum corruptivum.

4 Posterior propositio est S. Augustini lib. 1. de Nuptijs cap. 25. scilicet; *Dimittitur concupiscentia carnis in baptisimo, non ut sit, sed ut in peccatum non imputetur.* Hanc propositionem hæretici depravarunt loco *concupiscentiæ*, scribentes *peccatum*, quasi S. Doctor asseruerit peccatum originale manere post baptismum, non tamen imputari, quòd tamen est apertè falsum, ut supra diximus, & contra mentem ipsius Sancti Augustini, cum ibidem dicat; *Nihil remanere quod non remittatur.* Et in cap. 23. *concupiscentiam non esse peccatum in regeneratis, & cap. 26. eos qui regenerantur, remissionem accipere prorsus omnium peccatorum.* Solum ergo docet in illo cap. 25. concupiscentiam, hoc est appetitum, & alias animæ vires manere quidem post baptismum sine

August.

ea subiectione ad rationem, quam in statu innocentie habere-
rent: sed iam non imputari ad peccatum: quia scilicet non
est iam coniuncta reatui seu peccato originali, quod per bap-
tismum deletum est, & a S. Augustino appellatur reatus, in
eo libro de Nuptijs cap. 26.

Tertia sententia affirmat originale peccatum consistere
in quadam praua, seu morbida qualitate, quæ ex infectio-
ne carnis derivatur ad animam, quando homo comuni mo-
do, & ordine generatur. Et quidem si hæc sententia solùm
contenderet, morbidam istam qualitatem esse ipsum app-
etitum, qui inordinatus remansit post peccatum, & illud ap-
pellat originale, quia modo dicto est effectus culpæ origi-
nalis; verissima foret, & iuxta mentem S. Thomæ supra, &
S. Augustini, qui lib. 1. de Nuptijs cap. 25. concupiscentiã
appellat affectionem quandam malæ qualitatis sicut languo-
rem. Et fortasse nihil aliud sentit Magister in 2. dist. 30. &
31.

S. Thom.
August.

Gregor.

Si autem prædicta opinio aliquam aliam qualitatem af-
firmat esse peccatum originale, vt docent Greg. in 2. dist.
30. q. 1. art. 2. & alij quos refert Vasquez 1. 2. tom. 1. disp.
33. 2. cap. 4. merito rejicitur, vt minime verisimilis. Primò
quia originale est quoddam peccatum habituale, hoc au-
tem non est physica qualitas, sed ipsum actuale peccatum
moraliter perseverans. Secundò, quia peccatum originale
potest, & solet manere in anima, separata sicut manet in ani-
mabus infantium, qui modo sine baptismo discedunt: ergo
qualitas, in qua fingitur hoc peccatum consistere, debet esse
spiritualis: nam anima separata nullum habet accidens
corporeum. Sed nullum est agens particulare, à quo prædi-
cta qualitas produçatur: ergo in illa non consistit origina-
le. Minor patet: quia illud non potest esse Deus, quippe
qui non est auctor peccati: nec potest esse qualitas alia pro-
ducta in corpore primi parentis, & per generationem ad
posterios derivata: tum quia qualitas non potest connatura-
liter produci ab agente corporeo: tum etiam quia ea qua-
litas corporea fictitia est: venenim produceretur à pec-
cato Adami, vel à cibo vetito, quem manducarunt pri-
mi parentes, vel à sybilo serpentis. Primum rejici-
tur: quia peccata actualia aliorum hominum non habent
vim produçendi aliquam naturalem qualitatem, quæ sit
pecca-

peccatum habituale: Ergo nec peccatum Adami. Secundũ
est ridiculum: quia si ille cibus non fuisset vetitus à Deo,
non produceret eiusmodi qualitatem, sed extrinseca pro-
hibitio Dei non addidit illi realem aliquam virtutem pro-
ducendi. Ergo cibus vetitus nihil produxit, quod esse pos-
sit peccatum. Tertium denique non minus falsum est: quia
serpentis conatus foret omnino irritus, si primi parentes li-
bera sua voluntate non consentirent peccato. Ergo origi-
nale non fuit quiddam à serpente productum, sed à libera
Adami voluntate profectum, vt supra explicauimus.

Quarta sententia docet, originale peccatum esse auersio-
nem à Deo, vt auctore supernaturali solùm; non autem vt
naturali. Sed diminitutè explicat originalis essentiam: nam
peccatum actuale Adami fuit auersio à Deo auctore super-
naturali & naturali. Sed originale est ipsum actuale Adami
moraliter ad nos trãsusum: Ergo originale est etiam auersio
à Deo auctore supernaturali & naturali. Consequenter
est euidentis: minor partim constat ex dictis, partim patebit
ex dicendis in hoc capite. Maior probata est in materia de
peccatis tract. 1. disp. 2. vbi in generali ostendimus, omne
peccatum mortale esse etiam contra Deum vt auctorem na-
turæ: quia lex naturalis dicitur obediendum esse Deo in om-
nibus, quæ præceperit.

SECTIO. II.

*Statuitur communis & vera sententia, quæ affirmat originale peccatũ
constitutum esse in priuatione iustitiæ originalis.*

BEATVS Anselmus in libro de Cõceptu virginali exif-
timauit peccatum originale formaliter cõsistere in pri-
uatione iustitiæ originalis, quam posteri in Adamo
perdiderunt. Vnde in capit. 26. Hoc, inquit, Peccatum, quod
originale dico, aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus, nisi ipsam
quæ supra posuissã per inobediẽtiam Adæ, iustitiã debitã nuditatẽ.
Hanc tanti Patris doctrinam vnanimi ferè consensu ample-
ctuntur scholastici Theologi, dissertẽ testantes, peccatum
originale esse priuationem iustitiæ originalis, quæ pueris S. Thom.
inesse debebat. Sic S. Thomas 1. 2. quæst. 82. art. 3. Alexãd. Alexãd.
2. par. quæst. 115. Membro. 2. art. 1. S. Bouau. in 2. dist. 30. Bonauẽt.

Gabriel. art. 2. q. 1. vbi Gab. q. 3. art. 1. opin. 3. Ricar. art. 9. q. 1. Argē
Ricard. tina. art. 4. Bassolis. q. 1. art. 2. Aegidius. q. 1. art. 5. Vdalri-
Argēti. cus apud Chartus. q. 1. Scot. dist. 32. §. Quoad primū. An-
Bassolis. gles in 4. dist. 30. q. vnica diff. vltima. Palacios ibi. Ferra. 4.
Aegidi. contrag. ca. 62. S. Antoninus 1. p. titu. 8. ca. 1. initio. Sotus. 1.
Vdaldur. de Natura & gratia ca. 9. Stapletonius li. 1. controuer. ca. 7.
Scotus. Medi. 1. 2. q. 8. 2. art. 3. Bellarm. tom. 3. Controuer. 2. lib. 5.
Angles. de amissione gratiæ ca. 17. Azor. 1. p. Infit. moral. li. 4. ca.
Palacios 16. Vazquez. 1. 2. tom. 1. disp. 13. 2. ca. 8. & 8. Val. tom. 2. disp.
Ferrara. 6. q. 1. 2. puñ. 1. Salas. 1. 2. q. 81. tract. 13. disp. 11. sect. 2. & 3.
S. Anto- & alij recentiores.

9 Sententiam tanto doctōrum præsidio munitam, quæ ve-
 rissima est, immeritō rejiciunt Catharinus, & Campensis
 relati capit. 6. Rubione in 2. dist. 30. quæst. 2. Zumel 1. 2. q.
 82. artic. 3. concl. 5. licēt in 2. confectario suam Beato An-
 selmo explicationem adhibeat. Imo Salmeron in capit. 5.
 Epist. ad Romanos disp. 46. conc. 6. fatetur aliquo modo ca-
 rentiam iustitię originalis esse peccatum; licēt in concl. 2.
 appellet potius illam effectum peccati: & ea videatur fuisse
 mens illius in discursu disputationis.

10 Et quidem, cū in capite 2. sect. 3. huius disputationis dis-
 tinxerimus duplicem acceptionem iustitię originalis, scilicet
 iustitiām habitualem, & iustitiām actualem; expendamus
 oportet, an peccatū originale consistat in priuatione
 iustitię originalis habitualis, an potius in priuatione iusti-
 tię actualis. Inde enim maximē pendet huius grauiusimę,
 quęstionis decisio: & veræ atq; cōmunis sententię legitima
 declaratio, & comprobatio.

SECTIO. III.

Reijcitur explicatio illorum, qui peccatum originale constituunt in pri-
 uatione iustitię originalis habitualis.

11 **N**ONnulli ex doctōribus præcedēti sectione relatis, præ-
 sertim recētiōres ita intelligunt, & sequuntur cōmunē
 sententiā, vt putent peccatū originale infantium nihil
 aliud esse quā priuationem illius iustitię habitualis, in qua
 conciperentur si Adamus nō peccasset, nec aliter inrelligi
 posse prædictū peccatū, aut doctores, qui cū Anselmo affir-
 mant, esse priuationem iustitię.

Hęc

Hęc tamen explicatio mihi non probatur. Primō, quia
 peccatū originale est culpa habitualis: sed culpa habitualis
 nō cōsistit in priuatione alicuius doni habitualis: ergo nec
 peccatum originale. Consequētia est euidens: maior patet:
 quia peccatū est tantum duplex: scilicet actuale, & habitua-
 le. Sed originale non potest esse actuale, quia infantes, in
 quibus reperitur, nullum actū eliciunt, nec pro eo statu elici-
 cere possunt, nec Adamus, qui fuit causa nostri peccati, elicit
 modo aliquē actum, qui actualiter nobis ad culpam im-
 putari possit, cum iam sit in cœlo, vbi non potest peccari.
 Ergo solum est peccatū habituale. Minor deniq; primis syllo-
 gismi probata efficaciter est in materia d̄ peccatis tract. 8.
 disp. 1. tā auctoritate quā ratione. Ostendimus enim pec-
 catum habituale esse ipsummet actuale; quatenus moraliter
 perseverat, dū non remittitur. Verbi gratia, cum quis
 odio habuit proximum, transacto illo actu, dicitur manere
 peccatum odij habitualiter, quia nō dū remissum est. Et id
 ipsum elucet in injuria, quā vnus homo alteri infert: vnde
 sicut odij proximi, quod est peccatum actuale, non cōsistit
 in priuatione alicuius habitus, ita nec peccatū habituale.

12 Secundō refellitur eadem explicatio. Etenim id, quod
 solum est pœna peccati, nō potest esse peccatum originale:
 sed priuatio iustitię originalis habitualis est solum pœna
 peccati: ergo non potest esse peccatū originale. Consequē-
 tia est euidens, & maior omnino certa, quia peccatum origi-
 nale est verum peccatum, solā autē pœna peccati non est
 verum peccatū, sed effectus illius: minor ergo probatur, tū
 quia verissimē & propriissimē dicitur homo priuatus fuisse
 gratia, & donis habitualibus in penam sui peccati, sicut
 propter eandē culpā dicitur punitus morte, & alijs ærūnis.
 Tū etiam quia illud malū, cuius Deus author est, nō potest
 esse culpa, vt docet fides: Sed deus fuit author priuationis
 iustitię originalis habitualis, verē enim ipse abstulit gratiā
 & cætera dona habitualia à primo nostro parente, & à tota
 illius posteritate, ergo priuatio ista est solum pœna pec-
 14 cati originalis. Responderi potest, priuationem hanc
 posse dupliciter considerari, vno modo vt est à Deo puni-
 nente Adamum, & posteros eius propter inobediētiam;
 & sic esse solum pœnam, & à Deo proficisci. Altero mo-
 do, vt est ab homine scilicet ab Adamo, qui nomine

suo, & totius posteritatis voluit gratiæ, & donorum priuationem, cum tamen non velle debuisset: & sic habere rationem peccati originalis, & non á Deo, sed á nobis proficisci. Hæc tamen solutio non fatiscit. Primò, quia si vera foret, nulla esset pœna propter culpas á Deo inflicta, quæ non posset dici, & esse peccatum. Si enim si mors, egritudo, & dedecus. Considerentur vt volita à peccatore, quatenus voluit peccatum, propter quod á Deo infliguntur, non minús dici poterunt habere rationem peccati, quàm priuatio gratiæ, seu iustitiæ originalis, cum eadem ratio sit. Satis autem patet id esse alienum á còmuni sensu. Secundò, quia Adamus, & posteri in ipso contenti non aliter voluerunt priuationem iustitiæ originalis habitualis, quàm volendo transgredi diuinum præceptum: nec enim fuit illis lex specialis imposta conseruandi iustitiam, sed seruandi cætera mandata. Ergo in voluntate transgrediendi legem, non autem in priuatione iustitiæ habitualis est ratio peccati constituta: illa enim voluntas fuit á nobis, & contra Dei voluntatem: Hæc autem priuatio fuit á Deo, supposita transgressione.

SECTIO: IIII.

Vera explicatio communis sententiæ tam ratione, quàm auctoritate probatur.

SUPEREST ergo dicamus, peccatum originale esse priuationem iustitiæ originalis actualis, quæ verè & Physicè extitit in Adamo, cum diuinum mandatum transgressus est: in nobis verò posteris eius existit moraliter, cui primùm naturali modo, & ordine concipimur. Pro cuius declaratione nota primò, peccatù actuale còmissionis, quodcumque illud sit, consistere in priuatione rectitudinis actualis, quæ deberet inesse actui illius, qui peccat, vt latè in materia de Peccatis tract. I. disp. I. probatù est. Verbi gratia, cum quis elicit actum odij Dei, malitia illius peccati consistit formaliter in priuatione actualis rectitudinis, quæ deberet ille actus habere diligèdo potius ipsum Deum. Vnde cum rectitudo seu bona operatio soleat etiam appellari iustitia in sacro sermone, vt apud Isaiam, *Omnes iustitiæ nostræ quasi pannus menstruatus*: Rectè quoque dici potest, quodlibet peccatum actuale consistere in priuatione actualis iustitiæ.

Et

Et ita loquitur S. Anselmus semel, & iterum in lib. de Concord. præscientiæ & prædest. Cum libero arb. cap. r.

16 Nota secundò, Peccatum actuale Adami, cum fuerit peccatum còmissionis, vt patet ex cap. 4. bene etiam appellari posse priuationem rectitudinis, seu iustitiæ actualis: sed præterea addi debere, hanc priuationem fuisse iustitiæ originalis actualis; quia hæc consistebat in actuali, & plena subiectione animæ ad Deum, & corporis ad animam: peccatum verò Adami priuauit illum hac actuali subiectione. Nam superbia, infidelitate, gulla animus se opposuit Deo, & rebellionem carnis, quam expertus est, corpus ipsum aduersus animam insurrexit: & licet quodlibet peccatum mortale hac subiectione priuaret; nos loquimur solum hoc loco de speciali priuatione actualis iustitiæ originalis, quæ fuit in eo peccato, quod Adamus re ipsa commisit; & supra declaratum est.

17 Nota tertio; Postquam Adamus á suo actuali peccato cessauit, mansisse in illo peccatum habituale: id est, moraliter fuisse Adamum in illa eadem actuali transgressione, donec á Deo remissa est: cui ergo peccatum actuale fuerit priuatio iustitiæ originalis actualis; peccatum habituale nihil aliud fuisse credendum est, quàm eiusdem iustitiæ priuationem in ipso Adamo moraliter perseverantem. Ex quo tandem concluditur quartò, peccatum originale, quod ab Adamo in posteros deriuatur, esse etiam priuationem iustitiæ originalis actualis; nam peccatum hoc nostrum est habituale; vt nõ semel dictum est; sed peccatum habituale est ipsum actuale moraliter perseverans: Ergo & nostrum hoc peccatum est ipsum actuale moraliter perseverans. Rursus hoc actuale non fuit in nobis; quia nos tunc non poteramus aliquem actum elicere: ergo fuit solum in Adamo, in cuius voluntate voluntates nostræ continebantur. Ergo nostrum peccatum originale seu habituale, est ipsum actuale Adami, ad nos moraliter transmissum: ergo sicut peccatum Adami fuit priuatio iustitiæ originalis actualis, ita & nostrum originale.

18 Sed pro maiori explicatione obijcies primò; Peccatum originale debet esse vnicuique proprium, vt ex Concilio Tridentino supra relatum est capi. 6. Sed iuxta explicationem sententiæ S. Anselmi, quam nos sequimur, non est vnicuique

cuique proprium. Ergo explicatio falsa est. Maior & consequentia patent: minor probatur, quia peccatum originale non est aliud, quam priuatio iustitiæ originalis actualis, quæ fuit physicè in primo parente: Sed hæc priuatio physicè loquendo non reperitur in posteris eius: ergo nihilest in singulis, quod verè & propriè peccatum sit. Confirmatur, quia peccatum actuale Adami fuit vnus actus physicus; ergo ex illo non potuerunt ad nos deriuari tot peccata numero distincta, quot sunt homines, in quibus residet hoc peccatum.

Respond. negando minorem, & ad probationem dicitur, nihil physicum esse in posteris Adæ, quod sit peccatum originale: esse tamen aliquid morale, & id sufficere, vt in toto rigore dicatur esse vnicuique proprium. Ad confirmationem, certum est ex vno actu physico posse provenire plures denominationes morales, quæ propriè dicantur numero distincta: ab eadem enim omnino impositione, quæ causa fuit, vt hæc vox *homo*, significaret hominem, deriuantur tot significationes numero distincta, quot sunt voces *homo*: si enim hæc vox simul proferatur à triginta hominibus, sicut in singulis dicitur esse vox, & terminus *homo*, numero distinctus, ita habet etiam significationem numero distinctam. Et ab eodem numero actu, quo rex voluit nobilitare militem, & omnes filios, quos deinceps genuerit, verè dicentur nobiles omnes illi filij, quando geniti fuerint, & nobilitas vnus filij, est numero distincta à nobilitate alteri, vt satis patet ex communi loquendi modo; & ideo potest vnus filius illa priuari postea in pœnam alicuius delicti, licet cæteri nobiles perseuerent.

Obijcies secundo. Peccatum originale debet esse in singulis infantibus, seclusa consideratione intellectus; sed si esset aliquid morale, non existeret seclusa consideratione intellectus; ergo non est in singulis infantibus hoc peccatum aliquid morale. Consequentia est euidens; maior patet, quia posteros Adami concipi in peccato, non est intellectus nostri consideratio, sed veritas, quæ sacra scriptura dissertè testatur. Minor probatur, tum quia esse morale est aliquid rationis: tû etiã, quia si esset aliquid reale, deberet dari forma realis, à qua huius peccati denominatio proveniret: hæc autem forma nulla assignari potest in nostra sententia.

Rep.

Respond. Concessa maiori negando minorem; & ad primam probationem, nego esse morale, dici debere ens rationis, quando verè provenit à forma reali absque vlla omnino fictione nostri intellectus, vt verè provenit in præsentia. Vnde ad secundam probationem respond. hoc esse morale, quod in singulis infantibus existit, & peccatum originale nuncupatur, esse denominationem ab actu reali, quo peccavit Adamus: quatenus eo ipso quod ille nomine omnium violaverit diuinam legem, est sufficiens fundamentum, vt singuli posteri eius prudentissimè censeantur eiusdem legistransgressores: & illa transgressio, quæ fuit vna physicè, in singulis posteris existit moraliter: eo modo, quo nobilitas existit in singulis posteris militis deriuata ab vnicò actu physico, quo Rex posteritatem illius nobilitauit.

Obijcies tertio. Nemo habet priuationem iustitiæ actualis, nisi qui elicere potest actum bonum; sed infantes non possunt elicere actum bonum. Ergo non habent priuationem iustitiæ actualis; ergo, vel non habent peccatum originale, quod est absurdum; vel illud non consistit in priuatione iustitiæ actualis. Respond. distinguendo maiorem; ille enim non habet priuationem iustitiæ actualis, qui nec in se, nec in suo capite potuit, & debuit habere iustitiam actualem: qui verò potuit illam habere, saltem in suo capite, bene potest habere talem priuationem, non quidem, quæ physicè, & realiter in ipso sit, sed quæ in illo moraliter perseueret, quatenus ei imputatur; & eiusmodi sunt posteri Adami. Lucet enim in ipsis non existat physicè priuatio iustitiæ actualis, existit tamen moraliter, quia in suo capite voluerunt carere actuali subiectione ad Deum, & hæc carètia sicut fuit illis voluntaria, ita quoque eis imputatur, & moraliter inhæret, donec deleatur.

Hactenus explicuimus, in quo sensu vera sit communis sententia relata in sect. 2. Modo superest ostendamus in eodem sensu eam docuisse grauissimos auctores. Et primum quidem non dubito eam fuisse mentem Beati Anselmi, qui præfatæ sententiæ author fuit. Primò, quia ipse existimat omne peccatum esse priuationem iustitiæ, vt supra notabamus; nec discrimen exhibet inter habituale, & actuale. Ergo sicut ex eius mente ratio peccati actualis consistit

Anselm.

consistit in priuatione actualis iustitiæ; ita etiam ratio peccati habitualis, quod non est aliud quam actuale moraliter perseuerans. Secundò, quia in lib. de Cõceptu virginali, vbi prædictam sententiam primitus scripsit, per iustitiã intelligit actualem, non habitualem. Vnde in Ca. 23. ait. *Post peccatum mansisse in Adamo aliquã iustitiam, in paruulis nullam manere, donec deleatur peccatum.* Satis autem constat non mansisse in Adamo iustitiam habitualem seu gratiam: contendit ergo mansisse iustitiam actualem in aliquo sensu, quatenus scilicet elicere potuit aliquos actus bonos. Deinde ibidẽ probat originale esse æquale in omnibus pueris: quia non potest vnus infans esse quo ad actus iustior, vel iniustior altero. *Non enim, inquit, est iniusto iniustior, nisi qui plus amat, aut contemnit, quod non debet: sic igitur infantes nequeunt, mox vt animam habent, alius alio maius, vel minus velle, quod debet, aut quod non debet, nemo potest probare, quòd in infantibus alius alio nascatur iniustior.* Hactenus S. Anselmus, qui plenius adhuc mentem suam declarauit Ca. 28. Obijcit enim quo pacto per baptismum deleatur paruulis originale, cum adhuc maneant sine iustitia, quippe qui illam habere non possunt, cum sint incapaces rationis pro illo statu. Respondetque, *Manere hanc iniustitiam, sed iam illis ad culpam non imputari, quia post baptismum iam id non est culpa.* Intelligit ergo manifestè per iustitiam aliquid actuale. Nam iustitia habitualis sine dubio confertur infantibus in baptismo.

Deinde Zumel vbi supra §. *Secundò colligo*, affirmat, doctores dicentes originale consistere formaliter in priuatione iustitię originalis, intelligi posse de priuatione reëstitudinis, ad quam iustitia originalis habitualis inclinabat, atque adeò de actuali iustitia: quæ explicatio licet non omnibus scholasticis in 2. se. cione relatis adaptari possit, accommodari tamen potest. Alexand. S. Bonauenturæ, & præfertim S. Thomæ. Vnde Medina supra dixit, *Originale non esse priuationem ipsius doni, quod dicitur iustitia originalis, sed subiectionis ad Deum:* scilicet actualis: nam propterea ait, peccatum originale esse ipsam transgressionem primi pareris in nos origine trãsfusam, quod non est aliud, quam quòd nos docuimus. Corduba etiam 1. Questionarij, quęst. 10. opinione. 6. §. *Igitur prædicta opinio, & sequentibus manifestè constituit peccatum originale in priuatione subiectionis actualis*

actualis ad Deum, quod etiam secutus est, & optimè explicuit Herrera in 2. sent. Scoti disp. 28. quæst. 3. in vltima sententia & conclusionibus, dicens esse opinionem Scoti. Durandus præterea in 2. dist. 30. quæst. 3. docet priuationem gratię esse pœnam peccati originalis, hoc verò formaliter, consistere in indignitate, seu debito carèdi iustitia, quod certè debitum non potest esse aliud quam peccatum Adami in posteris moraliter perseuerans. Denique Salmeron vbi supra disp. 47. pag. 605. col. 1. dum ait originale transfundi ad posteros non in se, sed in suis effectibus, nec esse aliud, quam actuale peccatum Adami, solùm velle credendus est, nihil Physicum transfundi, quod veram culpæ rationem habeat, sed solùm aliquid morale, vt à nobis explicatũ est, & illius effectus esse priuationes gratię, & aliorum donorum.

C A P. X.

An si primus parens non comederet fructum arboris vetitæ, sed alia præcepta violaret, trãfunderetur peccatum in eius posteritatem.

S Bonauentura, quem refert Chartusianus in 2. disp. 33. quæst. 2. in fine. A Egid. Rom. ibidem dub. 3. literali Zumel 1. 2. quęst. 81. art. 2. disp. 1. & docti recentiores existimarunt quodcumque peccatum lethale, quod à primo parente committeretur, fore transfundendum in posteros, ita vt, licet Adamus fructum arboris vetitæ non gustasset, imò nec gustare voluisset; si tamen aliud Dei mādatum transgressus esset, eodem modo tota posteritas vitata maneret, & infantes contraherent originale.

Suaderi potest hæc sententia primò. Quia quodlibet peccatum mortale priuaret Adamum originali iustitia, tam habituali, quam actuali: Ergo illam amitteret etiam toti sue posteritati. Patet consequentia: quia Adamus ea lege & conditione iustitiam accepit à Deo, vt illam sibi, & posteris, vel amitteret, si peccaret; vel conseruaret, si se in officio cõtineret. Antecedēs verò probatur: tum, quia quodlibet peccato mortali amittitur subiectio metis ad Deum, cum de ratione peccati sit, esse inobedientiam, & violatio-

nem diuinæ legis: tum etiam, quia quoduis mortale defruit gratiam habitualem: Hac autem destructa perit potissima pars iustitiæ originalis. Confirmatur, quia, si Adamus committeret aliud peccatum mortale, & ante remissionem illius generaret filios, hi verè conciperentur priuati iustitia originali. Ergo quodlibet aliud mortale transfunderetur in posteritatem. Patet consequentia, quia peccatum originale est priuatio iustitiæ originalis, sed filij tunc conciperentur priuati iustitia originali. Ergo in peccato originali. Ergo quodlibet aliud peccatum mortale transmitteretur in posteritatem. Antecedens probatur: quia qui non habet iustitiam, non potest illam in filios transmittere, sed tunc Adamus non haberet iustitiam, ergo non posset illam in filios transmittere. Ergo filium tunc ab eo geniti forent sine iustitia, ac proinde cum illius priuatione.

Secundò suadetur. Quia alia peccata grauiora commisit; & committere potuit Adamus: grauius enim delictum fuit superbia, vel infidelitas, quam comestio arboris vetitæ: & multò atrocius deliquisset, si Deum odio haberet. Ergo non est credendum de diuina sapientia, atq; iustitia, ita ruisse in pœnam peccati gulæ interitum totius generis humani, non autem in pœnam odij, vel infidelitatis. Confirmatur, quia re ipsa transfunditur ad posteros infidelitas, quam fuisse in Adamo ostendimus in Capit. 9. ergo eodem modo alia peccata transmitterentur. Consequentia patet à paritate rationis: antecedens verò probatur, quia pueri concipiuntur priuati habitu fidei, quæ non amittitur nisi propter infidelitatem. Ergo verè imputatur illis infidelitas Adami: imò propterea dicebamus loco citato Adamum amisisse fidem, quia aliqui eum ea posteri illius conciperentur.

Dicendum tamen est; Si Adamus non ederet fructum arboris vetitæ, non fore vitia naturam humanam, nec transfundendum peccatum originale cum pœnis illud consequentibus. Sic sentiunt Ambrosius Cahtarinus in opusculo de peccato originali parte vltima, & Alfonso Salmeron in Epistola ad Roman. disputio. 45. circa finem, quibus ego nunc libenter subscribo, licet olim eum de peccatis

scriberem in tractat. octauo disputatio. tertia aliter senserim.

5 Probatur primò. Quia illud solum peccatum transfundendum erat ad posteros, propter quod Deus mortem minatus est primo parenti, sed propter solam comestionem fructus vetiti minatus est Deus mortem primo parenti: Ergo solum peccatum comestionis fructus vetiti transfundendum erat ad posteros. Consequentia est euidens, minor perspicua est ex capit. 2. & 3. Genes. Maior probatur, quia ad transfusionem peccati plenè intelligendam necessarium fuit pactum in initum inter Deum, & Adamum pro se, atque sua posteritate, vt capit. 3. dicebamus: Hoc autem pactum non fuit aliud, quam quod ex Genesi colligitur, sed pactum Genesim solum fuit, *In quacumque die comederis, morte morieris*, Ergo peccatum comestionis, & non aliud fuit, propter quod sibi, & posteris minatus est Deus mortem, ac proinde quod sub peccatum cecidit quare illud & non aliud transfundendum erat.

6 Confirmatur. Quia Sacra Scriptura in principio Genesim huic, & non alteri peccato pœnas infligit. Ergo & illud, & non alia transfundenda erant ad posteritatem. Probatur consequentia. Nam si alia quoque transfundenda forent, cur potius illi, quam internæ superbiæ, aut infidelitatis infligeret pœnas: certè illa interna peccata supplicium merebantur, & Deus sine dubio puniret non solum pœna temporaria, verum etiam æterna, si non remitteret. Sed quoniam non erant peccata, quæ naturam nostram vitarent, sed solis primis parentibus nocerent, non fecit Deus de illis mentionem, nec pœnam mortis se pro illis inflicturum commemorauit. Confirmatur iterum: quia Apostolus ad Roman. quinto, *Iudicium*, inquit, *ex vno (scilicet delicto) in omnes homines in condemnationem, gratia verò ex multis delictis in iustificationem.* Sentit ergo Paulus, vnum tantum ac determinatum delictum fuisse in decreto, & dispositione diuina, quod in omnes homines transfundendum erat: & propter quod omnes damnationi erant obnoxij, contra verò multa esse delicta, quæ assertoris nostri gratia delerit.

Ecclesia. Secundo. Probatur authoritas Ecclesiæ, quæ in Præfatione Missæ sanctæ Crucis sic canit: *Salutem humani generis in Ligno Crucis constituisti: ut vnde mors orirebatur, inde vita resurgeret, & qui in Ligno vincebat, in Ligno quoque vinceretur per Christum Dominum nostrum.* Vbi eo modo docet Ecclesia dependisse nostram vitam à Ligno Crucis, quod dependit nostra mors à fructu arboris vetitæ, quem vetus Adam comedit. Sed ex vi decreti diuini nõ recuperaret genus humanum vitam gratiæ, & immortalitatem gloriæ, nisi Christus Dominus in Ligno Crucis moreretur: Ergo nec idem genus humanum mortem animæ, & corporis incurreret, nisi Adamus fructum Ligni vetiti comedisset.

Tertiõ probatur. Quia in ijs, quæ pendent ex diuino beneplacito, nihil afferendum est, nisi ex Verbo Dei, & Patrum interpretatione colligatur: sed in Verbo Dei, & doctrina Patrum, quoties fit mentio de causa nostri interitus, recurritur ad Lignum vetitum, cuius fructum gustauit Adamus, & hæc est cõmunis conceptio fidelium. Ergo cum id dependit ex beneplacito Dei volentis ita disponere, asserendum est, comestionem huius fructus, & non aliud peccatum nobis nocuisse. Maiorem docet S. Thomas. 3. p. q. 1. art. 3. & eo principio nititur, vt probet verissimam assertionem, scilicet Incarnationem non fore ex vipræsensis decreti, si peccatum non fuisset. Minor probatur: quia vix de hoc agitur in sacra Scriptura, nisi in principio Genes. & in Paulo, qui historiam Genesis respicit ad Rom. 5. vbi de originali tractat ex professo. In Genesi autem, & consequenter in Paulo, soli peccato comedendi prædictum fructum, & circumstantijs illius tribuitur noster interitus: Ergo hoc, & non aliud peccatum ad posteros transfunderetur.

Ad primũ ergo respondeo, concedendo antecedens in eo sensu, quod nimirum quolibet peccato mortali amitteret Adamus gratiam habitualement, charitatẽ, & virtutes morales infusas, & actualement subiectionem animæ ad Deum: Nihilominus tamen negatur consequentia, & ad probationẽ respõd. Adamũ accepisse iustitiam originalem ea conditione, vt sibi soli illam amitteret quouis peccato iuxta dicta proximẽ in antecedenti: sibi verõ & posteris nõ nisi peccato comedendi fructum Ligni vetiti.

Ad confirmationem respondeo negando antecedens; & ad pro-

ad probationem responderetur, licet Adamus tunc non haberet iustitiam, vt priuata persona, cui physicẽ inhæreret, habebat tamen vt caput generis humani, quatenus erat in eo potestas transmittendi in posteros iustitiam, in qua conditus est, licet quando transmittebat, non haberet illam sibi physicẽ inherentem. Quod quidem manifestõ exemplo declaratur: Adamus enim cum genuit filios, postquam iustificatus est, transmisit in illos culpam, quam iam non habebat sibi inherentem, quia ad id sufficiebat: culpã præcessisse, & non fuisse illi remissam, vt erat culpa natura, modo explicato. in cap. 7.

Ad secundum responderetur. Licet alia grauiora peccata committere potuisset Adamus, noluisse Deum constituerẽ illum caput generis humani ad seruandam, vel amittendã iustitiam, nisi medio præcepto abstinendi à fructu arboris scientiæ boni, & mali. Et ideo solo illo peccato eam amittere posteris suis. Quod quidem mirabili Deo consilio statutum est, vt inde sumeretur occasio redẽptionis mundi per lignum Crucis, vnde tanta gloria deriuata erat, & in quo eluxit proportio planẽ mirabilis; de quo alibi. Ad confirmationem responderetur, cum dicimus, solum peccatum comedendi fructum arboris vetitæ: transmissum; esse in Adami posteritatem, non esse fermonem de sola externa comestione, præsertim cum hæc sine actu interno non possit esse peccatum, sed intelligi eo nomine comestione cum internis actibus, à quibus profecta est, & cum quibus vnũ morale opus constituebatur. Cõstat autem ex supradictis comedisse Adamum, quia voluit gustare ligni fructum, vt ita sciret bonum, & malum; & similitudinem diuinam, quam superbẽ concupierat, confesqueretur: ad quod etiam conduxit infidelitas ipsa, qua dubitauit saltem de veritate diuinæ comminationis: Propterea enim comedit, quia non credidit inde mortem orituram. omnia ergo hæc peccata, seu potius vnũ, quod comestione consummatum est, transfunditur in posteritatem. Idque disertè testatur Sanctus Augustinus, tomo. 3. in Enchiridio: caput. 45. *Illo, inquit, peccato vno, quod per vnũ hominem intrauit in mundum, & in omnes homines pertransiit, possunt intelligi plura peccata: scilicet ipsum in sua quasi diuidatur membra singula; nam, & superbia est, quã homo in sua potius esse, quã in Dei potestate dilexit: & sacrilegium, quia*

Tell. arm.
Tsa. 50.
Anselm.

Deo non credidit; & sumum, quia cibus prohibitus usurpatus est? Iege Cardin. Bellarmin. tomo tertio lib. quarto de Statu peccati cap. 18. ubi rectè notat in hoc sensu peccatum originale esse plura peccata, in cuius confirmationem facit illud. Psalm. 50. *Ecce enim in iniquitatibus concepit sum;* aliunde vero rectè à S. Anselmo, & Scholasticis in 2. dist. 30. appellari vnum peccatum. Cuius ratio est, omnes actus in illa culpa repositos subordinatos fuisse, & vna comestione consummatos.

Ex quibus facillè patet explicatio illius quæstionculæ, an scilicet peccatum originale in posteris existens sit eiusdem speciei cum peccato habituali Adami? Resp. enim esse eiusdem speciei cum illo, quod nomine totius generis humani commisit: quia illud ipsum moraliter loquendo exiit in posteris, vt explicatum est. Et licet in Adamo fuerit uoluntarium voluntate propria, in nobis verò voluntate capitis, non videtur ea diuersitas sufficiens ad distinctionem essentialem.

Si autem inter actus peccati, quos Adamus elicit, fuisset fortasse aliquis, qui ad comestionem cibi vetiti non reduceretur, & cum illo vnum morale opus constitueret, ille non transmissus erit in posteros. Et consequenter quantum ad eum actum non erunt eiusdem omnino rationis peccatum nostrum, & peccatum illius.

CAPVT II.

De causis peccati originalis.

Causam formalem, atque adeò essentiam huius peccati explicuimus in cap. 9. De causa finali nihil est speciale quod dicatur: nam si Admum spectemus, in quo peccauimus omnes, finis fuit consequutio illius boni,

ni, quod peccando sibi ipsi pollicitus est. Si verò Deum qui peccatum hoc permisit, fines fuerunt, & ipsi maxime gloriosi, & nobis vtilissimi, de quibus in materia de Peccatis, tractat. septimo dicebamus. Quare solum superest hic differendum de causa materiali, seu subiecto: & de causa efficienti peccati originalis.

2 Primum igitur quod ad subiectum spectat, Scotus in 2. dist. 32. §. quoad primum, negat peccatum Adami appellari debere originale: quod quidem verum est, si originale accipiatur pro peccato habituali, quod ad posteros deriuatur, & propria voluntate commissum non est. Sed si extendatur nomen peccati originalis ad illud etiam peccatum, quod fuit causa, & origo nostræ culpæ, dici etiam rectè poterit peccatum Adami originale. Vnde Sanctus Thomas 1. 2. q. 83. art. 1. *Originale, inquit, omnium hominum fuit in Adam, sicut in prima causa principali.* Quod ibidem etiam rigorosius loquendo admittit Caietanus, imò fateri Tridentinum. sessio. 5. cant. 3. dicens. *Adam peccatum esse originale vnum.*

Sed si de peccato Eux loquamur, non debet appellari peccatum originale, quia nec ab Adamo ad Eum deriuatum est, sed potius illa induxit virum ad comedendum; nec ex Eua deriuaretur ad posteros: sed potius Adamo non peccante, quantumvis Eua peccaret, non dederetur originale, vt optimè Sanctus Thomas prima secundæ, quæstio. 81. arti. 5. & alij Patres affirmant. Constatque primò ex Beato Paulo Apostolo ad Roman. 5. *Per vnum hominem peccatum intravit in mundum.* Et 1. Cor. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificabuntur.* Deinde Tridentinum sessio. 5. agens de culpa originali, solum docet peccatum Adami nobis nocuisse. Denique cum solus Adamus fuerit caput nostrum, & in illo voluntates filiorum collocata sint; sola illius transgressio nobis nocere potuit, non culpa Eux, quæ solum fuit personalis.

3 Secundò certum est; in posteris Adami, qui naturali ordine generantur, esse peccatum originale, non quidem in corpore, propriè loquendo, vt optimè D. Thom. in illo artic. primo, quæst. 83. Quia licet in corpore sit rebellio

In illō art. 1. quæst. 83. Quia licet in corpore sit rebellio carnis, & in ordinati motus, qui fuerunt effectus originalis culpæ, & illius materiale: habitualis tamen auersio à Deo; quæ est propria ratio culpæ, ad animam pertinet: & ideo in fantes exilentes in limbo peccatum originale habet, cum tamen corpora in illis non sint futura vsque ad resurrectionem generalem.

Solum ergo difficultas est, an peccatum originale sit in voluntate pueri prius, quam in animæ essentia, an potius è conuerso.

Nonnulli graues Doctores existimant peccatum originale non solum prius, sed absolutè loquendo esse in voluntate infantis, non autem in essentia animæ immediatè. Sic S. Bonauentura in 2. dist. 31. artic. 1. q. 2. Durand. q. 3. Scotus dist. 32. §. Ad argumenta secundæ quæst. ver. ad 5. Herrera dist. 28. q. vnica. Et videtur expressa S. Anselmi doctrina lib. de Concept. virginali c. 2. Probatur primò: quia peccatum originale est voluntaria carentia iustitiæ originalis actualis, moraliter, seu habitualiter in posteris Adami perseverans: hæc autem non potest esse immediatè in essentia animæ, sed in voluntate: Ergo. Minor patet primò; quia libertas, quæ includitur in ratione peccati, non reperitur immediatè in essentia animæ, nec prius potest anima libertatem exercere, quam voluntas; quæ sola est libera facultas. Secundò: quia peccatum Adami fuit immediatè in illius voluntate, non autem in essentia animæ: Ergo & peccatum originale non est immediatè in anima infantis, sed in voluntate. Patet consequentia, quia originale est ipsum peccatum Adami in nobis habitualiter existens: Ergo habet idem subiectum quod peccatum Adami. Patet consequentia, quia actus & habitus pertinent ad idem subiectum.

Dicendum tamen est. Peccatum originale prius, & immediatius esse in essentia animæ infantis, & non in voluntate. Sic Sanctus Thom. 1. 2. q. 83. art. 2. vbi Caiet. Medina, & optimè Zumel. Probatur ratione Sancti Doctoris in corpore articuli. Etenim illud est primum & immediatius subiectum peccati originalis, quod est primum, & immediatior terminus generationis; sed primum, & immediatior terminus generationis est substantiale compositum ex corpore.

corpore, & anima. Ergo istud compositum est primum, & immediatius subiectum peccati originalis; & cum nequeat esse subiectum ratione corporis, ut supra notauimus, erit ratione animæ spiritualis. Consequentia est manifesta; minor etiam constat; quia licet anima rationalis non fiat ab homine, sed creetur à Deo, est tamen corporis forma, & media vnione ab homine producta, ita vnitur corpori, vt verè homo dicatur generare hominem, qui ex anima & corpore vnitus constituitur. Et ideo anima est capax culpæ originalis, quæ ab Adamo deriuatur. Maiorem ergo probò; quia peccatum originale deriuatur ad posteros per generationem: Ergo id, quod primario terminat generationem, primario recipiet peccatum, si capax illius sit, vt verè capax est compositum ex corpore, & anima rationali.

7 Confirmatur, & declaratur hoc amplius respondèdo ad argumentum partis contrariae. Etenim originale peccatum non est voluntarium voluntate pueri, sed voluntate parentis, quæ communis erat generi humano, ac proinde nõ est necessarium intelligi voluntatem personalem pueri, vt intelligatur subiectum peccati originalis: sed satis est intelligi filium Adami naturali modo propagatum ab eo. Atque hinc potius desumitur nostræ rationis efficacitas; nam licet cum puer concipitur, non haberet facultatem voluntatis, quia Deus supernaturaliter impediret illius emanationem; adhuc contraheret peccatum originale: Ergo primum eius subiectum non est voluntas, sed essentia animæ. Antecedens ex aduersarijs etiam concedit Herrera supra concl. 2. Et probatur, quia licet non haberet voluntatem, adhuc foret filius Adami, qui voluntate primi parentis transgredi voluit legem diuinam: Ergo adhuc intelligeretur habitualiter perseverare in illa transgressione, donec per Baptismum deleteretur.

8 Nec est eadem ratio peccati habitualis Adami, & nostri originalis: illud enim propria voluntate commissum est, & ita semper intelligitur subiectari in voluntate peccantis, donec deleatur; originale verò non est à nobis commissum propria, sed aliena voluntate: vnde nõ est necessarium esse in nostra voluntate primario, sed potius in eo, quod primò constituit puerum filium Adæ: licet secundario possit hoc peccatum intelligi in voluntate, quia hæc est, quæ in gene-

re moris magis immediatè respicit animam. Hoc autem non ita intelligendum est, quasi peccatum originale secundum essentiam suam priùs sit in anima, deinde ad voluntatem deriuetur: sicut enim vel mutaret subiectum, vel esset duplex peccatum. Solùm ergo contendimus, originale ex anima deriuari ad voluntatem, quatenus in voluntate est priuatio Charitatis, & ferè omnium virtutum moralium infusarum. Et hæc priuatio est immediata pœna peccati originalis. Hæcenus de causa materiali.

Tam quod ad causam efficientem peccati originalis spectat, breuiter dicendum est: causam principalem efficientem, & physicam peccati actualis primi parentis fuisse ipsum Adamum, & eundem esse causam moralem peccati originalis, quod ab ipso in nos deriuatur: Nec enim oportet assignari causam physicè concurrentem ad istud peccatum, cum non habeat physicam, sed moralem entitatem. Causa verò instrumentalis ad traducendum istud peccatum est semen paternum, quatenus medio illo generatur filius, qui contrahit originale. Vbi obiter aduerte Sanctum Thomam in 2. distin. 30. q. 1. art. 2. ad 3. & 4. rectè afferuisse, in semine paterno esse quoddam vitium, seu infectionem prouenientem ex peccato primi parentis. Et ratione illius dici potest puer quodammodo infici, & maculari, cum concipitur. Sic enim Tob. 14. *Quis, inquit, potest facere mundum de immundo conceptum semine?* Et sanctus Augustinus lib. 2. de nuptijs, capit. 8. ex varijs sacre Scripturæ locis deducere contendit, inesse femini quandam maledictionem, & quoddam vitium. Hæc autem infectio non est aliqua specialis qualitas, seu virtus intentionalis, & præsertim spiritualis ipsi femini superaddita, vt sine necessitate reputat probabile Capreolus in 2. distin. 31. quæst. vnicæ ad 1. contra tertiam conclusionem. Cum planè appareat id esse fictitium. Est igitur solùm ipsa natura feminis, quæ deriuatur ab homine peccatore, & modo dicto est instrumentum traducendi peccatum originale: caretque proinde ea subiectione ad rationem, quam haberet in statu innocentia: & propterea sanct. Anselm. de conceptu virginali. cap. 7. dixit, in semine non esse immunditiam peccati, sed solùm appellari immundum, quia virtute illius concipitur homo immundus.

- o Ex dictis etiam colligitur explicatio sanct. Thom. 1. 2. q. 28. art. 1. ad 4. & aliorum, cum affirmant, carnem esse infectam, & maculatam per peccatum: Et ideo quando illi infunditur anima rationalis, eam maculari, & contrahere originale: Sensus enim est carnem esse vitiatam: quia descendit ab Adamo peccatore per naturalem generationem, & est priuata omni illa perfectione, quam habebat ex iustitia originali. & simul obnoxia culpæ, cum primum habuerit animam. Ex quo optimè inferitur, animam cum primum infunditur carni, debere contrahere originale: quia simul cum carne constituit filium Adami præuaricatoris, & reum eiusdem culpæ. Et sic explicata doctrina Sancti Thom. asserentis per carnem, seu mediante carne contrahi originale, facilis est, & expedita. Imò sanct. Bonaventura in 2. distin. 31. art. 2. q. 1. eam appellat indubitatam, & à sanctis Patribus, atque Doctoribus assertam: vnde non debuit refelli à Durando in q. 1. illius distinctionis.

CAPIT. XII.

Explicantur variae difficultates circa modum, quo posterius Adami contraherent originale in alijs euentibus.

- 1 **E** Numerandi sunt breuiter in hoc capite varij casus, qui non acciderunt, vt ostendatur, an, & quatenus tunc deriuaretur ad posterius peccati Adami: id enim ad materiã peccati originalis dilucidius explicandam conducere potest.
- 2 Primus casus est. An Eva contraheret originale, si priùs quàm illa peccauisset Adamus? Secundus. An, si Adamus genuisset filios, antequàm peccasset, contraherent originale, ipso postea peccante. Tertius. An si Adamo non peccante, peccaret filius eius, nasceretur nepotes cum iustitia originali? Quartus. An si Adamus conditus fuisset in puris naturalibus, posset etiam constitui caput generis humani, vt eius peccatum ad posterius transmitteretur? Quintus. an alij homines, qui nullo modo essent filij Adami, contrahere possent peccatum originale?
- 3 In his casibus duo valde diuersa disputari possunt, vnum eorum est, quid nam fuerit possibile? Alterum, quid

re ipsa accideret ex vi decreti, quo Deus condidit genus humanum. Priorem difficultatem expedire possumus triplici propositione.

Dico ergo primó. Deus potuit constituere Adamum caput saltem morale cuiuscunque hominis nondum habitis vsum rationis; ita vt Adamo peccante deriuaretur statim peccatum ad omnes eiusmodi infantes. Assertio est contra Zumel. 1. 2. quest. 81. art. 1. disp. 2. in dub. annexo dicto. 4. sed eam amplectuntur Herrera in 2. Sent. Scoti disp. 24. q. 4. & alij recentiores. Probat, quia quandiu aliquis puer non habet vsum rationis, non est sui iuris, ac proinde voluntas eius non habet suarum actionum dominium: aliunde verò cum Deus plenissimam habeat potestatem, vt de creaturis suis prohibito disponat, posset quidem omnium illorum puerorum voluntates constituere in Adamo, sicut re ipsa constituit voluntates suorum posterorum: Ergo quod Adamus vellet, ipsi etiam vellet: ergo illis imputaretur peccatum, & constituerentur peccatores, sicut posteri modo constituuntur.

Nec refert, illud peccatum non posse tunc ad pueros trãfundi medio semine; quia generatio medio semine licet conducatur, vt facilius intelligatur traductio peccati originalis, & dignitas capitis, quam habuit Adamus in totam posteritatem; non tñ est simpliciter necessaria ex absoluta potentia: quia satis est à Deo eligi aliquem in principem, & caput eorum, etiam quos nõ generat, vt voluntates eorum, quandiu non sunt sui iuris, in tali capite constituta sint, & eo peccante peccare censeantur. Nec contradicunt huic assertioni sanctus Augustin. epist. 23. & sanctus Anselmus de Concep. Virg. cap. 12. nam solum agunt de eo, quod euenire potuit ex vi præsentis decreti, non autem de potentia.

Dico secundó. Non potuit Adamus constitui caput hominum, qui iam essent sui iuris, ita vt eo peccante, illi contraherent originale. Assertio est contra Catharin. in lib. de peccato origin. versus suum. §. vide. 9. & ex parte contra Herr. supra concl. 3. sed eam docent Zumel supra, & alij. Probat, quia in tanto negotio, à quo nimirum pendet amicitia diuina, non patitur lex iustitiæ, & æquitatis, vt qui sufficientem libertatem habet, vt seruet, vel violet diuinum præceptum, censeatur violator propter

ter culpam alterius. Confirmatur: Quia voluntas habitentis vsum rationis non potest esse moraliter, nisi in eo, cui ipse voluerit committere suam libertatem; eo enim ipso, quod sit sui iuris, habet dominium suæ voluntatis, vt sic, vel aliter operetur, potestque efficaciter nolle id, quod alter efficaciter vult. Ergo nullo modo poterit ei imputari voluntas alterius.

7 Dico tertio. Bene potuit Deus ita constituere Adamum caput omnium hominum etiam habitentium vsum rationis, vt ipso perdente iustitiam originalem habitualementem, ipsi etiam eam amitterent. Probat: Quia Deus de potentia ab potest sine vlla culpa hominis, vel Angeli, sed pro sola sua libertate potest auferre ab illo gratiã, & quodlibet aliud donum supernaturale: Ergo etiã poterit auferre dependenter à peccato Adami, vel cuiuscunque alterius, non quia talis ablatio gratiæ esset tunc pœna delicti illorum, à quibus auferretur, sed quia Deus, vt Dominus omnium id facere vellet pro sua libertate, & simul vt puniret peccatum Adami in subditis eius, etiam si culpam non contraxissent. Nec obstat Apostolus ad Rom. 1. 1. dicens: *Bona Dei esse sine penitentia*: Quia nullus ita rigide hoc testimonium declarat, vt nõ possit Deus, si velit, ex absoluta potentia auferre sine culpa, quod contulit propter gratiam.

8 Circa posteriorem difficultatem percurrere breuiter oportet quinque casus supra enumeratos. Et quidem, quod ad primum attinet, Respond. Euam non contraherent peccatum originale, etiam si prius peccasset Adamus; quia id erat impossibile, iuxta dicta in assertionem secundam; cum Eua iã foret sui iuris, quippe quæ plenum rationis vsum habebat. imò neque gratiam, aut iustitiam originalem amitteret, quia hæc non amittitur, nisi propter peccatum mortale existens in ea ipsa persona; quæ tanto dono spoliatur. Quare si Eua nunquam peccasset, iustitiam retinisset.

9 Circa secundum casum. Si filij geniti haberet iam vsum rationis, non contraherent originale; si verò nondum essent sui iuris, possent quidem illud contrahere iuxta dicta. Sed fortassè verisimilius est, nõ contraherent, quia iam accepissent à Deo iustitiam originalem in conceptione, & dona Dei sunt sine penitentia. Vnde ex vi pacti, quod re ipsa initium fuit, non continebantur in voluntate Adami, nisi

Zumel.
Herrera.August.
Anselm.Catharin.
Herrera.
Zumel.

illi, qui nondū erant concepti. Ad tertiū respond. nasciturōs nepotes cum iustitia originali, quia Deus solum Adamum constituit caput, vt ab illo dependeret generis humani ruina: sic enim ex scriptura, Concilijs, & Patribus colligitur. Vnde ipso non peccante, non obfiterent peccata filiorum, quominus Deus reliquam posteritatē produceret iustitia decoratam. Quamuis ergo aliter à Deo fieri potuerit, non nisi quod diximus factum est. Et eodē modo, si filij geniti fuissent ante peccatum, & postea peccaret Adamus, verē nepotes contraherent originale, quia vt diximus solus Adamus erat caput à quo pendeat ruina.

Ad quartum. Responderet affirmanter, quia peccatum habitualē, ac proinde originale non consistit in priuatione gratiæ, aut alicuius doni supernaturalis, sed solum in peccato actuali moraliter perseuerante, quod quidem etiā in puris naturalibus reperiebatur. Ad quintū patet ex dictis.

CAPVT XIII.

De pœnis peccati originalis in hac vita.

Primus effectus, seu prima pœna peccati originalis est priuatio donorum supernaturalium, quibus homo decoratus est in prima sui conditione, & posteritas eius decoraretur; sicut ergo in eo foelicissimo innocenti statu nullus dolor, nullus labor, nulla mors esset: ita humanæ vitæ calamitates innumere, quas doctē, & pie numerat Bellarminus to. 3. li. 3. de amissio. Gratia cap. 11. & lib. 6. à C. 8. sunt pœna originalis peccati, non quia homo in puris naturalibus conditus illas non pateretur: sed quia diuino beneficio ab illis liber foret; si non peccasset. Vnde meritō dici solet, hominem, vt modo existit, & vt esset in natura pura, non differre, nisi vt hominem nudatum, & nudum: nihil enim positium, & reale habet modo in sua naturali constitutione, quod non haberet etiam sine peccato; si Deus illum ad supernaturalem ordinem non euexistet; sed quia re ipsa primi nostri parentes insigniti sunt iustitia originali: corrigente naturam, & ea iustitia ad posteros deriuaretur; si non peccasset; ideo per peccatum dicimur nudati; seu priuati tantis donis. In pura verō natura solum

solum diceretur nudi, id est non insigniti ea iustitia, quæ nobis nullo modo debebatur. In specialiter vero mortem esse pœnam peccati in c. 2. satis declaratum est.

2. S. Thomas 1. 2. quæst. 85. declarat, quomodo mors, & alij defectus pronentiant ex peccato: & in art. 3. ostendit, quo sensu dicatur natura per peccatum vulnerata etiam in naturalibus: habet enim ea locutio veritatem, quatenus facultates ipsæ, quæ alioqui mediante iustitia originali vnitæ erant, & miro modo sibi consentientes, veluti diuisæ sunt, & sæpe tendunt ad contraria, ex quo prouenit difficultas in operibus bonis, etiam quæ sunt conformes inclinationi naturali. Videatur Vasquez 1. 2. tom. 1. disp. 138. cap. 2. vbi bene explicat vulnera naturæ, quæ venerabilis Beda enumerauit.

CAP. VLTIMUM.

De pœna pueris in originali decedentibus insignenda in altera vita. Et de loco, in quo futuri sunt post diem iudicij.

3. **A**lbertus Campensis, in prima controuersia de peccato originali, paulo antè finem, licet fateatur, nihil sibi esse exploratum de statu infantium, qui in originali moriuntur: in id tamen magis propendit, vt credat non solum illos non puniendos pœna sensus, sed etiam habituros naturalem quandam beatitudinem, & foelicitatem veluti in quodam terrestri paradyso. Noster etiam doctissimus Salmeron tom. 13. lib. 2. in epist. ad Rom. disput. 48. affirmat pueros post iudicium supra terram victuros, & ab angelis visitandos, fructuros etiam beatitudine naturali. Idem tribuit Ambrosio Catharino, vt patet ex ijs, quæ refert Bellarminus infra adducendus cap. 3. Denique Petrus de Aquila, cum alijs apud Carthusianum in 2. diu. 33. quæst. 2. asseuerent prædictos infantes ambulaturos per terram, mutuoque colloquuturos. Ipse vero Carthusianus solum ait, verius credi, quod naturalis loci conuenientia non carebunt.

Campen

Salmeron

Cathar

Carthuf

Ad contrarium extremum declinauerunt graues alij Doctores, qui existimant eiusmodi infantes non solum perpetuos pœnam damni, quæ consistit in priuatione beatitudinis æternæ: sed etiam pœnam sensus ab igne proueniunt. Sic Driedo lib. 1. de grat. & libr. arbit. tract. 3. c. 2. par. 5. & probabile reputat Greg. in 2. dist. 30. q. 3. accedunt ad istos Doctores Bellarminus to. 3. l. 6. de Amisssione grat. c. 6. Valentia tom. 2. disp. de Peccatis q. 17. pun. 4. §. Etsi autem. Et Abul. in c. 25. Matth. quæst. 665. Qui licet infantibus denegent pœnam ignis, concedunt tamen aliquem dolorem, seu tristitiam de amisssione summae felicitatis.

Dico primo: Pueri, qui in originali decedunt, non habent beatitudinem naturalem, sed potius in limbo, ad quæ modo deferuntur, perpetuo permanebunt, etiam post diem iudicij. Conclusio, quatenus affirmat, pueros caritros naturali beatitudine, nõ est sub his terminis assera ab antiquis scholasticis, quos ego legerim, licet merito assera censetur, quia dum de puerorum statu differunt, aliqua dicunt, quæ beatitudini naturali non conueniunt: Illa enim sententia, quam primo loco retulimus, vt pueris beatitudinẽ concedat, affirmat, eos habituros æternum locum, & veluti paradysum: quod tamen est contra grauissimos pluresque doctores. Alexand. enim 2. p. q. 105. mem. 10. §. 1. in vltimis verbis ait: paruulos futuros in loco tenebroso. S. Bonauer. in 2. dist. 33. art. vlt. q. 1. in corp. ait, eos infantes carere luce corporali. Et S. ad illud ergo quod primo obijcitur. Ait pœnam puerorum esse carentiam visionis, & vilitatem loci. Richardus ibidem art. 3. q. 1. Paruuli, inquit, decedentes sine baptismo, obtinebunt locum ignobilem. Abulens. in quæst. 665. citata, & latius in q. sequenti docet post diem iudicij futuros sub terra. Bellarm. supra, & in c. 2. Palacios in 2. dist. 33. q. 2. dicunt futuros esse in tenebris. Azorius 1. p. Instit. moral. l. 4. c. 33. q. 4. ait in tenebris, & loco vili mansuros esse iuxta inferos. Angles in 2. dist. 33. difficult. 7. Sotus l. 2. de Nat. & grat. c. 19. & in 4. dist. 48. q. 2. ar. 4. ad 4. Salas 1. 2. quæst. 83. tract. 1. 3. disp. 1. l. 6. q. 3. affirmant infantes istos mansuros in limbo post diem iudicij.

Vt nostra conclusio probetur auctoritate Ecclesiæ, præmittendum est, hæresim Pelagianorum fuisse, pueros post hanc vitam, etiam si non baptizentur, aut pro Christi Domini

ni gloria occidantur, habituros esse in aliquo speciali loco felicitatem extra regnum cœlorum. Vnde S. August. tom. 7. li. de Prædest. sanctor. c. 13. ait: Pelagianos laborare, quærendo paruulis extra regnum Dei nescio cuius felicitatis loci. Et in hoc differbat sententia horum hereticorum ab errore cuiusdam Vincentij, quem refellit S. Augustinus in libris de anima, & eius origine, quod iste admittebat peccatum originale, & nihilominus contendebat, pueros, qui modo moriuntur sine baptismo, ire in paradysum, post diem verò iudicij peruenturos ad beatitudinem regni cœlorum: Pelagiani autem negabant originale, & tñ pueris sine baptismo decedentibus solum concedebant vitam æternam extra regnum cœlorum. Læge B. August. li. 2. de Anima c. 12. & li. 3. c. 13. Rursum hanc felicitatem, seu beatitudinem, quam Pelagiani extra cœlum in alio loco concedebant, non solum esse supernaturalem, sed naturalem constat ex S. August. li. 1. de Anima, & eius origine cap. 9. vbi hoc scribit: Non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem nequeque cœlorum quietis, vel felicitatis cuiuslibet, atque vbi libet quasi medium locum, hoc enim eis hæresis Pelagiana promittit. His positis probatur primò nostra conclusio. Ecclesia damnauit illam beatitudinem, seu felicitatem, quam Pelagius paruulis concedebat, sed hæc beatitudo completur naturalem felicitatem, in quocunque loco medio inter cœlum, & infernum: Ergo secundum Ecclesię doctrinam nulla felicitas concedenda est paruulis in aliquo loco supra infernum, ac proinde in limbo permanenti sunt. Consequentia patet, & confirmabitur amplius infra. Minor constat ex autoritate S. August. proximè relati. Maior probatur auctoritate conciliorum, & Patrum. Et im primis Concil. Mileuit. quod habetur apud S. August. to. 2. epist. 92. Pueros, inquit, paruulos, si nullis innoctur Christiana gratie Sacramentis, habituros vitam æternam, nequam presumptione contendunt (scilicet Pelagiani) euacuantes quod dicit Apostolus, &c. Mileuit. Deinde tom. 1. concil. in Concil. Afric. post canonem 77. referuntur hæc verba ex Codice peruetusto. Si quis dicit, ideo dixisse Christum Dominum in domo Patris mei mansiones multas sunt, vt intelligatur, quia in regno cœlorum erit aliquis medius, aut vltus alius cubi locus, vbi beatè viuunt paruuli, qui sine baptismo ex hac vita migrarunt, anathema sit. Nam cum dominus dicat, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non intrabit in regnum cœlorum; quibus Catholicis

Carthus.
Driedo.
Greg.
Bellarm.
Valen.
Abulen.

Alex.
S. Bonau

Richard.

Abulen.

Bellarm.

Palacios

Azor.

Angles.

Sotus.

Salas.

August.

Concil.
Mileuit.

Gre. Naz

in id ad Rom. 5. *Propterea sicut per unum hominem, &c.* S. verò Gregorius Naz. orat. 40. quæ est in sanctum baptisma antemedium, *Existimo, inquit, futurum ut postremi* (infantes scilicet in solo originali mortui) *nec calesti gloria, nec supplicia à suo iudice afficiantur, ut pote qui licet signati non fuerint* (scilicet baptismo) *improbitate tamen caveant, atque hanc iacturam passi potius fuerint, quam fecerint.* Ecce S. Doctor omne supplicium negat pueris præter carentiam gloriæ celestis. Foret autem novum supplicium tristitia, vel dolor, etiam mitissim^o. Quare idem docet magis expresse Nicetas in libris loci commentario.

Nicet.

August.

Denique S. Aug. tom. 1. li. 3. de Lib. arb. c. 23. expressè testatur sententiam, quæ isti pueri iudicabuntur, fore mediam inter præmium, atque supplicium. Non ergo patientur pœnam sensus.

Secundò probatur ratione, quam S. Nazianz. & Scholastici Doctores reddiderunt. Pœna sensibilis respondet culpæ actuali. Sed isti infantes non habent culpam ullam actualè: ergo nec ullam pœnam sensus. Minor & consequentia patient, maior probatur. Nam pœna sensus est veluti quædam correctio, & actualis molestia inflicta pro actuali delectatione. Vnde legimus in capite 18. Apocal. *Quantum se gloriificavit, & in delictis suis, tantum date illi tormentum, & iustum.* Et sane cum hæc certissima veritas peccati originalis, & pœna damni illi debita, sit vna ex ijs, quæ Ethnicis difficultatè afferre possunt, non est cur novas difficultates addamus Catholicis, infligendo illis acerbiores pœnas sine urgente autoritate, aut ratione.

Apo. 18

12

Fulg.

Sed obijcies primò auctoritatem Parrum. Nam S. Aug. 13 in hom. 14. supra relata affirmat, pueros ituros in finitram, id est, in ignem. Auctor etiam hypognoit. apud S. Aug. to. 7 li. 5. post medium, id ipsum affirmat expressè. Et Fulgent. de Fide ad Petrum c. 27. *Firmissimè, inquit, tehe, & nullatenus dubites, parvulos, qui sine Sacramento sancti baptismatis de hoc seculo transeunt, ignis æterni sempiterno supplicio puniendos.* Resp. nomine ignis significari etiam aliàs pœnas, ut notat ipse S. Aug. t. 4. lib. 6. Quæst. in Iosue. q. 9. vnde pueros detrudi in ignem erit idem quod deputari æterno supplicio in illo infimo loco mundi, ut scilicet pœnam damni subeant in æternum. Et hæc etiam explicatio adhiberi potest locis sacre Scripturæ, in quibus omnes omnino, qui regnū cælorum non intrarent, ei-

eiiciantur in ignem. Præterquam quod in istis locis videtur esse sermo de solis adultis.

14

Secundò obijcit Bellarni. cap. 6. alios Ecclesie Patres. Primum enim S. Cyprianus, seu author sermonis de ratione circumcissionis, loquens de pœna originalis peccati post hanc vitam; *Supererat, inquit, post mortem carnis, animæ labor, & afflictio spiritus.* Deinde S. Augustinus lib. 1. de origine animæ cap. 9. nullum cõcedit pueris locum quietis. Foret autem quies, si nullo afficerentur dolore. Et epist. 106. ait, pueros æterna morte multari. Et lib. 6. contra Iulianum, cap. 4. post medium, cum dixisset regnum cœlestis amandum valde esse à prædictis pueris, subdit: *Nihil ne mali de hac separatione patientur? q. d. patientur quidem tristitiam, & dolorem.* Denique S. Gregor. lib. 6. Moral. cap. 12. ait, *hos pueros perpetua tormenta percipere.*

Bellar.

Cyprian.

August.

Gregor.

15

Respond. S. Cyprianum, & S. Gregorium solam pœnam damni voluisse illis nominibus significare. Tormentum enim, & afflictio spiritus appellari potest priuatio beatitudinis æternæ, quia est obiectum ex se potens affligere, & torquere. S. verò Augustinum in primo loco solum negare infantibus locum amœnum, de quo supra in 1. conclusionè. In secundo, nomine mortis æternæ significare pœnam damni. In tertio, rectè inferre ex eo, quod pueri habebant amorem regni cœlestis, pati aliquod malum, non quia subeant dolorem, sed quia carentia boni amati malum est, licet non sentiantur.

16

Obijcies tertio. Pueri cognoscunt multa, ex quibus naturaliter loquendo generari solet animi dolor. Ergo fundamentum asseritur, nullo illos dolore afficiendos. Antecedens probatur. Nam primum sciunt, se esse priuatos cœlesti beatitudine, quam facillè potuerunt adipisci, si peccatum illorum delectum fuisset. Secundò in die iudicij verè iudicabuntur, ut ostendimus in materia de nouissimis. Ergo cognoscunt suam infelicitatem, & sententiam suæ damnationis perpetuæ. Tertio, locus ille tenebrosus non poterit non esse molestus hominibus; qui post iudicium corpora habebunt, & sensus tam internos, quam externos.

17

Legi varias Doctorum solutiones: sed in sola Richardi, atque Bassolis animus quiescit: nimirum rem hanc ad Dei prouidentiam reuocari debere, quæ sicut in isto iudicio so-

lam damni pœnam infixit originali culpæ; ita facile poterit ab illorum puerorum animis omnem sensibilem dolorem, aut internam afflictionem auferre, vel eo solum, quod ad eiusmodi tristitiæ actus nolit concurrere. Et sane cum multa alia ad hos pueros pertinentia reuocari debeant ad diuinam prouidentiam, scilicet quod sint impassibiles, & immortales, quod non efuriant, quod non peccent, mirum non erit, sic hoc etiam, quod ad nostram obiectionem attinet, Deo reseruetur.

Ad Articulum tertium, Quæstionis 8 1. Primæ secundæ. Et ad Articulum 1. Quæstionis 15. Tertię partis in secundo argumento.

Disputat. 2. De naturali ac necessaria Christi Domini immunitate à peccato originali.

IN Disputatione præcedenti cap. 5. relata sunt varia sacra Scripturæ testimonia, in quibus diserte docemur generalem peccati originalis in omnes homines transfusionem: in Adam enim omnes peccauisse affirmat Apostolus ad Rom. 5. et nemo mundus à sorde etiam infans, cuius est vnus diei vita super terram vt, Iob testatur. Sed quoniam non pauca regulæ generales etiam in sacro Sermone suas exceptiones patiuntur, imò et exposcunt; opere pretium erit insequentibus Disputationibus expendere, aut quot exceptiones habeat generalis transfusio peccati originalis. Et primum an Christus Dominus exceptiendus sit et quo nam iure.

CAPVT I.

Christum Dominum fuisse omnino immunem ab originali peccato.

Certa omnino secundum fidem est assertio S. Thomæ in locis relatis, et scholasticorum cū Magistro in 3. dist. 12. ca. 2. Christum Dñm. quatenus homo est, immunẽ fuisse

fuisse ab originali peccato. Probatur primo auctoritate sacrae Scripturæ. Ioannis 1. *Verbum caro factum est, plenum gratia & veritatis.* Vbi plenitudo gratiæ ab ipso incarnationis exordio asseritur in Christo Dño. cum ea autem incompatible omnino est peccatum originale, quod gratiam excludit. In cuius rei manifestam confirmationem facit illud Psal. 44. *Venit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis.* Quod quidẽ iuxta sanctorum Patrum interpretationem significat spirituale vnionem vnionis hypostaticæ, qua Christi Domini humanitas ab ipso incarnationis puncto cõiuncta est Verbo diuino, et proinde sanctificata perfectissimè, ita vt nullum peccatum etiam originale, quod in Conceptione contrahitur et gratiam excludit, cõpatiat. Vide, quæ in materia de incarnat. tract. 7. disp. 1. protulimus in huius Psalmi illustrationem. Sed fortasse propriissimum pro hac assertionem testimonium est totus contextus ca. 5. Epistolæ ad Rom. vbi mirabili planè antithesi declarat Apostolus, duos fuisse humani generis parentes, vnum Adamum veterem, qui peccauit, et in quo omnes posterii, qui peccauerunt: alterum Adamum nouum, scilicet Christum Dominum, qui non solum peccatũ nõ habuit, sed posteritatem originali labe infectæ abluic lauacro sanguinis sui, & sanctificauit iustitia seu sanctitate sibi innata. Vnde concludit. *Igitur sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnus iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ, &c.*

3 Secundò probatur testimonijs Patrum. Nam Cains Papa in Cap. 5. Epistolæ decretalis, quæ habetur to. 1. Concilior. *Captiuitatis, inquit, nostræ resoluta originalia vincula non poterat, nisi existeret homo nostri generis, quem peccati præiudicia non teneret.* S. Cyrillus Alex. li. de incarnat. vnigeniti ca. 1. *Fuit, inquit, Christus liber à peccato, vt & in ipso & in eo solo innocentia laudibus natura hominis coronata spiritu sancto ditaretur.* S. Leo. Ser. 1. de Natiuit. *In conspectu, inquit, pro nobis inito magno & mirabili æquitatis iure certatum est, dum omnipotens Dominus cum sanctissimo hoste nõ in sua maiestate sed in nostra congregitur humilitate: obijciens ei eandẽ formam, eandemq; naturam, mortalitatis quidẽ nostræ participem. Scd peccati totius experte. Alienũ quippe ab hac natiuitate à sorde, &c.* Et testatur varijs in locis, quos refer. S. August. to. 2. li. 2. cõtra Pelag. & Celest. cap. 40. qui in lib. 2. contra Iulian. non longe à fine eleganter ait: *illum hominem à peccato originali erutum.*

S. Fulg. fuisse, quem sine lege peccati repugnante legi mentis virgo concepit. S. Fulg. lib. de Incarnat. & gratia Iesu Christi cap. 13. *Vt peccati, inquit, originalis vinculo solueremur, vnus extitit mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus. Hic in humana natura a iustitiam habuit ex patre, mortem ex matre, vt per ipsum liberaremur ab omni peccato, qui peccatum nec nascendo (natiuitatem appellat conceptionem) nec viuendo contraxit.* Et paulo infra: *vulua matris eius non concupiscentia mariti concubentis, sed omnipotentia filii nascens aperuit. Ideo solus est, in quo princeps mundi huius veniens nihil inuenit.*

S. Thom. Atque hinc sumitur tertia probatio, seu ratio S. Thomæ, quam S. Ambrosius supra, S. Augustinus loco relato, & tom. 3. lib. 10. de Genes. ad liter. cap. 20. & S. Anselm. lib. de Conceptu virginali à cap. 11. ad 17. exhibuerunt, vt probent Christum Dominum fuisse immunem ab originali. Christus Dominus non fuit conceptus ex femine virili, sed ex purissimis B. Mariæ Virginis sanguinibus, cooperante Spiritu sancto: Ergo Christus Dominus non contraxit originale peccatum. Antecedens est certum ex orthodoxa fide. Consequentia probatur, quia semen virile est instrumentum, quo mediante traducitur peccatum originale, vt in disp. præcedente dictum est; Ergo non fuit traductum originale ad Christum Dominum, in cuius conceptione nullum fuit semen virile. Confirmatur primo, quia Adamus non potuit immediatè transmittere culpam originale ad posterum: ergo nec ad Caim, & Abèlè, nisi generando illos: Ergo nec mediatè potuit transmittere ad alios, nisi mediante aliquo homine, qui posteros generaret eo modo, quo genuit ipse Adamus, vt ita personam Adami ageret, & sic vitiatam prolem ederet: Ergo cum Christus Dominus non ex viro immediatè, sed ex virgine sola conceptus sit, non potuit contrahere originale. Confirmatur secundò, quia transmissio peccati originalis est quasi in genere causæ efficientis: sed B. Virgo non concurrit ad conceptionem Christi Domini, efficienter secundum opinionem S. Thomæ, quæ probabilior est, vt alibi ostendimus. Ergo ad Christum Dominum non fuit transmissa culpa originalis.

Ex quibus inferitur non solum Christum Dominum non contraxisse culpam originale, sed nec fuisse illi obnoxium, nec in Adamo peccauisse: id quod non minus ex

fide

fide certum est: cum in eo sensu accipi debeant testimonia sacre Scripturæ, & Patrum, quæ retulimus. Et persuadebunt etiam quæ in 2. & 4. capite referemus. Itaque vt Christus Dominus in Adamo peccauisset, & originali culpæ fuisset obnoxius, oportebat ipsum in Adamo contineri secundum feminealem rationem, id est, progignendum esse ab illo, medio femine virili: cum ergo non nisi ex sola Virgine conceptus fuerit, continebatur in Adamo solum secundum corpulentam substantiam: quia verè eius humanitas ab illo tandem deriuata est, & ideo originale nõ contraxit, nec illi vlla ratione obnoxius fuit.

CAPIT. II.

Vtrum Immunitas Christi Domini ab originali fuerit naturalis, ac necessaria: an vero liberalis, & gratuita?

IN eo sensu certum est fuisse hanc immunitatem naturalem, quo in materia de Incarnatione tract. 7. dictum est, gratiam sanctificantem esse Christo Domino naturalè, id est, debitam ratione diuinæ Personæ, quæ eo ipso quod humanitatem sibi deuinxerat, non poterat illam non sanctificare personaliter, & ab hac sanctitate non poterat secundum communem legem non dimanare gratia habitualis, quæ illius affectio est. Sic ergo naturalis fuit immunitas ab originali: quia cum prædicta sanctitate prorsus erat incompatibile. Nec minus verum est in eodem sensu fuisse ita immunitatem necessariam, quia saltem de communi lege necessarium est esse sine peccato originali, aut quouis alio mortali animam gratia insignitam. An autem ea necessitas ad absolutam potentiam extendenda sit, postea dicetur.

Si verò Christi Domini humanitas nõ consideretur vt vni ta Verbo, sed præcisè secundum se: dubitari iure optimo potest, an naturaliter, & necessario habeat prædicta immanitatem, an potius liberali & gratuito beneficio. Quod enim fuerit liberalis & gratuita, suadetur primò. Quia licet illa humanitas nõ fuerit concepta ex femine virili, suapte tamen natura petebat ex eo concipi, cum sit eiusdem speciei cum cæteris humanitatibus, quæ id postulant: si autè ex femine vi-

E 3 rili

rili conciperetur, & aliunde non esset vnita Verbo diuino, poterat contrahere originale, cum descenderet ab Adamo per feminalem rationem. Ergo quod liberata fuerit ab originali mediante vnione hypostatica, & Conceptione ex solis B. Mariæ sanguinibus, gratia & liberalitas fuit. Secundò suadetur, quia illa humanitas secundum se est capax peccati actualis & personalis, solumq; ex gratia habet non posse peccare. Ergo idem dicitur de originali. Tertio, quia quicquid natura humana habet à Deo est gratuitum beneficium. Sed humanitas Christi Dñi habet prædictam immunitatē à Deo. Ergo prædicta immunitas est gratuitū beneficium. Nihilomin⁹ crededirim, verissimili ratione dici posse immunitatē ab originali culpa fuisse naturalē & necessariā in ea humanitate, quā diuinū Verbū assumpsit, etiā si secundum se cōsideretur. Moneor ad ita sentiendū, quia quicquid excellentiæ tribui potest huic foelicissimæ naturæ, tribuendū certe est, si nullū inde incommodū proueniat. Quid enim altum erit cōparatione humanitatis. *Cuius tāta fuit & tā celsa subuectio, vt quò attolleretur altius nō haberet?* vt præclarè S. Aug. li. de Prædest. sanctorū. c. 15. Et quæ immunitas aut puritas non debet humanitatē, quā sibi deuinxit auctor vniuersæ puritatis? Sed nullum incommodum prouenit ex eo quod dicatur, immunitatem ab originali fuisse naturalem & necessariam aliqua ratione in humanitate Christi Dñi secundum se cōsiderata: ergo id illi tribuendum est. Minor probatur, quia humanitas, quæ suapte natura petit non descendere ab Adamo per semen virile, naturaliter, & necessariō est immunis ab originali; sed humanitas Christi Domini suapte natura petit non descendere ab Adamo per semen virile. Ergo naturaliter, & necessario est immunis ab originali. Maior patet ex cap. præcedente, quia peccatum originale secundum doctrinam sanctorū Patrum non traditur ad posterum nisi mediante semine virili, quod ab Adamo mediatatē descendat. Ergo humanitas, quæ non potest suapte natura procedere ab Adamo mediante semine virili, non potest naturaliter contrahere originale, sed necessariō esse debet immunis ex vi præsentis decreti, & supposita prædicta ordinatione diuina, quam Patres nobis declarauerunt. Minor probatur, quia qualibet numero humanitas suapte natura indiuiduatur ab vno determinato viro, & vna determinata femina,

mina, à quibus petit produci, ita vt naturaliter ab alijs generari nequeat. Vt enim in metaphysica cum S. Thoma, & meliori sententia Philosophorum dicebamus, quilibet effectus exposcit determinatum agens, nec ab alio naturaliter effici potest, quādo verò effectus, est animal perfectum, quod ex comitione maris & femina generatur, exposcit determinatum par, scilicet hunc numero marem, & hanc numero femina: illa ergo humanitas numero Christi Domini vt pote animalis perfecti exigebat determinatam femina: & determinatū virum, licet defacto voluerit Deus à sola femina generari, supplente Spiritu sancto concursū viri, sed ille vir non descendebat ab Adamo, ergo non poterat traducere ad humanitatem Christi Domini peccatum originale, etiam si Deus voluisset, quod non voluit, vt scilicet illa humanitas à viro & femina gigneretur. Cōsequētia est euident, quia non haberet semen virile quod ab Adamo descenderet, & esset veluti instrumentum illius ad traductionē culpæ. Minor probatur, quia intra latitudinē speciei humanæ videt Deus plura indiuidua, quæ non possent descendere suapte natura ab Adamo, quia in sua indiuiduatione exposcūt generari ab homine, qui fuisset genitus ante Adamū, aut ab alijs, qui simul cū Adamo creari potuerunt, & essent diuersæ stirpites, à quibus alia multitudo hominū propagaretur. Ergo valde credibile est, virum illum à quo suapte natura petebat generari humanitas Christi Dñi, fuisse vnū ex illis qui ad alias stirpites pertinebant, in enim fuit facillimum Deo, & ex eo redundat prædicta excellentia in illam sacram humanitatem, vt nimirum naturaliter & necessario ex vi præsentis decreti foret immunis à culpa, etiā si secundum se consideretur, nec vllō modo contenta fuerit lege illa, quam Deus tulit quando cū Adamo & posteris eius pactum illud iniuit, de quo in disp. præcedente.

Ad primū ergo resp. negando minorē, quia illa humanitas nullo modo cōtinebatur in Adamo secundū feminalem rationē vt explicatum est. Ad secundū cōcesso antecedente resp. distinguēdo cōsequēs, est enim illa humanitas capax culpæ originalis in hoc sensu, quod potuit De⁹ ita pacifcē cū Adamo vt ones posteri eius si essent puri homines, cōtraherēt culpā, quāuis solū cōtinerētur in illo secundū corpulētrā substantiā: ex hypothesi autē quod Deus descendit culpā originalem

ginalem non traduci, nisi ab Adamo ad posteros, qui ab illo descendereat per semen virile: illa humanitas, quæ per semen virile non poterat suapte natura ab Adamo propagari, suapte natura erat immunis, in eo nimirum sensu, quo foret immunis, si Adamus non peccasset, aut si in mundo nullum esset originale peccatum. Ad tertium resp. concedendo hanc immunitatem esse gratuitum beneficium, eo modo quo appellatur beneficium quoduis donum naturale, aut morale, quod Deus concedit: non autem in sensu omnino proprio, & rigoroso, quo gratuitum beneficium significat opus gratiæ supernaturalis, aut exemptionem ab aliqua lege, quæ alioqui humanitatem deberet obligare: re enim vera, ut illa humanitas non incurreret originale, non requirebatur infusio gratiæ, aut exemptio à lege, quam re ipsa Deus tulit Adamo, & posteris eius: sed satis foret eam non descendere ab Adamo per semen virile, sicut naturaliter non descenduram probatum est.

CAP. III.

An Christus Dominus ex absoluta potentia contrahere potuerit culpam originalem.

EX dictis in capite præcedenti ad secundum argumentum, constat, potuisse humanitatem Christi Domini eundem se consideratâ, & à Verbo seiunctam contrahere originale: Si verò sit fermo de illa, prout est Verbo unita, ac proinde de Christo Domino, verissimum sine dubio est, etiam ex absoluta potentia non potuisse contrahere originale. Sed de hoc nihil hoc loco speciale dicendum occurrat; quia in materia de Incarnatione tract. 10. disp. 2. auctoritate Patrum, & efficaci ratione probatum est, nullum peccatum habituale existere potuisse in Christo Domino: peccatum autem originale est culpa habitualis. Solum addo verba sancti Anselmi lib. de conceptu Virgin. cap. 20. *De peccato quidem originali sufficienter ostensum est, quomodo ad hominem de virgine conceptum nulla ratione descendere à parentibus potuit.*

CAP. IIII.

An, & quomodo Christus Dominus passus fuerit pœnas peccato originali debitas. Vbi an habuerit iustitiam originalem?

PETRVS Canisus libro 1. de Deipara cap. 9. pag. 48. colum. 1. Armacanus, & Vincentius Castronovo. quos refert Corduba lib. 1. Quæst. 9. 46. in 2. opinione existimantur in Christo Domino, dum mortalem vitam in terris ageret, fuisse iustitiam originalem. Suaderique potest primò auctoritate sancti Anselmi, qui lib. de Conceptu virginali, cap. 20. loquens de Christo Domino. *Adiua*, inquit, *origine iustitiam originalem habere dicendus est.* Nec responderi potest nomine iustitiæ originalis, non significari à Sancto Patre iustitiam, quam in Adamo sic appellamus, sed solum gratiam, seu sanctitatem ab ipsa origine, seu Incarnationis momento acceptam. Nam in cap. 12. eiusdem libri: *Etia* inquit, *si purum hominem sic faceret Deus, ut dictum est, scilicet, sine femine virili, necesse esse eum non minorem præditum iustitia, & beatitudine, quam fuit Adam, cum primum factus est.* Vbi planè fatetur eiusdem rationis fore iustitiam in Adamo, & in quocunque homine concepto ex virgine. Sentit enim in eo fuisse originalem iustitiam.

Secundò suadetur, quia inter peccatum originale, & iustitiam originalem non est medium: sed Christus Dominus non habuit peccatum originale: ergo habuit iustitiam originalem. Minor, & consequentia patent: Maior probatur: quia peccatum originale est priuatio iustitiæ originalis: ergo qui originale non habet, non potest habere priuationem iustitiæ originalis. Confirmatur: quia qui non contraxit culpam: non potest iuste subire pœnâ illi iniectam: sed priuatio iustitiæ originalis, & aliæ huius vitæ pœnalitates sunt pœna, quam Deus infixit peccato originali: Ergo Christus Dominus, qui non contraxit peccatum originale, non potuit iuste priuari iustitia originali, & alias pœnalitates habere:

Dicendum tamen est, in Christo Domino, dum vitam mortalem ageret, non fuisse absolute, & quoad omnes suos effectus iustitiam originalem, licet fuerit quoad præcipuos:

Vazquez Sic sentiunt Corduba supra, Vazquez 3. part. tomo. 2. dif-
Coraub. put. 119. cap. 2. Et colligitur ex Suarez ibidem disp. 4. sect.
Suarez. 6. Nec contradicere vilis potest, si rectè perpendat, quid
 nomine iustitiæ originalis significetur, de qua in disp. 1.
 cap. differuimus. Etenim iustitia originalis complecteba-
 tur primū habitum gratiæ sanctificantis, & virtutes ab ea
 dimanantes. Deinde supernaturale donum appetitui cor-
 poreo inherens, quo omnino subijciebatur rationi, & ni-
 hil autē eius consensum appetebat. Tertio actus, quibus
 homo se ipsum subijciebat Deo. Denique immunitatem
 ab omni dolore, molestia, & morte; & quidem tria priora,
 quæ præcipua sunt in originali iustitia, habuit Christus Do-
 minus, vt in materia de Incarnatione varijs in locis expli-
 catum est. Quartum verò certum est non habuisse, vt fides
 docet, & in eadem materia probatum est. Habuit ergo
 Christus Dominus iustitiam originalem quoad præcipuos
 effectus, sed non quoad omnem eius extensionem, ac pro-
 inde non absolutè, & simpliciter, quia, vt dici solet, bonum
 ex integra causa, malum verò ex quocunque defectu. Et
 sanè cum ab statu iustitiæ originalis quàm longissimè abes-
 set omnis dolor, molestia, aut mors, non potest absolutè di-
 ci in illa constitutus, qui tot molestias, & acerbissimā mor-
 tem perpeffus est.

Dixi autem assertionem esse intelligendam de Christo
 Domino, vt erat in vita mortali, quia post gloriosam resur-
 rectionem habuit summam iustitiæ originalis perfectio-
 nem.

Ad primum respondetur, adeò certum esse, quod in as-
 sertione nostra statutum est, vt non solum sanctus Ansel-
 mus tanta sanctitate, & sapientia prædixit, sed nec alij Do-
 ctōres relati initio capitis dissentire possent. Quis enim ig-
 norat Christum Dominum mortem, & mortalitatis nostræ
 molestias subijisse, & eas non fore in homine, dum iustitiā
 originalem conseruaret? Itaque solum contendunt in Chri-
 sto Domino fuisse originalem iustitiam quoad præcipuos
 effectus, vt explicuimus: & si homo purus absque semine vi-
 rili produceretur, rectè at sanctus Anselmus decorandum
 fore iustitia, scilicet quoad præcipuos effectus, quia dece-
 bat à Deo prodire decoratum gratia hominem, qui nulli
 peccato conciperetur obnoxius.

Ad

6 Ad secundum resp. negando maiorem, & ad probationē
 dicitur, originale esse priuationem iustitiæ originalis, quā
 homo posset, & deberet habere, vnde licet Christus Do-
 minus esset priuatus, seu, vt melius loquar, non haberet ius-
 titiam originalem, non ideo infestus foret peccato origi-
 nali, quia non tenebatur iustitiam originalem habere, imò
 debuit illam non habere quoad aliquem effectum, vt nimī
 rùm Deo satisfaceret pro nostris delictis.

7 Occasione confirmationis explicādum breuiter est, an &
 quomodo Christus Dominus passus sit pœnas peccato origi-
 nali debitas. Et primum quidem certum est nullas pœnas
 subijisse tamquam debitas peccato originali, quod alius eius
 humanitatem traductū sit, cum id fuerit impossibile iuxta
 supra dicta. Deinde nihil perpeffus est Christus Dominus,
 quia ab Adamo descendebat, quasi ob culpā in Adamo exis-
 tentē, esset aliquod ius puniendi Christum Dñm eius filium
 secundum carnē, sicut solent reges pœnam aliquā infligere
 filijs ob culpam parentum, qui regiam maiestatem læserūt.
 Nam Christus Dominus non fuit in Adam secundum semine-
 nalem rationem, sicut filij solent in parentibus contineri,
 nec, excellentia Christi Domini, qui erat Filius naturalis
 Dei etiam quatenus homo, & liber ab humanis iuribus, id
 patebatur. Tertio certum est aliquas peccati pœnas subij-
 se quæ tantum Dominum non dedebant, quia ex Dei præ-
 cepto satisfacit pro peccatis generis humani dolores, pau-
 pertatem, ignominiam, & mortem subeundo, quæ quidem
 & similes pœnæ debebantur peccato originali, quatenus ra-
 tione illius in hunc mundum intrauerunt secundum Apos-
 tolum ad Roman. 5.

8 Dubitabit tamen aliquis, an verè dici possit subijisse pœ-
 nas illas, quas Adamo Deus inflixit Gen. 3. *Quia comediti de*
Ligno, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cun-
ctis diebus vitæ tuæ, spinas & tribulos germanabit tibi, & comedes
berbam terræ. In sudore vultus tui reuerteris pane, donec reuertaris
in terram, de qua sumptus es, quia pulvis es, & in puluerem reuer-
teris. *Genes. 3.*

9 Resp. aliquo modo aliquas eiusmodi pœnas si biijisse, & si
 non fuerit illis subiectus propter peccatum, sed ex volunta-
 tate. Quod quidem patebit explicando breuiter prædictū
 locum Genesios. *Maledicta terra in opere tuo, id est priuata be-*
 ned-

nedictione fertilitatis spōtiuæ, quam haberet in paradiso; idque propter peccatum tuum. Hoc de Christo Domino dici non potest, vt satis patet. *In laboribus comedes ex ea cūctis diebus vitæ tuæ*, idest, cum labore, & molestia agriculturæ. Et nec istud propriè conuenit in Christum Dominum, quippe qui agriculturæ operam non nauauit. *Spinæ, & tribulos germinabit tibi*: non, vt antea, paucas, & paucis in locis, sed copiosè il las germinabit terra tuæ molestiæ. Hoc ex parte competit Christo Domino, quippe qui voluit ab spinis, & tribulis sibi molestiam inferri, dum iter pedibus ageret, & in Passione spinis sacratissimum caput terebrari. *Et comedes herbam terræ*, idest viliores herbas, quæ iumentis, & alijs bestijs pabulo esse solent. Verissimile sane est eiusmodi viles cibos aliquando Dominum degustasse. In sudore etiam vultus comedit panem, & alios cibos. Denique verba illa, *Donec reuertaris*, &c. mortem significant, vt Pererius, & Delrius ibi explicauerunt. Et sic dubium non est, quin eiusmodi pœnam subierit Christus Dominus. Quod si vterius significant rigorosè conuersionem corporis in puluerem, seu cinerem, ac proinde corruptionem, vt significare credit D. Thomas 3. p. q. 51. art. 3. ad 1. certum est eam pœnam non subijisse iuxta illud psalmi: *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem*. De quo S. Doctor in prædicto articulo.

Ad Articulum tertium, & Solutionem tertij argumenti Quæstionis vnice S. Thomæ, super Dist. 44. libri primi Sententiarum.

Disput. 3. & præcipua de gratuita ac liberali B. Mariæ immunitate à peccato originali.

CAPVT I.

An B. Maria naturali, an potius supernaturali modo concepta fuerit ex vsu legitimi matrimonij sanctorum Ioachimi, & Annæ.

SECTIO I.

Præmittuntur ea, quæ certa omnino sunt.

Facesat hinc imperitorum quorundam commētum, qui B. Mariam de Spiritu sancto conceptam falsa quadã pietate dixerunt: inde fortasse erroris occasionem sumentes, quod cum sancti Ioachimus, & Anna seorsim diuina reuelatione ab angelo accepissent, se felicissimam filiam habituros, ad templum diuersis vijs se contulerunt, vt Deo pro tanto beneficio gratias agerent, & contulerunt ad portam auream occurrentes, & gratulantes solo castro amplexu filiam genuerunt, Spiritu sancto nimirum interius operante, & vsu matrimonij efficacitatem supplerente.

Hoc (inquam) signum quæ longissime absit ab hac grauisima disputatione, in qua veritatem magni momenti propugnandum aggredimur diuini auspicii. Etsi enim diuinitus reuelata sit tantis viris tam sanctæ prolis conceptio, & si ad templum acturi Deo gratias se contulerint, cōceptio certè postea peracta est: dum matrimonio diuinitus instituto vterentur, ea sanè puritate, quæ cum eo vsu inter mortales post statum innocentij comparabilis est. Auctores, & Patres pro tam certa doctrina non est cur referamus, omnes enim ad vnum sic fenserunt.

Sufficiat quod sacra Scriptura per angelo Gabriele dictū refert, & Ecclesia credit tanquam singularissimum conceptionis Christi Domini priuilegium. Matth. 1. *Ioseph noli timere accipere Mariam conuigent tuam, quod enim in ea natum, idest conceptū, est, de Spiritu sancto est.* Et Luc. 1. *Spiritus sanctus superuenit in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.* Et in symbolo Apostolorum; *Qui conceptus est de Spiritu sancto.* Vnde eleganter S. Chrysostomus, quem S. Thomas refert in Catena Lucæ 1. *Decebat, inquit, communem omnium Dominum, & in natiuitate nobiscum participare, & ab ea discrepare: quod enim ex utero nasceretur habuit commune nobiscum, quod autem absque concubitu nasceretur, plus à nobis obtinuit. Quam beatum corpus illud, quod ob exuberantem munditiam Virginis Mariæ, vt videtur, donum anime ad se ipsum allexi.* Henricus quoque libet 14. q. 13. vers. Et dico ad quæstionem; *Conceptus, inquit, Virginis non erat miraculosa, sed purè naturalis virtute seminum maris & femine. Quæ verba etsi dicta solūm videantur ad significandum id, quod tanquam ex fide certum sibi*

liumus, scilicet, B. Mariam non de Spiritu Sancto, sed ex usu matrimonij fuisse conceptam; nihilominus salum sensum reddere possunt, & ideo vitanda omnino sunt, & absolutè potius asserendum, conceptionem Virginis non fuisse purè naturalem, sed ex parte supernaturalem, & miraculosam. Traditione enim receptum est, parentes illius steriles fuisse; vt autem sterilis gignat, aut concipiat, necessarium est supernaturale Dei adiutorium, quod virtutis, & feminis imbecillitatem corroboret. Sic enim Angelus Gabriel

Lucæ. 1. Lucæ 1. conceptionem sancti Ioannis ex Elisabetha sterili, refert Virgini, vt eo miraculo suadeat mirabiliorem conceptionem Christi Domini. Vnde rectè Suarez 3.p. tom. 2.

Suarez. disp. 2. sect. 5. concl. 2. & Peramatus in opusculo brenisimo, cuius titulus est, *Quid naturale, quidve miraculosum fuerit in conceptione, qua Auna Virginem matrem concepit*, notant opus fuisse miraculosum, & supernaturale, quia ex sterili genita est. Et propterea, vt alias nunc sublimiores rationes omittam, Sixtus Quartus in Extravagante. *Cum præexcessa*, appellat miram Mariæ conceptionem. Et eleganter S.

Damasc. Damasc. oratio. 1. de Natipitate B. Mariæ, paulo post initium; *Quid est, inquit, quod Virgo mater ex sterili orta sit? quomò scilicet oportebat, vt ad id, quod solum sub sole nouum erat, ac miraculorum omnium caput (scilicet Incarnationem) via per miracula stereretur, ac paulatim ab humilioribus ad sublimiora progressa fieret.*

Nyceph. Nycephorus etiam li. 5. histo. cap. 7. in eodem sensu dixit. *B. Mariam fuisse quasi fructum diuinitus datum ex membris senilibus.*

Anselm. Ac denique sanctus Anselmus, libr. de conceptu virginali cap. 16. agens de ijs, qui ex sterilibus nascuntur. *Non est, inquit, nouum natura Adæ. sicut est in filio virginis datum, sed quod suis causis firmatum erat, cognoscitur esse reparatum*, scilicet virtute diuina supernaturali. Legendus est Canisius lib. 1. de Deipara cap. 14. vbi qua solet grauitate, & eruditione probat, licet Sacra Scriptura non tessestet, qui nam fuerint B. Mariæ parentes; ex Patribus tamen, & antiquissima traditione constare, eos fuisse sanctissimos, æquè ac nobilissimos Ioachimum & Annam. Videatur etiam Suarez in sectione

Suarez. 1. supra relata.

SECTIO. II.

An Conceptio B. Mariæ acciderit octaua die Decembris: indeq; colligatur eam peculiari alia ratione fuisse supernaturalem.

Beatissimam Virginè conceptam fuisse 6. idus Decembris, seu quod idè est, octaua huius mensis die, persuadet imprimis authoritas Ecclesiæ Latinæ, quæ multis ab hinc annis in eo die celebrat festum Conceptionis; solet autè esse signè ea die accidisse, quod Ecclesia tunc celebrataq; instituerit: hoc enim argumèto probatur, pleraq; festa, quæ à fidelibus celebrantur, instituta fuisse ad recolèdum mysterium, vel opus, quod eo die creditur fuisse peractum. Deinde id ipsum suadetur, quia diuinitus reuelatè est Helcino Abbati, vt in prædicto die conceptio celebraretur: quæ reuelationè refert S. Anselm. Archiepis. Cæthuar. in epist. ad Coepiscopos suos, & cunctos orthodoxos, cui authoritatè præbèt non vulgare Baronius in Martyrologio octaua die Decembris, Breuiariù diocesis Hispal. editum Salmaticæ anno 1563. & Breuiariù Ecclesiæ Placentinæ editum Venetijs, anno 1554. in quibus habetur peculiare officij conceptionis, & referuntur prædicta omnia, & reuelatio, ex qua ortum habuit inter Latinos prædicta celebritas. Nec multum differt Ecclesia Græca, in cuius Kalèdario designatur conceptioni B. Mariæ dies 9. Decembris; & in Kalèdario Alexandrino dies octaua.

6. Superest verò gravis difficultas, quid nomine conceptionis, quæ in octaua hac die Decembris celebramus, intelligendū est; an scilicet sit conceptio, quatenus significat solà feminis prolifici, & conueniètis cõprehensio, seu retentiõnè in vtero: an potius quatenus significat creationè animæ rationalis, & infusione illius in corpus ià organizatū, & ætem peratū. De alia enim cõceptione, quæ nonnulli appellat spiritale, seu sanctificationè virginis post contractum originale peccatum nõ loquimur in præsentì, sed tâquã certū supponimus, eã nõ esse, quæ ab Ecclesiâ celebratur, vt patet. c. 7.

Henric. & Peram. adducti sect. præcedète, nec nõ & Vincent. Bandel. in suo tract. de singulari prerogatiua conceptionis Christi. p. 2. ad 10. rationè, existimant 8. die Decembris solū accidisse cõceptionè B. virginis in priori sensu. Idè docet Vazq. to. 2. in 3.p. disp. 117. c. 9. fine. Quod quidè effacaciter probari posse videtur 1. quia nomè *Cõceptio*, id, & nihil aliud propriè significat, vt videre est in Peram. lib. de homi. preparat. c. 1. Cui enim ià corpusculū organizatū est, & creatur anima, non dicitur infans concipi, sed fœtus ani-

animari anima rationali. Secundò suadetur, quia à die octaua Decembris ad octauam Septembris, in qua nata est B. Maria, numerantur nouem menses: si autè die octaua Decembris fuit creata anima rationalis, & infusa corpusculo, afferendum necessàrio erit elapsos fuisse octoginta dies ab eo, in quo concepta est, seu ab eo, in quo receptum est semen intra B. Annà vterum, nam totidem consumuntur in fœtu formando, & præparando corpusculo feminae ad infusionem animæ rationalis, sicut quadraginta in præparando corpusculo viri, vt author est Aristot. lib. 7. de histor. animalium cap. 3. dicens, *Marem moueri in vtero circa quadragesimam diem, feminam vero circa nonagesimum.* Ex quo tandem inferetur fuisse B. Mariam in vtero matris suæ vndecim menses, & insuper viginti dies, quod sanè est absurdum, cum parus vndecimi, vel duodecimi mensis sit præternaturalis, & B. Maria naturali, & opportuno tempore nata sit.

Secunda sententia esse potest, B. Mariæ conceptionem, quæ in prædicta die accidit, fuisse creationem animæ rationalis, & infusionem in corpusculum, quod iam fuerat præparatum. Sic sentit Vdalricus apud Carthusian. in 3. d. 3. q. 1. *Sustinetur*, inquit, *ab Ecclesia, quod aliqui celebrant conceptionem B. Virginis, non referendo hoc ad conceptionem seminum, sed naturalium, quod fuit in anima infusione.* Probatur non minus efficaciter argumento; quia tunc fuit B. Maria insignita gratia, cum qua est incompatibile peccatum originale, sicut & quodcunque aliud mortale: sed ante creationem animæ rationalis non erat B. Maria capax gratiæ, sicut nec peccati. Ergo tunc, id est, in octaua die Decembris creata fuit anima rationalis, & in sacrum eius corpus infusa. Minor, & consequentia patent, maior probatur ex communi consensu fidelium omnium, qui celebrant conceptionem: non enim celebratur aliud, quam vera sanctitas, & vera immunitas à culpa. Ergo ipso, quod ea celebratur octaua die Decembris, sentiunt Ecclesiam credere, ea die præditam fuisse Virginem hac sanctitate.

Confirmatur, quia in epistola S. Anselmi, prout refertur in Breviario Hispanensi supra relato, Pontifex ille, qui apparuit Helsingo, & sua reuelatione hortatus est ad celebrandum festum conceptionis octaua die Decembris: *Promitte*, inquit, *michi & Deo, quod diem conceptionis, & creationis Matris*

matris Christi solemniter celebrabis, & celebrandum prædicabis. Dies autem creationis est ille; in quo creatur anima rationalis; nam cæteræ formæ non creantur. Ergo octaua die Decembris creata est anima B. Mariæ, & corpori infusa.

Mihi in re obscura, & vix agitata verisimile videtur id, quod aliorum iudicio libenter subijciam, scilicet in die octaua Decembris vtrumque accidisse, nimirum conceptionem rigorosè acceptam; vt contendunt prioris sententiæ Doctores; & creationem animæ simul cum infusione illius in corpus, ut posterior sententia persuadere conatur. Quod sanè haud obscure colligitur ex ipsa reuelatione Helsingo facta, quæ fuit occasio huius celebratitæ: *Promitte*, inquit, *quod diem conceptionis, & creationis celebrabis.* Vbi vtrumque coniungitur: nec enim credendum impropria fuisse verba reuelationis, aut superflue additum nomen creationis nomini conceptionis. Et cum inter fideles non constet, duo hæc diuersis diebus accidisse, imò nunquam ab illis mentio fiat de conceptione, & animatione, tanquam de operibus in diuersis diebus in lucem editis, probabile profecto videtur, vtrumque eidem diei adscribere, si absque incommodo adscribi possit. Nullum autem inde incommodum, sed potius comoda prouenire in sequentibus explicare, & comprobare conabimur.

Et quidè Christum Dominum ita fuisse conceptum, vt non solum intra eandem diem, sed etiam in eodem omnino temporis puncto sacratissimè eius corpus virtute Spiritus Sancti conceptum, & formatum sit, atque anima rationalis creata, & in corpus infusa, ita certum est, ut citra errorem in fide negari non valeat. De quo legèdi sunt S. Damasc. lib. 3. fid. cap. 2. S. Tho. 3. p. q. 33. art. 1. et Suarez to. 2. in 3. p. disp. 11. sect. 2. Quod quidem tanquam singularis excellentiæ humanitatis Christi Domini notatur à Patribus, quippe qui fuit conceptus virtute Spiritus Sancti, cuius gratia nescit tarda molimina: ac proinde successiuè morà in corpore illius formandum non traxit. Ex quo consequèr sit, B. Mariam nõ fuisse hoc modo conceptam, cum nõ fuerit virtute Spiritus Sancti, sed ex cõmissione feminum maris, & feminae; quorum virtus, ut potè limitata, non potuit, nisi successiuè aptare corpus Mariæ, & ad infusionem vniùsque rationalis proxime disponere. Vnde eleganter, & maxime ad re nõstrã S. Damasc.

Damasc.
S. Thom.
Suarez.

Damasce. orat. 1. de Natiuit. Beat. Mariæ. *O præclaram, inquit, Annæ vuluam, in qua tacitis incrementis (ecce successione) ex ea auclius atque formatus fuit fetus sanctissimus.*

Illud ergo solum in assertionem nostram verissime putamus, nimirum femina horum sanctissimorum parentum, in vtero Beat. Annæ comprehensa, atque retenta in prima luce octauæ diei Decembris, ita fuisse diuinitus reborata, & supernaturali Dei concursu peculiariter adiuta, vt intra eandem diem successiue quidem, sed celerrimè sacratum illud corpusculum præparauerint, & organizauerint, quo sic animam rationalem à Deo tunc creatam acceperit. Redditur autem hoc verissimum in primis, quia cedit in honorem Matris Dei, de qua nihil excellens temere præsumitur, quandiu sufficienter non confutatur. Vnde Nicolaus Monachus S. Albani, & sancto Bernardo à secretis in Epistola quæ est 9. inter Epistolas Petri Cellensis lib. 9. non *Nicolaus longè à fine; Multa, inquit, præsumuntur de Virgine, quæ nunquã Monach. leguntur, & præsumptionibus standum est, donec probeur contra-rium.*

Deinde quia Beat. Mariæ tot tantisque excellentijs, ac prærogatiuis creditur à Deo decorata, vt hæc, quam addimus, exigua sit comparatione illarum, & digna, quæ cadat in Virginem tam excellentem. Vnde Methodius in orate de Purificat. quam refert Suarez supra disputat. 1. sect. 2. *Deus, inquit, omnem matri gratiam, & honorem impendit.* Et Hieronymus relatus in officio Conceptionis, quod ex conceptione Pij 5. recitant Fratres ordinis Sant. Francisci. *Quicquid, inquit, in Maria gestum est, totum gratia fuit.* Nec minus ad rem Ioannes Aragoniæ rex in illo suo vndecimo priuilegio pro Conceptione, quod certè à doctis Theologis scriptum est; *Desinit, inquit, tam excellentissima Virgini in conceptu almissi sui corporis, aliquid gratiæ?* Confirmatur idem auctoritate Sant. Anselmi in Sermone ipsius, quem refert Leonardus Nogarolius in suo officio Conceptionis immaculate approbato à Pontifice Sixto 4. in lectione octau. vltima diei. *Illud, inquit, Sanct. Anselmus, conicio apud me, Natiuitatem Mariæ magna qua, dicitur atque admiranda diuinorum signorum iudicia præcurrisse.* Et in lectione. 7. *Siquid, inquit, tenuitas sensus mei capere poterit de ipsa Mariæ, quod dignitati illius existimem non aduersari, in medium proferre libet.* Nemini igitur parum verifi-

verissimile videri bebet, si Conceptionem huius præclaræ Virginis in eo sensu mirabilem asseramus, quod celerrimè, atque adeo intra eandem diem naturalem formatum, & organizatum sit corpus eius, suppletè, & accelerante diuino concursu moras octoginta dierum, qui informandis corpusculis aliarum fœminarum consumi solent.

Præterea probatur idem, quia Beat. Virgo ab exordio suæ Conceptionis paulatim præparabatur à Deo ad sublimem dignitatem matris Dei: Ergo sicut propterea Concepta fuit sine peccato, & plena gratia, quamuis ad id fuerit necessarium singulare priuilegium præseruationis, & insuper habuit in primo instanti vsum rationis, vt infra patebit, quod sine ingenti miraculo accidere non potuit: ita certè videri debet verissimile, corpus illius formatum fuisse celerrimè, quamuis sine miraculo fieri non posset. Probatur consequentia, quia sicut Conceptio sine peccato, plenitudo gratiæ, & acceleratio vsus rationis Virginem reddebant similiorem Filio Dei, cuius mater futura erat; ita & accelerata corporis formatio. Ergo sicut illa tria concessa sunt Virgini in eius Conceptione, ita & hoc quartum concessum fuisse verissimile est. Sapienter sanè, & ad rem propositam Sanct. Damascenus orat. prim. de Natiuit. Mariæ paulò post initium, enumerans singularia prodigia, quæ in exordio vitæ huius sanctissimæ Virginis acciderunt. *O, inquit, miraculorum miracula, & rerum admirandarum res maximè admirandæ; Siquidem par erat, vt ad Dei incarnationem omni sermonis facultate superiorem, iter per miracula munitur.*

Ad extremum probatur idem: quia congruentissimum, & quodammodo necessarium fuit, diuinam virtutem peculiari concursu assistere formationi corporis Beat. Mariæ: nam cum filius eius Christus Dominus futurus esset illi simillimus in forma naturali, ipse autem fuerit omnium hominum pulcherrimus, virgo quoque debuit esse singularis pulchritudinis, vt in capite sequenti vberius declarabitur. Hanc autem pulchritudinem tribuere non posset semè ab sterilibus decimus sine peculiari Dei iuuantine; nõ solù quale reperitur in alijs Conceptionibus sterilibus, sed insuper quale sufficeret ad formanda mēbra, & attingendās qualitates, ex quibus resultaret eximia pulchritudo corporis

Method.

Hierony.

Rex Ara gon.

S. Ansel.

Damasce.

omnino perfecti. Adfuit ergo Deus supernaturali cōcurſu ad prædictū finem. Sed formatio corporis Christi Domini fuit inſtātanea propter agentis vim infinitā ſcilicet Spiritus Sancti, à quo corpus Christi formatum est, ut argumentatur S. Thom. 3. p. q. 33. art. 1. corp. Ergo formatio corporis Virginis, licet fuerit ſucceſſiua, fuit celerrima, quia infinita Dei virtus peculiari concursu adſiſit formationi.

Declaratur, & roboratur amplius iſte diſcurſus: etenim ordo ipſe naturæ exigit, ut fœtus eximiæ pulchritudinis, atque perfectiſſimæ temperatus gignatur a parentibus mediante virtute aliqua vigorosa, & magnæ perfectionis. Sed semel ſanctorum Ioachimi, & Annæ ſenile, & ſterile nō poterat eſſe tanti vigoris, & perfectionis, ut ſine peculiari, ac ſupernaturali concursu Dei gigneretur filia omnium pulcherrima, & in quadam perfectiſſima tēperie. Ergo neceſſarius fuit ſupernaturalis Dei concursus. Ergo virtute illius ita roboratum eſt ſemen, ut celerrimè virgineum corpus formaret. Probatur ultima conſequentia, quia formatio corporis Christi Domini fuit inſtanti, quia virtus infinita Dei ſuplenit ſemen virile. Ergo formatio Virginis fuit celerrima, quia virtus diuina roborauit maxime ſemen ſterilium. Secundò probatur, quia opera mirabilia, quæ ſupra ordinem naturæ operatus eſt Deus, utendo ſimul virtute naturalium, cauſarum, multò celerius ſine dubio fecit, quàm ſi à ſola cauſa naturali proceſſiſſent. Ergo idem erit in re propoſita.

SECTIO. III.

Respondetur ad argumenta prima, & ſecondæ ſententiæ, quatenus diſtis obſtare poſſunt.

AD primum præ rēſpōd. in hac die accidisse conceptionē, quæ propriè talis eſt, non tamè ſolam, ſed etiā creationē animæ rationalis, & inſuſionē in corpus, quæ licet non ſit ita propriè conceptio, ad conceptionem tamè reuocatur: & Eccleſia nomen conceptionis, ad hanc etiā creationem, & inſuſionem extendit.

Ad ſecundum, conſtat ex diſtis, illos octoginta dies non præceſſiſſe virginis animationem, quod licet mirabile ſit, concedi debet propter dicta.

Sed

16 Sed vrgebis: factum eſſe intra vterum nouem menſibus à die conceptionis, & non à die animationis: ſi autem eā die 16. concepta eſt, & animata Virgo, ſequitur fuiſſe nouem menſibus à die animationis, totidem enim computantur ab octaua Decembris, ad octauam Septembris, in qua natiuitas eius accidit.

20 Peramatus hoc argumento probat animationem Virginis non accidisse octaua die Decembris. Sed non aduertit doctiſſimus medicus, ſimilem obiectionem afferri poſſe contra conceptionem Christi Domini, qui ſine dubio animam habuit in ipſomet inſtanti ſuę rigorosa conceptionis, vt in ſeſt. præcedenti dictum eſt: accipit ergo ab initio corpus cum ea organizatione, & attempératione, quam ſpatio quadraginta dierum efficit ſemen in vtero materno, & tamen ab eo die, qui fuit 25. Martij ad 25. Decembris, in quo natus eſt, numerantur nouem menſes integri, qui ſimul cum illis quadraginta diebus efficerent decem menſes cum decem diebus. Similiter ergo probatur, aut Christi Domini formationē, & animationē nō accidisse ſimul, quod eſt erro neum; aut natiuitatē illius nō fuiſſe tēpore debito, ſcilicet poſt nouē menſes elapſos à die rigorosa conceptionis.

21 Et quidem Peramatus ipſe opusculum edidit, cuius titulus eſt: *Quid naturale, quidve miraculoſum in conceptione, & partu Domini noſtri Ieſu Christi interſeruit.* Et in §. Sed dubium eſt, obijcit proximè à nobis adductum argumentum contra certiſſimam veritatem, quam ibidem etiā docet, ſcilicet Christum Dominum in eodem ſuæ conceptionis puncto habuiſſe animam rationalem, & nihilominus fuiſſe in vtero Virginis nouem menſibus, ſcilicet à 25. Martij ad 25. Decembris: Conaturque duobus modis reſpondere; ſed omiſſo poſteriori, qui mihi non probatur, eligo priorē; qui eſt S. Thom. 3. p. q. 33. a. 2. ad 2. Magiſtri in 3. diſt. 3. cap. vltimo. & ſanctus Bonauent. ibidem à 2. q. 2. ad 1. ſcilicet, corpus Christi Domini in primo inſtanti cōceptionis fuiſſe organizatum, & præparatū ad inſuſionem animæ rationalis, ſed magnitudinē illius fuiſſe ita exiguam, foret tamè minor, quàm ſi virtute cauſarū naturalium formaretur: vn de mirum non eſt, ſi ab illo die, qui fuit 25. Martij numerarentur nouem menſes pleni, & inchoarentur decimus, ſicque natiuitas eius acciderit 25. Decembris ſecundum

Petrus

S. Thom.
S. Bonau.
Magiſt.

cursum naturalem: Partus enim decimi mensis est maximè naturalis, idem Peramatus lib. de hominis procreatione cap. 9. & Ioannes de Pineda eruditè admodum lib. 1. de rebus Salomonis, cap. 10. obseruauerunt.

Non, inquam, mirum est, tot mensibus naturaliter gestatum fuisse in utero Virginis Christum Dominum, quia omnes illi fuerunt necessarij, ut à die animationis perueniret ad eandem magnitudinem, quàm alioqui sacratissimum corpus eius haberet, si virtute feminis virilis conceptum fuisset, & successiuè preparatum ad infusionem animæ rationalis. Itaque si corpus illud non fuisset formatum virtute Spiritus Sancti, sed more aliorum hominum, insumpti fuissent quadraginta dies in eius attemperacione, & organizatione ante infusionem animæ rationalis: sed quando post id temporis elapsi infunderetur anima, peruenisset corpus illud ad tantam magnitudinem: at post septem menses cum viginti diebus, qui simul cum illis quadraginta complent nouem menses, naturaliter postularèt egredi maternum uterum, in quo non ita naturaliter gestatur fœtus post nouem menses, & principium decimi.

At verò quoniam Spiritus Sæctus prædictum corpus formauit, elegit in utero virgineo ex purissimis Mariæ sanguinibus minorem, sed tamen sufficientem magnitudinem, eamque preparauit ad animam: ita ut ab eo puncto necessarij essent nouem menses; & inchoatio decimi, ut corpus illud attingeret eandem magnitudinem, aut certè non notabiliter maiorem, quàm aloqui attingisset in totidem mensibus, si ex virili semine conciperetur. Et ideo in eodè tempore, scilicet inchoato decimo mense Christus Dominus natus est iuxta leges, & tempus partus maximè naturalis. Hæc ergo solutio, quæ verissima est, applicari facillimè potest conceptioni Beatæ Mariæ, quæ licet non fuerit virtute Spiritus Sancti, id est, sine semine virili, fuit tamen adiuta speciali, ac supernaturali concursu Dei, qui assistens purissimis Annæ, & Ioachimi feminibus, fecit, ut ab illis citissime prepararetur corpus Beatæ Virginis ad infusionem animæ rationalis: sed in magnitudine tam exigua, ut post elapsos octaginta dies non excederet saltem notabiliter eam quantitatem, quàm alioqui attingisset, si octaua die Dec-

embris concepta fuisset, & post octoginta dies infusa anima rationalis. Quare sicut naturalissimo tempore nata fuisset B. Virgo Maria octaua die Septembris, si in octauo Decembris concepta fuisset, & post octoginta dies creata anima rationalis, ita dicendum est, eodè die naturalem fuisset natiuitatem eius, licèt octaua die Decembris concepta fuerit, & materia sufficienter preparata ad infusionem animæ rationalis. Accidit ergo partus iste, postquam in utero sanctæ Annæ gestata est Virgo gloriosa tantum temporis, quantum ipsa postea gestauit filium suum, ac Dominum nostrum Iesum Christum: tot enim menses numerantur ab octaua Decembris ad octauam Septembris, quot à 25. Martij ad 25. Decembris, ut in hoc etiam non desideretur similitudo maxima inter tantam matrem, & tantum filium.

Ad argumenta secundæ sententiæ respondetur, verè celebrari ab Ecclesia in octaua die Decembris immunitatem Beatæ Mariæ ab originali, quæ tunc accidit, & consequenter eadem die creatam fuisse, & corpori infusam animam rationalem. Ad confirmationem similiter concedendum est, quod autoritate illius Epistolæ contenditur, scilicet vtrumq; accidisse eadem die, conceptionem nimirum propriam, & creationem animæ rationalis. Vnde reuelatio veritatem continuit: iussu enim est celebrari immunitatem à peccato originali, quia illa accidit octaua die Decembris, in qua & conceptio rigorosa, & animatio acciderunt.

CAP. II.

De naturali pulchritudine corporis, & animæ collata Beatæ Mariæ in sua conceptione: vbi an caro eius ante animationem habuerit aliquam sanctitatem.

SECTIO. I.

Statuitur eximia corporis Beatæ Mariæ pulchritudo.

IVRE optimo censent nobiles authores, eximiam fuisse pulchritudinem corporis B. Mariæ: ita ut, post Christum Dominum nullus homo, nulla femina fuerit, aut futura sit formæ elegantioris, aut æquè præstantis. Sic Albertus Magnus in opere de laudibus Virginis, rem tractans ex

Albert. professo fol. 13. *Beatissima*, inquit, *Virgo speciosissima, & pulcherrima fuit inter filias hominum, & habuit summum, & perfectissimum gradum in pulchritudine, qui potuit esse in mortali corpore secundum statum via operante natura.* S. Antoninus 4. p. summa Theologica ca. 11. §. 2. Albertum referēs, & secutus Suarez 3. p. to. 2. disp. 2. sect. 2. Barradas to. 1. concordia lib. 6. cap. 19. *Bustus* in suo Mariali p. 2. principali ferm. 4. Viegas in Cap. 12. Apoc. cōm. 2. sect. 3. *Reliquis*, inquit, *omnibus feminis forma elegantia excelluit, Et addit esse communem doctorum sententiam.*

Probarur primò. autoritate sacrę Scripturę, & Patrum, in Cantic. lib. agi de B. Virgine Maria saltem in aliquo sensu, magnorum interpretum, eaque verissima sententia est: imò nonnulla ibi scripta leguntur, quę plenū omnino sensum non reddant, nisi B. Marię tribuantur. Vnum autē horum est, Pulchritudo cęlestis sponse femel, & iterum cōmendata Cant. 1. *Si ignoras te ò pulcherrima inter mulieres.* ca. 4. *Tota Pulchra es amica mea,* & cap. 5. *Quò abijt dilectus tuus ò pulcherrima mulierum?* Cum ergo de nulla alia sponsa tam eximia pulchritudo prædicetur, credendum sanè est, in Beatã Virginē hæc verba aptissimè conuenire, eo quòd omnibus omnino fœminis, non solum animę quòd certum est, sed corporis etiam pulchritudine antecellat. Et id eò sic tota pulchra, quia nihil pulchritudinis, in fœmina desiderari potest, quòd in Maria non splendeat. Vnde S. Gregor. Nazianzenus in dialogo, *Christus patiens.* O, inquit, *Virgo, forma que nitore ceteras præis.* Et elegantissimè S. Damasc. orat. 1. de Natiu. Marię eam appellauit *Humane nature venustatem.* Denique Alanus apud Delrium Cant. 4. ait: Mariam dici totam pulchram, quia & anima, & corpore pulchritudinem habet, Et proferea in sacra Scriptura maximè commendatur corporeã pulchritudo Esther, Iudith, & Rebeccę, quia B. Virginem adumbrabant.

Cant. 1.
Cant. 4.
5.

Gregor.
Naz.
Damasc.
Alanus.

Secundò probatur ratione. Christus Dominus fuit omnium hominum pulcherrimus: Ergo beata Maria post ipsū maximè pulchra fuit. Antecedens declarauimus, & probauimus in mat. de Incarnat. tract. 10. disp. ostendens in hac specie hominum nullum fuisse, vel futurum esse æquè pulchrū, & insuper nullum generari posse pulchriorem. Consequentia verò probatur, tum quia inter talem filium, &

talem matrem debuit esse maxima similitudo: tum etiam quia in donis supernaturalibus fuit Beata Maria Maxime similis: Ergo & in donis naturalibus: tum denique, quia corpus Christi D. formatum fuit expurissimis Marię sanguinibus: Ergo in ipso fuit illud temperamentum, quod erat in Virgine: Ergo cum in Christo Domino fuerit perfectissima temperies, debuit etiam in Virgine reperiri perfectissima mater ex temperamento resultat pulchritudo saltè quoad partem non exiguam: Ergo in B. Maria fuit summa pulchritudo post eam, quam Christus D. habuit.

4 Dices; Licet concedatur, pulchritudinem Virginis fuisse eximiam, non inde inferri fuisse excellentiorem pulchritudine omnium fœminarum, & virorum post Christum Dominum: nam temperamentum Virginis fuit minus perfectum, quàm temperamentum Christi Domini: Ergo ab isto excedebatur: excessus autem iste non potuit consistere in indiuisibili, cum qualitates, in quibus reperitur sint diuisibiles: Ergo excedebatur diuisibiliter. Ergo inter temperamentum Christi Domini, & temperamentum Virginis possibile est aliud, quod magis accedat ad temperamentum Christi Domini. Ergo illud debetur alteri corpori humano, quod magis perfectum & pulchrum sit, quàm corpus Virginis. Ergo falsum est, hoc fuisse pulcherrimum omnium post corpus filij eius.

5 Resp. primò. Licet fortasse eiusmodi corpus foret possibile, non inde inferri, productum esse, aut producendum fore. Quare saltem antecellet pulchritudini omnium, qui fuerunt, & erunt. Secundò addo, mihi videri valde verisimile nullam fœminam generari posse, in hac specie humana pulchriorem Virgine Maria, sicut nullus vir generari potest Christo Domino speciosior, vt loco citato ostensum est. Et inde sumitur ratio, qua id explicetur, & persuadeatur. Erenim formatio corporis fœminę, et temperies qualitatum valde differunt à formatione, et temperie corporis virilis, quamuis intra eandem speciem, Ergo sicut summa pulchritudo corporis Christi Domini probata est loco citato, eo quod species humana exigat determinatam quandam formationē mēbrorū, et temperiē qualitatum in viro, ita vt nulla alia sit æquè bona naturę humanę, et hæc fuit in Christo Dño; ita dicendū est, summā fuisse pulchritudinē Marię, quia

quia illi collata est ea formatio, & temperies, quæ fœmineo corpori est maximè proportionata. Vnde licèt possibile sit aliud tēperamentū in se perfecti⁹, & magis accedēs ad tēperamentū Christi Dñi, ut contendit obiectio, illud tamē nō est et corpori fœmineo accommodatū, nec proinde gigneret maiorē pulchritudinē fœmineā, quæ debet esse aliquatō diuersa a pulchritudine virili. Nos autem solūm cōcedimus, corpus B. Marię ita pulchrū fuisse, ut intra hęc speciē humana nec fuerit, nec futurū sit, imō nec esse possit aliud magis pulcrum ea pulchritudine, quę fœminam decet.

Tertiō probatur: Quia corpus virginis fuit formatū specialī, & supernaturali cōkursu Dei: Ergo pulchritudo eius antecellit pulchritudini cuiuscunq; alterius fœminę. Antecedēs patet ex cap. præcedēti. Consequētia probatur, quia quę mirabili Dei cōkursu efficiuntur, sunt perfectiora illis, quæ sūt solo generali cōkursu. Recta enim ratio postulat, ut ubi Deus manū admouet cura peculiari, ibi quidpiā excellentius cōspiciatur: sed nullius fœminę conceptio tā supernaturali, & mirabili cōkursu Dei peracta est, quā cōceptio B. virginis: Ergo pulchritudo illius ceteris antecellit. Minor probatur sufficēter ex dictis c. præcedēti. Et quāuis formatio Eņę fuerit mirabilis, nō propterea eleuatur vsq; ar gumētationis nostræ: tū quia ea formatio nō fuit cōceptio; tum maxime, quia omnino oportebat maiori elegantiā, & artificio formari a Deo matrē eius, quā ancillā, & principii nostrę lætitię, quā in initium nostrī doloris.

Ex dictis inferri potest, animā B. Marię, quod ad naturalē perfectionē attingit, fuisse præstantissimā omnīū, quæ corpori fœmineo infundi possunt iuxta eius naturam. Nam ut cum S. Tho. & alijs doct. lib. vltim. de anima disp. 1. probatum est, Animæ sunt intra eandē speciē inæquales iuxta inæqualitatē formationis, & tēperamentū corporum, à quibus indiuiduantur, seu in quę infunduntur: cum ergo corp⁹ B. Marię fuerit inter omnia corpora fœminea optimē formatum, & attemporatum; anima quoq; fuit perfectissima, & consequenter intellectus, voluntas, & alię naturales facultates ab anima profuentes.

Sed obijciēt aliquis, pulchritudinem in gradu ita præcellētī non decessisse Virgīnē. Primō quia Prou. 30. dicitur, *Fallax gratia, & vana est pulchritudo.* nihil autem vanum cade-

re debuit in Virgīnem omni bono plēnam: Secundō, quia eximia pulchritudo solet esse incentiuū lasciuī amoris, *Propter speciē enim mulieris multi perierunt.* Ecclesi. 9. imō et ipsius Eccle. 9. fœminæ pudicitia ledere solet. Vnde est illud Poetæ:

O quam te fieri Catulla, vellem

Formosam minus, aut magis pudicam.

Mart. 8.

li. Ep. 53

Tertiō; quia excellēs pulchritudo requirit corpus nimis delicatū, ac proinde subiectū inclementijs tēporum, & ægritudinibus, quas tamen B. Maria passa non est: Resp. ad primā obiectiois partem, pulchritudinē corpoream, si sola cōsideretur, quid piā vanum esse, seu exigui momenti: at si accipiat ut donū Dei, & cōducens ad fines diuinæ gloriæ, dignā esse æstimatione, sicut & alia bona etiam exigui momenti, quæ Deus contulit creaturis suis. Ad secundā Respondēt S. Ambros. li. de Institutione Virginis ca. 7. eam gratiā diuinus fuisse concessam B. Mariæ, ut non solum in se Virgīnem florē in suo semper vitore, & fragrantia mirabili conseruaret, sed etiam aspectu suo alliceret alios ad Virgīnalem pudicitiam, & angelicam castitatem: id quod etiā obseruauit S. Tho. S. Bonau. Gab. Gerson, Maior, Carthus. & Titelman. quos referunt Lorinus in Psal. 44. versu 3. & Viegas infra referendus. Ad tertium resp. Corpus B. Marię fuisse optimi tēperamentū; ex hoc autem non prouenire fœminā esse delicatā id est nimis mollitię, & imbecillitatis, ex qua morbi oriri solent: prædita ergo erat viribus ad perferendos labores. In eo autem sensu dici potest fuisse maximē dedicata, quo dicitur id ipsum de Christo Domino, quatenus scilicet propter tēperamenti perfectionē, et sensuū viuacitatē, multo melius, et citius, quā alij percipiebat quacūq; externā intēperiem, quæcūq; dolorem.

S. Amb.

S. Tho.

S. Bonau.

Gab.

Gerson.

Maior.

Carthus.

Titelm.

Lorinus.

Viegas.

S E C T I O. II.

Descriptio Beatæ Mariæ, & corporis splendor planè singularis.

10 **A**lbertus Mag. loco supra relato latè expēdit, quodnā fuerit tēperamentum corporis B. Mariæ, et quis color illius: nobis sufficiat descriptionem referre eisdē verbis, quibus à Nicephoro antiquissimo et grauissimo historiographo posteritati tradita est; Inuabit enim nō partim ad pulchritudinem eius commendandam. In libro 2. historię ca. 23. S. Epiphanium secutus, sic B. Mariam describit.

Albert.

Erat in omnibus honesta, & grauis, pauca admodum, & eaque necessaria loquens: ad audiendum facilis, & perquam affabilis, honorem suum, & venerationem omnibus exhibens. Statura mediocri, quamuis sicut qui eam aliquantulum mediocrem longitudinem excessisse dicant. Decenti dicendi libertate aduersus omnes homines vsa est, sine risu, sine perturbatione, & sine iracundia maxime. Colore fuit triuicuum referente, capillo flauo, oculis acribus, subflauas, & tanquam olea colore pupillas in eis habens. Supercilia ei erant inflexa, & decenter nigra, nasus longior, labia florida, & verborum suauitate plena: Facies non rotunda, & acuta, sed aliquantò longior; manus simul & digiti longiores. Erat denique fastus omnis expers, simplex, minimeque vultum fingens: nihil mollitiei secum trahens, sed humilitatem præcellentem colens, vestimentis, quæ ipsa gestauit, coloris natui cõtentia fuit, id quod etiam nunc S. capitis eius velamen ostendit. Et vt paucis dicam, in rebus eius omnibus multa diuinitus inerat gratia. Hæcenus Nycephorus.

Dionysius Carthusianus lib. 1. de laudibus Virginis cap. 36. quem refert, & sequitur Viegas in cap. 12. Apocal. com. 2. sect. 3. quidpiam aliud addit eximia virginis pulchritudini. Putat nimirum, internam sanctitatem, & puritatem in eius facie visibiliter radiasse: tantumque fuisse hunc splendorem, vt à Deo diuinitus temperatus fuerit, quò posset cum hominibus conuersari. Barradas verò tom. 1. concordie lib. 6. cap. 19. cum hanc eandem doctrinam retulisset, & magnis Doctoribus tribui commemorasset, addit eam esse quandam piam meditationem.

Mihi certè in hac re duo distinguenda videntur. Vnum est, an Beata virgo illustrata fuerit à Deo externo quodam, & planè corporeo splendore, qui in illius saltem facie radiaret, vt ille, tanta reginè conciliaret auctoritatem, & hominibus, qui ea luce frui fruerentur, signum esset internæ sanctitatis, quæ in mare Dei delitesceret. Alterum est, an ex ipsa perfectissima humorum temperiè, & ex interna sensuum viuacitate, atque ex spiritus continuo ardore, naturali quadam consecratione in externam Virginis faciem resplendat aliquis splendor, aut irradiatio.

Et quidem in priori sensu sententia Dionysij Carthusiani, non pia meditatio solum, sed verissima doctrina videtur, præsertim si cœlestem illum splendorem non cõtinuò, sed frequenter in Virgine emicuisse dicamus. Probatur primo

mò auctoritate S. Hieronymi, qui semel, & iterum asserit, in Christo Domino eiusmodi splendorem. Nam in caput. 9. Mathæi. Certè, inquit, fulgor ipse, & maiestas diuinitatis occulitæ, quæ etiam in humana Saluatoris facie reuerebat, ex primo ad se videntibus trahere poterat aspectu. Et to. 3. in epist. ad Principiam declarans illud Psal. 44. Speciosus forma præ filij hominum. Nisi habuisset, inquit, & in vultu quiddam syderem, nunquam eum statim sequenti fuisset Apostoli: nec ad comprehendendum eum veniant, corruissent. Cum ergo B. Virgo fuerit Christo Domino quàm simillima, credendum omnino esse, similem aliquè fulgorè in vultu habuisse.

Secundò probatur exemplis, quæ in Sacra Scriptura commemorantur. Moyses enim, vt habetur Exodi 34. splendidissimam faciem gerebat, eo quod cum Domino familiariter colloquutus fuisset. Multo autem intimius cum Deo, ac filio suo Virgo colloquuta est. Cur ergo negatur illi similis splendor? Et actorum 6. dum de B. Stephano cum iudeis differente tractatur. Intuentes, inquit Lucas, cum omnes, qui sedebant in Concilio, viderunt faciem eius tanquam faciem Angeli, id est, splendore diuinitus collustratam, vt explicant S. Chryso. S. August. Tertull. Hugo. P. Damianus, & omnes glossæ apud Lorinum, qui in illud caput Actorum, ver. 15. id ipsum testantur. Ergo maiori iure regina Angelorum angelicam, atque adeò splendidissimam faciem habuisse credenda est. Vnde memoriæ proditum est est, celebre illud S. Dionysij Areopagite testimonium, qui tæ cœlesti splendore collustratam beatissimam Virginem intuens *Eam, inquit, tanquam Deum veneraret, nisi Deum non esse fides diuina moneret.*

Tertiò probatur, quia innumeri penè homines, & quàm plures femina præ excellentis sanctitatis extitere, qui miro splendore colloquentes conspecti sepe sunt, vt ex probatissimis authoribus assert Thomas Bezius lib. 15. de signis Ecclesiæ. signo 61. cap. 5. Hæc enim irradiatio externa est signum internæ sanctitatis. Ergo incredibile est in B. virgine sanctorum, ac sanctarum omnium regina non enituisse frequentissimè prædictum splendorem. Sanè privilegia alijs sanctis concessa eo ipso censentur concessa B. Mariæ. Ergo hoc, quod tot sanctis concessum fuit, non potest Virgini verisimiliter denegari.

Iam quod attinet ad prædictam sententiam Carthusiani in po-

Exo. 34

Act. 6.

Chrysof.
Augusti.
Tertullii.
Hugo.
P. Dam.
Lorinus.

S. Dion.

in posteriori sensu explicatam, non inuenio auctoritatem aut firmam rationem, qua stabiliri possit. Quamuis enim in oculis cęlestis quędam viuacitas, & in facie singularis quidam ardor conspiceretur; non inde inferitur verum aliquem splendorem connaturaliter ab internis affectibus dimanasse, nec id necessarium est ad Virginis commendationem. Satis enim est priori modo semper aut ferę semper mirabili splendore nituisse, & hunc sua incrementa recepisse de cursu temporum, sicut & alia Virginis dona.

S E C T I O. III.

An & quatenus caro Beatę Virginis ante infusionem animę rationalis habuerit sanctitatem.

SI Sermo sit de propria, ac rigorosa sanctitate, qua subiectum redditur gratum Deo, & emundatur à peccato, quod prius illi inhęreret, certissimum est id, quod affirmant Sant. Thom. 3. par. quęst. 27. artic. 2. & in 3. dist. 3. quęst. 1. artic. quęstione. 1. & 2. Sanct. Bonau. ibid. artic. 1. quęst. 1. & Alexander. 3. par. quęst. 9. mem. 2. artic. 3. nimirum Beat. Virginem non potuisse sanctificari ante animationem, id est, ante infusionem animę rationalis, quia nullum subiectum præter rationale, vel intellectuale, est capax peccati, aut amicitię erga Deum. Solum ergo superest difficultas, an in aliquo sensu caro Beat. Virginis dici, & esse poterit sancta, ante quam anima rationalis crearetur, & corpori infunderetur.

Iacobus de Valentia super Cantica fol. 14. col. 3. differtē affirmat carnem Beat. Marię ante animationem fuisse mundatam, & in ventre matris sanctificatam. Et Robertus Holcot in capit. 13. libri Sap. lectione 160. ait animam infusam fuisse in corpus Beat. Marię purgatum, & emundatum ab omni qualitate inordinata, quam contraxerat ratione propagationis seminalis. Et re uera in aptissimo sensu sanctitas hæc explicari, & defendi potest. Imprimis cum ex disp. 1. capit. 11. constet, semen, quod media sensibili delectatione deciditur, esse instrumentum traductionis culpę originalis, & Beatissimi Ioachimus, & Anna sola Dei voluntate absq; vlla inordinata delectatione conuenierint,

nerint, semenq; illorum ex diuina ordinatione, & liberalitate non fuerit instrumentum traductionis culpę originalis; quippe quę ad Virginem deriuata non est, vt infra patebit: optima ratione dici potest illud semen mundam, imo & sanctum, id est ordinatum à Deo ad Cōceptionem Virginis sanctę, & sine macula illius culpę. Vnde sancta Brigitta li. 6. suarum reuelationū ca. 55. sic refert loquētem Dei genitricem Mariā. *Hora, in qua ego Concepta fui, bene potest vocari aurea hora, & preciosa: quia alij coniuges conueniunt ex voluptate carnali, mei verò parentes conueniunt ex obedientia, & præcepto Dei.* Nec minus ad rem sunt verba S. Illephonsi in serm. breui de Natiuitate B. Marię, qui habetur to. 8. Bibliothecę nouę pag. 315. & 316. *Maria, inquit, Virgo non sic est nata sicut solent fieri, vel puella nasci, sed de Anna sterili, & patre iam sane extra consuetudinem mulierum, post refrigescētem calorem, & omnem amorum libidinis discessum, mundo corde, & corpore ab omni pollutione carnali orta est.* S. Damascenus orat. 1. de Natiuit. Marię paulo post initium. *O beatos, inquit, Ioachimi lumbos, ex quibus proripsum immaculatum semen fluxit.* Vbi verbum illud *Immaculatum*, significantissimè appositum est. *Immaculatum*, inquit, id est, admistione culpę venialis, quę plerunq; in vsu matrimonij committitur ob inordinatū delectationis affectum. Immaculatum, id est, Deo efficaciter providente destinatum, vt gigneretur virgo immunis ab omni culpa, & plena gratia. Denique S. Bonauentura vbi supra ad 4. argument. *Dicendum, inquit, quod totum illud est probabile, videlicet, quod Maria Concepta fuerit ex sterili, & ex coitu coniugali, absque tamen culpa actuali.*

20 Aliter etiam, nec minus apte declarari potest hæc puritas carnis B. Marię ante infusionē animę rationalis. Etenim vt cum S. Thoma in li. de anima dicebamus, corpus humanum prius habet animam plantę, & facultates illi debitas. Deinde animam sentientem, & consequenter appetitum corporeum similem illi, quem habent bruta. Hoc autem quod omnibus hominibus commune est, non debet corpori Virginis denegari: habuit ergo sentientem appetitum prius, quam caro informaretur anima rationali: Et cum appetitus iste post lapsum primi parentis inclinatus in plura obiecta sensibilia rationi contraria, nec habeat aliquid, quo rationi omnino subijciatur; recte dici potest, in

S. Thom.
Bonauert.
Alexan.

Iacobus.
Valencia

Holcot.

S. Brigitta.

S. Illephons.

Damascenus.

S. Bonauentura.

corporibus filiorum Adæ, etiã ante creationem animæ rationalis, esse prauam aliquã inclinationem, & rebellionis principium, atque impuritatis incentiuum. Hoc autẽ non habuit caro B. Mariæ, quia Deus efficaciter decreuerat nõ permittere, vt appetitus illius preueniret rationẽ, vel illã vllõ modo ad malum incitaret. Vnde meritõ dicitur, semper caruisse fomite peccati; siue quia ite fuerit extinctus in Virgine ab ipso conceptionis exordio; siue quia vsque ad tempus Incarnationis filij Dei fuerit ligatus, & postea extinctus, vt opinatur S. Tho. Propter hanc igitur causam, atque in hoc sensu dici potest, & debet caro Mariæ omnino pura etiam ante creationẽ animæ rationalis. Et ideo Sophronius Patriarcha in epist. quæ legitur in 6. synodo act. 11. dixit, *Mariam liberatam fuisse ab omni contagio*, siue (ut alij legunt) *ab omni labe corporis*.

Sed dicit aliquis, appetitum illum sentientem, qui est in corpore humano ante creationẽ animæ rationalis, nõ manere postea in illo, sed produci alium specie diuersum, qui ab anima rationali dimanat: ac proinde illum nunquã posse exercere rebellionem in animã, aut ad malum inclinare; & consequenter in B. virgine non opus fuisse vlla emundatione, vel puritate, quæ in illo appetitu exerceretur.

Respond. Licet verum sit, illum appetitum non manere quoad rationem specificã; perferuere tamẽ quoad genericã, ex qua habet inclinãre ad bona sensibilia, & rationẽ nõ omnino sequi. Vnde quod Deus decreuerit non permittere, ut appetitus ille eliceret actum, qui inclinaret ad malũ contrarium rationi, & animæ rationali postea creandę, priuilegium aliquod puritatis fuit.

Ad extremũ, Caro B. Marię dici potest, & debet aliquo modo sancta ante infusionẽ animæ rationalis. Primõ, quia quod a Deo destinatum est ad sanctitatem, potest dici sanctũ. In hoc enim sensu non ignobiles Doctores putant, Hierarchy Profetã dici in Sacra Scriptura sanctificatum, dum ad huc materno vtero concluderetur. Virginis autẽ caro etiã ante infusionem animæ destinata erat a Deo ad eximiam sanctitatem, quã postea habuit. Secundo, quia Deus speciali suo concursu, & maximẽ mirabili formauit corpus Marię, ut esset animæ sanctissimæ domicilium, & filij sui tabernaculum, iuxta dicta in cap. præcedenti: Ergo dici potest, & debet

debet sanctum. Patet consequentia, quia multo minus habebat vasa, & alia, quæ ad cultum antiqui templi ordinabatur, & nihilominus in Sacra Scriptura sancta nuncupatur.

23 Aduerte Caiet. tom. 2. opusc. in tract. de concep. B. Mariæ cap. 3. tanquam ex fide certam doctrinam statueret, beatæ Virginis carnem fuisse maculatam, & infectam: sed non propterea cõtradicit doctrinæ huius sectionis, quia ea phra si solum ipse contendit, beatam Mariam in Adamo peccasse, & fuisse obnoxiam originali, quod pertinet ad aliam longẽ diuersam quæstionem, de qua latẽ infra in suo loco.

CAP. III.

An Beata Virgo Maria concipi potuerit absque peccato originali.

Indubitatum est, ex absoluta potentia id fieri potuisse: nec enim Deo defuerunt varij modi præseruandi B. Mariam, imõ & quandam alium purum hominem a peccato originali, siue efficiendo, ut non conciperetur e mare, & fœmina, sed ex virtute Spiritus Sancti; siue eximendo illam ab ea communi lege, & pacto, quod cum Adamo initum fuisse a Deo ostendimus, disputat. 1. cap. 3. nam eo ipso non peccasset in Adamo, nec quod ille voluit, voluisset. Solum ergo dubitatur, an ex communi lege, & posito ordine diuinæ prouidentię, quam Sacra Scriptura, & Patres nos docuerunt, potuerit Virgo ab hac præseruari. Et quia quæstio in eo sensu eadem ferẽ difficultates, & argumenta habet, quæ formari, & adduci possunt, cum disputatur an re ipsa contraxerit originale, idẽ visum est congruentius accedere ad præcipuam huius libri assertionem stabilendam, scilicet re ipsa Beatam Mariam immunem fuisse ab originali; ex eius enim explicatione multo dilucidius percipitur, Deum hoc priuilegium matri suæ concedere potuisse.

CAP. IIII.

Relatis contrariæ partis authoribus, statuitur B. Mariam Dei Genitricem sine macula originalis culpæ fuisse conceptam.

BEATA MARIAM in suæ conceptionis momento infectâ fuisse peccato originali nobiles, & nô pauci Theologi docuerunt, Primus dignitate, & ordine est S. Th. de cuius mente in locis, quos referam, dubitare non possum, etsi vellem. Nam in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. quæstiuncula 1. *Beata*, inquit, *Virgo in peccato originali fuit concepta, propter quod B. Bernardus ad Luganenses scribit, conceptionem illius celebrandam non esse: quamvis in quibusdam Ecclesijs celebratur, non considerando conceptionem, s. d. potius sanctificationem.* Et quæstiunc. 2. *Sanctificatio*, inquit, *Virginis non potuit esse decenter in ipso instanti infusantis animæ, ut scilicet per gratiam sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret. Christus enim hoc singulariter in humano genere habuit, ut redemptionem non egeat, quia caput nostrum est, sed omnibus convenit redimi per ipsum. Hoc autem esse non posset, si alia anima inveniretur, quæ nunquam originali macula fuisset infecta. Et ideo nec Beatæ Virgini, nec alicui præter Christum hoc concessum est.*

Deinde lect. 6. in cap. 3. Epistolæ ad Galat. declarans illud Eccle. cap. 7. *Virum de mille unum reperi, Mulierem ex omnibus non inveni.* *Virum*, inquit, *de mille unum reperi, scilicet Christum, qui esset sine omni peccato: Mulierem autem ex omnibus non inveni, quæ à peccato omnino immunis esset, ad minus originali, vel veniali.* Sic habetur in editione Parisiensi anni 1518. Et in editione Romiana anni 1570. Quamvis à viro doctissimo Familix Carmelitarum audierim se vidisse editionem, in qua contradictorium legebatur, scilicet, *Non inveni mulierem præter Virginem Mariam, quæ à peccato originali immunis esset.*

Denique in 3. part. quæst. 27. ad 2. *Si nunquam*, inquit, *anima Beatæ Virginis fuisset contagio originalis peccati inquinata, hoc derogaret dignitati Christi.* Et statim. *Beata*, inquit, *Virgo contraxit quidem originale peccatum, sed ab eo fuit mundata, antequam ex utero nasceretur.* Et ad 3. *Per hoc*, inquit, *quod festum conceptionis celebratur, non datur intelligi, quod in sua conceptione fuerit sancta.* Et ad quartum. *Beata*, inquit, *Virgo peccatum originale contraxit.* Et in corpore articuli reputat incommodum, *Beatam Virginem nunquam incurrisse maculam originalis peccati, quia sic non indigebat redemptione, & salute, quæ est per Christum.*

Ex quibus facile patet, non esse vilo modo aptam explanationem quorundam, qui putant sanctum Thomam solum

contendisse, B. Virginem Mariam ex vi suæ conceptionis obnoxiam fuisse peccato originali, licet re ipsa illud non contraxerit: pugnat enim hæc explicatio cū verbis S. doctoris, quæ retulimus: nã differret testatur contraxisse, & incurrisse originale: negatq; in sua Conceptione fuisse sanctâ, aut habuisse gratiâ, qua conservaretur immunis à culpa originali. Cõfirmatur, quia graues doctores sentiunt, B. Mariâ fuisse obnoxiam originali, imò id putat omnino certum, & nihilominus negant illâ cõtraxisse originale, & affirmant habuisse gratiâ in primo suæ Cõceptionis momẽto, proptereaq; festum Conceptionis celebrari. Ergo aliquid aliud manifestè affirmat S. Thom. & hoc non est aliud, quàm beatam Virginẽ infectam fuisse culpa originali.

Secundus huius sententiæ doctor est Sanct. Bonaventura. *Bonaventura*, in 3. dist. 3. artic. 1. quæst. 1. dicens hunc modum dicendi esse communiorẽ, quia omnes fere illum tenent, securiorem, & rationabiliorem, quia magis consonat fidei pietati, & Sanctorum authoritati. Sed quæ Dei est providentia ostendemus infra & sanctum Bonavent. & sanct. Thomam alijs in locis contrarium docuisse.

Tertius est Henricus quod lib. 15. quæst. 13. *Nec verum est*, quod Suarez 3. part. rom. 2. disputat. 3. sect. 5. initio existimavit, scilicet Henricum sentire, beatam Virginem in primo suæ Conceptionis instanti gratiam habuisse: nam licet primo aspectui id videri possit, diligenter tamen inspecta quæstionis serie mens illius est, prius tempore habuisse culpam, quàm gratiam. *Henric.*

Quartus est Alexander tert. part. quæst. 9. mem. secund. *Alexander*, articulo quint. Quintus Ricardus in tert. dist. tert. articulo. Ricardus prim. quæst. prim. Sextus Durandus quæst. prim. num. oct. Durandus. Septimus Vdalricus apud arthufianum, ibidem. Octa Vdalricus Paludanus ibidem. Nonus Caietanus in opusculo de Cõceptione, & pleriq; Thomistæ, atq; alij non pauci quos referunt Suarez supra, & Vasquez 3. p. to. 2. disp. 117. cap. 1. *Caietan.*

Nec dici potest, hos doctores solum contendisse beatam MARIAM fuisse obnoxiam originali ex vi suæ Conceptionis: quia non minus dissertè quàm sanct. Thomâ supra affirmat, illam re ipsa fuisse infectam originali peccato.

Minime etiã probabile est illos affirmasse, quod Hærico Suarez tribuebat: nimirum in eodem instanti tẽporis fuisse

simul in beata Virgine culpam originale, & gratiam sanctificantem, ita tamen, ut in priori signo rationis habuerit culpam, in posteriori autem ab illa fuerit per gratiam liberata. Hoc, inquam, probabiliter illis tribui non potest. Primo, quia saltem certum erit virginis animam re vera infectam fuisse labe peccati originalis, à qua tamen fuisse omnino liberam contēdit contraria sententia. Secundó, quia impossibile omnino est in eodē instanti temporis simul existere culpam læthalem, & gratiam; & quamvis nonnulli putent ex absoluta potentia non repugnare; at ex communi lege, de qua nunc loquimur, certum est esse incompatibiles. Tertio, quia quod in aliquo temporis instanti existit, non potest in eodem non existere, ut euidenter patet: qua ergo ratione in priori signo rationis erit originale, & in posteriori non? Cùm utrumque signum rationis sit in vno indivisibili instanti temporis? Quartó, quia si legantur scripta horum Doctorum, constabit aliam fuisse mentem eorum, scilicet ceterum in primo instanti temporis, cùm anima Beatæ Virginis creata fuit, & corpori infusa, contraxisse maculam peccati originalis, licet in alio tempore ante natiuitatem fuerit liberata ab ea culpa per infusionem gratiæ sanctificantis.

Nihilominus assertio potissima, & scopus huius libri est: **10**
Beatam Mariam Dei genitricem immunem fuisse à culpa originali. Ita ut in primo temporis puncto, quo genita est secundum carnem, & anima infusa corpori, non incurrerit culpam, sed diuinitus infusam acceperit gratiam, qua felicissima mundo eius conceptio prorsus esset immaculata.

Hęc assertio insequentibus capitibus ex professo probanda est. Et quoniam inter argumenta pro hac veritate non in finem locum obtinet acies lucidissima Doctorum, qui illam amplectuntur, hęc nullum referre visum est, sed infra in specialibus capitibus. Quę veró pro priori sententia, & contra nostram obijciuntur, postea proferemus, & diluemus.

CAPVT V.

Argumentum Primum pro immaculata Dei genitricis Conceptione petitum ab autoritate sacre Scripturæ.

EX multis, quibus sacra Scriptura, si non exprimit, certe satis innuit immaculatam Dei Genitricis conceptionem.

Item. Seligo pauca, quæ videntur illustriora. Et quidem cum testante Apostolo omnia in figura contigerint populo Iudæorum: Id est ut adumbrarent ea, quæ in lucidissimo statu legis gratiæ perspicuè cernuntur, non erit leuis momenti testimonium à figura beata Mariæ petitum, nimirum ab arca testamenti, quæ beatam Virginem ita expressit, ut iure optimo S. Damascenus sermone 2. de dormitione Deiparæ Mariam appellauerit, *Sacram, & animatam arcam Dei viventis*, in qua nimirum celeste illud, ac planè diuinum Manna reconditum est. In capite ergo 25. Exod. sic Deus præcepit. *Arcam de Lignis setim compingite, & de auribus eam auro mundissimo, intus & foris, faciesque supra coronam auream per circuitum.* Additur præterea 3. Regum. 8. *Cherubim expandebant alas super locum arca, & protegebant arcam.* Unde Apostolus ad Hæb. 9. *Super eam, inquit, erant Cherubim gloria obumbrantia propitiatorium.* Quam veró apta sit hæc arce fabrica ad obrumbandam immaculatam Dei genitricis Conceptionem, quatuor non obscure persuadent.

Primum ipsius Arcæ Materia. Nam ut scribit S. Hieronymus in Illud Isaię 41. *Dabo in solitudinem Cedrum. Setim est arbor spinæ albæ habens similitudinem impuribile, leuissimum, & omnium Lignorum tam in fortitudine, quam in mitore soliditatem superat, & pulchritudinem.* Est itaque Lignum album, quod omnem culpę nigredinem depellat: impuribile, quia beata virgo fuit expers corruptionis: at quæ maior corruptio, quæ peccatum, illudque læthale cuiusmodi est originale? leuissimum, quod excludat omnem culpę grauedinem. Lignorum omnium fortissimum, quod nullius culpę imbecillitas emolli erit: Nitidissimum, quia tenebras cuiuscumque peccati dissecit.

Secundum arcæ de auratio intus, & foris medio auro mundissimo, id est, cui nihil alterius metalli admixtum sit, ut obseruat Abulensis. Aurum sanè charitatis, atque adeo gratiæ symbolum est. Unde cum beata virgo intus, & foris, id est, omnino plena fuerit gratia cœlesti, nunquam habuit originalem culpam, quę pro aliquo saltem tempore, vel instanti excluderet gratiam. Et cum aurum istud mundissimum fuerit, nullam habuit admixtã immunditiã culpæ, aut alieni metalli vilitatem.

Tertium corona arcę aurea quidē, & per circuitũ illius, **Abulen.**

Abulen.
Ribera.

quod ita intelligunt Abulensis in prædictum locum Exodij Et Ribera lib. 2. de templo, cap. 1. ut corona totam arcã circumdaret, & esset quasi labium erectum super illã, & undequaque protensum. Quo sanè significatur, nullam esse partem, nullum tempus, nullum temporis punctum, in quo hæc mystica arca, quæ est beata Maria, nõ fuerit coronata, tãquam ea, quæ gloriosam de dæmone victoriã reportavit. Nec unquam illi subdita fuit, ut verè subduntur, qui culpã originalem cõtraxerunt. Estq; corona aurea, quia victoriã hæc adscribenda est gratiæ, & amoris Dei erga virginem, non autem viribus nature.

Cantic. 4
Genebr.

Quartum Cherubini arcã obumbrantes, ne culpæ alicuius situs B. virginẽ læderet, & expandentes alas super locũ arcæ, eamq; protegẽtes, ut nimirum denotetur, Deum immediatè, & Angelorum ministerio excubias egisse, ne vel minimè culpæ labecula purissimã Mariæ animã inficeret, ne dum originalis, quæ magna est, quippe culpa læthalis.

Venio ad aliud magis illustre testimonium ex c. 4. Cant. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Et quidem Hæretici, ut in eum locum refert Genebrardus, putant, hanc esse Hyperbolem amoris vi, non veritatis elicitam. Sed in terpres Catholici non immeritò laborant in inuestigando sensu, qui sine tropo quadret his verbis: & sanè nullus est huic testimonio omnino adæquatus, nisi ille, quem antiquissimus, & sapientissimus Pater cognomento Idiota multis ab hinc annorum sæturis exhibuit, ut capit. 12. ostendetur. Et quem doctissimi recentiores, ac literè observatores Genebr. Jacob. de Valencia, Martinus Delrius, Gislerius approbarunt. Scilicet sponsam Christi Domini dici totam pulchram, & sine macula, quia nullius scõditatis etiam originalis, nullius culpæ actualis, aut originalis particeps fuit, quod quidem propriè, in solam Virginem Mariam convenire fatentur. Lege Galatinum libr. 7. de arcanis cap. 5. ubi latè contendit, hunc locum Canticorum aptissimum esse pro immaculata Mariæ conceptione. Et licèt Genebrardus affirmet, hanc sponsam, de qua sermo est in Prædicto loco, esse Ecclesiam: *Respicitur*, inquit, *in hoc loco per Syneduchem ad præcipua, & nobilitiora Ecclesiæ membra. V. g. ad Virginem ab omni peccato etiam originario Dei gratia liberatam.* Scio multos Patres, & interpretes intelligere hæc verba in alio

alio sensu, sed re vera nullus est ita adæquatus. Nec mirũ est in eadẽ verba Sacræ Scripturæ convenire plures sensus, quorum unus sit maximè proprius, & adæquatus, alij verò non ita. Sic enim quæ in Psal. 44. prædixit Regius vates, de Salomone dicitur saltè magna ex parte, sed pleniũ sensum non habent omnia illa tã magnifica, & præclara, nisi in Christo Dño, cuius typos Salomon fuit. Quãvis ergo aliqua ratione Ecclesia, vel anima iusti dici possit tota pulchra, & sine macula, plenè tamen hoc non quodrat nisi in B. virginẽ, quæ ab omni culpa etiã originali fuit præservata: & propterea antequàm cœlestis sponsus hanc virginis laudè decãret, præmiserat: *Vadam ad montè myrrhæ*, idest, ad montè præservationis, vbi ipsa hæc pulcherrima cernitur sine macula, quia per gratiam meam præservata est.

Tertium testimonium habetur in c. 7. lib. Sap. *Nihil inquit natum in eam incurrit, candor est enim lucis æternæ, & Speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius.* Fateor quidè hæc verba in sensu literali primariò dicta esse de Christo Domino, perfectissima Sapiencia Patris æterni. Sed nihilominus vniuersa Ecclesia applicat B. virgini pleraque, quæ in hoc libr. & in lib. Prouerb. & Ecclesiastici dicuntur de diuina Sapiencia Christo Iesu, ut cõstat ex officio, quod recitari præcipit in illius solènitatibus, & ex Missa Natiuitatis, Cõceptionis, & Assumptionis illius, & ex Litanijs huic virgini facris, in quibus appellatur Speculum sine macula. Et Card. Petrus Damian. in serm. de Assumpt. virginis apud Cocciũ lib. 3. ar. 1. pag. 267. Beatam Mariam appellat Cãdorem lucis a terre: & Frãcisus de Mayronis, qui vixit anno 1320. concionem habuit de immaculata virginis Conceptione, cuius Thema fuit locus iste Sapienciæ, quem hic expendimus. Immo valde verisimile est id, quod doctissimus, & ingenij acumine præstans Ludouicus ab Alcaçar Magister meus oratione secunda in primum versum capitis duodecimi Apocalips. obseruauit, non solum per accommodationem, sed etiam in sensu litterali minús præcipuo explicari debere de Beata Virgine MARIA, quæ in prædictis logis distatuit Spiritus Sanctus, dum Christum Dominum summam Sapienciam commendaret. Est enim summa, ac miranda coniunctio inter talem Filium, &

talem matrem, ad eam vt merito dixerit Arnaldus Carnotensis in tract. de Laudibus B. Mariæ, apud Canif. li. 5. de Deip. ca. 11. *Vna est Mariæ, & Christi caro, vnus spiritus, vna charitas, vt filij gloriam cum matre, non tam communem iudico, quam eandem.*

Hoc posito illustre præbet sapiens de immaculata beatæ Virginis conceptione testimonium. Nihil, ait, *inquinatum in eam incurrit.* Non ergo inquinata est peccato originali: hoc enim aliquod inquinatum est. Subdit verò tres huius veritatis appositisimas rationes. Primam, *Candor est enim lucis æternæ; q. d. lux eximia de luce purissima, quæ Deus est; no- rat egregiè Lorinus in hunc locum nomine, Candor, significa- ri splendidam albedinem, & vsum fuisse sapientem eo vo- cabulo, ne magis obscura putaretur esse, sapientia Christus, quam Pater illius. Sic ergo beata Maria Candor est lucis æternæ, id est, nulla omnino, vel minima obscuritate peccati tenebrosa.* Vnde eleganter S. Bernardus in Sermone, *Signum magnum. Candidissimus, inquit, huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter irradiata noscuntur, vt nihil in ea, non dico tenebrosus, sed obscurus saltem, vel minus lucidus liceat suspicari.* Quomodo ergo in Maria densissimæ, obscurissimæ & tenebræ peccati originalis?

Secunda ratio sapientis est. *Et speculum sine macula Dei maiestatis.* q. d. nulla omnino peccati labecula est in Maria, in qua velut in speculo omnino chrystallino purissima Dei maiestatis elucet. Tertia, & *imago bonitatis illius.* Imago, inquam, perfecta Dei summi boni, & ab omni culpæ malitia alienissima: quomodo autè foret imago perfecta bonitatis, si malitiam culpæ originalis incurrisset?

Quartum testimonium adduci potest ex cap. 3. Genesis, vbi Deus serpentem sic alloquutus est. *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & inter sementium, & semen illius, ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* Et quidem noster Pererius approbat eam explicationem, quam litteræ cortex præferre videtur, de virtute nimirum naturali; qua mulieres serpentes conculcando, nocumentum illis afferunt. Sed Viegas in cap. 12. Apocal. comment. 3. sect. 3. & 4. accuratè expendit hoc testimonium, & notat à Patribus Ecclesiæ explicari de CHRISTO Domino, & B. Virgine Mariæ, illa nimirum felicissima muliere, cuius semen, id est, Christus Dominus inimicissimus fuit dæmoni, quem debel-

debellavit. Dicitur autem ipsa, id est virgo (nam in hoc nino genere legit vulgatus, & legendus esse probat Viegas, & alij) contritura caput serpentis, quia illam omnino superavit: ita vt quomuis dæmon insidias parauerit, vt eam inficeret labe peccati, nullatenus id assequi potuerit. Vnde Rupertus apud Lipomanum in catena huius loci. *Certissime, inquit, hic illius semen mulieris promittitur, quod est Christus, per quod sexus idem qui deceptus est, deceptionis caput omne contriuit, quando ad destructionem peccati B. virgo sine peccato nouum hunc, & celestem hominem mundo edidit.* Ecce Virgo dicitur absolute sine peccato, ac proinde sine originali, quod propriè peccatum est, & magis graue, quam omnia venialia. Dionys. etià Cartus. vir què sanctus, & sapiens in 3. dist. 3. q. 1. in fin. probans virginis immunitatè à peccato originali. *Horremus, inquit, mulierè, quæ caput serpentis erat contritura, quandoq; ab eo contritè fuisse Matrem Domini fateri.*

Ad extremum, dum in c. 1. Lucæ Beatâ Mariâ magnificis illis encomijs ab Angelo salutatur: *Gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.* indicatur profectò singularissima plenitudo, quæ excludat omnem, ut sic loquar, vacuitatem: foret autem vacua gratiæ aliquo tempore, vel instanti, si peccatum originale contraxisset. Indicatur etiam Dominum perpetuò in virgine fuisse, non quomodocumque, sed per gratiam, quæ peccatum quodcumq; sethale, ac proinde originale excluderet: & singularissimam Dei benedictionem obtinisset, ut nunquam maledictioni peccati subiaceret. Vnde S. Augustinus tomo. 10. sermo. 11. in natali Domini sic scribit: *Cùm dixit Angelus Aue, salutem illi castissem exhibuit. Cùm dixit Gratia plena, ostendit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, & plenam benedictionis gratiam restitutam.*

CAP. VI.

Argumentum Secundum pro immaculata conceptione ex doctrina Apostolorum.

Sanctus Iacobus minor Apostolus, & cognatus Christi Domini in sua Liturgia, quæ refertur tomo sexto Bibliotheçæ in editione noua appellat Beatâ Virginem Mariâ immaculatâ, & statim sic eâ alloquitur. *Dignum est te in verè beatam*

Arnald.

S. Bern.

Gen. 3.

Rupertus

S. Aug.

S. Iacob.
beatam

B. dicamus, Deiparā semper beatam, & omnibus modis irreprehensam, & matrem Dei nostri honorabiliorē, quā Cherubim, & gloriosiorē, quā Seraphim, quia sine corruptione Deum Verbum peperit, te re vera Deiparam magnificamus. Quibus verbis satis indicat, sine peccato fuisse conceptam. Primò quia Mariam absolute appellat immaculatam, id est sine vlla macula. Secundo quia vocat semper beatam, quod falsò diceretur, si aliquando habuisset infelicitatem peccati originalis, & fuisset rea damnationis æternæ: sicut falsò diceretur semper virgo, si aliquando virgo non fuisset. Tertiò, quia dicit esse omnibus modis irreprehensam: originale autem aliquomodo est dignum reprehensione, quatenus nimirum fuit iniuria voluntariè illata Deo in primo parente.

Bellarmin. Et quidem Cardinalis Bellarminus in tract. de Scripturibus ecclesiasticis, in Iacobo, *Extat, inquit, liturgia sancto Iacobo attributa, quæ tamen à posterioribus ita locupletata est, vt non sit faciliè diiudicare, quæ pars eius liturgia sanctum Iacobum habeat auctorem.* Sed nihilo minus testimonium adductam magni momenti est. Tum quia non constat, eam partem liturgiæ esse additā, & alioqui modus loquendi antiquitatem sapit. Tum etiam; quia Sixtus Senensis lib. 2. suæ Bibliothecæ in Iacobo, & Possesinus tom. 2. sui Sacri apparatus in eodem verbo, absolute probant hanc liturgiam, seu diuinam Missam sancti Iacobi: tum denique, quia in Canone 32. ex Trullanis fit de hac Missa mentio sub nomine S. Iacobi.

S. Andr. Alterum & illustre quidem testimonium est S. Andreae qui, vt refertur in ipsius passioe, quam presbyteri, & Diaconi Achaia postea scriptam reliquerunt, hæc dixit Proconsuli AEGEGE. *Quomodo de immaculata terra formatus fuerat homo primus: ita necessarium fuit, vt de immaculata Virgine natus Christus vitam æternam repararet.* Et quidem Abdias Babylon; qui vnus ex discipulis Domini fuisse dicitur, scripsit vitas Apostolorum, & ex ipso refertur similis sententiā à S. Andrea probata, quamuis magis expressa pro Virginis immunitate. Sed Bellar. in tract. supra relato, ait prædictas vitas esse fabulis similiores, quam veræ narrationi, & propterea diæis illis non insisto. Passio verò sancti Andreae, pronò à presbyteris Achaia tradita est, & refertur ex Lipomano à Laurentio Surio in die 30. Nouembris, censorum indubitate fidei, & id probat Bellarm. auctoritate grauisi-

morum

morum doctorum, & ipsius Ecclesiæ, quæ in breuiario cā assert in festo S. Andreae.

4 Quam verò aptum sit hoc testimonium ad persuadendā immunitatem beatæ Mariæ, illud persuadet, quod terra, de qua formatus est primus Adam, non in alio sensu ponit dici à beato Andrea immaculata, quam quia numquam fuerat à Deo Maledicta, sicut fuit post peccatum. Genes. 3. *Maledicta terra in opere tuo.* Vnde cum postea subditur necessarium fuisse Christum Dominum nasci de Beat. Virgine immaculata, perinde est ac si diceretur de Virgine, in quam non aciderat maledictio, alioqui non foret apta. Apostoli comparatio: cum ergo peccatum originale sit vera maledictio, imo origo maledictionum generis humani, sentit Sæc. Andreas in Beatam Virginem non cecidisse peccatum originale.

5 Ex quo obiter infertur, licet in sacra Scriptura dicantur immaculati alij homines, qui ab originali præseruati non sunt vt Psal. 118. *Beati immaculati in via.* Et alibi. *Novit Dominus vias immaculatarum:* Nihilominus non eleuari vim testimoniorum, quæ pro immunitate Virginis in hoc capite allata sunt, nā ex alijs locis sacra Scripturæ, & cōmuni ecclesiæ consensu constat, alios homines non dici immaculatos, eo quod ab originali peccato, imò nec ab actualibus venialibus immunes sint, sed quia sunt Deo amici. At verò ecclesiæ ipsa potestatem nobis fecit credendi immunitatem Mariæ ab omni omnino peccato, ac proinde accipiendi nomen *Immaculata*, in toto rigore & proprietate. Et sic accipiendū est, sicut etiam ab aduersarijs vsurpatur ad significandum in B. Mariæ nullam fuisse culpam venialem: quod tamē de alijs iustis, qui appellantur immaculati, falsò diceretur. Preterquam quod, cum beata virgo dicitur immaculata ab Apostolis Iacobo, & Andrea, additur aliquid amplius, quo summa puritas, & ab omni maledictione immunitas denotetur.

6 Non possum in hoc argumento non referre, quæ in libris plumbeis repertis Granatæ anno 1595. in Monte, qui Sacer seu Sanctus appellatur, pro immaculata Conceptione leguntur, quamuis enim certa fides non habeatur, aut haberi debeat hisce libris, donec à sede Apostolica approbentur, multa tamen sunt, quæ magnam illis auctoritatem concil-

Lib. Gra
natæ.

conci-

Sixtus.
Possesinus

Canō Tru
lan.

S. Andr.

Surius.

Bellarmin.

Genes. 3.

Psal. 118.

Lib. Gra
natæ.

conciliant, de quibus alibi, & ideo ad roborandam assertionem nostram in re optimè adduci possunt, quæ in illis continentur. In uno ergo illorum librorum, cuius author fuit Sanctus Theofonius martyr, & Sancti Iacobi minoris discipulus refertur ab Apostolis in quodam Concilio veritatem hanc fuisse definitam, & in hæc verba editum decretum. *Illæ Virgo, illa Maria, illa sancta, præservata fuit à peccato originali in primo instanti suæ conceptionis, & libera ab omni culpa; & qui ita non senserit, non consequetur salutem æternam.* Et in altero libro eiusdem martyris sic habetur. *Mariam non tetigit primum peccatum.* Doctor Gundifalvus Sanchez Luzero in secundo ex duobus ingeniosis, & eruditione plenis discursibus, quos pro immaculata conceptione in lucem edidit, refert prædicta decreta. & cap. 5. satisfacere conatur difficultatibus, quæ in illis occurrunt. Ego unam solum proferam, quæ potissima est, & in cuius explicationem aliquid addendum occurrit.

Objiciet ergo quispiam, nec indoctus: nondum certa fide constat, Beatam Mariam immunem fuisse à peccato originali. Ergo fictitium est decretum, quod ab Apostolis dicitur editum pro ea veritate, & falsum dogma in eo continetur, dum ab æterna salute excluditur, qui hanc immunitatem non crediderit. Antecedens est certum, quia licitum est, hanc immunitatem negare, ut à viris doctissimis negatur: non autè id foret licitum si certa fide constaret. Consequentia verò probatur, quia quod Apostoli decreverunt, non potest non esse certæ fidei, ita ut sine salutis amissione negari non posset. Confirmatur, quia Sixtus IIII. in Extravag. Graue nimis de reliquiis, & veneratione sanctorum. *Nondum, inquit, est à Romana Ecclesia, & Apostolica Sede hoc decisum.* Et Pius Quintus in suo motu, qui incipit, Super speculam agens de conceptione Beatæ Virginis. *Sanctæ, inquit, Romana Ecclesia omnium ecclesiarum magistra, & doctrix disciplinæ de ea re huiusq; non desinit.* Ergo nec Apostoli desinierunt. Patet evidenter consequentia, quia eadè est nunc Ecclesia, quæ fuit tempore Apostolorum.

Respond. immaculatam conceptionem B. Mariæ fuisse à Deo revelatam Apostolis, sicut & alia mysteria; ac proinde credita fide diuina: Cumque auctoritatem haberent fidelibus proponendi, & declarandi mysteria diuina, ita ut

sub reatu lethalis culpæ, & damnationis æternæ eos ad credendum obligarent, eo modo & sub eo reatu statuisse in concilio aliquo Hierosolymitano, & nonnullis saltè fidelibus proposuisse credendam prædictam veritatem; & id satis est ad veritatem prædicti decreti tuendam. Licet modo ea doctrina non sit nobis certa secundum fidem, quia nec habemus certitudinem illius decreti, sicut nec auctoritatis librorum Granatenfium, in quibus continentur: nec est nobis omnino exploratum, quo testimonio sacræ Scripturæ nixi fuerint Apostoli ad hanc veritatem definiendam.

Nec mirum videri debet, rem, quæ in exordio Ecclesiæ fuit certa secundum fidem, postea dekursu temporis non ita clarè propositam, ut fidei fiat ad certitudinem fidei: nam cum ea certitudo gignatur ex diuina auctoritate proposita in sacra Scriptura, vel per traditionem deriuetur, & quod in vno tempore constabat ex sacra Scriptura, quia Apostoli declarabant, possit modo non constare, quia non nouimus Apostolorum declarationem, ideo quod olim erat sufficienter propositum, ut fide diuina crederetur, potuit postea non habere etiam sufficientem propositionem. Et sane nemo dubitare poterit, Apostolos certà fide credidisse, gratiam & virtutes infundi parulis in baptismo, idque primos nascentis Ecclesiæ discipulos docuisse, & nihilominus postea de ea re decerratum est in Ecclesia: ita ut Innocent. Papa in cap. Maiores de Baptismo, & Clemens V. in Concilio Viënnensi, eam solum statuerint tanquam probabiliorum: & modo iterum à Tridentino definita fuerit, ut certa secundum fidem. Similiter quis negabit Apostolos non latuisse B. Mariam in vtero sanctificatam fuisse, & post mortem surrexisse, gloriofamque corpore, & anima cælos ascendisse? & tamen quod illi tunc diuina reuelatione acceperunt, postea fuit minus certum in Ecclesia, licet modo certissimum sit.

Ad confirmationem resp. Sixtum IIII. & Pium V. latuisse prædictum Apostolorum decretum, sicut & libros Granatenfes, in quibus reperitur est; vnde mentionem illius facere non potuerunt. Sapientissimè autem, & verissimè dixerunt, Romanam Ecclesiam de hac immaculata Conceptione nihil definiuisse, quia Ecclesia illa primitiva non appellabatur Romana, cum nondum B. Petrus Cathedram Romæ fixisset, vnde ea denominatio sumpta est. Itaque licet mirum

S. Theof.

Luzero.

Sixt. 4.

Pius. 5.

8

sub

rum

rum non sit, Pontifices non cognouisse prædictum decretum, quippe quod obliuione sepultum erat. Et propterea dixerint Ecclesiam de hac Conceptione nihil definiuisse, nihilominus ab Spiritu sancto directus est calamus capitis Ecclesiæ, ut hoc ipsum scriberet verbis, quibus nulla falsitas subesset: Verum enim est in toto sermonis rigore ecclesiæ Romanam nullum decretum edidisse de immaculata Conceptione, licet illud ediderit eadem Ecclesiæ, quando potius appellabatur Hierosolymitana.

CAP. VII.

Argumentum 3. Pro immunitate Beatæ Mariæ ab originali, petiitum ex autoritate Ecclesiæ celebrantis festum Conceptionis.

SECTIO. I.

Festum Conceptionis Beatæ Mariæ multis ab hinc annis captum, & nunc ab Ecclesiæ celebrari certissimum est.

Ealatin. **G** Alatinus in li. 7. de Arcanis c. 5. affirmat ante mille annos celebrari cœptum in ecclesia Græca festum Conceptionis, de quo in illorum Menologio mentionem fieri diximus ca. 1. in Ecclesia verò Latina saltem ante quingentos annos celebrari solitum ab ecclesijs particularibus certum est. Nam S. Bern. in epist. ad Canonicos Lugdueneses reprehendit illos, quod eiusmodi festum celebrarent. Bern. autem floruit anno 1130. & obiit anno 1153. ut testatur Bellarm. in tract. de Scriptoribus ecclesiasticis. Nunc autem sumus in anno 1616. Idem etiam constat ex S. Ansel. qui floruit ante Bernard. scilicet anno 1081. & veneratus est hoc festum Conceptionis, ut infra patebit. Imo in Missali, quod Mozarabum appellatur, & Typis mandatū est anno 1500. die 9. Ianuarij in vrbe Toletana iussu Archiepiscopi Dni Francisci Ximeræ, habetur Missa de Conceptione B. Mariæ. Officiū autem Mozarabum antiquissimum est in Hispania, nepe a tempore S. Illephosii & S. Isidori, qui floruerunt circa annū 600. Quare etiam in Hispania ante mille annos plus minus uel celebrari cœptum est festum Conceptionis B. Mariæ. Vide to. 2. Bibliothecæ nouæ, ybi de hoc officio fit mentio.

Sed

2 Sed ante 200. annos Sixtus 4. hoc festum celebrari fecit ab vniuersa ecclesia Latina; ut patet ex Extrauag. Cùm præ-*Sixtus. 4* xcellsa, quæ edita est anno 1466. vbi fideles omnes hortatur ad eiusmodi celebritatem, quæ Extrauag. Concil. Trident. sess. *Trident.* 5. innouauit simul cum altera eiusdem Pontificis, quæ incipit Grauenimis, ait enim obseruandas esse constitutiones fœlicis recordationis Sixti Papæ 4. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.

3 Gabriel Vasquez to. 2. in 3. p. disp. 117. ca. 5. existimat, a *Vasquez* Tridentino non innouari Extrauag. Cùm præxcellsa, in qua Pontifex hortatur fideles ad huius festi celebritatem, sed solam Extrauag. Grauenimis, in qua prohibetur sub certis pœnis, ne quis alterutrâ huius controversiæ partem hæreticam audeat appellare. Probat, quia Tridentinum solum innouat Extrauagantes, in quibus infliguntur pœnæ transgressoribus illarum, ut patet ex verbis Cœcilij: sed in Extrauaganti. Cùm præxcellsa, non infliguntur pœnæ, ut legitimum erit perpicuum. Ergo Tridentinum illam non innouauit.

4 Mihi tamen, quod dixi, videtur omnino verum, scilicet vtramque extrauagantem innouari à Tridentino, ut docet Salmeron in c. 5. ad Rom. dif. 5. 2. pag. 640. Probatur imprimis quia Concil. indefinitè loquitur decernens obseruandas esse Sixti 4. Constitutiones circa B. Virginis Conceptionem. Ergo cum nullâ illarum excipiat, nec à nobis excipienda est. Sic enim si quis quatuor libros in lucem edidisset, & Pötifex, qui illorum notitiam habet, absque vlla limitatione libros illos approbaret, censeretur omnes approbasse. Deinde quia Tridentinum innouat constitutiones Sixti: sed ille sunt tantum duæ nimirum Cùm præxcellsa, & Grauenimis. Ergo ambas innouat, alioquin non constitutiones, sed constitutionem innouasset. Resp. Vasquez in extrauag. Grauenimis, contineri duas partes: vnâ in qua Pontifex inuehitur contra eos, qui immaculatam Conceptionem irreuerentur oppugnât; Alterâ, in qua prohibet, ne quis audeat dicere, peccare mortaliter eos, qui affirmant Virginem conceptam fuisse in originali. Et has duas partes appellari à Cœcilio constitutiones. Sed pace rati doct. violenta est hæc explicatio. Primò, quia doctores cõmuniter eam referunt ut vnâ constitutionem. Secundo, quia ipse Pötifex in fine constitutionis loquitur de illa tãquã de vna. Nulli, inquit *hominum liceat hæc pag. nostræ reprobatio. anationis, statuti, ordinationis, & c.*

Tertio

Tertio, quia finis istius ordinationis fuit vnus, nimirum compescere labia eorum, qui contra alterutram huius controuersia partem nimis erant audaces.

Nec vrget ratio Vasquez; nam vt Tridentinum verissimè dixerit se innouare constitutiones sub pœnis in eis contentis, satis est in vna illarum contineri pœnas. Sic enim quod S. Thomas affirmat in 1. p. sup̄ Summā, dicitur contineri in partibus S. Thomę. Et quod B. P. N. Ignacius Præcipit sub excommunicationis pœna in 8. vel 9. parte Constitutionum, dicitur præcipere sub pœna contenta in suis constitutionibus, quæ decem partes habent. Itaque per Synecdochen propriissimè dixit Concilium se innouare pœnas in constitutionibus Sixti 4. contentas, quia in vna illarum continebantur.

Pius 5. Post Concilium Tridentinū Pius 5. fœlicis recordationis abtulisse dicitur officium illud peculiare Conceptionis, quod in breuiario Romano habebatur, & à Sixto 4. approbatum est. Sed non propterea cessauit hoc festū: nam in breuiario eiusdem Pij 5. iussu edito pro vniuersa ecclesia præcipit celebrari octaua die Decembris Conceptionē B. Marię sub nomine Conceptionis, quod in Antiphonis, in oratione, responsorijs, & versiculis sæpe inculcatur. Et eodē modo habetur festum istud postquam Clemens 8. idem breuiarium recognouit, sicut & Missale Romanū. Quibus autem de causis antiquum illud officium Sixti habuissit, non est nostri instituti disquirere; satis est, & festum, & nomen Conceptionis remansisse; & quotidie maiori solemnitate, & deuotione fidelium celebrari, licet ordo S. Dominici obtulerit a Pontifice, vt in suo peculiari breuiario, & Missali nomen Conceptionis mutaretur in nomen sanctificationis.

Clemens 8. Concludo ergo dubitari non posse festum Conceptionis B. Marię sub hoc nomine ab Ecclesia Catholica multis ab hinc annis celebrari: ita vt dixerit S. A. S. Alselmus sermone qui refertur in officio Conceptionis approbato à Sixto 4. in 2. lectione matutini quintæ diei infra octauam: *Qui diem Conceptionis tollit Ecclesia Dei, aut non bene attendit, aut attendere negligit, aut nescit bonum, quod inde processit omni creaturæ Dei.*

Caictan. Ex quo patet hoc saltem tempore esse planè fallum, quod dixit Caictanus opusc. de Conceptione cap. 5. Multas esse Ecclesias per orbem diffusas celebrantes in illo die sanctifica-

tionem, nõ Conceptionem. Nam quod in Breuiario Romano præscribitur, absolutè proponitur toti Ecclesie: ibi autem de Conceptionis festo recitatur, & nomē, quod huic solemnitati imponit Ecclesia, est Conceptio, non sanctificatio. Denique præter familiam S. Dominici, nulla congregatio est, quę sub nomine sanctificationis hoc festū celebrat. Quod autem vna sola familia præstat, non dicitur præstari à multis Ecclesijs, imò nec ab una absolutè loquendo, itaq; sine limitatione verissimum est, Conceptionem celebrari ab Ecclesia Catholica.

S E C T I O . I .

Quid nonnulli Doctores putent celebrari ab Ecclesia Catholica sub nomine Conceptionis B. Marię.

Io **A**ntequam ab vniuersa Ecclesia celebraretur festū Conceptionis, celebrabatur à particularibus Ecclesijs, & personis, vt scitione precedenti dictum est: Aliter autem graues Doctores celebratam hanc intellexisse, tunc videntur. Nam S. Thomas 3. p. q. 27. art. 2. ad 3. *Licet Romana, S. Thom.* inquit, *Ecclesia Conceptionem B. Virginis non celebrat, tolerat tamen consuetudinem aliquarum Ecclesiarum illud festum celebrantium. Nec tamen per hoc, quod festum Conceptionis celebratur, datur intelligi, quod in sua Conceptione fuerit sancta, sed quia quo tempore sanctificata fuerit, ignoratur; celebratur festū sanctificationis eius potius, quàm Conceptionis ipsius.*

II S. Bonauent. in 3. dist. 3. art. 1. q. 1. *Potest, inquit, esse quòd S. Bona.* illa solēnitatis potius refertur ad diem sanctificationis, quàm Conceptionis, & quoniā dies Conceptionis fuit certa, & dies sanctificationis incerta, ideo non irrationabiliter solēnitatis diei sanctificationis statui potuit in diem Conceptionis. *Nec immerito, quia quāuis Conceptionis diē non oporteat celebrari pro eo quòd non fuit sanctitas in conceptu, possunt tamen irreprehensibiliter gaudere sanctæ anima pro eo, quòd tunc inchoatū est. Et infra. Si filius Regis claudus nascatur, si à claudicatione processu temporis sit liberandus, non est de claudicatione dolendū, sed potius de natiuitate gaudendū. Per hunc modum siquis in die Conceptionis solēnitatē, attendens magis sanctificationem futuram, quàm Conceptionem præsentem, non videtur dignus redargui, & ideo dixi, quòd tales nec vituperare audeo, nec laudare. Et infra. Quòd si aliquis obijciat, aliorum sanctorum conceptiones nõ esse celebres propter*

sequentes sanctificationes, poterit ei dici, quod alij sancti pro malo non habebunt, si aliquis honor specialis Matri Domini tribuatur: quoniam sanctificationis ipsius magnitudo & acceleratio ceteras antecellit. Hac tenus S. Bonaventura, qui Conceptionem B. Mariæ celebrat, res propterea excusat, quia nimirum respiciunt eximiam, & celerem eius sanctificationem, postquam originali conceptione est.

Vadalric. Vadalricus apud Carthusianum in 3. dist. 3. quæst. 1. Aliqui, inquit, celebrant Conceptionem, non secundum se quoniam fuit in peccato, sed ratione sanctificationis sibi è vicino adiuncta.

Venio ad alios, qui postquam Sixtus 4. festum Cōceptionis in vniuersa Ecclesia celebrari statuit, nihilominus existimarunt, B. Mariam fuisse Conceptam in peccato originali. Et quidem eorum ante signatus est. Vincentius de Bādellis, & Castro nouo ordinis Prædicatorum, qui in suo tractu relato ca. 1. par. 2. ad 10. rationem, distinguit duplicem conceptionem B. Mariæ, vnam carnalem, distinguit duplicem conceptionem B. Mariæ, vnam carnalem, quando scilicet feminis in vtero comprehensio facta est, & deinde formatū corpus, atque anima rationali informatū: alteram spiritualem, quando nimirum sanctificata est, & incipit viuere Deo virā gratiæ. Affermat ego non celebrari ab Ecclesia priorē Cōceptionē, quia fuit in peccato, sed solum posteriorē. Subdit verò si quis adhuc contēdat celebrari festū Conceptionis in priorī sensu, id esse intelligendum sicut S. Bonauent. cuius Doctrinam, & exēplum supra à nobis relatum affert. Addit etiā aliud exemplum ex Aegidio Romano. Sicut enim, inquit, filio Regi primogenito deservit excellentior honor, quam alijs filijs, non ratione dignitatis, quam tunc habeat, sed quia ius habet ad regnum, in cuius Throno sedebit: ita Virgini Mariæ, cum concipitur honor celebratio: nō quia tunc fuerit sancta, sed quia proximē sanctificanda erat præcellentissimo gradu sanctitatis. Denique addit Vincentius, festum istud, quod Ecclesia celebrat, potius esse gratiarum actionis, quam Conceptionis, agit nimirum Ecclesia gratias Deo, quod puella recens Concepta decoranda sit postea tot, tamque præclaris gratiarum ornamentis.

Caietan. Ad Vincentium adiungi potest Caietanus in opusculo de Conceptione cap. 5. dicens: Festum conceptionis celebrari ratione sanctificationis in vtero matris Beatæ Mariæ, siue illa fuerit præseruando ab originali, siue dolēdo illud postquam contractum est.

S E C T I O. III.

Perpicue demonstratur ab Ecclesia Catholica celebrari festum Conceptionis Beatæ Mariæ, quatenus significat immunitatem, seu præseruationem illius à peccato originali.

Mihi sanè a deo manifestum, & euidens videtur ab Ecclesia celebrari festum conceptionis, quatenus significat, Dei genitricem præseruatam fuisse ab originali peccato, quod ceteri homines incurrimus in conceptione carnali, vt non possim non valde mirari, non dico Vincentium ingeniosum, & si in hac parte minus sobrium Theologum, sed etiam alios minoris notæ, qui oppositum sibi persuadere, aut certè vt verbis affirmare potuerunt. Et quidē Sancti Thomas, & S. Bonaventura Ecclesiæ clarissima lumina, non miror ita sensisse: quia scripserunt antequam Sixtus III. ederet suas Constitutiones, & quando Ecclesia Romana festum Conceptionis non celebrabat. Nūc verò ita perspicua est summorum Pontificum, & Ecclesiæ totius intentio, vt Franciscus de Pitagianis Minorita, & in signis auctor in 3. distint. 3. quæst. 1. à 5. pag. 140. erroris notam inuariat assertioni affirmantium celebrari ab Ecclesia solam conceptionem spiritualem Beat. Mariæ, & alij docti Theologi putent esse temerariam. Quamquam ego à censuris abstinendum duco, contentus demonstrationibus, quibus eui denter probatur, celebrari ab Ecclesia immunitatem Virginis à culpa originali.

Sit ergo prima demonstratio desumpta ab Extrauaganti *Græue nimis*, prout habetur in editione correctâ Gregoriana & in alijs perisquæ. Etenim in hac Constitutione illud affirmat Sixtus 4. celebrari ab Ecclesia Romana, quod non nulli audaces prædicatores, quorum ibi meminit, reprehendebant, & condēnabant: sed illi prædicatores solum reprehendebant, & condēnabant assertionē immunitatis, & præseruationis B. Mariæ à peccato originali. Ergo assertionē immunitatis & præseruationis B. Mariæ à pecc. originali affirmat Sixt. 4. celebrari ab Eccl. Romana. Cōsequentiā est eui dēs, et minor nō min⁹ manifesta. Primò, quia nec illi cōcionatores nec alius Catholicorū reprehendit, aut damnauit

Conceptionem spirituale, seu sanctificationem, præsertim à tempore Sixti 4. & multis retro sæculis, in quibus ià erat certissimum Dei genitricem fuisse in vtero matris suæ sanctificatam. Secundò quia prædicti concionatores dånabāt, quod alij eodem tempore constanter affirmabant, hoc autem solum erat præseruatio ab originali, & hæc fuit occasio dissidij, quod inter illos extitisse certum est. Maior ergo seu prima propositio syllogismi probatur verbis ipsius Extrauagantis. *Sanè cum sancta Romana Ecclesia de intemerata, semperq; Virginis Mariæ Cõceptione publicè festū solènter celebraret, & speciale ac propriū super hoc officii ordinauerit, nonnulli, ut accepi me, diuersorū ordinū prædicatores in suis sermonibus ad populū publicè per diuersas ciuitates et terras affirmare hæcenus non erubuerūt, omnes illos, qui tenent, ut asserunt, eadē gloriosissimā, & immaculatā Dei genitricem absq; originalis peccati macula fuisse conceptā mortali peccare, vti esse hæreticos, eiusdem immaculatæ Conceptionis officii celebrantes.* Quæ verba sunt adeo expressa, vt non indigeāt cõmentario. Et statim subdit Põtifex prædictas propositiones esse falsas, erroneas, & à veritate penitus alienas.

Confirmatur, quia nemo dixit, esse hæreticos illos, qui celebrant officium Conceptionis spiritualis seu sanctificationis B. Mariæ, aut qui in die generationis eius latantur, vel gratias agunt Deo, quia genita est foelicissima virgo, quæ citissimè sanctificanda erat, & postea Deum conceptura. Sed Pontifex in prædicta Extrauag. refert, prædictos cõcionatores affirmauisse esse hæreticos illos, qui celebrant officium immaculatæ Conceptionis. Ergo euidentissimū est, officium & festum Conceptionis, de quo ibi loquitur Sixtus S. non esse solius Conceptionis spiritualis, aut ratione sanctificationis institutum, sed immanitatis, & præseruationis à peccato originali.

Secunda demonstratio, ac veluti noua præcedentis confirmatio in hunc modum confici potest. Festum Conceptionis celebratur ab Ecclesia in eo sensu, in quo Concilium Tridentinum declarat celebrari. Sed Concilium Tridentinum declarat celebrari, quatenus significat immunitatē, & præseruationem à culpa originali. Ergo in hoc sensu celebratur ab Ecclesia. Cõsequentiā est euidentis. Maiorē nemo erit tā proteruus, qui negare audeat: quia nemo præsumet, melius ab ipso intelligi mentē Ecclesie, quàm ab cõmuni

ca Sy.

ca Synodo autoritate Spiritus S. cõgregata, & à summo Põtificè confirmata. Minor ergo probatur, quia in Sels. 5. postquam egerat de peccato originali, & transfusione eius in posteros Adami, sic subdit. *Declarat sancta Synodus non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, beatam, & immaculatam Virginem Mariam Dei genitricem: sed obseruandas esse constitutiones salicis recordationis Sixti IIII. sub panis in eis constitutionibus contentis, quas inuouat.* Ex quibus verbis euidenter infertur, primò Tridentinum sensisse Sixt. IIII. in suis constitutionibus agere de Cõceptione, quatenus significat præseruationem ab originali peccato: nā alioqui in eptè fieret mentio de illis, quando Synodus affirmat non esse suę intentionis comprehendere Beatam Mariam in decreto, vbi agitur de peccato originali. Secundò infertur, in nouari à Tridentino prædictas Sixti IIII. constitutiones, ac proinde ipsum velle, & præcipere, ut obseruetur, quod illis continetur, & propter rationem ibidem contentā: sed Pontifex ibi horratur fideles ad celebrandam immunitatē Beatę Virginis ab originali, & præcipit, ne aliquis damnet hoc festum celebrantes: Ergo id ipsum præcipitur à Tridentino. Mens igitur illius fuit, festum conceptionis, quod celebratur in Ecclesia, institutum esse pro præseruatione Dei genitricis ab originali.

Tertiò probatur autoritate eiusdem Extrauag. *Graue nō mis, prout refertur in lib. qui inscribitur: Monumenta Ordinis Minorum.* Sic enim inter alia. *Nonnulli diuersorum ordinum professores publicè affirmare hæcenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant: Romanam Ecclesiam solam spirituales Conceptionis, seu sanctificationem Virginis Mariæ celebrare.* Et postea subdit. *Nos igitur huiusmodi temerarijs ausibus, & peruersis assertionibus obuiare volentes, motu proprio, & de nostra mera deliberatione, huiusmodi assertiones quorūlibet, qui affirmare præsumerent, eandē Romanam Ecclesiam de spirituali dumtaxat conceptione, & sanctificatione eiusdem Virginis gloriosæ festum celebrare, &c. vt potè falsas, & erroneas, ac à veritate alienas auctoritate Apostolica reprobamus & dånamos, & statim, & ordinamus, quod quicumq; qui de cætero ausu temerario præsumperint affirmare huiusmodi per nos sic reprobatas, & dånatas assertiones veras esse, postquā de præsentibus scietiam habuerint, ex cõmunicacionis sententiā, & æternæ maledictionis panam eo ipso incurrant.*

H 3

Nec

Nec obstat hæc Extrauag: non esse insertam corpori Iuris quoad illa verba, *De spirituali Cœptione seu sanctificatione*, quia nihilominus magna habet auctoritatē, nec potest prudenter, ei fides negari: primo, quia ut diximus, sic legitur in prædicto libro Monnmentorū ordinis S. Frãcisçi, qui antiquitate & fidelitate cōmendatur. Secūdo, quia Ioannes Baptistã Confeſſius Protonot: Apostolicus in li. qui inscribitur, *Collectio priuilegiōrū sacrorum ordinū*, & dicitur est Clementi 8. refert eandē Cōstitutionē cū. eadem clausula. Quare vel neganda est fides ōnibus priuilegijs in eo lib. cōtētis, quod nemo prudēs dicere audebit; vel habēda est fides huic cōstitutioni, prout ab illo refertur, quod nos cōtendimus. Præter quàmquod Nuntius Apost. Florent. diligenter conferri iussit omnia, quę in prædicto libro continentur, & sua auctoritate munivit, *Ut omnibus & singulis priuilegijs, indultis, & decretis in præfenti collectione impressis plena, & indubia fides ubiq; in iudicio & extra, etiã in foro cōscientiæ adhiberi possit, & adhibeatur.* Hęc enim omnia sunt verba literarum testimonialium, quas dedit prædictus nuntius anno 1598. die 28. Martij, vt videri potest in prædicto lib. pag. 253. Sed obijciēs, prædictam Extrauag. quę habetur in Monumētis ordinum, editã fuisse anno Dñi 1481. alterã verò quę inserta est corpori Iuris editã anno 1483. Mense Septēbris: vnde cum in hac posteriori nõ habeatur illa clausula spectãs ad cœptionē spirituale, videri priorē fuisse iam correctã seu reuocatã. Ref. id nullatenus dici posse. Primò, quia in hac posteriori nulla fit mētio prioris, nec aliquid asseritur priori contrariũ; sola autē omisio aliquorũ verborũ non est correctio, vel reuocatio, vt patet ex stilo Cōstitutionũ Apostolicarũ. Secūdo; quia Pontifices non excusant in vna cōstitutione, quod in altera priũ dānauerant, quando cōstantiã sunt eadē: sed in negotio Conceptionis non fuerunt postea noua cōstantiã, nisi fortē in fauorē immunitatis B. Mariæ ab originali. Ergo non est credibile, Pontificem postea non dānisse Dōctrinam negantium celebrari ab Ecclesia prædictam immunitatem, cum antea damnauisset.

Dices;

22 Dices. Cur ergo in posteriori Cōstitutione prædictã clausulã non posuit? Ref. id fortasse factũ fuisse, quia necessariũ non erat poni, cum ex diãis constet, euidēs esse in cōstitutione Sixti, quæ inserta est corpori Iuris, adstruicēlebritatē cœptionis non spiritualis tantũ, sed corporalis etiã, & immunitatis ab originali. Et fortasse postularunt aliqui Sēcutores sententię affirmantis B. Mariã fuisse conceptã in originali, ne ita clarē dānaretur, quod nonnulli graues doctores affirmauerãnt ante Sixtum 4. vt patet ex ijs, quæ de S. Thoma. & S. Bonauen. in 2. sect. dicebamus.

S E C T I O. IIII.

Quàm efficax argumentum pro immaculata Cœptione desumatur ex Doctrina Sēctionis præcedentis.

23 **E**X Diãis in præcedēti Sēctione desumitur tertiu, & quidē satis efficax argumentũ, quo probetur B. Mariã fuisse preseruatã a peccato originali, & in hũc modũ formari potest: Quidquid publico, & solenni ritu celebrat Ecclesia catholica, non potest esse falsum; sed Ecclesia catholica publico, & solenni ritu celebrat, B. Mariã fuisse preseruatã a peccato originali. Ergo B. Mariã fuisse preseruatã a peccato originali, non potest esse falsum. Ergo verũ est fuisse immunē ab originali. Vtraq; consequētia euidens est. Minor satis probata in sect. præcedenti. Maior ergo probatur primò auctoritate sanctorũ Patrũ, qui dissertē testātur B. Mariã, quãdo nata est, fuisse sanctã, quia Ecclesia celebrat publico, & solenni ritu natiuitatē sanctã illius, & Ecclesia in eiusmodi rebus decipi nõ potest. Vnde S. Illeph. in li. cōtra disputatēs de perpetua Virginitate S. Mariæ, qui habetur to. 9. Bibliothecæ nouę, probat B. V. fuisse sanctificatã in vtero, quia Ecclesia celebrat natiuitatē illius. Ets. Bernard. epist. 175. Fuit, inquit, *proculdubio & mater Dñi antē S. quàm nata, nec fallitur omnino Ecclesia S. sanctũ reputãt ijs sum natiuitatis eius diē, & omni anno cū exultatione terrã totius celebratione suscipiēs.* Et Serm. 2. de Assump. Mimis, inquit, à Hieremia sanctificatã in vtero credere. *prohibet pietas Christiana, hæc enim festis laudib⁹ nascēs celebrant.* Vbi S. Pater ex eo, quod Ecclesia honoret natiuitatē Marię, infert pietate Christiana prohiberi non credere sanctam fuisse eius

Illeph.

Bernard.

S. Thom. eius Natiuitatem. Sanctus etiam Thomas 3. par. q. 27. art. 1. in arg. Sed contra. *Ecclesia*, inquit, *celebrat natiuitatem beate Virginis, non autem celebratur festum in ecclesia, nisi pro aliquo sancto. Ergo beata virgo in sua natiuitate fuit sancta.* Notanda quoque sunt verba S. Bonauenturae relata à Carthusiano in 3. dist. 3. q. 1. *Statuta*, inquit, *vniversalis Ecclesia de celebratibus sanctorum, omnia sunt fundata super sanctitatem, vt nullo die pro aliquo sancto celebrarit, in quo, vel pro quo non fuerit aliqua sancta persona, cui ille honor defertur.*

Ex quo desumitur secunda probatio. Maioris: etenim nullo die festum celebrat Ecclesia vniversalis, nisi quia aliquid sanctum accidit in eo. Ergo cum in die Cōceptionis festum celebret vniversalis Ecclesia, credendum omnino est, aliquid sanctum in eo accidisse. Hoc autē nō potest esse aliud, quā quod B. Maria, cum concepta est, fuerit decorata dono celestis gratiæ, quæ culpam originalem nō compatitur. Atecedens inductione fiet perspicuum vniciq; ita vt etiā auctores partis contrariæ non audeant affirmare ab Ecclesia celebrari Conceptionem B. Mariæ nisi in ordine ad sanctificationem: quia nimirum verissimum putāt, nullum festum celebrari nisi propter aliquid sanctum, cuius memoria recolitur. Cum ergo ex supradictis manifestum sit ab Ecclesia celebrari festum Conceptionis, prout significat immunitatem ab originali, re vera negare non poterunt, eam fuisse sanctam, ac proinde culpæ originalis expertem in primo instanti Conceptionis.

Tertiō probatur eadem maior, quia quicquid multū derogat authoritati vniversalis Ecclesiæ, non est asserendum. Sed celebrare aliquid falsum, multum derogat authoritati Ecclesiæ: Ergo ab Ecclesia celebrari aliquid falsum non est asserendum. Consequentia est euidentis: maior omnino perspicua, quia cum nulla sit, aut fuerit in terris congregatio hominum tam sapiens, tam sancta, tam grauis quā Ecclesia, quicquid multum derogaret authoritati illius, multum certē deprimeret eius sapientiam, sanctitatem, & grauitatem, quod cederet in non leuem iniuriam illius, & Spiritus sancti, à quo gubernatur. Minor probatur, quia derogaret eius sapientiæ, cum deciperetur celebrans, quod celebratione dignum non est: derogaret etiam eius sanctitati, cum exhiberet religiosum cultum rei, quæ sanctitatis inca-

incapax est: derogaret deniq; illius grauitati, ad quam spectat falsis rumoribus non moueri.

26 Confirmatur primò. Quia certissimum est, Ecclesiā errare non posse in canonizatione sanctorum: cuius veritatis præcipua ratio est, quia proponit, seu exhibet publico, & solenni ritu venerandum hominem, quem sanctorum numero adscribit; & multum derogaretur auctoritati illius, si coleretur pio, & religioso cultu illū, quid ad inferos detrusus est, ac proinde dignus vituperio sempiterno. Ergo ob eādem rationem errare non poterit in celebrando festo, quod veneratione dignum non est. Cum ergo solēni ritu colat vniversalis Ecclesia immunitatem B. Mariæ ab originali peccato, incredibile omnino est, hanc immunitatem esse quiddā falsum, sine quod re ipsa non acciderit: si enim falsum esset, nullo pio cultu celebrari deberet, falsitas enim religiosi cultus incapax est.

27 Confirmatur secundò. Quia indignum omnino est maiestate & authoritate capitis Ecclesiæ, indulgentias concedere in honorem alicuius falsitatis: sed caput Ecclesiæ concessit indulgentias in honorem immunitatis B. Mariæ à peccato originali: Ergo non est falsum, sed verissimum, eam fuisse immunem ab originali. Consequentia est euidentis: maior patet, quia non foret apta dispensatio thesauri Ecclesiæ, inde quasi extrahere satisfactionem Christi Domini, & sanctorum ad honorandam falsitatem. Minor probatur, quia Sixtus 4. in Extrauag. Cum præ excelsa, concessit recitantibus officium immaculatę Conceptionis & missam iuxta ordinationem Leonardi de Nogarolis in festo eius, & per octauam, aut qui interfuerint horis canonicis illorum dierū, easdem indulgentias, quas in festo corporis Christi concesserant Vrbanus 4. Martinus 5. atque alij Pontifices Romani. Et nunc (vt certa relatione accepimus) sanctissimus D. N. Paulus Papa 5. die 10. Iulij huius anni 1615. concessit Indulgentiam recitantibus Antiphonam, quę incipit, *Hæc est virga* (de qua multa in ca. 10.) cum suis versiculis & oratione, vbi expressa mentio fit de immunitate Beat. Mariæ ab originali.

S E C T I O. V.

Proposita duplici obiectione declaratur amplius efficacia argumenti desumpti ab auctoritate Ecclesiæ.

O Bijctet aliquis primó. Si argumentum propositum foret efficax, eo conuinceretur, certissimá esse sententiá, quæ affirmat in B. Mariá non fuisse peccatum originale, ita ut sine temeritate negari non posset. Sed hoc est absurdum, quia Ecclesiá nihil hæctenus definiuit, & liberum est vnicuique alterutram contradictionis partem amplecti in hac controuersia, ut affirmat Pius Quintus in suo motu proprio, qui incipit: Super speculam. Ergo prædictum argumentum non est efficax: cõsequutio maioris probatur, quia Ecclesiá nõ posse errare in ijs, quæ ad mores, & religiosum cultum spectant, certissimum est; propterea enim in canonizatione sanctorum errare posse nemo dixerit, nisi temerari. Ergo si inde bene inferretur, Ecclesiá nõ posse decipi in celebrando festo immaculatæ conceptionis, foret hæc veritas certissima, & quæ sine temeritate negari non posset.

Ex quo desumitur secunda obiectio, nam ut Ecclesiá religioso cultu celebret aliquod festum, sufficit si probabiliter credat, tunc accidisse aliquid sanctum, licet re ipsa id falsum sit: ergo ex eo quod Ecclesiá celebret immaculatam conceptionem, solum infertur probabile esse conceptam fuisse Virgine sine peccato originali, licet re ipsa falsum sit. Antecedens probatur, quia religio, ad quã spectat actus celebritatis festorum, est virtus moralis, hæc autem à prudètia gubernatur, cuius munus nõ est iudicare, quid re ipsa verum sit, sed quid fieri oporteat supposita verisimilitudine motu proprio. Sic enim ut virtus misericordiæ eliciat actum volendi elargiri eleemosinam, satis est si verisimile appareat esse pauperem illum, cui erogatur: licet re vera pauper non sit, quia ea verisimilitudo sufficit, ut prudentia dicat, bonum esse elargiri illi eleemosinam. Et ut in hoc speciali altari adoretur hostia, sufficit si verisimile appareat, eam esse rite consecratam, licet re vera consecrata non sit, ut aliquando accidisse certum videtur.

Ad rem ergo, ut Ecclesiá solèni ritu, & religioso cultu festum conceptionis celebret mediãte virtute religionis, sufficit, si probabili coniectura credat, B. Mariã fuisse præseruatã ab originali, licet id forte falsum sit. Nõ ergo aliquid aliud elici potest ex omnibus, quæ longo sermone in hoc ca. profertur sumus, nisi probabilitas quedã huius sententiæ: hæc autem probabilitatẽ nemo negauit multis abhinc annis.

Resp.

Resp. re vera Ecclesiã decipi nõ potuisse in institucioe festo immaculatæ conceptionis, ita ut celebrari fecerit, id quod falsum sit: sed huic suæ institutioni nõ tribuendã esse à nobis maiorẽ auctoritatẽ, seu firmitudinẽ, quã eã, quæ ab ipsa Ecclesiã tribuitur, sicut nec minorẽ. Etenim in canonizatione sanctorum, & alijs similibus ita interponit Ecclesiã suã auctoritatẽ, ut nulli relinquat potestatem aliter sentienti: & propterea certissimũ est, ita esse sicut Ecclesiã declarauit: at verò in festo conceptionis interponit auctoritatẽ suã, sed tamẽ ita ut relinquat facultatẽ liberã negãdi immunitatẽ ab originali: & ideo ex institutione prædicti festi non colligitur omnimoda certitudo huius immanitatis, colligitur tamẽ tãta, quãta est cõpatibilitas cũ eo, quod Ecclesiã ipsa alioquin declarat, scilicet sine hæresi, & peccato lethali posse defendi oppositum, & liberũ esse vnicuique sentire B. Mariã fuisse in originali conceptã: cũ quo tamẽ optimẽ coheret, hæc partẽ, quã nos tuemur, esse verissimã: & multũ derogatum iri auctoritati Ecclesiæ, si in celebratione conceptionis deciperetur: ex quo patet ad primam obiectiõnem.

Ad 2. verò resp. negando antecedens, & ad probationem dicitur, licet religionis virtus gubernetur à prudètia, cui munus est dicere aliquid esse licitum, supposita verisimilitudine, quæ apparet; nihilominus peculiãres actus virtutis religionis plus exigunt. Sic enim ut religioso cultu sanctum virum publicè veneremur, necessaria sunt motiua ita certa, ut falsum illis subesse nõ possit: quia ad auctoritatẽ Ecclesiæ proponẽtis publicè sanctum venerandũ spectat, ne ullo modo decipiatur. Sic ergo ut Ecclesiã solèni ritu celebrari faciat conceptionem, necesse est, motiua esse ita efficacia, ut falsum subesse nõ possit illis, quãuis certitudo tanta nõ sit, ut non liceat contrariam partem tueri. Ex quibus patet discrimen inter exempla, quæ in obiectiõne afferuntur, & rem, de qua disputamus: etenim elargitio eleemosynæ est actus virtutis, qui sine solèni Ecclesiæ approbatione exercetur in casibus particularibus, & similiter adoratio huius, vel illius hostiæ determinatæ, non sit ex p̄sulari statuto Ecclesiæ, sed ex generali, quo præcipimur, hostiam rite consecratam vbicunque sit, adorare: & ideo mirum non est, si dicet prudentia huic pauperi aliquam erogandam eleemosynam, & huic hostiæ deferen-

ferendam adorationem, quamvis interdum possit subesse falsum. At verò celebratas immaculatæ conceptionis publica est, & solemni ritu præcipit Ecclesia, colihoc festum in speciali. Vnde ad eius auctoritatem omnino spectat, ut religionis virtus ad eum cultum deferendum nõ inclinet, nisi posita efficacitate motiuorum, quibus peculiarissimè confidamus falsum subessenõ posse, quãuis omnimoda certitudo adhuc desideretur;

CAP. VIII.

Argumentum Quartum pro immaculata Conceptione ex Concilijs Generalibus.

EX quatuor Generalibus Concilijs afferri meritõ possunt testimonia pro immaculata conceptione Virginis Mariæ. Imprimis ex Concilio Ephesino, quod fuit Secundum Generale, in cuius tomo. 6. & 7. Magnus ille Proculus Archiepiscopus Constantinopolitanus: *Sancta, inquit, Deipara Maria impolluta, & pura ille virginitatis thesaurus.* Vbi cum absolutè Deiparam appellat impollutam, & puram, inquit, immunem fuisse ab originali peccato, quod absolutè polluit, & impuram animam reddit. Et sanè quæ virginitatis thesaurus erat, præseruari debuit à corruptione peccati originalis, quod virginitati oppositum peculiari ratione videtur: nec enim ab re Sacra Scriptura Gene. 3. Cùm primu parentes nostri peccauerunt, commemorat, eos vidisse nuditatem suam, id est, expertos fuisse carnis rebellionem, & inordinatam concupiscentiam oppositam virginitati, quippe qui in pœnam inobedienciæ, qua Deo noluerunt esse subiecti, pati cœperunt inobedienciã carnis, quæ maximè elucet in appetitu Luxurię.

Deinde Sextum Concilium Generale Constantinopoli celebratum in actione duodecima approbat grauissimam Epistolam Sophronij Patriarchę, quæ lecta fuerat in actione vndecima, vbi inter alia sic habetur. *Maria liberata est ab omni contagio, siue (ut alij legunt) ab omni labe corporis, & anime.* Quæ sanè verba immunitatem ab originali peccato satis significant. hoc enim purissimè est contagium, seu labe animæ. Nec dici potest liberatam esse, id est, mundatã ab hoc peccato, postquam illud contraxit: tum quia ea non effect

set eximia laus Deiparę virginis, cum de omni infante baptizato dicatur: tum maximè quia à contagio aliorum peccatorum non dicitur liberata, quia postquam illis infecta erat, mundata fuit: alioqui peccauisset actualiter Beata Maria, quod est hereticum; sed quia nunquam habuit actuale peccatum. Cùm ergo eisdem verbis testetur Sophronius, liberatam fuisse ab omni labe, planè sentit, non habuisse labem originalem.

Tertium Concilium Generale est Basiliense, quod in sefs. 36. Nos, inquit, *diligenter inspectis auctoritatibus, & rationibus, doctrinam illam deserentem, gloriosam Virginem Dei genitricem Mariam immunem semper fuisse ab omni originali, & actuali culpa, sanctam, & immaculatam definimus, & declaramus.* Ego quidè fateor, Concilium istud reprobatum esse ab Ecclesia, & à Concilio Lateran. sub Leone X. in sefs. 11. appellari Conciliabulum. Sed tamen tota reprobationis causa fuit, quia in sefs. 2. statuit falsum dogma, scilicet Concilium Generale esse supra Papam, & ea potestate sibi falso assumpta in sefs. 34. deposuit Eugenium, qui verus Pontifex erat, & ita cùm decretum hoc Conceptionis edidit in sefsion. 36. non erat Synodus legitima.

Nihilominus nõ propterea caret auctoritate in alijs dogmatibus, quæ cum prædicto non habent connexionem, ut vera non habet decretum istud immaculatę Conceptionis. Etenim in ea Synodo conuenerunt multi viri sapietes, qui diligenter perpenderunt testimonia Scripturæ, & Patrum, necnon, & momenta rationum, quibus nituntur, qui dixerunt, Beatam Mariam conceptam fuisse in peccato, & cùm illis non obstantibus adhuc definierint partem oppositam, credibile satis reddiderunt, nihil esse quod urgeat contra sententiam, quam vniuersa ferè Ecclesia iam amplectitur, ac proinde eam esse pietati, & veritati multò magis consentaneam, licet non omnino certam, quia Synodus non confirmata à Papa, imò illius auctoritatis contraria non potest firmè veritatis decretum stabilire, ut in materia de Fide tra&. 10. ostendebamus.

Ex quibus patet, excessisse Catharinum in opusculo de Cathi. Conceptione par. 1. pag. 70. in tribuenda auctoritate huic Concilio. *Quia, inquit, legitimum erat ab initio, & quia Pontifices non reclamauerunt, & reclamare debuissent, si hoc dogma immaculatæ*

Conciliũ
Ephes.

Gene. 3.

Conciliũ
Constanti
nopolit.

latæ conceptionis ab illo stabilitum falsum esset, maxime cum viderent à multis fuisse receptum: itaque dum tacuerunt, vixi sunt eam definitionem approbasse. Excessitque (inquam) Catharinus, quia licet non exiguæ autoritatis sit, propter tot doctissimorum, & grauisimorum hominum cõsensum, nihilominus in eo deficit, quod iam non erat legitimum Concilium, cum Eugenium Papam deposuisset. Et licet in speciali contra definitionem huius sessionis trigesima sextæ non reclamauerint Pontifices: quia doctrina illa saltem est verisimilis, & pia, satis tamen derogatum est à Leone Decimo autoritate Concilij Basileensis, dum illud in Synodo Lateranensi seors. 1. absolutè reprobatur, & Conciliabulum appellatur, saltem à tempore, quo Eugenium deposuit. Vnde ex taciturnitate Pontificum non potest colligi, eos prædictam definitionem approbasse.

Trident.

Quartum Concilium Generale est Tridentinũ, quod cum in seis. 5. expofesso egisset de peccato originali, & eius ab Adamo ad posteros generali transfusione, hæc subdit, *Declarat tamen hæc ipsa sancta Synodus, non esse sue intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, B. & immaculatã Virginẽ Mariã Dei genitricem, sed obseruandas esse constitutiones sacris recordationis Sixti Papæ IIII. &c.* Ex quibus sanè verbis nõ leue argumētũ peti potest pro immaculatã cõceptione. Im primis, quia cũ hoc Conciliũ ab Spiritu Sancto gubernatũ diligenter expendisset testimonia Scripturæ, & Patrum, in quibus asseritur peccatum originale deriuari ad posteros Adami, nihil in eis reperit, quod conueniret fateri, ad Virginem quoque fuisse deriuatum: sensit ergo omnia explicari posse, ac proinde non esse cur authores oppositæ sententiæ nonnulli tam asseneranter dicant, omnium, aut ferè omnium Patrum doctrinam fuisse, Beatam Virginem Mariam in peccato conceptam esse. Si enim omnes ferè Patres ita sensissent, id certe perspexisset Oecumenica Synodus, in Spiritu Sancto congregata, & si perspexisset, conformaretur illis, sicut in alijs decretis conformatur. Nunquam enim Concilia generalia non approbant, quod à communi sententia Patrum vident approbatum. Deinde quia multo maioris autoritatis est Concilium Generale à Summo Pontifice confirmatum, quàm quilibet ex sanctis Patribus, aut Doctoribus. Ergo multo melius facit, qui se con-

format intentioni Concilij, quàm cuiuslibet Patris, aut Doctoris: sed Concilium affirmat non esse suæ intentionis, comprehendere Beatam Mariam in decreto de Peccato originali. Ergo multo melius, & sapientius faciunt, qui hoc ipsum affirmant, quàm authores, qui post hoc Concilij decretum intendunt, comprehendere Beatam Mariam sub decreto peccati originalis.

7 Respondebit aliquis, Concilium ideo dixisse, non esse suę intentionis comprehendere B. Mariã in hoc decreto, quia si intentionẽ haberet comprehendendi, eo ipso decerneret, B. virginẽ non esse conceptam in originali, & consequenter foret veritas definita, de qua dubitare nõ liceret. Quare dum dixit, non esse suę intentionis, perinde est, ac si dixisset, nolle se eã partẽ definire, sed relinquere sub dubio, sicut erat antea; quo certè nihil firmitudinis addidit sententię assentientium B. Mariã fuisse ab originali preseruatã. At verò Doctores, qui modo sententiã non fuisse preseruatã, nullatenus suã sententiã definiunt, cum definiendi auctoritatem non habeãt, & propterea non dissentiant à Concilio, quamuis preseruationem Virginis negent.

8 Sed hæc solutio non eleuat argumētũ nostri efficacitatẽ, nõ Concilium eo ipso, quod non habuerit intentionẽ comprehendendi B. Mariã in generali decreto de transfusione originali, nec etiã habuit intentionẽ comprehendendi eam in testimonijs Sacræ Scripturæ, & Patrum, quæ generalem hanc transfusionẽ testantur. At verò qui modò docent virginẽ incurrisse peccatũ originale, intendunt eam comprehendere in generalibus Scripturæ, & Patrum testimonijs, ac proinde diuersam, imò contrariam intentionem habent.

9 Nec verum est nihil firmitudinis à Concilio additum sententię affirmanti virginis immunitatẽ, addidit enim meliorem, quã de quò expendens testimonia Scripturæ, & Patrum, adhuc fatetur, nihil se inuenisse, quod cogat credere virginẽ incurrisse peccatũ. Et præterea dum inuocat constitutiones Sixti IIII. hortatur consequenter fideles ad Conceptionẽ immaculatã celebrandã, & de quò statuit, quod Sixtus præceperat. Quare sicut certũ est Sixtum 4. magis sanxisse sententiã de immunitate B. Marię, quã quod opposuit parti, ut ex supradictis constat, & infra magis patebit, ita certum videri debet multo magis sanxisse Tridentinum.

Argumentum Quintum pro immaculata Conceptione ex Decretis summorum Pontificum.

QUINTVM, & non parum efficax argumentum in hunc modum formari potest. Illa sententia censi debet vera, cuius veritati multum fauent Summi Pontifices in Decretis, & priuilegijs, quæ ab illis, quatenus sunt Vicarij Christi Domini, emanarunt: sed veritati sententiæ affirmantis immaculatam Conceptionem multum fauent Summi Pontifices in Decretis, & priuilegijs, quæ ab illis, in quantum sunt Vicarij Christi Domini, emanarunt: ergo ea sententia censi debet vera. Consequentiæ est euidens. Maior patet: quia Vicarius Christi Domini habet clauem scientiæ in Ecclesia Catholica, ut in ijs, quæ ad religionem spectant, declarent infallibili certitudine veritatem, dum loquitur ut caput Ecclesiæ, seu tanquam Vicarius Christi Domini. Ergo quando multum fauet alicui sententiæ ad religionem spectanti, eo ipso præbet nõ leue iudiciũ veritatis.

Minor probatur primò. Quia Sixtus III. in Extrauaganti, Cùm præ excelsa; hortatur omnes fideles, ut festum immaculatæ Conceptionis celebrent, approbatque officium pro ea celebritate: & indulgentias celebrantibus concedit, ut supra dictum est. Quis autem non videat hunc esse sanorem, & manifestum iudicium, quòd in eam sententiam Pontifex propendeat, & in Extrauagante: Graue nimis, dùm nimitatem concionatorum vtriusque partis huius controuersia moderaretur, multo magis fauet afferentibus immaculatam conceptionem, quam illam negantibus. Etenim coercere volens immaculatæ conceptionis oppugnatores, sic ait. *De nostra mera deliberatione, & certa scientia assertiones prædicatorum, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos, qui crederent, aut tenerent, eandem Dei genitricem ab originali peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare; aut huiusmodi officium conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes alicuius peccati reatum incurrere; vt potè falsas, aut erroneas, & à veritate penitus alienas reprobandus.* Et statim infixit penas non obedientibus. Cùm verò descendit ad comprimendam niam licentiam eorum, qui maculatam Conceptionem

Sext. 4.

pugnabant, solùm hæc ait. *Item motu scientia, & auctoritate simili penæ ac censuræ subijcentes eos, qui ausi fuerint asserere, contrariam opinionem tenentes, scilicet gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen vel peccatum incurrere mortale.* Vbi patet, solùm damnari à Pontifice eos, qui affererint esse hæreticos aut lethaliter peccare, tenentes B. Mariam incurrisse originale: prius autem non solùm damnauerat eos, qui dicerent esse peccatum mortale, aut hereticum credere B. Mariam non fuisse infectam originali, sed etiam eos, qui alicuius culpæ reos esse dicerent celebrantes officium Conceptionis, aut audientes sermones de immaculata Conceptione. Qui certè fauor est specialis eorum, qui immaculatam conceptionem tuentur.

Secundò probatur eadem minor. Quia Iulius 2. Papa instituit, & approbavit ordinem Religiosarum monialium in honorem immaculatæ Conceptionis, & in ca. 4. suæ regulæ sic habetur. *Pallium sit Hiacinthini coloris propter mysticam significationem, quia scilicet gloriosa Virginis anima à creatione sua tota sancta fuit, celestis & singularis æterni regis Thalamos.* Sic refert Franciscus de Pitigianis in 3. dist. 3. q. 45. vbi planè asseruit conceptam fuisse Virginem absque macula originalis peccati. Alioqui non fuisse tota anima sancta à creatione sua. Cùm ergo Pontifex Religionem approbaret, cuius regula profiteretur caruisse Virginem originali, & in huius mysterij honorem, profectò satis ostendit, se id verum esse sentire, alioqui in falsitatis honorem instituisset religionem, quod est contra Papæ auctoritatem.

Tertiò probatur, quia Leo 10. concessit Indulgentiam plenariam dicentibus, vel audientibus Missam Conceptionis, & ibi orantibus pro ipso, & pro Ecclesiæ vniuersali. Sic habetur in Compendio minorum, sicut etiam refertur in Compendio priuilegiorum & gratiarum Societatis Iesu. Verbo indulgentiæ. §. 15. Et nunc Paulus Papa V. concessit centum dies Indulgentiæ recitantibus Antiphonam cū Oratione de immaculata Conceptione, vt supra capit. septim. dicebamus. Quis autem non videat multum fauere huic sententiæ Pontifices, qui Indulgentijs donant eos, qui credentes Beat. Mariam fuisse conceptam sine originali, aliquid recitant in illius honorem.

Quartò probatur, quia Pius Papa V. viuæ vocis oracu-

Iulianus

Pitigia.

Leo 10.

Paul. 5.

Pius. 5.

10. concessit fratribus sancti Francisci speciale officium Conceptionis, in quo differetè asseritur, Beat. Mariam fuisse immunem ab originali, & illud approbavit: nec solum recitatur ab illis in die Conceptionis, sed etiam singulis sabbatis, non impeditis officio nouem lectionum concessum est ut immaculatę Conceptionis officium recitent, & ita satisfaciunt præcepto recitandi. Idemque ipsum habent fratres sancti Augustini, & moniales. Certè id totum indicat peculiarem Pontificum propensionem in hanc sententiam, & aliquam tacitam approbationem Doctrinę, quam hic tuemur, & non parum derogatur illorum auctoritati, si falsum esset, quod in Ecclesia peculiari officio à tot Religiosis celebrari concedunt.

C A P. X.

Argumentum 6. pro immaculata Conceptione petitum ab auctoritate sex Doctorum Ecclesię Latinę.

S E C T I O. I.

Testimonium sancti Ambrosij.

Illustre admodum de immaculata Conceptione testimonium dedit sanctus Ambrosius, dum de B. Maria loquens. *Hęc est, inquit, Virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpę fuit.* Vincentius de Bandelis in suo tract. p. 2. ad 11. rationem multa dicit, ut hoc testimonium infirmet. Im primis enim dubitare videtur, an si sanctus Ambrosius, in cuius confirmatione facit, quod in operibus illius diligenter questum est, & non inuenitur: Vnde docti recentiores inter multa, quę ex Patribus afferunt pro immaculata Conceptione, non faciunt de hoc testimonio mentionem. Deinde quoniam prædicta verba in aliquo alicuius doctoris opere legitur videretur Bādelis, addit in eodem libro haberi alia verba, quę videntur significare, B. Mariam contraxisse peccatū originale. *Hęc est, inquit, Virga leste, quę licet in Conceptione originalis peccati amaritudinem contraxerit, rore post modum diuinę gratię superueniente, fructum suauissimum protulit, quia sua dulcedine totum mundum inebriauit.* Tertio respondet sensum prædictorū verborū

verborum esse, post sanctificationem, seu ablationem ipsius peccati originalis, nullū fuisse in B. Maria peccatum actuale mortale, quod quidē appellari potest nodus culpę originalis, sicut nec fuit peccatū veniale, quod cortex potest nūcupari. Quarto resp. nomine nodi originalis appellari actualem concupiscentiam, & nomine corticis significari fomitem peccati, virgo autem nunquam actualē concupiscentiam habuit, fomitem verò post Incarnationem Filij Deus abstulit ab illa.

Sed hęc omnia non eleuant vim prædicti testimonij, non primum: nam licet modo non reperitur inter opera S. Ambrosij, saltem quę ego legerim, omnino tamen credi debet, vel perijsse tractatum, vnde desumptum est: Nam ipse li. 2. in Lucam testatur, se scripsisse Comentariorum super Isaiam, qui modo non extant, & ibi verisimile est haberi prædicta verba super illud Prophetę, *Egredietur Virga*, vel certè haberi in officio Ambrosiano, quod recitatur in Ecclesia Mediolanensi, & ego non vidi. Quod autem credendum omnino sit, hęc verba esse S. Ambrosij, probatur primò, quia in Breuiario Romano edito Lugduni anno 1544. cum priuilegio summi Pontificis, & Regis Gallię in 3. lectione festi Conceptionis asseritur hoc testimonium tanquam à sancto Ambrosio prolatum. Et similiter citatur in Breuiario Romano de Camera edito Venerijs apud Iuntas, anno Domini 1550. vbi dicitur sermones sanctorum Patrum, qui ibi referuntur, collatos esse cum proprijs exemplaribus. Eodè modo refertur ex S. Ambrosio in Breuiario Ecclesię Placentię lect. 6. eiusdè festi Conceptionis. Secundò probatur, quia fratres S. Fracisci in officio approbato à Pio V. quod illi recitant, afferunt idem testimonium in Antiphonis secundarū vesperarum, nec aliunde potuerunt desumere, quam ex Breuiario Rom. vbi tanquā S. Ambrosij positum est. Cum ergo ex Breuiarijs soleat desumi argumentum pro veritate, valde verisimile est alicubi in S. Amb. scriptis hoc testimonium haberi, cur enim falsò illi adscriberetur in officio ab Ecclesia probato. Secundū quod Vincent. addit, facile refellitur, quia non est credibile ea verba reperiri in illo tract. S. Ambrosij, ne tā cito credatur, sapientissimū Patrē sibi cōtra dicere: verba enim quę nos retulimus expressa sunt, & ab Ecclesia approbata in fauorē immaculatę Conceptionis vt

amplius patebit ex dicendis.

Tertium non minus insufficiens est. Primò, quia testimonium hoc sancti Ambrosij habetur, vt diximus, in officio conceptionis approbato ab Ecclesia: certum autem est illud institutum esse ad celebrandum B. Mariam non habuisse originale, vt supra c. 7. latè ostendimus. Quare nisi hoc testimonium de immunitate Virginis ab originali loqueretur, parum aptè ab Ecclesia ad eum finem adduceretur. Secundò, quia Paulus Papa V. concessit centum dies Indulgentia recitantes hanc Antiphonam, *Hæc est Virga*, &c. simul cù oratione, in qua Conceptio appellatur immaculata, & virgo præseruata ab omni labe. Perspicuum igitur est, propterea huic orationi adiungi prædixim, quia ea verba significant, B. Mariam non habuisse peccatum originale. Tertiò, quia verba S. Ambrosij non reddant aptum sensum, nisi significet, in B. Virgine non fuisse culpam originale. Cur enim peccatum mortale actuale appellabitur nodus peccati originalis? certè simplex & leniter decurrens verborum sensus hic est. B. Maria fuit Virga omnino recta, in qua proinde non fuit culpa originalis, quæ (vt vidimus disp. 1.) est priuatio rectitudinis debite, quæ quasi nodus auferit rectitudinem iustitiæ: fuit etiam Virga sine cortice, qui operiret internam illius pulchritudinem, sicut cortex operit internam virgæ materialis virorem; proprium enim est culpæ venialis internam animi pulchritudinem, seu virtutum virorem quodammodo celare, & facere, vt marcescat.

Quantum denique satis refellunt proximè adducta, quibus adde primò, impropiam fore locutionem Ambrosij, si concupiscentiam appellaret nodum peccati originalis. Nodus enim est proprius virgæ, non autem peccati. Vnde cum ibi sermo sit de Virga, quod de nodo additur, supra illam cadit, non supra peccatum: præterquam quod non apparet, cur concupiscentia vocari possit nodus peccati originalis. Secundò adde, secundum Bandelum, & veram sancti Thomæ sententiam fomitem fuisse in Beat. Maria vsque ad Conceptionem Christi Domini, licèt ligatū. At verò S. Ambrosium absolute dicere in Beat. Virgine non fuisse corticem culpæ venialis, idque sine vlla temporis limitatione. Nò ergo cortex significat fomitem: præterquàm quod, cur fomes diceretur, potius cortex culpæ venialis,

lis, quæ mortalis? Maneat ergo perspicuum esse S. Ambrosij testimonium pro immunitate Virginis ab originali.

S E C T I O. II.

Sancti Hieronymi testimonium.

NON minus perspicuum, & illustre testimonium præbuit S. Hieronymus conceptionis immaculata: nam in Breuiario Hispanensì relato cap. 1. sect. 2. in festo conceptionis, lect. 1. secundæ diei. *Quidquid, inquit, in Maria gestum est totum puritas, totum veritas, totum gratia fuit. Quæ verba esse huius sancti Doctoris agnoscat Bandelus, sed nò bene explicat de præseruatione à solo peccato actuali: nam si originale contraxisset, nò quicquid in ea gestum est, fuisset gratia, & puritas: vere enim culpa originalis impuritas est, & multò magis contraria gratia, quæ peccatum veniale.* Deinde in sermone eiusdem sancti Patris, qui recitatur in secundo nocturno officij fratrum Minorum, approbato pro illis, & monialibus in honorem immaculatae Conceptionis à Pio V. 25. Maij. anno 1569. hæc verba habentur. *Non immeritò venire de Libano iubetur, quia Libanus candidatio interpretatur: erat enim candidata Maria multis meritorum virtutibus, & dealbata niue candidior, & ideo immaculata, quia in nullo corrupta. Certè si originale contraxisset, in aliquo corrupta esset, nimirum in culpa, quæ spiritalis animæ corruptio est, & principium totius corruptionis.*

Denique in Commentarijs super Psalmos, declarans illud Psalm. 77. *Adduxit eos in nube diei.* per nubem ait posse intelligi Beatam Mariam, & pulchrè appellari Diei. *Ille enim, inquit, nubes nunquam fuit in tenebris, sed semper in luce.* Cùm autem constet, sanctum Hieronymum de luce, & tenebris spiritualibus agere, planè docet, nunquam in Beata Maria fuisse peccatum, quod, est tenebræ animæ, sed semper gratiam, quæ luz illius est. Non ergo habuit originale, quod est mortale, & gratiam excludit. Scio magna quæstionis esse, an isti Commentarij sint sancti Hieronymi, sed nihilominus non constat non esse illius: immo Cardinalis Bellarminus in suo libello, de Scripturis Ecclesiasticis putat esse sancti Hieronymi istos Commentarios, auctores tamen ab aliquo veteri auctore, qui vixit anno. 475; ex

quo patet vel prædictum testimonium esse Sancti Hieronymi, vel si fortasse sit alterius, eum esse paulo recetiores. Hieronymo, qui floruit anno 390.

S E C T I O. III.

Testimonium Beati Augustini.

Ivre optimo credunt viri sapientes non pauci, Sancti Augustinum existimasse, Beat. Virginem præservatam fuisse non solum ab omni peccato actuali, sed etiam ab originali: nam in tomo. 7. lib. de Natura & Grat. cap. 36. Cum retulisset plures viros & fœminas, in quibus Pelagiana hæresis contendebat non fuisse peccatum, & inter eos Matrem Domini numerasset, subiecit hæc aurea verba. *Excepta itaq; Sancta Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis igitur, habere volo questionem; inde enim scimus, quod ei plus gratia collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac ergo Virgine excepta, si omnes illos sanctos, & sanctas cum hic viverent, congregare possemus, & interrogare utrum essent sine peccato, quid fuisse putamus? una voce clamassent: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.*

Videbitur alicui parum vrgens hoc testimonium: quia S. Augustinus solum agit de peccatis actualibus, de illis nimirum, quæ cæteri sancti, & sanctæ se habere una voce clamassent, si cum hæc viverent, interrogarentur: in cuius confirmationem facit, quod verba illa, *Si dixerimus, &c.* desumpta sunt ex Epist. 1. B. Ioan. Apostoli ca. 7. ubi sine dubio proferuntur de peccatis actualibus, ut patet ex contextu. Sed re vera testimonium est vrgentissimum: nam licet S. Augustinus prædicta verba scripserit occasione peccatorum actualium, quæ in prædictis sanctis agnoscebat, & in illis fuisse cõtendebat contra errorem Pelagianum; ipsa tamen generalia sunt, & omne prorsus peccatum à Beat. Maria excludunt. Primo quia sine limitatione loquitur, sc. cum de peccatis agit, nullam de Beat. Virgine habere velle quæstionem; ac proinde non solum non sentire, sed nec disputare velle, eam habuisse vllum peccatum. Secundò, quia ex eo quod fuerit Mater Domini, quem constat nullum habuisse peccatum.

peccatum, infert, ei collatam fuisse gratiam ad vincendum omni ex parte peccatum; non autem vicisset omni ex parte, si peccatum mortale, quale est originale, habuisset: nec minus infertur ex dignitate Matris Dei immunitas à culpa mortali, quàm à veniali; quare qui docet habuisse gratiam ad vincendum veniale, consequenter, & potiori Iure docet, habuisse ad vincendum originale. Tertiò quia libr. 5. contra Iulian. capit. 9. cum retulisset sententiam Iuliani ipsius colligentis ex sacra Scriptura Christum Dominum non habuisse peccatum (scilicet originale,) quia nullum fecit peccatum (scilicet aetuale) subdidit sanctus Pater, *Omnino verissimum est, profecto enim peccatum etiam maior fecisset: si paruulus habuisset: nam propterea nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exortu.* Ex quibus verbis dilucide patet imprimis de eisdem omnino affirmare Sanct. Augustinum peccatum actuale saltem veniale, de quibus affirmat originale scilicet de omnibus præter Christum Dominum. Vnde sicut in loco libri de Natura, & Gratia excepit Beat. Mariam à lege peccati actualis, ita excepisse credendus est à lege originalis. Deinde patet Sanct. Doctorem agnoscere peccatum actuale in omnibus, in quibus fuit originale: Cum ergo certum sit, & ab ipso assertum, in Beat. Virgine non fuisse peccatum actuale, omnino credendum est sensisse, præservatam quoque fuisse à peccato originali.

52 Accedit etiam alterum testimonium, quod ex Sancti August. refert Breviarium Romanum in secunda lectione festi Conceptionis. *Magnifica illum, qui te ab omni peccato reseruat.* Et infra addit, eam incorruptam fuisse ab omni labe peccati. Et in Breviario Hispanensi supra relato lect. 3. secundæ dici Conceptionis, *Quis dicere poterit post Deum mundus sum ab omni iniquitate, nisi illa virgo prudentissima.*

S E C T I O. IIII.

Testimonium Sancti Gregorii.

13 **F**ateor minus expressè favere sancti Gregorii sententiæ assertivè immaculatæ Conceptoris, sed nihilominus in capit. 1. sui libri primi in lib. Reg. declarans illud

Isaia. 2. *Isaia. 2. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium. Egregias B. Mariæ laudes scribit, dicens, eâ hoc monte significari. Mons quippe, inquit, in vertice montium fuit: quia altitudo Mariæ supra montes sanctos resulsit. Et paulo superius. An, inquit, non mons sublimis Maria, quæ ut ad Conceptionem atarni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum choros, usque ad solium deitatis erexit? &c. Quibus verbis non parum fauet S. Doctori immaculatæ Conceptioni. Primò, quia de S. Ioanne Baptista nonnulli auctores affirmât, ne venialiter quidem peccasse. Vnde ut Maria in hoc genere supra illam resulgeat, preferuari debuit etiam ab originali. Secundò, quia Angelos puritate excedit, vnde cum illi nullum habuerint peccatum, B. Virgo nullum debuit habere. Tertiò, quia ad solium deitatis erexisse merita, significare videtur æ qualitatem ad Christum Dominum verum Deum habuisse, non absolutam, & omnibus, sed in eo, quòd sicut Christus Dominus nullum peccatum habuit, ita nec sanctissima eius Mater, quamuis ille per naturam, ista per gratiam seu ex privilegio.*

S E C T I O. V.

Testimonia Sancti Thomæ, & Sancti Bonaurentis.

Decorati sunt hi duo præcellentissimi Patres insignibus Doctorum Ecclesie à summis Pontificibus. Quare in hoc capite vbi testimonijs Doctorum Ecclesie Latinæ probamus immaculatam Virginis Cooceptionem, iure optimo referri debuerunt. Factum est autem, non sine diuino Consilio, vt quamuis ipsi B. Mariam contraxisse originale senserint in locis, quos cap. 4. citauimus, in alijs locis cõtrarium dissentissime testati sunt, vt eorum quoque auctoritate assertione nostra, corroboraretur.

S. Thom. S. Thomas ergo in 1. dist. 44. art. 3. ad 3. Dicendum, inquit, I. quòd puritas attenditur per recessum à contrario, & ideo potest aliqui creatam inueniri, quòd nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit, & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali & actuali immunis fuit; fuit tamen sub Deo inquinata in ea potentia ad peccandum. Bandelus in 2. par. sui tractus ad 1. responderet S. Thomam solum in his verbis continere,

Beat.

Beat. Mariam in sua sanctificatione fuisse immunem à peccato originali: quia ab illo mundata est, & plenius postea cõsecratam fuisse hanc immunitatem, quando euecta est ad dignitatem Matris Dei, quia tunc fomes ablatas est. Sed quis non videat manifestissimè esse cõtrarium textui hanc explanationem? Primò, quia affirmat S. Doctor, illud esse maxime parum in rebus creatis, quòd nulla peccati contagione inquinatum sit, & talem fuisse puritatem Virginis: at si peccatum originale contraxisset, verè fuisset aliqua contagione peccati inquinata. Secundò, quia absolutè docet, immunem fuisse ab originali, qui verò sentiunt, eam fuisse conceptam in originali, cõtradictoriâ propositionem dissentè affirmant, scilicet non fuisse immunem. Tertiò, quia eodem tenore verborum dicit immunem fuisse ab actuali peccato, & ab originali, sed ab actuali docet semper fuisse immunem, ergo & ab originali. Quartò, quia ea tenus solum dicit, B. Mariam fuisse sub Deo (quòd ad puritatem attinet) quatenus erat in ea potentia ad peccandum, ergo planè docuit nullum peccatum vnquam habuisse sed solam potentiam. Eui dentissimum itaque est S. Thomam in hoc loco affirmasse B. Mariam non contraxisse originale. Vne in Breuiario Romano Luguduni edito, & in Breuiario Hispalensi assertur hoc testimonium Sancti Thomæ pro immaculata Conceptione: nec mirum est postea discussè contrarium in locis relatis, cap. 4. quia sapientes Magistri, qui multa scripserunt, solè decursu temporis vnâ, vel alteram mutare sententiâ, constatq; non solum in hac materia, sed in alijs id accidisse S. Thomæ. In libris enim sententiarum docuit Christum Dominum ab instanti Incarnationis habuisse scientias per accidens infusas: in 3. vero, part. quæst. 9. & 12. negat eiusmodi scientias per accidens illi infusas, sed potius proprii ingenij acumine eas inde cursu temporis acquisuisse.

17 Venio ad S. Bonaurentiam, qui in Serm. 2. de B. Maria, qui habetur tom. 3. pag. 389. Domina, inquit, nostra fuit plena gratia præueniente in sua sanctificatione, gratia scilicet præseruatiua cõtra sæditem originalis culpe, quam contraxisset ex corruptione naturæ, nisi specialis gratia præueniret, præseruataque fuisset. Solus enim Filius Virginis fuit ab originali culpa immunis, & ipsa Mater eius virgo. Credendum est enim quòd nouo sanctificationis genere in eius Conceptionis primordio Spiritus Sanctus eam à peccato originali (non quòd inquit

sed

sed quod inuisisset) redemit, atq; singulari gratia præsauerit, Nec obstat, Angelum Roccam sacritam Apostolici Palatii in margine huius sermonis, & in præfatiuncula præfixa initio huius tertij tomi existimare, hunc sermonem, aut certe partem illius, in qua de conceptione agit, non esse S. Bonauenturæ. Quia id nullo firmo fundamentò nixus probare potest: licet enim in libris Sententiarum dixerit, B. Virginem habuisse originale, potuit mutare sententiam: & licet aliud opus eiusdem sancti Doctoris habeat aliquid supposititum, ut prædictus author contendit, non propterea sermo iste vitiatuſ credi debet: maximè cum Cardinalis Bellarminus in suo tract. de Scriptoribus Ecclesiasticis retexens catalogum operum S. Bonauenturæ, nullum sermonem eorum, qui habentur tom. 3. in dubium reuocari.

Bellarm.

CAP. II.

Argumentum Septimum pro immaculata Conceptione ab auctoritate aliorum Patrum Ecclesiæ Latinæ.

§. I. Sanctus Cyprianus.

IN Breuiario Ecclesiæ Placentinæ, cuius meminimus in cap. 1. sect. 2. in lect. 4. Matutinorum conceptionis, imò & in officio approbato à Sixto Quarto referuntur hæc verba ex sancto Cypriano. *O Virgo iusta, & omni iniustitia plenissima, cuius conceptio singularis.* Quæ certè fauent valde doctrinæ, quam confirmamus, non solum quia ad eum finem referuntur prædicto Breuiario, sed etiam quia conceptionem Mariæ esse singularem denotat prædictam immunitatem ab originali, ut pote singulare priuilegium, quod nulli alteri concessum est; & præterea quia appellatur virgo plenissima omni iustitia, si autem initio suæ creationis peccatum contraxisset, non foret plenissima omni iustitia, quippe cui defuisset illa, qua immunis à culpa originali redderetur.

Huic adde illustre testimonium sermonis de Nariuitate Christi, qui vnus est ex illis, qui habentur in tract. de Cardinalibus Christi operibus. Et licet hic tractatus non certò credatur S. Cypriani, nihilominus de scriptoſa opera illius numeratur, & Bellarminus in tract. de Scriptoribus Ecclesiasticis in

in Cypriano, ait fãtè op' illud esse eruditum, & antiqui auctoris, loquens ergo de B. virgine S. Pater, sic scribit. *Spiritus Sancto obumbrante incendium originale extinctum est; id eoq; innoxia affligi nõ decuit, nec sustinebat iniustitia, ut illud vas electionis cõmunibus lassaretur iniurijs, quoniam plurimum à cæteris differens natura communicabat non culpa.* Vbi duo affirmat, quæ maximè faciunt pro immunitate B. Mariæ: unum est, extinctum esse incendium originale, id est, peccatum originale, cuius effectus est afflictio, & dolor in partu, ut conitat ex cap. 3. Genes. & ideo infert S. Doctor, innoxiam, id est, immunem ab ea culpa non decuisse affligi cum pareret. Alterum est B. Mariam cum cæteris communicasse in natura, non in culpa, si autem originalem culpam contraxisset, non solum in natura cõmunicasset, & consequenter subiisset iuste communes iniurias.

§. 2. S. Hilarius, S. Ildesofus, S. Isidorus.

IN lect. 4. Breuiarij relati initio huius capituli, & in officio Nogaroli approbato à Sixto 4. referuntur hæc verba S. Hilarij, *O virgo benedicta, quæ Angelos vincis puritate.* Quæ sanè omnino plenum veritate sensum nõ haberent, si Hilarius B. virgo cõtraxisset originale, nõ re vera habuisset impuritatem, non quamcunq; sed quæ animã deformatet, & Deo redderet exosam; & cum Angelus boni nunquam, ne leuiter quidè peccauerint, fuissent in hac parte puriores. Satis ergo fauet S. Hilarius immunitati virginis ab originali.

Deinde in Breuiario Romano de Camera edito Venetijs anno 1550. in officio Conceptionis approbato à Sixto Quarto, referuntur in lect. tertia verba hæc S. Ildesofus sumpta ex libro, Contra Ios, qui dispuat de perpetua virginitate sanctæ Mariæ. *Nullis, inquit, quando nata est subiacuit delictis, nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatum.* Et quidem Vazquez 3. p. tomo. 2. disp. 117. cap. 3. eleuare contendit vim huius testimonij, dicens, sermonem ibi solum esse de Nariuitate B. Mariæ, & verbum *contraxit*, significare idem, quod *detulit*, ut sensus sit, non detulisse se cum culpa originale quando nata est, quia iam in vtero deleta fuerat. Sed immeritò id Vazquez contendit: Primò, quia licet contextus illius libri persuadeat sermonem in eo, esse de Nariuitate, potuit optimè S. Pater miscere aliquid pertinens ad

ad immaculatam eius Conceptionem, præsertim cum iam suo tempore celebraretur festum B. Marię, ut patet ex officio Mozarabo, quod tunc recitabatur in Ecclesia Toletana, cuius præsul fuit, ut cap. 7. sect. x. ostendimus. Secundo, quia in Breuiario Romano, & in officio immaculatę Conceptionis approbato ab Ecclesia affertur hoc testimonium S. Illefonfi. Ergo Ecclesia ita illud intellexit, ut significaret, B. Mariam non habuisse peccatum originale. Ergo ita nos debemus prædictum testimonium intelligere. Tertio, quia verbum *contraxit*, eam significationem habet. Ergo non est cur in alia significatione credatur vsupatum a sancto Illefonso.

S. Isido. S. Isidorus eatenus pro hac sententia referri meritò debet, quatenus, ut loco citato diximus, tempore suo recitabatur officium conceptionis in Ecclesia Toletana. Imò ipse præfuit 4. Concilio Toletano, ibique auxit, & locupletauit officium Mozarabum, ut dicitur in 2. tom. Bibliothecę nostrę, vbi hoc officium refertur, & inter festa B. Marię numeratur festum Conceptionis.

§. 3. Sanctus Anselmus.

Anselm. **M**VLTO dilucidius sanctus Anselmus testatur B. Mariam præseruatam fuisse a Peccato originali. Primum enim declarans illa verba capituli 5. posterioris ad Corinthios. *Si unus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt: Omnes, inquit, mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, dempta matre Dei sue originalibus, siue etiam voluntate additis.* Fateor tamè hunc locum non omnino virgere, quia licet expressus sit, dubium tamen est, an Commentarij in Epistolam Pauli, qui habentur in opera S. Anselmi, sint illius: Imò Cardinalis Bellarm. in suo tract. de Script. Ecclesiasticis verius putat non esse illius, sed potius Herugi Magistri Generalis ordinis Prædicatorum. Qui tamen non parum autoritatis conciliat nostrę sententię, cum antiquus Thomista sit, & Ordinis sancti Dominici.

Deinde in libro de conceptu virginali, qui sine dubio est sancti Anselmi, cap. 18. hæc verba habentur. *Quamuis de mundissima virgine Filius Dei verisimè conceptus sit: non tamen hoc ea necessitate factum est, quasi de peccatrice parente iusta proles rationabiliter generari nequiret: sed quia decebat, ut illius hominis conceptio de matre*

matre purissima fieret, nempe decens erat, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, virgo illa niteret. Vbi sanctus Fater distinet docet, Mariam fuisse mundissimam, & ea puritate nituisse, qua maior non possit infra Deum intelligi. Certè si originale immunditiam contraxisset, id verum esse non posset: nam infra Deum maior puritas est ex gratia, & priuilegio non habere ullum peccatum, quod Deus, ac proinde Christus Dominus non habet per naturam. Nec obstat, quod in fra addit Anselmus, scilicet per fidem mundatam fuisse virginem, nam purgare, seu mundare interdum significat idem quod præseruare, teste sancto Thoma, 3. p. q. 3. art. 4. ad 1. Vnde cum dicitur mundata Maria, non supponitur immunditiam peccati habuisse, sed ab ea, quam habere potuit, præseruatam fuisse.

Sed multò magis perspicua testimonia habentur, in longo sermone eiusdem S. Patris, qui recitatur in officio conceptionis, ordinato à Nogarolo, & approbato à Sixto III. Et licet ille non habeatur modò inter opera S. Anselmi, illius tamen autoritatem conciliant approbatio Pontificis, & quod stylus videatur S. Anselmi, ac postremò quod in breuiario Romano, vbi ponitur, notatum est, sermones sanctorum, qui ibi referuntur, collatos fuisse cum proprijs exemplaribus. Et quidem sententias ex hoc sermone deceptas inferemus diuersis capitibus huius disputationis; Nunc sufficiant illa verba, quę habentur in 6. lectio. quintę diei. *Angelos alijs peccantibus a peccato seruaui, & seminam matrẽ suã futuram ab aliorum peccatis exsortem seruari non potuit? in aternitate consilij sui statuit eam Dominatricem, & Reginam fore Angelorum, & nunc inferiorem gratiam Angelis datam, in consortium conceptam esse crederemus hominum peccatorum? Existimet hoc qui vult, argumētum suis probet qui vult: his quę dicimus aduersetur qui vult. Ego donec ostendat Deus mihi aliquid dignius excellentia Domine mee posse dici, quę dixi, dico, quę scripsi, non mutò.*

In Breuiario etiam Diocesis Hispalensis in tertia die infra octauam Conceptionis referuntur ex S. Anselmo hæc illustria verba, quę affert etiam Nogarolus. *Si quid originalis peccati in propagatione matris Dei exitit, illud propagantium, non propagata fuit; non potuit hoc facere Filius Matri suę Planè potuit, & voluit, quod si voluit & potuit. Addit verò Hispalense Breuiarium ex S. Anselmo, Non puto verum amatorem esse Virginis, qui*

S. Thom.
Vide inf.
c. 2. 4. se.

B. M. A. 1851

celebrare respicit festum suae Conceptionis. Sed Nogarolus hæc verba non refert.

Nec obstat in li. 2. *Cur Deus Homo* ca. 16. differtè asseruisse B. Virginem natam, id est, conceptam fuisse in peccato originali, nam ea verba dicuntur nõ à S. Anselmo sed ab alio in terlocutore: Cui postea respondet Anselmus non quidè id negando, sed tamen nec affirmando. Quam explicationem adhibet sanct. Anselmo Thomas Argétinas in 3. dist. 3. quæst. prim. articul. 1.

Argenti.

§. III. Sanctus Bernardus.

Peræpretium erit expendere quid de immaculata Conceptione senserit S. Bernardus alioqui B. Mariæ studiofissimus. Et quidem ipse fuisse sententiam, quod B. Virgo, habuerit peccatum originale, non leuia argumenta suadent. Primum enim in serm. 2. de Assump. *Quod si originale*, inquit, à parentibus maculam traxit, sed minus à Ieremia sancti fecerat in utero credere prohibet pietas Christiana. Et in serm. de privilegijs sanct. Ioan. Baptistæ, *Quicumque*, ait, *de massa prævaricante mundum ingredimur, longam veslem originalis peccati nobiscum trahimus, solus ille qui peccatum non fecit excipitur.* Deinde in Epist. 175. inuehitur in canonicos Eccl. Lugdunensis, quod Conceptionem B. Mariæ celebrarent, cuiusmodi rationem reddit, quia in Conceptione non habuit sanctitatem, sed peccatum. Unde, ait, *Conceptionis sanctitas? an dicitur sanctificatione præuenta quatenus iam sancta conciperetur? sed non voluit ante sancta esse, quam esse, siquidem non erat, antequam conciperetur. An forte inter amplexus maritales sanctitas se ipsa Conceptioni immiscuit, ut simul & sanctificata fuerit, & Concepta? nec hoc quidem admittit ratio. Quomodo namque aut sanctitas absque Spiritu sanctificante, aut Sancto Spiritui societas cum peccato fuit, aut certe quomodo peccatum non fuit, ubi libido non defuit? nisi quis forte dicat de Spiritu Sancto eam, & nõ de viro Conceptam fuisse, sed id hætenus inauditum.* Et infra. *Restat*, inquit, *ut post conceptum in utero iam existens sanctificationem accepisse credatur, quæ excluso peccato sanctam fecerit naturam non Conceptionem.* Denique Nicolaus ille qui fuit sanct. Bernardo à secretis in Epistol. quam capit. prim. section. secund. retulimus, & Paludanus relatus in capit. quart. mentionem faciunt cuiusdam visionis, seu revelationis, in qua ostend-

Nicolaus

Palud.

ostensum est, B. Bernardum aliquid pœnæ post mortem passum fuisse, quia affirmavit conceptionem Beat. Mariæ in peccato originali, quod certè satis indicat, eum fuisse prædictæ sententiæ.

Contra verò S. Bernardum contrariæ sententiæ, quã nos fatemur, subscripsisse, probatur primò, quia in editione operum illius facta Parisijs anno 1609. habentur 15. sermones de Cœna Domini, in quorum decimo tertio. *Non est*, inquit, *in filijs hominum magnus, vel parvus tanta præditus sanctitate, qui non in peccatis fuerit conceptus, præter matrem immaculati peccatum non faciētis.* Secundò, quia in sermone quodam super Salve Regina. *Innocens*, inquit, *fuisi ab originalibus, & actualibus peccatis, nemo ita præter te.* Idque confirmat testimonio S. Augustini libr. de nat. & gratia, cap. 36. quod in cap. præcedenti expendebamus.

Mihi in hac re duo dicenda occurrunt, unum certum, alterum dubium, & si non improbabile: vtrumque tamè pro immaculata conceptione. Primum, & quidem certum est. Si S. Bernardus modò scripsisset, differtè affirmaturum immaculatam conceptionem, seu præseruationem virginis à peccato originali. Probat, quia Epistola ad Lugdunenses hæc verbis cõcludit: *Quæ dixi, absque præiudicio sanè dicta sint sanis sapientis. Romana præsertim Ecclesiæ auctoritati, atque exanimotum hoc, sicut & cætera, quæ huiusmodi sunt uniuersa seruo, ipsius, si quid aliter sapio, paratus iudicio emendare.* Ergo si sanctus Pater vidisset Ecclesiam Romanam celebrantem hoc festum, & Summum Pontificem hortantem fideles ad eius celebritatem, concessit etiam indulgentijs, & uniuersum ferè cœtum fidelium sentientem Beatam Virginem fuisse immantem ab originali, non dubitaret huic doctrinæ subscribere, & tam egregiam laudem decantare Reginæ, cuius obsequio fuit deditissimus.

Secundum est dubium, & si videatur probabile, nimirum sanctum Bernardum sensisse, Beatam Virginem Mariam non habuisse peccatum originale, sed ex quo anima eius creata fuit, & corpori unita, sanctitate donatam fuisse, seu insignitam gratia; quæ cum peccato originali incompatibile est. Probat, primò, ex verbis adductis in sermone de Cœna Domini, & super Salve Regina, quæ omnino expressa sunt; & quãnis non constet hos sermones esse S. Bernardi, sed

Bellarmin. sed videri possint supposititij, vt videtur Bellarmino in suo tract. de Scriptoribus in S. Bernardo, in fine Obseruationis secundæ ad opera illius: non tamen est certum esse falsò illi ad scriptos, & aliqui inter opera illius habentur in aliquibus editionibus.

Secundò probatur, quia testimonium ex Serm. 2. de Assump. non vrget; cum non absolutè, sed sub conditione loquatur S. Pater, vt patet ex verbis relatis. Testimonium verò ex altero sermone continet Doctrinam generalem similem illi, quam alij Patres statuunt, solùm Christum Dominum non habere peccatum originale, & ideo habet eandem explanationem, quam latè adhibemus cap. 24.

Bellarmin. Tertiò probatur. Quia in Epist. ad Lugdunenses existimant aliqui, & inter eos Cardinalis Bellarminus tom. 3. lib. 4. de Amissione gratiæ cap. 6. & Valen. tom. 4. disp. 2. quæst. 1. p. 2. cum Catharino, S. Bernardum agere solùm de Conceptione propria, & rigorosa, quæ (vt vidimus cap. 1.) consistat in receptione seminis sæcundi intra vterum feminae ante animationem, contentiq; cõceptam fuisse in peccato, non quia tunc foret capax peccati, cum nõdum haberet animam rationalem, quæ est subiectum culpæ; sed quia ex eo puncto cõtraxit debitum culpæ, & cepit esse obnoxia peccato originali quod postea incurreret, nisi diuinitus esset præuenta. Sic enim dicitur semen immundũ, id est, principium fœtus, qui subiectus est, seu obnoxius peccato originali. Quod autem sufficiat prædictum debitum, vt in ipso initio rigorosæ Conceptionis dicitur virgo cõcepta in peccato, probatur ex simili phrasi Sacre Scripturæ: dicitur enim

Genf. 2. Gen. 2. *In quacumque die comederis, morte morieris:* non quia statim Adamus esset moriturus, sed quia statim ac peccauit, fuit morti obnoxius, & contraxit debitum moriendi. Sic ergo dici potuit à Sanct. Bernardo Virginem Mariam fuisse in peccatis, quia à puncto Conceptionis erat obnoxia peccato originali.

Quod autem S. hic Pater agat de Conceptione in hac acceptione, probatur primo, quia ea est propriissima, & rigorosa Conceptio, & in ea acceptione vsurpari etiã S. Anselmo relato in §. præced. credit Bellarm. supra. Secundò; quia loquitur de Conceptione facta inter amplexus materiales, & vbi libido non desinit, vt patet ex verbis quæ retulimus: at

qui cõceptio prout significat infusionem animæ in corpus: fit quando iam cessantur amplexus, & absque ulla libidine: solùm ergo contendit S. Bern. primã, & rigorosam virginis conceptionem fuisse obnoxia peccato originali, & quoniã putabat Canonicos Lugdunenses eam conceptionem celebrare, reprehendit illos, quippe qui celebrabant id, quod non erat propriè sanctum, sed potius obnoxium culpæ.

Ex quibus inferitur, cum ibidem disertè doceat S. Bern. 17 B. virginem fuisse sanctificatã in vtero matris suæ, posse à nobis intelligi locutum de sanctificatione in primo instanti, quo creata est illius anima, & infusa corpori, quando nimirum inficienda erat actualiter, seu formaliter maculã peccati originalis, ac proinde culpam hanc nunquam habuisse, sicut non habuisse fateatur in illis duobus sermonibus, cum doctrina huius Epistolæ, ne alioqui cõtrarius sibi tantus Pater videatur.

Denique quod ultimo loco afferbatur, reuelatum fuisse supplicium in altera vita, incertum est: præsertim, quia si quid culpæ in hac re cõmisit, non in eo situm fuit, quod affirmauerit, peccatũ originale fuisse in B. Maria, sed quod absolutè reprehenderit Lugdunenses, & non excusauerit eos, quippe qui cum celebrabant festum conceptionis, non agebant festum conceptionis rigorosæ, id est, seminis cõprehensionis, sed sanctitatis, & immunitatis ab originali, quã habuit in primo instanti creationis, & infusionis animæ; vere enim id celebrabãt, quod modò celebrat uniuersa Ecclesia. Cõstat autem ex c. 7. Ecclesiam celebrare in hoc sensu Conceptionem immaculatam.

§. V. *Aliorum Patrum Latinorum testimonia.*

19 **Q**uæ sunt pro hac veritate carmina Sedulij Presbyteri, in lib. 2. Paschalis de miraculis Christi Domini, & habentur to. 7. Bibliothecæ in antiquiori editione.

*Et velut in spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil, quod lædat habens, matremq; obliuatur honore:
Sic tua de stirpe sacra veniente Maria
Virginis Antiquæ facinus noua virgo piaret.*

In quibus carminibus elegantia comparatione declarat Sedulius immunitatem B. Mariæ ab originali peccato, qua

Sedulius

si diceret, sicut rosa gignitur inter spinas, & ab spinoso truncatum ortum habet, quin propterea quidpiam in se habeat, quod pungat; sic B. Maria licet ab Eva peccatrice, & alijs parentibus peccato infectis genita fuerit, nullum peccatum habuit.

Richard.

Deinde Richardus de sancto Victore relatus in Breuiario Rom. edito Lugduni, anno 1544. cum priuilegio summi Pontificis in lect. 6. matutin. festi cōceptionis. *Non decuit, inquit, ut caro Mariæ qualicumq; foret obnoxia culpæ, nã Dei sapientia indignum credimus, ut quã ad lucẽ gentium destinavit, prauitate tenebrã sineret inuolui. Nec erit ingratus matri suæ, qui Patri, Matrisq; honorẽ præcipit exhiberi.* Et inca. 26. in Cantica. *Tota, inquit, fuit pulchra, quã totã possedit gratia, quia nullũ in ea locũ habuit peccatum.* Et infra addit. *Nec habuisse maculã, nec tenebras culpæ; & statim subdidit, fuisse sine omni macula.*

20

B. Brun.

Tertiõ, B. Brun. explicans illud Psal. 101. *Dominus de celo in terrã aspexit,* ait de B. Maria. *Hęc est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus ab omni propterea peccati cõraptione libera.* Quar tõ, S. Dominicus relatus in officio conceptionis approbato à Sixto 4. & in Breuiario Rom. edito Lugduni, & à Coccio lib. 3. ar. 1. *Sicut, inquit, primus Adã fuit ex terra virgine, & nunquã maledictã formatus, ita decuit in secundo Adamo fieri.* Vide quã circa simile testimonium diximus in ca. 6.

21

S. Domi.

Quintõ, Petrus Damian. in serm. de Natiuit. virginis apud Suarez, disp. 3. sect. 5. *Quid, inquit, vitij in eius corpore, aut mente vendicare sibi potuit locum, quã totius diuinitatis meruit esse Sacramentum?* Sextõ, Fulber. Carnotensis apud Canisium lib. 1. de Deipara cap. 7.

22

P. Dami.

Aue, inquit, Maria excelsa, quã immaculata semper exististi ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras Creatori ẽ totius sanctitatis. Septimõ, S. Vincentiũ Ferrer serm. 2. de Natiuit. virginis. *Non credatis, inquit, quia fuerit sicut in nobis, quin in peccatis concipimur: sed statim postquã corpus fuit formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata, & statim Angeli in celo fecerunt festum cõceptionis.* Octauõ, uõ, vir sanctissimus, & sapientissimus, qui ob humilitatem nominatus est Idiota, in contẽplatione virginis ca. 2. *Tota, inquit, pulchra es virgo gloriosissima, nã in parte, sed in toto, & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te.*

23

S. Vincc.

Habetur tom. 3. Bibliothecę in antiquiori editione, & to. 5. in recentiori. Nono, Rupertus Abbas libr. 6. in Cantica declarans illa verba: *Duo ubera tua, &c.* virginem alloquens: *Libera, inquit, est ab omni ingo peccati.* Decimõ, Laurẽtius In-

24

Idiota.

sti-

25

Rupert.

Richardus in lib. de gradibus perfectionis, cap. 1. post med. *Ab originali, inquit, delicto nullus excipitur præter illum, quã genuit mundi Saluatorem.* Vndecimõ, Iuoc Carnotensis Episcopus in sermone de Natiuitate Domini, quem refert Coccius vbi supra: *Omne, inquit, nẽum tam originalis, quã actualis culpæ in matre suã Christus delicit.* Vbi verbum *deleat* significat plane nunquam in ea fuisse culpam: nam aliter falsum diceret deluisse culpam actuale, cum hæc non fuerit in virgine Mariã. Duodecimõ, sanct. Bernardi. Senen. serm. 52. de Salutatione Angelica, qui habetur in suo Quadragesimali feria 3. post Dominicam oliuarum, art. 1. cap. 1. *Fuit, inquit, B. Virgo sine primo vã hoc est, sine tyrãno concupiscentiã peccati originalis, quia sine eo concepta est.* sicut teste Salomone Cant. 4. dicitur, *Tota pulchra es amica mea, & macula scilicet originalis culpæ, non est in te.* Et infra. *Illuminata, inquit, mirabiliter fuit in anima suã in corpus infusa; & quod certẽ dici non possit verẽ, nisi gratiam tunc non fuisset consecuta, cum qua peccatum originale est incompatible.* Vnde quod post verba proximẽ relata addit sanctus Pater, scilicet non fuisse in Mariã primum vã peccati originalis, quia sine eo fuit concepta, aut omnino in ea fuit extinctum per Spiritus Sancti sanctificationem: copulatiue intelligendum est, ita ut particula *aut* sit idem quod coniectio: & nam aliqui non subderet postea illa verba *Illuminata mirabiliter fuit, &c.* Nec paulo antea dixisset absolute immunẽ fuisse virginẽ à triplici vã, scilicet non concupiscentiã, culpã, & pœnã. Atq; ita intellexit Coccius hunc locũ lib. 3. de Deip. art. 1. pag. 70. addens aliud testimonium eiusdẽ S. Patris, tom. 4. serm. 48. *Vtrũ, inquit, B. virgo fuerit cõcepta in peccato originali Ecclesia nõdãnat, siã magis pium est credere, quod non fuerit in peccato concepta.*

26

CAP. XII.

Argumentum Octauum pro immaculatã Conceptione ab autoritate Patrum Græcorum,

CVM Gręci ante mille annos celebrauerint festum cõceptionis, ut cõmemorat Galati. relatus in cap. 7. & in Ecclesia Gręca maxime floruit pietas ergã B. Virginem, dubitari non potest, inter scripta Patrum Græcorum

B. Law.
Iustitia.
lbo.

S. Berna.

Concius.

Galatin.

reperiri etiam illustria testimonia pro illius immunitate a peccato originali.

S. Athan. Primus ergo sit S. Athanasius, qui fere ad finem sermonis de Deipara sanctissimas, qui habetur tom. 3. operum illius: *Dicimus, inquit, eam iterum, atque iterum. & semper. & vnde quaque beatissimam.* Quæ verba sunt valde similia illis, quæ ex liturgia S. Iacobi retulimus ca. 6. & eodem modo, quo illa, expendi debent. Et quamvis Bellarm. in suo tract. de Scrip-toribus Ecclesiasticis secutus Baronium credat, hunc sermonem non esse S. Athanasij, Suarez tamen 3. p. tom. 2. disp. 21. sect. 2. probabile putat esse illius: & saltem nemo dubitat, hunc sermonem esse conscriptum à viro antiquissimo, pietateque, & doctrina præstante.

S. Chryf. Secundus sit S. Chrysof. qui in sua liturgia, quæ habetur tom. 5. suorum operum, & est sine dubio illius, B. Mariam appellat, *Immaculatâ, semper beatissimam, & penitus incontaminatâ.* vbi notanda est particula *Semper* & particula *penitus*, quæ planè denotant, nihil omnino infelicitatis, aut maculæ peccati in Virgine extitisse.

Taumat. Tertius sit S. Greg. Taumaturgus in primo ex tribus sermonibus annûtiationis, qui habentur inter opera illius edita à doctore Gerardo Bosio (quamvis incertum sit an sermo nes isti sint illius) vbi sic ait: *Ex omnibus generationibus hæc sola virgo sancta corpore, & spiritu extitit.* Et infra, vocat illam impollutam. Certe non fuisset per Anthonomastiam sancta corpore, & spiritu, nec absolutè impolluta, si contraxisset maculam originalem, cui sanctitas est incompatibilis.

S. Damasc. Quartus S. Damasc. qui orat. 1. de Natiuitate B. Mariæ appellat sancti Ioachimi, *Semen prorsus immaculatâ*, non alia certè ratione, nisi quia non fuit instrumentum traducendi culpam originalem in Filium suam, ac Dominam nostram. Propterea enim B. Iob & sancti Patres appellant semen im-mundû, quia illo mediante transfunditur in posterum culpa.

Crysp. Quintus Cryspus presbyter Hierosolimit. in sermone de sancta Maria, qui habetur tom. 7. antiquæ Bibliothecæ. *Sue, inquit, Solis ortus, qui nullum ferre potest occasum.* Ferret vero, si culpam originalem virgo contraxisset, cum ratione illius anima tenebris omnino iaceat.

German. Surius. Sextus Germanus Patriarcha in serm. de fascijs, & Zona Beat. Mariæ, quem refert Surius in die 31. Mensis August. 7. decla-

declans illud Psalm. 86. *Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei.* *Quenam, inquit, ea ciuitas est? existimo Manifestissimè, & sine ulla contradictione eam, quæ vere est electa, & omnibus superior, diuinarum, & sublimium virtutum magnitudine, & puritate omnibus antecellentè Mariam. nulli penitus culpæ affinem. non igitur contraxit culpam originalem.*

Septimus sit Theodoretus, qui ex mente Pselli lib. 3. in Cantica prope finem, vocat Virginem Mariam immaculatissimam; quæ Cherubinis, & Seraphinis vincit puritate. *Theodo.*

Octauus sit Origines, qui non solum in hom. 1. ex varijs appellat Virginem immaculatâ, sed etiam in officio Noga-rali, & Breuiario Romano edito Lugduni dicit, *Virginè neq; serpentis persuasione deceptam fuisse, neq; eius venenosus afflatus in fectam, quæ verba planè significant: à peccato originali immunitatè, & ad eum finè referuntur in prædictis Breuiarijs.* *Origen.*

Nonus S. Cyrillus, cuius hæc verba referuntur in Breuiarijs proxime relatis. *Post Filium, temerarium est, in Maria virgine ponere culpam aliquam, vel peccatum.* Sunt etiam maxime ad re, verba S. Cyrilli Alexandrini tom. 6; Concilij Ephesini cap. 6. loquentis de Beat. Maria sub methaphora Templi; *Quis unquam audiuit, architecto ne templum, quod ipse construxerat, prohiberetur? Si autem infecta fuisset macula peccati originalis, tunc Deus prohibitus esset illam inhabitare: nam in maleuolam animam non intrat diuina sapientia, neq; qui habet peccatum mortale, est templum Dei.* *Cyroll.*

Decimus sit S. Epiphanius, qui apud Cocciû lib. de Deip. 11 pa. art. 1. in ser. de laud. Mariæ vocat illâ *Liliû immaculatam.* *Epipha.*

Vndecimus S. Ephrè apud eundè in ser. etiâ de laud. Mariæ vocat illam *prorsus puram, & priorem Solis radijs.*

Duodecimo, dignissima sunt, quæ pro eadem veritate afferuntur verba Leonis Imperatoris in hom. 7. de Annuntia. ex nouem, quas Græcè, & Latinè edidit in lucem Iacobus Gretferus Ingolstadij anno 1600. *Cum adhuc, inquit, o Virgo in lumbis paternis contineris, progenitor tuus clamabat: audi filia, & vide, & inclina aurè tuâ. Audisti vere, & oblita est populi tui, & sortis, & domus paternæ, sortis videlicet illius, quam Eua progenitrix toti generi distribuit immenso illo dolorum cumulo, quasi hæreditatis vice dato; & nihil horum in domum tuâ intulisti, propterea dilexit te Rex ob animæ tuæ pulchritudinem.* *Ephrem. Coccius. Leo Imp.*

Argumentum 9. pro immaculata Conceptione ex reuelationibus S. Brigittę.

S. Brig. Sancti Brigitta lib. 9. suarum reuelationum cap. 49. inducit B. Virginem Mariam sic loquentem: *Veritas est quod ego concepta fui sine peccato originali, & cap. 5. scito quod Conceptio mea non omnibus nota fuit: quia voluit Deus, quod sicut ante legem scriptam præcessit lex naturalis, sic placuit Deo, quod amici sui dubitarent de Conceptione mea, & quilibet ostenderet zelum suum, donec veritas claresceret in tempore præordinato.*

Caietan. Caietanus in opusc. de Conceptu: cap. 5. putat valde exiguum probalitatem ex istis reuelationibus desumi: quia S. Catherinæ Senesii reuelatum fuisse B. Mariam in peccato originali conceptam esse, testatur S. Antoninus. *Et maiori fide, inquit, videtur S. Catharina, quia canonizata est, sicut ceteri sancti, sancta verò Brigitta canonizata est tempore schismatis, quo nullus habebatur certus, & vidubatus Papa.*

Sed hæc solutio nullo modo sufficiens est, imò occasionem præbet declarandi efficacitatem argumēti, quod petitur ab his reuelationibus, & optimè vrgetur à Gab. Vasquez disp. 117. in tom. 2. in 3. p. ca. 6. & breuius à Salmerone in ca. 5. Epist. ad Rom. disp. 52. Imprimis enim omnino falsum est B. Brigittam non esse canonizatam, sicut & alios sanctos: nā initio lib. reuelationum eius prefixa est Bulla canonizationis edita à Bonifacio 9. qui verus Pontifex fuisse creditur, præsertim cum postea confirmauerit eam Bullam Martinus V. qui secundum omnes fuit indubitus Papa, & ea confirmatio habetur initio prædictarum reuelationū, vide Baron. Deinde reuelationes S. Brigittę diligenter sunt examinatę à Cardinali Turrecremata, à Magistro Sacri Palatii, nec non ab altero Theologo, & approbatę à Cōcilio Basilen. & postea à Bonifacio 9. & Martino 5. vide Turrecrematam in suo Defensorio præfixo libris harum reuelationū, vbi maximè probat authoritatē illarum, non quia sint certę secundum fidē, nec enim in hoc gradu probatę sunt, sed quia doctrinā continēt piā, & quę sine superstitionis timore credi potest. Reuelatio verò S. Catherinæ facta, quā Caietanus cōmemorat,

rat, iure optimo reputatur fides, cum nullus, qui Catherinę vitam scripsit, vt varij scripserunt, mentionem faciat illius

Maneat ergo valde probabile argumētū pro immaculata Conceptione ex his reuelationibus desumi. Nec enim dici potest eas, quas retulimus, non esse S. Brigittę, quia nulla est ratio dubitandi; verè enim inter ceteras illius reuelationes circumferuntur, & typis mandatę leguntur, cumq; non semel, sed bis, aut ter eandē doctrinā repetat, tãquam sibi diuinitus reuelatā, hoc ipsum indicat, non fuisse ab alijs confictā, & suis libris insertam. C A P. XIII.

Argumentū 10. ab auctoritate Scholasticorum.

Cum S. Thomas & S. Bonauent. floruerunt, nondubium est, quin aliqui Theologi sententiam hanc immaculatę

Conceptionis amplexi fuerint, iam enim de hac re orta fuerat concertatio, & Canonici Lugdunenses tẽpore S. Bernardi, & alij tẽpore S. Anselmi id ipsum sentiebāt. Verū qui ex scholasticis primus hanc sententiā magis ex professore docuit, & à quo magis propagari, & publicè propagari cœpit, est Ioannes Scotus doctor verè subtilis, & ex hoc capite, inter alia, laudedignissimus, qui obiit anno 1308. teste Bellarm. in suo tract. de Scriptoribus Ecclesiasticis. Hic ergo in 3. dist. 3. q. 1. §. *Ad questionem* cū dixisset, potuisse B. Mariam præseruari ab originali peccato, vel immediatè post primum instans, in quo illud contraxisset, ab eo mundari, vel deniq; non immediatè, sed post aliquod tẽpus, hæc subdidit. *Quid autem horum trium factum sit, Deus nouit. Si authoritatē Scotus, Ecclesię, vel authoritatē Sacre Scripture non repugnet, videtur probabile, quod excellentius est attribuere Marię.* Quod autem ipse existimauerit, excellentius fuisse præseruari ab originali, & id nõ repugnare sacre Scripturę vel Ecclesię, patet: tum quia postea respondet ad omnia argumenta contrā immaculatā Conceptionem: tum etiam quia in dist. 18. q. vnica §. hoc viso. *Beata, inquit, virgo Mater Dei nunquam fuit inimica actualiter ratione peccati actualis, nec ratione originalis.*

Mirū sanè est quanto cōsensu Scriptores Scoto posteriores, imò & Theologi professores, alijq; viri periti hæc eandē sententiā secuti sint, adeo vt superuacaneum censeā, auctores non iungatim referre, legat qui vult innumeratos apud Iodonicū Cocciū li. 3. de Deipara art. 1. Salmeron in cap. 5. Salmeron.

Suarez. Epist. ad Rom. disp. 42. *Suarez* tom. 2. in 3. par. disp. 3. sect. 5.
Vasquez & *Vasquez* disp. 117. cap. 2.

Soli sunt sapientissimi Scriptores, & doctoris ordinis S. 3.
 Dominici, qui studio sectandi S. Thomæ in summa Theologiæ, docere non desinant B. Virginem fuisse conceptam in peccato originali. Sed nihilominus ex hac ipsa familia nõ defunt clarissima lumina, quæ veritatem immaculatę Conceptionis illustrent, & obuijs vlnis amplectantur.

S. Domi. Sanctissimus enim illius fundator eam docuit, vt retu-
S. Thom. limus cap. 11. S. Thomas in lib. 1. fent. vt ostendimus cap. 10.

Hervæus Hervæus Magister generalis, quem retulimus cap. 11. Vigue-
Vigueri. rius in Institutionibus Theologicis cap. 18. §. 6. Catharin.

Catharin in opus. de Concep. Vincentius Instinianus id additioni-
Vincent. bus ad historiam B. Ludouici Beltran, Magister Cabrera

Inli. in concionibus prælo mandatis de hac seculitate, imò Manua
Cabrera. le Prædicatorum impræssum Hispani 90. ab hinc annis, *Ordo*,

inquit, *Prædicatorum sustinuit buctisque opinionem, quod B. Virgo fuit*

Concepta in originali: sed iam de hoc non est curandum, cum sit mate-

ria nullius utilitatis, & valde scandalosa, præsertim cum tota ferè Ec-

clesia iam asserat, quòd fuit præseruata.

Ex prædicta doctum conspiratione non leue argumentũ 5.
 defumitur pro immaculata Conceptione, sed quoniam ro-
 bur illius elucebit amplius in cap. 16. illuc vsq; differemus.

C A P. XV.

Appendix capitũ præcedentis, seu enumeratio
 Scriptorum Societatis Iesu, qui Conceptionem
 immaculatam tuentur, & huius ordinis
 affectus erga hoc B. Mariæ priuilegium.

NON Erit abs re, si Theologię professor in Societate
 Iesu, dum de immaculata Virginis Conceptione disse-
 rit, & immunitatem eius ab originali peccato pro viri
 li tuetur, singulatim recenseat Scriptores eiudem Societa-
 tis, quorum vestigijs insitit, & mentionem faciat de affectu
 huius Ordinis erga immaculatam Conceptionem.

Et quidem prima sanctitatis B. Patris nostri Ignatii limi
 na con-

na cõsecrata sunt mirabili apparitione Virginis Marię. qua
 eximie castitatis insignibus ad mortem vsq; decoratus est,
 effectus sanè proprius deuotionis erga Conceptionem im-
 maculatam, vt viri sapientes, & pij obseruarunt. Deinde tã
 ipse S. Pater, quàm nouem Socij, cum quibus Societatem
 instituit, insigniti sunt gradu magistrerij in Academia Parisi-
 ensi, vt testatur Paulus III. Papa in 1. Bulla Cõfirmationis
 huius religionis: in ea autem Academia quicũque ad gradũ
 promouentur, se obstringunt iuramento propugnandi, Vir-
 ginẽ immunẽ fuisse ab originali peccato. Quare non abs re
 dicere possums, fundatam esse Societatem super strictissimã
 obligatione tuendi Conceptionẽ immaculatã Dei geni-
 tricis, vt ita Societas Iesu in hac eximia puritate fateatur,
 socios esse Filiũ, & Matrem.

3 Ad hæc in Concilio Tridentino Iacobus Laines secundus
 Generalis eiusdẽ Societatis ita strenuè pro hac immacula-
 ta conceptione decertasse dicitur, dum tanquam Pontificis
 summi Theologus ibi adesset, vt propterea S. Synodus in
 5. sect. decretũ illud ediderit, quo declarauit non esse suę
 intentionis comprehendere B. Mariam in decreto, vbi agi-
 tur de peccato originali.

4 Pręterea cum in Constitutionibus Societatis nostrę sta-
 tutũ sit, vt in ijs, quæ ad Theologiã Scholasticã spectant, se-
 quantur professores nostri Doctrinã sanct. Thomę; Quinta
 nihilominus Congregatio generalis idẽ statutũ confirmãs,
 præcepit, vt in eo, quod ad conceptionem B. Marię spectat,
 recedant à sanct. Doctore, & adhæreant sententię, quæ im-
 maculatam conceptionẽ affirmat. Vnde omnes eius scripto-
 res in eam veritatẽ conspirarunt, quorum multi (quæ Deo
 sint gratię) mira eruditione, & grauissimorũ argumentorũ
 pondere ex professo stabilierunt. Omnes autem, quos ego
 sciã Doctrinam hæc prælo mandasse, sunt numero 52.

5 Primus Illephonus Salmeron ex primis decẽ Patribus
 Societatis Iesu lib. 2. in Epistolã ad Roman. 4. disput. 49. ad *Canisius*
 59. in cap. 5. illius Epist. 2. Petrus Canisius lib. 1. de Deipa-
 ra à cap. 5. Tertius Turrianus in Epistola ad Iacobũ Amio-
 Bellarm. tũ Episcopũ Antiofiodorensẽ. Quartus Bellarminus in
 Suarez. 3. li. 4. de Amisione gratiæ ca. 15. & 16. Quintus Suarez 3. p.
 Valencia 3. to. 2. disp. 3. Sextus Valencia to. 4. disput. 2. quæst. 1. puncto *Vazq.*
 2. Septimus Vasquez 3. p. to. 2. disp. 117. Octauus Pererius *Pererius*
 lib.

Terentius libro quinto in Daniel. pag. 126. & 262. Nouns *Barradas*.
Barradas libr. 6. concordia, cap. 3. pag. 473. Decimus Ioannes Fer-
nañdaz in thesauro Sacrae Scripturae versu *calcaeus* nu. 1.
Iustinia. Vndecimus Iustinianus in cap. 2. prioris ad Thimotheum,
 & in cap. 11. epist. ad Heb. duodecim. Petrus Morales in
 cap. 1. Matth. libro. 3. tract. 1. de praeservatio. Mariae. Dec-
 imus tertius Carolus Magnotius in monitis Marianis mo-
 nito 2. Decimus quartus, Christophorus de Castro in vita
Christi. Cas. Beatae Mariae. Decimus quintus, Martinus Deltrius in ope-
re Mariano in festo conceptionis, & in id Canticorum. 4.
Maldon. *Tota pulchra es, &c.* Decimus sextus Maldonatus in c. 9. Mat-
 thaei super illud, *non veni vocare iustos. sed peccatores.* Decimus
Lorinus, Decimus septimus Lorinus in id Psalm. 95. *honor Regis iudicium di-*
ligit, & in id Ecclesiaste 7. *mulierem autem non inveni.* Deci-
 mus octavus, Bonifacius in vita Deiparæ. Decimus nonus,
 Toletus notat. 9. in cap. 3. Ioan. vigesimus Salas, 1. 2. to-
 2. quaest. 81. tract. 3. disp. 11. sect. 5. Vigesimus primus A-
 colita, lib. 6. de Christo reuelato, cap. 1. num. 17. Vigesimus
Pineda. Decimus secundus, Ioan. de Pineda in illud Iobi 14. *Quis potest facere*
mundum, &c. Et in egregio opusculo super privilegium Re-
 gis Aragonij. Vigesimus tertius Ludonicus de la Puente,
 to. 1. meditatio num par. 2. meditatio. 3. Vigesimus quartus
 Mazarinus, in Psalm. 50. discursu 96. Vigesimus quintus
 Arnaia in meditat. 69. B. Mariæ, meditat. 2. Vigesimus
 sextus Iacobus Sedmundus in notation. ad epistolas Petri
 Celenfis lib. 6. epist. 23. Vigesimus septimus Henriquez
 tomo. 2. libro ultimo, cap. 10. litt. D. in Comment. Vige-
 simus octavus, Cornelius Cornelij. in capit. 5. epist. ad Ro-
 man. vers. 12. 29. Mesa in verbo *Maria*, n. 2. 4. & 34. 30. La-
 nata vers. Maria, propositione tertia, 31. Costerus, medi-
 tatione 1. de conceptione. 32. Brunus tom 4. meditat. 1. de
 conceptione. 33. Osorius in ser. de conceptione. 34. Riba-
 deneira in floribus sanctorum, die octavao Decembris. 35.
Cosmas Magallanus in cap. 2. prioris ad Thimoth. sect. 4.
 annotatione. 6. 36. Illfonfus Rodriguez tom 3. tract. c. 6.
 37. Ribera in cap. 6. Michee, num. 15, pag. 606. col. 2. ini-
 tio. 38. Viegas in capit. 12. Apocalifi. comm. 3. sectione 4.
 num. 3. in fine. 39. Hieronymus Forensis in confessione
 Augustiniana. libro secundo, capit. 1. numero sexto. 40.
Natalis, Hieronymus Natalis in tractatu de laudibus Deiparæ in fi-
 ne

ne voluminis in Euang. fol. 533. tit. de Conceptio. 41. Be-
 canus opuscul. de praesertin. Catholicor. cap. 2. & 5. & de
 auxilijs gratiae Christi capit. 3. 42. Buscus in Enchirid. me-
 ditatione de conceptione. 43. Azorius tom. 1. institutio.
 Moral. libro quarto, capit. 34. & tomo. 2. libro 1. capit. 25.
 44. Rebells in vita Christi, libr. 3. cap. 1. art. 6. §. 3. 45.
 Iacobus Alvarez de pace, tomo secundo de vita spirituali
 libr. 1. part. 1. capit. 9. §. certum est etiam. 46. Petrus Ma-
 turus in annotatione ad sanctum Antonium, tertia parte
 summe historiae, titul. 42. capit. 11. de sancta Brigitta, §.
 3. 47. Franciscus Arias, prima parte profectus spiritualis,
 tractatu quarto, cap. 23. initio. 48. Petrus Sanchez de Reg-
 no Dei, libro secundo, capit. 2. num. 2. 49. Villanoua trac-
 tatu quarto, de oratione, capit. 14. 50. Paulus Comitulus
 libro sexto responsionum moral. quaest. 40. 51. Peltanus
 de peccato originali tractatu sexto. 52. Villacastin in Ma-
 nuali exercitiorum, meditatione prima, de Conceptione
 puncto tertio.

Omitto eos, qui Theologiã publicè professi sunt, & scri-
 pta sua mundum prælo mandarunt: Hi enim, si quando oc-
 currit occasio de conceptione B. Mariae disserendi, hæc do-
 ctrinã immunitatis eius ab originali secuti sunt, nec minus
 disertè Concionatores eiusdem Societatis in festo concep-
 tionis, & quoties ad populum de hac re cõciones habuerūt,
 & habet, eandẽ veritatẽ docet, & persuadere conatur, iure
 igitur optimo noster Vazquez vbi sup. de immaculata con-
 ceptione B. Mariae disserens; *Nostri, inquit, Societas tam verbo-
 quam scripto, ubique, semperque ita sensit, & docuit.*

CAP. XVI.

Argumentum Vndecimum pro immaculata cõ-
 ceptione ex cõsensu totius ferè populi fidelium

HOC est unũ ex efficacioribus argumētis, & in hũc mo-
 dũ cõfici potest. In ijs, quæ ad religionẽ, & pietatem
 spectant, illa doctrina est vera, quã omnes fere fideles
 cuiusque ordinis, & gradus amplectuntur. Sed omnes
 ferè fideles cuiuscũque ordinis, & gradus amplectuntur doctri-
 nã, quẽ habet, Beatam Virginem Mariam præservatam suif-
 se à peccato originali, & ea spectat ad religionem, & pie-
 tatem.

tatem. Ergo doctrina, quæ habet, Virginem Mariam præseruatam ab originali, est vera. Consequentia est euidentis. Minor quoad priorem partem probatur primò, quia Manuale Prædicatorum, de quo diximus in capit. 4. differtè testatur, totam ferè Ecclesiam sentire, B. Mariam fuisse præseruatam, & cum illud editum sit nonaginta abhinc annis, & indies hæc pia, & sancta celebritas magis, ac magis cordibus fidelium adhærescat, multò verius id ipsum nunc dici potest, & debet. Vnde Lorinus, qui paucis abhinc diebus in vrbe Roma Ecclesiæ capite suos edidit cômèr. in Psalm. de clarans versum 4. Psalm. 98. affirmat immaculatam Conceptionem defendi, *Tota ferè approbante Ecclesia, atq; fessiuè ubi vis præter pauculos celebrantes:* Vnde etiam est illud, quod cecinit Petrus Burns Canonicus, & affertur à Pineda in Aduertentia 4. ad priuilegium Aragoniæ Regis.

Quis modo conceptam dñbitet celebrare Mariam?

Quis renuat sstis annuatim dare?

Nulla est Religio, nulla ades religiosa

Hic ubi conceptus nunc taceatur bonos.

Par mihi miraculo visum est hæc festa dicari,

Christicolas inter clymata quotquot habent:

Secundo probatur ea pars minoris inducitione. Nam primò Summi Pontifices à tempore Sixti 4. satis ostendunt se in hanc Doctrinam inclinare, ut ex adductis in cap. 9. patet. Secundò, in eandem doctrinam conspirant. Nā multos certè scimus esse huius sententiæ, ut Archiepiscopum Toleranum Hispaniarum primatem, Archiepiscopum Hispalensem, cuius in hac veritate dilatanda, & propugnanda est eximia laus, Archiepiscop. Granaten. Archiepiscop. sancti Iacobi, & Archiepiscop. Burgen. Episcop. etiam Sigitinum, Conchensem, Oxomensem, Algarbiensem, & alios: nullum autem nisi ex familia sancti Dominici assumptum, qui contra feriat.

Tertiò, omnes Academicæ, ex quibus Parisiensis, Valætina, & Ossunensis nullum insignit Doctoratu, aut Magisterio, qui iuramento non se obliget ad hanc veritatem tuendam. Quarto, omnes familiaræ religionum, vna excepta, in quibus tot lucent viri literis, & sanctitate præstâtes. Quintò, nullum Regem contrariæ sententiæ nouimus, hanc verò & nosser Philippus Tertius amplectitur Regia, & Christiana pietate, & illo

& illo antiquiores reges, quorum priuilegia, & præsentium nobilis Ioannis Aragoniæ Regis nunc de nouo in lucem edita sunt. Sexto Duces, Marchiones, Comites, Equites vno ferè ore immaculatam Conceptionem clamant. Septimo viri, & feminae pietate & sanctitate insignes quotquot ferè nunc viuunt, & hisce retro sæculis floruerunt.

Octauò homines plebei & infimæ notæ. Nec nõ ipsi etiã infantes per plateas, & compita vociferantur immaculatam Conceptionem, ab ore vix recedent patientes. Scriptores omitto, quia vix aut ne vix quidem aliqui cõtrarium scribit, & quotquot Theologi sunt extra clarissimam sancti Dominici familiam id ipsum scripto, aut voce profitentur. Vnde obiter patet, quàm falsò soli indoctæ plebi sententia tribuatur.

Hactenus de priori parte minoris propositionis: posterior verò non indiget probatione, cum contestetur ad pietatem, & religionem spectare doctrinam immaculatæ Conceptionis, non enim est res Philosophica, nec inter Theologicas exigui momenti, quin potius inter veritates, quæ nondum ab Ecclesia definitæ sunt, vix aliqua maioris momenti reperietur, & magis digna Concilio Generali.

Supereft nunc probanda maior initio huius argumenti proposita. Probatur autem primò, quia in materia de Fide docet vera sententia, in rebus quæ ad fidem, aut mores pertinent, nõ posse errare omnes Theologos, aut Episcopos eiusdem sæculi, aut temporis, nomine autem omnium non significatur omnes omnino, sed ferè omnes, quia paucissimi pro nullis debent reputari. Cùm ergo nõ solùm ferè omnes Episcopi, & Theologi, sed alij etiam innumeri amplectantur Doctrinam immaculatæ Conceptionis, in eo certè errare non poterunt, & ita vera Doctrina erit. Secundò probatur, quia ad prouidentiam diuinam spectat nõ solum, sed vniuersa Ecclesia, quæ veritatis columna est, decipiat, & ferè etiam vt ferè tota illa erret: perinde enim est, vniuersam ferè Ecclesiam decipi, ac si tota deciperetur, sic enim verissime diceretur, Congregationem aliquam absolute defecisse ab studio disciplinæ religiosæ, si ferè omnes defecissent. Est ergo vera Doctrina, quam in rebus ad pietatem spectantibus vniuersa ferè Ecclesia Complectitur.

Tertiò, quia nullum exemplum ex antiquis Ecclesiasticis histo-

historijs afferetur, ex quo constet, ferè totam Ecclesiam in aliquod dogma conspirasse, idque ex licentia & beneplacito summorum Pontificum, & Conciliorum, & nihilominus illud postea falsum fuisse repertum. Quamvis enim aliqui dicat S. Hieronymus, miratum olim fuisse totum orbem, quod repente Arianus factus esset, non id intellexit S. Pater de Doctoribus, & fidelibus, sed de ijs, qui Ariam phœnissimè infecti fuerunt, quos Ecclesia condempnabat; qui tamè quò niam plurimi fuerunt, & inter illos principes Ecclesiastici, & seculares potentissimi, totius, aut ferè totius orbis nomè adepti sunt. At verò nullibi legitur, omnes ferè fideles quò diu in fide, & obedientia Ecclesie permanerūt, falsum dogma fuisse secutos.

Dicit aliquis: Ante tēpora Sixti IIII. totà ferè Ecclesia, & Patres illius sensisse B. Mariæ Conceptionem in originali, & cùm Ecclesia antiqua sit eadè cum illa, quæ modo viget, nò posse dici omnes ferè fideles sentire B. M. fuisse preservatā. Sed hoc nullius momenti est; primò, quia ostendimus in c. 28. nūquam totà ferè Ecclesiam, & Patres aliter sensitse, imò in omni sæculo fuisse propugnatores immaculatæ Conceptionis, nihilq; ferè adduci posse ex patribus in contrarium, quod manifestam solutionem nò habeat. Secundò, quia vis argumenti in eo sita est, quod nullo vnquà tempore omnes ferè fideles iusdem sæculi conspauerint in Doctrinā, quæ vera non sit: Quare cum perspicuè hęc nostris sæculis videamus omnes ferè fideles pro immaculata Conceptione quasi pro aris atq; focis decertare, id ipsum magnū veritatis argumentum est: imò inde colligitur, nunquā in priscis temporibus, totà ferè Ecclesiam aliter sensitse, ne aliqui fateri cogamur, quod euertere contendimus, scilicet aliquando omnes ferè fideles falsam doctrinam fuisse sequutos. Sed de hoc infra cùm obiectiones aduersariorum dileximus.

Nunc addenda sunt duo: vnum est, hoc tempore per innumeras Vrbes, & oppida pueros noctu dieque canere Hispano sermone Cantilenas in honorem immaculatæ Conceptionis: quod non leue veritatis indicium est, in xra illud Psalmi octau. *Ex ore infantium, & lactentium persecuti sunt iudæi*, quod restimonium ab Assertore nostro adductum fuit Matth. 23. ut probaret ipsum esse verum Messiam, quando nimirum infanti-

fantibus acclamantibus, Hosannz Filio Dauid, nonnulli sapientes obstrepbant: Sanè infantilis à tas doli, & malitia incapax eo ipso habilis est, vt ab ipso Deo assumatur ad testandam veritatem. Nec obstat quod ab hominibus adultæ ætatis edoceantur; nam diuina providentia hoc medio vitur, vt infantes testari possent veritatem, quam alioquin nouerant: & eam certè non tam ex corde promulgarent, & canere non desisterent, nisi Deus ad præstandum moueretur; quod autem moueat, manifestum est; nam laudibus prosequi immaculatam Beat. Virginis Conceptionem, licitum est, imò laudabile, & à summis Pontificibus approbatum, Deus autem author est cuiuscumque boni honesti, & præsertim ad cultum diuinum spectantis.

Alterum est, non parui pendendum esse vulgi testimonium; quod mira acclamatione, & continua pietate Virginem sine originali fuisse Conceptionem testatur. Nam Sanct. Clemens Romanus lib. 3. recognitionū non longè ab initio *Clemens* agens de disputatione Beat. Petri cū Simone Mago, si refert *Rom.* Simonem loquentem: *Non tibi videtur absurdum, vt imperitiis populus de nostris discis habeat iudicium?* Cui sic B. Petrus respondit: *Non ita est, nam sepe etiam fama vulgi prophætia speciem tenet, super hæc autem omnia præsens hic omnis populus amore Dei constrictus habet adstul, verique agnoscendi gratia.* Quæ sanè responsio applicari optimè potest his, qui cõtemnunt acclamationem vulgi erga Conceptionem immaculatam. Fateor quidem non esse firmā authoritatem istarum Recognitionū, quia non constat esse sanct. Clementis: sed nihilominus contemni nō debent, cum non pauca vitia documenta contineant, & à viris doctis aliquando referantur horū librorum testimonia: vide Bellarm. de Scriptor. Ecclesiast. in S. Clemente.

CAP. XVII.

Argumentum 12. Singularis fidelium plausus, hęc Mensibus in celebranda Immaculata B. Mariæ Conceptione.

Scriberè capitulus hunc de Conceptione librum immensè de Septembri Anni Domini 1615. in quo à Mensè Febuario singularis fait fidelium plausus in celebranda Con-

onceptione B. Mariæ, qui certè durat adhuc in mense Ianuarij anni 16:6. & creditur duraturus, donec Ecclesia maiorem huic veritati firmitudinem addat, vt addituram esse speramus. Et quidem in hac amplissima, & Virgini Mariæ deuinctissima Vrbe Hispanensij prælo mandate sunt Cantilenæ idiomaticæ Hispano compositæ in honorem immaculatæ Conceptionis absque peccato originali, quæ non sine Dei numine adeo vniuersis placuerunt, vt innumeri infantes, & pueri non solum in Scholis eas canerent, sed per plateas, per calles, per compita, diu noctuque ab earum cantu cõcessarent, nec vlli alij versus audirentur in tam ampla ciuitate, nec Infantes solum, aut Pueri; sed Adolescentes viri, Senes, Plebeij, Nobiles, Clerici, Religiosi multorum Ordinum in multis ad eum finem editis publicis pōpis per totam Urbem discurrentes, mirabili plausu, & deuotissima acclamatione prædictas cantinelas, contenta voce concinebant; multum quidem noctu, multi etiam in media luce. Videre sanè erat ex magna domo Familæ S. Francisci, ex ordine Tertio Fratrum Minorum, ex domo Professæ, ex Collegio Societatis Iesu, ex almæ huius Ecclesiæ Cathedralis Sacratio, ex multis Parecijs frequenter hominum omnis ætatis, & Ordinum concursu processiones, qui omnes vna voce indefinenter clamabant B. Mariam absque originali peccato Conceptam. In multis etiã Ecclesijs per octo dies celebratum est festum immaculatæ Conceptionis mirabili temporum ornatu, suauissimo musicorū concentu, concionibus ad hanc immunitate à magni nominis cõcionatoribus habitis, ignibus, sulphurei pulueris tormentis, fulgerrorū cœlo micantium copia, & lætissima cimbalarum, atque aliorum instrumentorum pulsatione.

Porro cum felicissima dies illuxit, octaua nimirum Decembris, quæ immaculatæ Conceptioni sacra est, vix potest lōgo sermone describi, quid in hac ipsa Vrbe Hispanensi acciderit, nã & in tēplo Maximo singulari, & artificioso cāpanarū sonitu ad vesperas in peruiugio concinendās, signū datum, cui tota Vrbe cimbalarū plausus, consensus, Matutina hora illius noctis eadē celebritate, quæ in Vigilia Natalis Domini celebrata sunt: Cuius in ea nocte luminū, & ignium splendore atque calore lucebat, & ardebat tota, omnium Ecclesiarum campanæ lætissimū sonitum edebant, fideles omnes

omnes eximia, ac deuotionis plena lætitia perfundebantur. Dies denique ipsa solenissima Archiepiscopali missa, celeberrima pompa, & in alijs Ecclesijs festiuis omnino laudibus celebrata est: durauitq; per octo dies in non paucis, quanquam inter omnes palmam tulerit conuentus maximus B. Francisci, qui solemnissimum festum egit, si aliàs vnquam soleme celebratum est.

Iam verò non solum in hac Hispanensi Vrbe, sed in innumeris alijs Bæthica & vtriusque Castellæ Ciuitatibus, & in oppidis tāta acclamatione Conceptio immaculata ab eodem serè Mense Februarii ad hunc vsq; diem celebratur, vt nihil aliud simile multis retro sæculis accidisse meminerint senes, aut historia tradiderint memorię posterorū. Et huiusce rei locupletissimi testes esse poterunt inter alios vrbes nobilissimæ Toletana, Xerèss, & Aligitana. Omitto tam Hispani, quã multis alijs in locis vix esse viam plateam, domū, aut domorum angulum, vbi descripti non dependant tituli Conceptionem immaculatā significantes, inter quas nõ infimū sanè locū obtinet, qui pro foribus huius collegij Hispanensis Societatis Iesu cernitur, & qui in hoc nostro gymnasio Theologorū pietate, & liberalitate elaborat⁹ est.

Ex quibus omnibus efficacis profectō argumētum deducitur pro veritate Cõceptionis immaculatæ. Quis enim credit Deum sua prouidentia permisurum, vt in honorem cuiusdam falsitatis tanta celebritas instrueretur, aut quo pacto fallum erit, quod à tot tantisque viris, & tam innumera multitudo celebratur mouente interius, & non minus efficaci, quàm suauī impulsu excitante Spiritu diuino ad hunc honorem Virgini deferendum? aut quis non ad hærebit dissententiæ, quam tot, tantisque iudicijs Deus verā esse demonstrat? certè cum de referendo aliquo homine in sanctorum numerū agunt Pontifices, id inter alia diligenter inquiri præcipiunt, quid de illo homines sentiant, quis plausus aut acclamatio, quis concursus in sepulchrum illius, & similia: quia nimirum hoc est non leue iudicium veræ sanctitatis. Cum ergo immaculata B. Marię Conceptio tam mirabili plausu, & acclamatione celebratur, iudicium profectō veritatis maximum est.

Nec obstat, aliquos esse, & doctos, & pios, qui cõtra sentiant: nam & hi comparatione eorum, qui pro immaculata

Conceptione decertant, paucissimi, aut fere nulli sunt, & eorum contradictio non sine Dei numine accidisse videtur, quo gloriosus prædicaretur, & firmi⁹ omnium ferè animis in hereret Beatam virginem Mariam absque originalis culpæ labe fuisse conceptam.

CAP. XVIII.

Argumentum 13. seu Appendix capitum præcedentium, in quo nectitur Catena sanctorum Patrum, & Doctorum, qui ab exordio nascentis Ecclesiæ in singulis sæculis immaculatam Conceptionem testati sunt, aut illi multum fauerunt.

NON parum roborabitur veritas immaculatæ Conceptionis, si ostenderit, non esse nouum inuentum, aut fetentiã paucis ab hinc annis excogitam, sed ab exordio nascentis Ecclesiæ creditã, & assertam à sanctis Patribus, & Doctoribus siue omnino expressè, siue verbis, quæ multum indicant, eos ita sensisse. Hoc enim arguendũ genus magnifit à Theologis, & ijs, qui controuersias aduersus hæreticos scribunt, dum Catholicas veritates corroborat: magnum quippe veritatis indicium est consensus Patrum, & Doctorum in omnibus sæculis, & consequenter aliorum fidelium, qui quod sapientes sui sæculi docebant, id & non aliud amplectebantur. Quamuis autè in superioribus protulerimus omnia ferè Patrum, & Doctorum testimonia, quæ pro immaculata cõceptione inuenire potuimus, operæ pretium erit nunc adnotare quo in sæculo, & anno singuli flourerint, & ita illorum omnium catenam fabricare.

I. SOE CV LV M.

Ab anno primo Christi Domini ad annum 100.

IN hoc primo sæculo conceptionem immaculatam B. Mariæ stabiluit Concilium Hierosolymitanum celebratum ab Apostolis, de quo in cap. 6. dictum est: nã si illud fuit idèmet, quod in Actis Apostolorum scribit Lucas celebratũ, ut definitur non esse cogendos ad circumcisionem gẽtiles,

tiles, qui ad Christi Domini fidẽ conuertebantur, hoc certè celebratũ est anno 51. ut probat Baron. tom. 1. Anal. Si verò fuit aliud Concilium, quod nõnulli putant celebratũ, quãdo Apostoli diuino numine cõuenerunt Hierosolimã, ut assisterent morti B. Mariæ, hoc certè celebratum est anno 58. nã beatissima virgo obiit anno ætatis suæ 72. qui iuxta veram chronologiã est à Natuitate Dñi, quẽ virgo B. peperit agens annum 14. Si deniq; (quod fortasse verius est) Synodus ista coacta fuit viuere adhuc S. Iacobo maiori, cuius discipuli doctrinã immaculatæ conceptionis in Hispaniam adduxerunt, certius erit huius Concilij testimonium pertinere ad 1. sæculum: nam S. Iacobus ante 51. Christi Domini annum, ab Herode occisus est.

Eandẽ veritatẽ testati sunt S. Andreas, & S. Iacobus minor, quorũ testimonia retulimus in c. 6. & ante septuagesimum Christi Dñi annum obiisse certum est. Cũq; Apostolis fuerit adeo nota veritas hæc immaculatæ Conceptionis, nemo iure dubitare poterit, eandẽ cognitã fuisse SS. martyrib. Clemeti, Polycarpo, Timotheo, & Dionys. qui in hoc sæculo flourerit, & Apostolis fuere cõiunctissimi.

SOE CV LV M. II.

Ab anno Domini 101. ad 200.

IN secundo sæculo recenseri potest inuictissimus martyr sanctus Ignatius, quia quãvis in Cathedra Antiochenæ Ecclesiæ sedere cõeperit anno Domini 71. ac proinde in 1. sæculo, sedit tamè annos 40. & ita passus est saltè anno 111. qui pertinet ad sæculum 2. Ignatius ergo immaculatam Beatæ Virginis Mariæ Conceptionem credidisse, illud inter alia persuadet, quod fuerit discipulus sancti Ioannis Euangelistæ, qui interfuit Concilio Hierosolymitano, vbi veritas hæc stabilita est, & eam sine dubio docuisse videtur discipulum suum, præsertim cum singularis fuerit sancti Ignatij erga beatam virginem Mariam affectus, ut satis indicant duæ illius ad sanctum Ioannem epistolę, imò in priorũ illarum habentur hæc verba, quæ conceptionem immaculatã indicant. *Sicut nobis* (inquit sanctus Ignatius) *a fide dignis narratur, in Maria seipsum (scilicet matre) humanæ naturæ sanctitatis Angelicæ sociatur.* quæ autem alia potest esse societas ista sanctitatis, nisi illa, quæ nullum omnino peccatum admixtũ habuit? hoc enim est peculiare sanctitatis

S. Andr.
S. Iacob.
minor.

Clement.
Polich.
Timothe.
Dionys.

Ignatius

Angelorū, vt nullius omnino peccati rei vnquā extiterint. Virgo ergo sola inter puros homines huic Angelicæ sancti-
tati sociatur, quia immunis est ab omni peccato, non ab ac-
tualis solum (id enim alijs puris hominibus concessum fuit.
se credunt non in docti) sed etiam ab originali.

Scio Bellarmino non videri has Epistolā ab Ignatio scri-
ptas, sicut nec aliam eiusdem ad B. Mariam; par enim est ha-
rū trium auctoritas. Sed nihilominus S. Bernard. ferm. 7.
in Psal. Qui habitat meminit Epistolā S. Ignatii ad B. Vir-
ginem. Quare testimoniū ex Epistola producta relatum cō-
temni nullo modo debet. Credibile enim est sanctissimū
martyrē iterum, & saepe ad Magistrum suū Iōanem literas
dedisse, & interdum saltē ad B. V. quam Ioannes receperat
in suam. Iure etiam optimo cōiicere possumus eiusdem pu-
ritatis B. Mariæ assertores fuisse sanctum Iustinum marty-
rem, qui floruit anno 150. & S. Irineum martyrem, qui vi-
xit anno 180. quia quamuis eorum expressa testimonia nō
habemus, vicini omnino fuerunt tēporibus Apostolorum,
& eorum lacte nutriti, sicut & S. Ignatius.

Iustin.
Iren.

SOECVLVM. III.

Ab anno 201. ad 300.

Origin.

AD 3. Sæculum spectant Origenes, qui floruit anno 226. 6.
& S. Gregorius Taumaturgus, qui electus est Episco-
pus ad annum 233. vtriusque testimonium retulimus cap.
12. sanctus etiam Cyprianus relatus capite 11. qui floruit an-
no 250. nemo autem dubitabit, discipulos horum Magis-
trorum eandem veritatem ab illis edoctos fuisse, maximē
cū S. Gregorius fuerit B. Mariæ Virgini deuotissimus,
quippe quæ ei cum sancto Ioanne Euangelista apparuisse
dicitur, & confessionem fidei docuisse.

SOECVLVM. IIII.

Ab anno 301. vsque ad 400.

Athan.

Hilar.

Ephrem.

Ambros.

Epipha.

Hyeron.

Chrysof.

ASseruerunt in hoc 4. Sæculo immaculatā Conceptionē
S. Athanasius anno 340. S. Hilarius anno 355. Sanct.
Ephrē anno 370. S. Ambrosius anno 374. S. Epipha-
nias anno 380. S. Hieronymus anno 390. & S. Chrysolto-
mus anno 390. quorum testimonia retulimus in cap. 11.
& 12. & eadem sine dubio fuit mens discipulorum, quos tā-
ti magistri habuerunt.

SOEC-

SOECVLVM V.

Ab anno 401. ad quingentesimum.

ILLUSTRARUNT hoc sæculum discipulantes ab eo tenebras o-
riginalis peccati, quatenus B. Mariæ animam obscurare
poterant S. Augustinus, qui florebat circa annum 420.
S. Cyrillus Alexand. Theodoretus, Sedulius, Proclus Epis-
copus Constantinopolit. anno 430. & Chrysippus anno 500
vide illorum testimonia in cap. 8. 10. 11. & 12.

SOECVLVM VI.

Ab anno 501. ad 600.

SA N C T V S Gregorius Primus huius nominis obiit au-
no 604. à Natiuitate Domini, & 14. Pontificatus sui, se-
ditq; proinde in Cathedra S. Petri anno 590. & propterea
ad 6. sæculum pertinet. Illius autem testimonium pro
immaculata conceptione attulimus in cap. 10. & dubitari
non potest fuisse quoque in eodem sæculo plures alios, qui
inter opera Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Cyrilli, &
aliorum hanc veritatem legerent, & tantis Magistris, fidem
haberent.

SOECVLVM. VII.

Ab anno 601. ad 700.

PERTINENT ad assertores immaculatę conceptionis in hoc
sæculo Sophronius Patriarcha anno 630. relatus, cap. 8.
S. Isidorus eodem anno, & S. Illeofonsus anno 658.
quorum testimonia retulimus cap. 11.

Sophon

Isidorus.

Illeofons.

SOECVLVM VIII.

Ab anno 701. ad 800.

GERMANUS Patriarcha, qui floruit anno 720. & sanctus
Damasenus anno 721. conceptionem immaculatam
testati sunt verbis, quę retulimus in cap. 12.

German.

Damasca.

SOECVLVM. IX.

Ab anno 801. ad 900.

SANCTISSIMUS eque ac sapientissimus vir, qui propter hu-
militatē sibi assumpti cognomē *idiota*, floruit anno 902.
secundum Bellar. Sed quoniam Ferreolus Locrius suo
opere, quod inscripsit *Maria Augusta*, sensit floruisse paulo
post annum 800. ut constat ex annotatione super cap. 25.
libri primi predicti operis, ideo ad 9. sæculum renouamus
testimonium illius, quo nullum expressius est pro imma-
culata conceptione, ut patet ex verbis adductis, cap. 11.

Idiota.

Ab anno 901. ad 1000.

F Vibertus Carnorensis Episcopus, secundum Ferreolum in sua Maria Augustina pertinet ad seculum 10. quia licet obierit anno 1028. creditur multo antea floruisse, ac proinde circa annum 1000. vide testimonium illius in c. 11. §. 5.

S. OECVLVM. XI.

Ab anno 1001. ad 1100.

Cardinalis P. Damianus, anno 1060. S. Anselmi anno 1081. B. Bruno anno 1088. conceptionem immaculatam docuerunt, ut patet ex adductis in cap. 10. sicut etiam Ibo Carnorensis eodem anno, sive 1100. Plures quoque alios fuisse tunc eiusdem immaculatæ conceptionis propugnatores, inde patet, quod tempore S. Anselmi iam festum hoc celebraretur, & reuelatio facta Helcino Abbati, de qua diximus in cap. 1. sect. 2. celebris admodum esse cœpisset.

S. OECVLVM. XII.

Ab anno 1101. ad 1200.

Rupertus Abbas anno 1119. Richardus de S. Victor. & S. Bernardus anno 1130. & S. Dominicus anno 1200. quorum testimonia pro immaculata conceptione, vide in c. 10.

S. OECVLVM. XIII.

In hoc seculo iam magis celebrabatur immaculatæ conceptionis festum. Nā S. Thomæ & S. Bonauenturae non solum asseruerunt B. virginem fuisse conceptam sine originali, ut patet ex locis adductis cap. 10. sect. 5. quāuis alibi dixerint oppositum, sed etiam testantur suo tempore celebrari solitum hoc festum ab alijs Ecclesijs, & earum consuetudinem non esse omnino reprobandam.

S. OECVLVM. XIII.

Ab anno Domini 1301. ad 1400.

Ioannes Scotus, qui obiit anno 1308. quem secuti sunt innumeri alij discipuli, & fratres Ordinis S. Francisci, Herbicus Natalis, & Magister Generalis Ordinis Predicatorum, qui floruit anno 1320. cuius testimonium attulimus cap. 11. ad idem seculum pertinent. S. Brigitta anno 1360. de cuius testimonio diximus cap. 13. Ioannes Tauleus, & Thomas Argentinas anno 1350. vide Coccium lib. 3. de Deipara, art. 1.

S. OECVLVM. XV.

Ab anno 1401. ad 1500.

In hoc seculo immaculatam conceptionem docuerunt Cō. Bassi Patres Concilij Basiliensis, quod inchoatum est anno S. Vinc. 1431. de quo supra cap. 8. Sanctus Vincētius Ferrer ant. S. Bern. no 1410. Sanctus Bernardinus Senensis anno 1430. Beatus Seneris Laurentius Iustinianus anno 1440. de quibus cap. 11. Dio-B. Laur. nyssius Carthusianus sanctissimus, atque doctissimus anno 1450. relatus cap. 5. Nicolaus Cusanus in eodem anno apud Coccium supra, & multi alij.

S. OECVLVM XVI.

Ab anno 1501. ad 1600.

Non est, cuius aliquem in speciali pro hoc seculo referamus: nam omnes ferè Doctores immaculatam conceptionem affirmant, ita ut Manuale Predicatorum editum in prædicto seculo testetur, totam ferè Ecclesiam ita sentire. Vide adducta in cap. 14. & 16.

S. OECVLVM XVII. inchoatum.

Ab anno 1601. ad 1686. in quo sumus.

Non pauciores, sed plures quàm in seculo præcedenti immaculatæ conceptionem affirmant, & singularissima signa præbentur huius veritatis, ut in c. præcedenti ostensum est.

CAP. XIX.

Argumentum 14. pro immaculata Conceptione, seu prima ratio petita ex admirabili dignitate matris Dei.

Illustre sanè, & efficacissimū est hoc argumentum, in quo exultare posset eloquentissimi cuiusquā oratio, nec minori suauitate canere poeta post degustatā Ambrosiam. Nec insipue est illud Baptistæ Mātuanī, ut ante alias dapes degustetur, dum B. Mariam laudibus prosequeretur.

*Quod si syderei tanto splendoris honore**Fulget, ut aeterno qui temperat ordine mundum**Gesserit gremio, lactauerit ubere duci,**Seruerit complexu, summoque vocarit Olympo,**Quare illam in nostras opus est detrudere sedes,**Et turpi infestare luto?*

Sic igitur argumentor. B. Maria est mater Dei. Ergo non contraxit peccatum originale. Antecedens est ex fide certissimū.

tissimum. Consequentia probatur primò auctoritate Patrum: nam S. Augustinus in lib. de natura. & grat. cap. 36; propterea, dixit à B. Virgine deivictum fuisse omni ex parte peccatum, quia concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. de quo testimonio plura diximus cap. 10. idem constat ex verbis S. Andreae Apostoli relatis c. 6. ex verbis S. Dominici, Ricardi de S. Victore, Petri Damiani, & Fulberti relatis c. 11. & S. Cyrilli Alexandrini adductis in fine capituli 12. omnes enim isti Patres ex dignitate matris Dei inferunt immunitatem illius ab omni culpa. Quibus adde nunc S. Anselmum, qui in longo illo sermone, quem Ecclesia Romana olim recitabat in festo Conceptionis iuxta officium ordinatum à Nogarolo, totus est in hac consequentia probanda elegantissimè. Vnde in lectione 5. quartæ diei infra octauam huius festiuitatis: *Si aliqua, inquit, alicuius peccati macula Conceptio Virginis corrupta fuit, fundamentum habitaculi sapientia Dei non congruebat: ipsi structure non cohererebat: & quomodo fieri potuit, ut peccati propitiatio vnum, & idem esse haberet cum peccato?* Et in lectione 1. quintæ diei: *Vt ad hæc, inquit, scilicet matris Dei, excellentiam pervenires, in vero matris tua purissima originabaris: quod si tali modo concepta, & ordinata nõ fuisset, in tantam consuetudinem non succrescisset.*

Secundò probatur eadem consequentia. Beata Virgo fuit præservata ab omni peccato actuali, etiam veniali, quia fuit mater Dei: ergo ob eandem rationem præservata fuit à peccato originali. Antecedens est certum secundum fidem, quia non solum omnes Doctores, sed etiam Ecclesia id tenet, ut Trident. affirmat Tridentinum sess. 6. can. 23. & definitum fuit à Concilio Claramontano sub Urbano 2. qui illi præfuit, ut refert Vasquez disp. 117. ex Vega lib. 14. in Tridentinum cap. 18. Consequentia verò probatur, quia omnes rationes, quæ adduci possunt, ut persuadeant B. Mariam, quia Deigenitrix fuit, debuisse præservari à peccatis actualibus, etiam venialibus, non minus; sed multò magis efficaciter persuadent, debuisse præservari à peccato originali.

S. Thom. Et quidem S. Thom. 3. p. q. 27. art. 4. Angelico planè argumento probat, in B. Maria nullum, ne levissimum quidem actuale peccatum extitisse: *Quia, inquit, illos quos Deus ad ali- quod munus elegit, ita præparat, & disponit, ut ad id, ad quod eliguntur, inveniatur idonei. B. autem Virgo fuit electa divinitus, ut esset mater.*

mater Dei, & ideo non est dubitandum, quod Deus per suam gratiam eam ad hoc idoneam reddidit: non autem fuisset idonea mater Dei, si peccasset aliquando. Primo quia honor parentum non redundat in prolem, vnde & per oppositum ignominia Matris ad Filium redundasset. Secundò, quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit, quæ autem conventio Christi ad Beliam? Tertio, quia singulari modo Dei Filius; qui est Dei sapientia, in ipsa habitavit, non solum in anima, sed etiam in corpore. Dicitur autem Sap. 1. in malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis, & ideo simpliciter fatendum est, quod B. Virgo nullum actuale peccatum commisit, nec mortale, nec veniale. Hactenus angelicus Doctor.

Ego sanè non video, quis elegatior ratiocinandi modus, quis accomodatior, & efficacior discursus ad probandam nostri argumenti consequentiam, nimirum illam. Ergo B. Maria nõ contraxit peccatum originale. Redeo igitur ad argumentum initio huius capituli propositum. Si B. Maria contraxisset peccatum originale, non esset idonea Mater Dei, sed B. Maria est idonea Mater Dei. Ergo B. Maria non contraxit peccatum originale. Consequentia est evidens, minorè nemo Catholicus negat, nec audebit negare nisi impudentissimos, consecutionem maioris probò. verbis fere S. Thomæ proximè relatis. Primò, quia Mater, ex qua redundat ignominia in Filium Dei, non est idonea Mater Dei. Sed si B. Virgo contraxisset originale, fuisset Mater, ex qua redundaret ignominia in Filium Dei. Ergo non esset idonea mater Dei. Maior & consequentia patent. Minor probatur, quia sicut honor parentum redundat in filios, ita & ignominia. Sed peccatum originale est ignominia Matris, quæ illud habet. Ergo ea ignominia redundaret in Filium Dei, si Mater eius haberet peccatum originale. Minor est manifesta, quia quod reddit Matrem inimicam Deo, filiam iræ, subiectam dæmoni, & ream æternæ pœnæ, quidpiam ignominiosum est, sed peccatum originale hos omnes effectus habet: Ergo quidpiam ignominiosum est, nec cõparari potest cù hac ignominia illa, quæ provenit ex levissima culpa veniali: Ergo si à Beat. Maria Mater Dei excluditur quodvis peccatum veniale, ne ignominia illius redundet in Filium Dei, excludendum profectò est peccatum originale, ex quo longè maior ignominia in Filium Dei derivaretur.

Secundò probatur eadem consecutio maioris, quia non

esset idonea Mater Dei illa, quæ haberet conuentionem est Belial, sed si Beat. Virgo contraxisset originale, haberet conuentionem cum Belial, ergo non esset idonea Mater Dei. Consequentia est euidentis, maior patet: quia Filius Dei nullam habet conuentionem, seu coniunctionem cum Belial, ut pote sibi inimicissimo, ideoque, cum Dæmone, qui eo nomine appellatur quasi sine iugo, quia iugo Dei subijci noluit ut rectè declarat sanct. Thom. lectio. 6. in caput. 6. posterioris ad Corinth. super illa verba, *Quæ conuentio Chisti ad Belial?* Mater Dei propter singularem affinitatem ad Christum Dominum, debuit non habere conuentionem cum acerrimo hoste ipsius Christi, vnde si coniunctionem habuisset, eo ipso incongrua Mater esset Christi Domini. Minor probatur, quia peccatum originale reddit animam Filiam Belial, & participem hæreditatis eius, nempe damnationis æternæ, cumque sit habitualis inobedientia ad Deum, constituit animam sine iugo, seu rebellem Deo, quæ autem maior coniunctio, quam ista ad Belial? ergo si Beat. Virgo contraxisset peccatum originale, haberet coniunctionem cum Belial. Sanè propter peccatum veniale multò minus coniungitur homo dæmoni, quam propter originale. Ergo si illud excluditur à Matre Dei, ne conuentionem habeat cum Belial, multò magis excludi debet originale.

Tertiò probatur, quia illa non est idonea Mater Dei, cuius anima est maleuola, & corpus subditum peccatis. Sed si B. Virgo contraxisset originale, anima eius esset maleuola, & corpus subditum peccatis. Ergo non esset idonea Mater Dei. Consequentia est euidentis, maior patet, quia Filius Dei est Dei sapientia per anthonomafiam, sapientia autem non intrat animam maleuolam, nec habitat in corpore subdito peccatis, ut docet scriptura, quia non est idoneum habitaculum illius: vnde si mater sit habitaculum Filij, nõ foret idonea Mater sapientia Dei illa, quæ maleuolam animam haberet, & corpus subditum peccatis. Minor probatur primò; quia illa anima est maleuola, quæ voluit malum contrarium diuine legi, & amicitia Dei, anima autem, quæ habet peccatum originale, voluit transgredi legem diuinam, & rescindere Dei amicitia, ut patet ex prim. disput. huius libri: Illud etiam corpus est subditum peccatis, quod est pars hominis habentis peccatum originale, quod quidem appel-

appellatur peccata, quia est origo omnium peccatorum; iuxta illud Psalm. 50. *In peccatis concepit me mater mea.* Secundo, quia multò magis maleuola est anima habens peccatum mortale, quàm habens veniale, sed à Beat. Virgine excluditur veniale, ne anima eius sit maleuola. Ergo potiori Iure excludi debet originale, quod est mortale.

Atque hinc tandem sumitur confirmatio discursus, quæ ab Angelico Doctore didicimus, & hæctenus roborauimus. ~~Enim~~ illa culpa debet magis à Beat. Virgine excludi, quæ magis opponitur dignitati Matris Dei: sed culpa originalis magis opponitur dignitati Matris Dei, quàm culpa venialis: Ergo culpa originalis magis excludi debet à Beat. Virgine, quàm culpa venialis. Consequentia est euidentis: maior patet, quia culpa magis opposita dignitati Matris Dei reddit illam minus idoneam ad tantum munus obeundum, ac proinde debet esse longior ab illa. Minor probatur primò, quia culpa originalis est multò grauior, quàm venialis, & magis inficit animam, redditque dissimiliorem Deo, ut in disp. 1. probatum est. Secundò quia rationes hæctenus adductæ ex S. Thom. multò efficacius ostendunt dedecere B. Virginem peccatum originale, quàm leuissimum veniale.

Ex quibus patet, non esse aptam solutionem argumenti in hoc capite propositi, peccatum originale commissum fuisse voluntate aliena, & ideo nõ dedecere Matrem Dei, sicut dedecet veniale quatuor modis leue; quia committitur voluntate propria, & assert actum positiuè inordinatum, realiterque in anima existentem. Non, inquam, est apta solutio; quia dis crimem hoc non obstat, quo minus peccatum originale sit absolutè culpa, eaque multò grauior, quæque magis opponatur Deo, & dedecoret animam inimicam Deo, filiam iræ, & habitaculum dæmonis, quæ tamen omnia ab originali peccato proueniunt: vnde minus apta est ad dignitatem Matris Dei, quæ fuit eius inimica, & ei exosa, ac dæmoni grata, quæque leuissimum peccatum commisit, quod cum Dei amicitia magna; dæmonis odio compatible est, quicquid ergo probat in Matre Dei non fuisse peccatum originale, longè efficacius persuadet non extitisse originale.

Ad extremum qui attentè perpenderit, quanta sit dignitas Matris Dei, quàmque sublimis à Patribus prædicetur, planè comperiet, hanc gratiam, seu privilegium præfer-

Tsa. 50.

præseruationis à peccato originali esse maximè consentaneum, & suo quasi iure debitum matri Dei, non quia non fuerit gratia, & priuilegium, sed quia in tam profundo gratiarum mari non debuit hæc guttula desiderari. Eleganter tamen B. Bonauent. in opusc. de laudibus B. Mariæ cap. 7. *Omnia*, inquit, *flumina intrant in mare, & mare non redundat, quia omnia flumina gratiarum intrant in Mariâ, & dignitatè eius nõ excedunt.*

CAP. XX.

Cæteræ rationes pro immaculata B. Mariæ conceptione breuiter afferuntur.

Secunda ratio, seu decimum quintum argumentum pro immaculata conceptione desumitur ex B. Mariæ cum Angelis sanctis comparatione, & in hunc modum formati potest. Angeli sancti nullum omnino peccatū habuerunt. Ergo B. Maria non solum nunquam comisit peccatum personale, sed nec habuit originale. Antecedens est certū, & præsertim quod attinet ad peccatum lethale; nam ut in materia de Angelis probatum est, Deus condidit omnes Angelos gratia præditos, & qui Dei præcepto non obtæperarunt, in inferorū carceres detrusi sunt, cæteri verò quia Deo obediens, ac proinde ab omni peccato immunes permanserunt, gloriam sempiternam adepti sunt, in qua nullum potest esse peccatum.

Consequentia verò probatur multipliciter. Primò, quia priuilegia, seu beneficia gratiæ collata alijs sanctis, non debent negari matri Dei, quæ longè superat omnes illos: vnde Idiota sapientissimus in contèplatione virginis cap. 2. ait. *Sanctorum omnium priuilegia esse in Mariâ, & neminem esse illa maiorem, nisi Deum.* Et S. Bernard. in epist. 175. *Quod vel paucis*, inquit, *mortalium constat fuisse collatum, fas certe non est suspicari tantæ virgini fuisse negatum.* Nec obstat, hos Patres videri agere de sanctis hominibus; nam eadem ferè ratio est in Angelis, quos sine ulla cõparatione excedit virgo B. præter quàm quod de Angelis etiã loquitur Idiota. Cum ergo hi ab omni peccati labe puri fuerint, id ipsum priuilegium virgini concessum fuisse dicendum est.

Secundò probatur. Quia B. virgo electa est à Deo, ut esset Angelorum Regina, & super illos omnes longè exalta-

ta, ut patet ex innumeris sanctorum Patrum testimonijs, quæ apud varios Doctores facile reperientur & ex illis, quæ in hac disputatione à nobis adducta sunt, & etiã ex cõsensu totius Ecclesiæ. Quis autem non videat, incongruum omnino esse, Reginã, & Dominã Angelorum minùs aliquando fuisse puram, quàm illos, imò omnino impuram, ut pote Deo inimicam, & dæmonis filiam, id enim prouenit à peccato originali? Certè cum innocètia, seu immunitas ab omni culpa sit cæteris paribus longè excellentius beneficium, quàm remissio culpæ iam contractæ; ut ex sancto Thom. & vera Theologorum doctrina ostendimus 3. p. q. 89. Angeli supra Reginam, ac Dominam suam hanc laudè habuissent, quod illi semper puri, & innocentissimi, hæc aliquando impura, & nocens extitisset; quod profectò indecorum est. Vnde eleganter sanctus Anselmus in illis verbis cap. 11. *relatijs. Angelos*, inquit, *alijs peccantibus à peccato seruauit, & famulam matrem suam suauitatem ab aliorum peccatis exortem seruare non potuit: in eternitate consilij sui statuit, eam Dominatricem, & Reginam fore Angelorum, & nunc inferiorem gratiam Angelis datam in consortium conceptam esse crederemus hominum peccatorum? Quasi diceret, nullo pacto. Tertio denique probatur, quia minùs dederet, Reginam Angelorum culpa venialis, quàm originalis; sed quia purior est Angelis, non habuit culpam originalem. Ergo multò minus originalem. Minor, & consequentia patent. de veritate maioris satis in cap. præcedenti dictū est.*

Tertia ratio est illa vulgatis, sed optima, quæ concludat argumenta pro immaculata conceptione, & sit numero 16. Si Deus Beatam Mariam ab originali peccato: nõ præseruasset, id certè euenisset defectu sapientiæ, potentia, aut voluntatis diuinæ: sed nulla istarum causarum reddi potest: Ergo Deus Beatam Mariam ab originali peccato præseruauit. Consequentia est euidens, & maior omnino certa: quia cum ex se non sit impossibile, Beatam virginem creari immunè ab originali, ad aliquam causam reuocari debet, quod non fuerit præseruata. Et cum præseruatio sit beneficium diuinum; certe ex parte Dei assignari oportet causam, ob quam illud in Virginem non contulerit. Causa autem non potest esse nisi, quod nesciuerit, quod non potuerit, aut noluerit.

Solum igitur superest probanda maior. Et quidem defectu sapientiæ: id euenire non potuit, quia Deus summè sapiens

S. Bona.

Idiota.

Bernar.

rię id euenire non potuit: quia Deus summa sapientia est, & nihil eam latere potest, vnde cum aliquo tandem modo possibilis fuerit præseruatio. B. Marię à peccato originali, is modus Deo cognitus fuit. Nec minus manifestum videtur defectu potentia id accidere non potuisse: nam Deus omnipotens est, nullumque proinde bonum est possibile, quod ipse conferre non valeat: cum ergo immunitas Virginitatis ab originali sit aliquod bonū, illudque aliqua ratione possibile, non potest dici defuisse Deo potentiam, qua eam immunitatem conferret; Denique ad defectum voluntatis æquū non est id reuocari: nā Dei erga B. M. amor maximus est. Cū autē diuinus amor efficax seu maximē actiuus sit, maxima facit: quomodo ergo denegāda erit Deo voluntas seu amor præseruandi Virginitatem ab originali, cum non denegetur amor seu voluntas conferendi in illam alia beneficia, quæ minorā sunt: certē virginitas perpetua minus bonum est, quam præseruatio ab originali, illa enim sine culpa desesse potest, hæc verō non. Ergo cum ex amore Dei erga B. Mariam inferatur ei concessam fuisse virginitatis lauream, inferri sanē debet, concessam quoque fuisse immunitatem.

Bandel. Respondet Bandelus in secund. part. sui tract. ad rationem 13. de Potentia absoluta potuisse Beat. Mariam ab originali præseruari, & consequenter Deum non latuisse modum, quo eam præseruaret: de potentia autem ordinaria id fuisse impossibile, & propterea re ipsa nõ euenisse. Causam autem huius impossibilitatis duplicem assignat: prior est, quia eo ipso quod Adamus peccauerit tamquam caput generis humani, & Beat. Virgo ab eo per semen virile descenderit, non potuit non contrahere peccatum: posterior est, quia Deus decreuit, nullū hominē ad gloriā perducere, nisi redēptum à Christo Domino: redemptio autem supponit peccatum, & cōsequenter B. Maria non potuit ex vi præsentis decreti diuini eligi, nisi supposito, vt ira efficeretur capax redēptionis.

Sed hæc solutio non satisfacit, primō. Quia non redditur Bandelus sufficientes rationes, ob quas de Potentia ordinaria fuerit impossibilis præseruatio: patebit enim manifestē in cap. sequente, licet B. Maria descendat ab Adamo per semen virile, optimē coherere immunitatem illius ab originali, & in capit. 25. perpicuē ostendamus Beat. Virginitatem

cumulatissimē fuisse redēptam ab Assertore nostro, quantumque non cōtraxerit peccatū originale. Secundō; quia quicquid ex absoluta potētia est possibile, potuit Deus de potentia ordinaria facere, si ex æternitate sua sic res dispositisset, & efficaciter fieri voluisset. Ratio autem nostra contendit, ex immenso amore, quo Deus Beat. Virginitatem profectus est, rectē inferri, ita omnia disposuisse, vt re ipsa immunis esset ab originali, ac proinde de ordinaria potentia esset possibile. Quis enim Matrem suam, quam vnicē diligit, & diligere debet, non prosequetur omni honore, quo prosequi potest, si vellet; aut quis non videt, sine detrimento maioris honoris, & glorię diuinę potuisse à summa sapientia, & Omnipotentia ita omnia disponi, vt Mater Dei nunquam fuisset Deo inimica, nunquā filia dæmonis, & rea pœnæ sempiternæ? Quod si absque villo detrimento maioris honoris, & glorię diuinę id accidere potuit, quis credat Deum facere non voluisse? *Existimet hoc qui vult,* (recolo verba sancti. Anselmi ad hoc ipsum adducta cap. 1. r. §. 3.) *Argumentis suis probet, qui vult: his, quæ dicimus, aduersetur qui vult. Ego donec ostendat Deus mihi aliquid dignius, & excellentius Dominæ meæ posse dici, quæ dixi dico, quæ scripsi, non muto.* Et quoniam in eam spem erectus sum nunquam fore vt Deus aliud mihi ostendat, quæ dixi, voueo me semper dicturum; & quæ scripsi, non mutaturum.

C A P. XXI.

Declaratur facilis modus, quo Beata Maria præseruata fuit à culpa originali.

HActenus probatū est, B. V. Dei geniticē immunē fuisse à peccato originali: nunc modus huius præseruationis declarandus est. Qua in re mihi sane perfacilis, & expedita via videtur, si dicamus: ideo B. M. non habuisse peccatū originale, quia in ipso tēporis pūcto, quo rationalis anima illius creata est, & in corpus infusa, perdidit illā Deus gratia habituali sanctificatē, quæ cū peccato lethali, quale est originale, incōpatibilis omnino est, saltē ex lege cōmuni, imo ex absoluta potētia iuxta probabiliorē opinionē, quā in materia de grat. trac. 8. sequenti summus. Itaq; cū

peccatū originale sit ipsum actuale Adami ad nos transfusum, & in essentia nostrarū animarum verè, & immediatè, licet moraliter existens, vt in disp. 1. declaratū est, gratia verò sanctificans seu habitualis immediatè inhæreat substantiæ animæ, vt in materia de gratia tract. 4. cum S. Thoma dicebamus, eo ipso quod gratia infunditur animæ, iā non est ibi vllum peccatū mortale; fortiuntur quippe effectus omnino contrarios: peccatum enim mortale reddit animā inimicā Deo, filiā iræ, reā mortis sempiternæ, gratia verò habitualis reddit animam amicā Deo, filiā pacis, & hęc dem vitæ sempiternæ. Non ergo anima habens gratiā potest saltè ex cōmuni lege habere peccatū lethale personæ, vel originale: ac proinde anima B. Mariæ, quæ ab exordio suæ creationis, seu in ipso primo puncto suæ existentiæ, decorata est dono gratiæ sanctificantis, nullum mortale peccatū, & consequenter nec originale habuit. Rursus quoniā ab originali culpa existente in ipsa animæ essentia deriuantur ad intellectum, & voluntatem aliqui effectus, nimirū priuatio fidei, & aliorū donorū, nec non charitatis, & virtutum moralium, neque quoad illos habuit culpam originalem Virgo Maria, quia prædictæ facultates à sui exordio ornatæ sunt habitibus supernaturalibus fidei, spei, & charitatis, & aliarū virtutum. Imo longè probabilius est, quod docti Theologi sentiunt, in illo primo creationis instanti habuisse B. Mariam vsum rationis, roborante Deo corporis imbecillitatē, & teneritudinē, ac proinde elicuisse intensissimos actus fidei, spei, & charitatis, quibus se disposuit ad infusionē gratiæ sanctificantis, & aliorum donorum, sicut se Angeli disposuerunt, & se disponunt adulti, cum ad Deum conuertuntur. Sed de hoc latè cū de sanctificatione Virginis disputabitur. Vide Suarez 3. p. to. 2. disp. 4. sect. 7. & 8. & Vasq. disp. 190. Denique in corpore B. Virginis nihil fuit, quod in primo Conceptionis momētō dici posset peccatum originale etiā improprie, quia caro illa ab initio fuit sancta, & purissima, vt in capite 2. huius disputationis explicatum & probatum est, vnde non habuit eam impuritatem, quæ in alijs hominibus dici potest, & solet materiale peccati originalis dici, iuxta dicta in 1. disputatione. Omnino ergo B. Maria immunis fuit à peccato originali.

Objiciet aliquis; nō bene inferri B. Virginē fuisse immunem

nem ab originali ex eo quod in primo suæ creationis exordio ornauerit illam Deus gratia sanctificante: nam in primo instanti, quo peccatum mortale inficit animam, non excluditur gratia sanctificans, sed potius tunc simul existunt gratia, & peccatum. Ergo quamuis in primo Conceptionis instanti habuerit Virgo gratiam, potuit simul etiam de lege cōmuni habere peccatū originale. Antecedens doct. P. de Lorca 1. 2. to. 2. disp. 40. pag. 8. §. 3. Dico, vbi id tribuit Scoto in 2. dist. 37. q. vna §. Ex ista solutione, & præterea, quia priusquā expellatur gratia, oportet peccatū esse cōsummatū saltè interno consensu, sed in primo instanti non est cōsummatū. Ergo in primo instanti nō expellitur gratia.

Verum hæc obiecto nullius momenti est, & continet doctrinam prorsus improbabilem, ne quid amplius dicam. Et quidem Lorca nō agit de peccato mortali habituali, imo in pag. 804 ex professo docet, peccatum mortale habituale, & gratiā sanctificantē esse omnino incōparabilia etiā de potētia absoluta. Cū ergo originale sit peccatū mortale habituale, non erit cū gratia cōparabile, etiam secundum prædictū authorē, & consequenter rectè inferetur, B. M. fuisse immunē ab originali, ex eo quod anima illius cū primū creata est, decorata fuerit dono gratiæ sanctificantis.

Sed quamuis peccatū originale esset actuale, non potest dici simul in eodē instanti reperiri posse cū gratia habituali, saltè de lege cōmuni: nā omnino certum est in eodēmet instanti tēporis, quo peccatū actuale mortale cōmittitur, destrui gratiā habitualem. Primò, quia in instanti, in quo homo est absolutè inimicus Deo, non habet gratiā; sed in primo instanti, quo cōmittit peccatū lethale actuale est absolutè inimicus Deo: Ergo non habet gratiam. Consequentia est euidens, maior certissima, quia per gratiā redditur homo absolutè amicus Deo, vt patet ex Trid. sess. 6. Cū absoluta amicitia. Minor euidenter probatur, quia in illo primo instanti anteponit homo creaturā Deo, & se auertit ab illo, eiq; infert grauem iniuriam. Nec probabiliter dicitur tunc non esse cōsummatū peccatū saltē interius, cū iam habeat totū suum esse, imò immediatè post primum instanti nō repugnet destrui; lex enim generalis est rerū, quæ incipit in instanti, sed per primū esse habere simul totā entitatem in primo instanti; sicut habuit Angelus qui per primum

Lorca.
Scotus.

Suarez.
Vasquez

num esse incipit, sed actus nostri regulariter incipiunt per primum esse. Ergo.

Secundò refellitur eadem sententia; quia Deus odio habet hominem in illo primo instanti, quo peccat lethaliter. Ergo aufert ab illo gratiam. Consequètia est evidens, quia infusio gratiæ, seu charitatis, & illius conseruatio est maximum signum diuinæ dilectionis. Antecedens nõ minus perspicue patet, quia tunc habet homo in se totam malitiam peccati lethalis, quæ est obiectum odij diuini, & non potest non displicere Deo, *Quia odio sunt illi impius, & impietas eius,* vt supra testatur.

Tertiò refellitur. Quia cum homo est iustus, est etiã hæres gloriæ. Cõtra uerò, cum peccat lethaliter, est dignus inferno, etiã si vnum instans duraret culpa. Ergo impossibile est simul esse gratiam, quæ formaliter reddit hominem iustum, & peccatum mortale actuale.

Nec Scotus vllò modo sentit, quod Lorca opinatus est, nam vt patet ex fine illius §. citati solùm ait, prius hominẽ a Deo per peccatum, quàm Deus cesset a conseruatione. hoc autẽ de prioritare natura intelligendam est, vt sensus sit, propterea aufert gratiam, quia homo peccauit, non autem vt simul sint gratia, & peccatum.

Omitto alium dicendi modum, cuius meminit Argentinas in 3. dist. 3. q. 1. art. 1. nimirum licet gratia, & peccatũ originale non existat simul in eodem instanti rationis, existere tamen in eodẽ instanti temporis, ita vt B. Virgo in illo priori rationis, quo intelligitur genita a parentibus, sit in se peccato originali, licet in posteriori signo, quo gratiam accepit, fuerit ab illo mundata: omitto inquam, hunc dicendi modum: quia planè impossibilis est, & sufficienter a nobis reiectus in ca. 4. Quare perstat solida via tuendi immaculatam Virginis Conceptionẽ, quia quæ in primo creationis animæ puncto gratiã accepit non habuit culpam originalem, quæ cum illa incompatibilis est.

C A P. XXII.

An immunitas B. M. à peccato originali colligi possit ex eo, quod in Adamo nõ peccauerit, nec debitũ contrahendi culpã originalem incurrerit.

Quam-

Quamuis modus, in capite præcedenti explicatus, satis, sperq; sit ad tuendam sententiam verissimam de immaculata Virginis Conceptione, non dubiũ est, quin valde conduceret ad robur eiusdẽ veritatis, si verum esset eam in Adamo non peccasse, nec contentam fuisse sub illa generali lege, quã Deus statuit omnes posteros Adami malfuros obnoxios culpæ, si ipse peccasset; & ideo visum est, difficultatem hanc alioqui grauissimam, & maximẽ conrouerfam hoc loco ex professo expedire.

S E C T I O. I.

Beatam Mariam in Adamo peccasse & incurrisse debitum contrahendi peccatum originale graues Theologi acriter tuentur.

Doctores omnes, qui in ca. 4. huius disputationis affirmarunt, B. Dei genitricem Conceptã fuisse in peccato originali, consequenter, & potiori iure asseruerunt, eam in Adamo peccasse, & ex vi suæ Conceptionis obnoxiam fuisse peccato, seu quod idem est, incurrisse debitum eã culpam contrahendi. In speciali verò Caieranus to. 2. opusculo tum tract. 1. cap. 3. putat esse contrariã fidei Catholice doctrinã, quæ Virginem eximit a debito contrahendi culpam originalem. Ex authoribus autem, qui iure optimo asserunt Dei genitricem fuisse ab originali præseruatam, non pauci dicunt, eam nihilominus in Adamo peccasse, & obnoxiam fuisse originali ex vi suæ Conceptionis, sic enim sentiunt Scotus in 3. dist. 3. b. 1. ad argum. Geson alphab. 15. lit. q. veritate 10. Corduba li. 1. quæstionar. q. 44. cõc. 5. Bellarm. to. 3. li. 4. de Amisio. gratiæ. ca. 16. in princip. Suarez 3. pa. to. 2. disp. 3. sect. 2. Vasquez ibidem disp. 15. Ghislerus in c. 2. Cantic. versu 6. fol. 109. col. 2. Cornelius Cornelij in illud Rom. 5. In quo omnes peccauerunt. Valætia, Iustinian. Magalian. & Põtius referendi in sect. sequenti, videnturq; eam sententiam habuisse ex S. Illesonso, quatenus in li. de Virginitate Mariæ, relato in ca. 11. carnem Virginis appellat carnem peccati, & ex S. Bernardo qui in Epist. ad 1. gduenenses, de qua egimus in eodem cap §. 4. saltem hoc omnino contendit.

Fundamenta quibus ad hoc asseredum nituntur prædicti doctores, quatuor sunt. Primum testimonia scripturæ, vbi

Caier.

Scot.

Ges.

Cordu.

Bellarm.

Suarez.

Vasquez.

Gesier.

Cornel.

Illeson.

Bernard.

diserte docemur omnes in Adâ peccauisse, omnes mortuôs esse morte spirituali, nullo excepto præter Christû D. Secûdum testimonia Patrû non minus perspicuè affirmantiû id ipsum, quod sacra Scriptura. Tertiu, B. Virginem fuisse redẽtam, & id verum esse non posse, nisi in Adamo peccauisse fateamur. Quartû, B. Mariam Conceptam fuisse sub lege, & pacto inito à Deo cû Adamo de cõseruanda iustitia originali, & consequenter contineri debuisse sub pacto de eadem iustitia amittenda, ita vt si Adamus perderet, Virgo etiã amitteret, & consequenter peccaret. Proposui autem hæc argumenta tam breuiter, & tangendo potius, quàm vrgendo, quia in quatuor sequentibus capitibus singularim, & ex professo afferenda & diluenda sunt propter rationem, quam in fine huius capituli subiiciemus.

Nunc solûm aduerto hæc fundamenta ita solida visa fuisse nonnullis ex Theologis relatis, vt Corduba dicat contrariam sententiã esse hereticã, Suarez, & Vasquez esse errorẽ, & Bellarminus non sibi videri admodû tutam. Quanquam, Suarez postea addat nullã notam inurendam esse sententiã, quã affirmaret propter merita Christi Dñi ita præseruatã fuisse Virginẽ, vt in Adamo non peccaret, si modo concedatur fuisse propriè redẽtam, quiã debitû habebat in Adamo peccandi. Et Vasq. in disp. citata ca. 3. nu. 28. concedat Virginem propriè posse dici redẽptã, si propter merita Christi D. exempta fuisset à pacto inito cum Adamo, ita vt eo peccante, ipsa non peccaret.

S E C T I O. II.

Virginem Deiparã non peccasse in Adamo, neque ex vi sue Conceptionis fuisse propriè loquẽdo obnoxiam peccato originali, probabiliõ sententiã fert.

EGO quidem fateor, me olim priori sententiã subscripsisse. Sed nunc re maturius considerata, nõ solû mihi non videtur digna aliqua nota, sed etiã probabilior, Dei genitricem non peccasse in Adamo, seu, quod idem est, non fuisse propriè obnoxiam originali, nec incurrisse debitum cõtrahendi culpã originãle absolutè loquendo. Fauet imprimis huic sententiã S. Thom. in 1. dist. 44. ar. 3. ad 3. quatenus docet, ideo puritatem B. Virginis esse maximam, quẽ sub Deo

S. Thom.

repe-

reperitur, quia immunis fuit à peccato originali; & actuaõ li, sed nihilominus habuit potentiam ad peccandum, quam quidẽ non habet Deus. Non ergo agnoscit S. Doctõr in virgine nisi potentia ad peccãdum, & ita negat in Adamo peccauisse, id enim non potentia, sed actum significat.

Nicolaus
de Cusa,

Deinde Nicolaus de Cusa Episcop. Brixienfis, & postea Cardinalis creatus à Nicolao 5. vir equè pius, ac doctus lib. 8. exercitationum, quã habentur in to. 2. operum illius declarans illud Cant *Sicut lilium inter spinas, &c.* perspicue nostram sententiã docet his verbis: *Non indignit Virgo liberatore, qui ipsam absoluerit à sententia in Adam, & posteros eius ex voluptate carnis lata, cui nunquam subiacuit: nec indignit liberatore à seruitute, in qua nunquam fuit, præ liberatorem enim Virgo sancta habuit, ceteri liberatorem, sola electa Dei Mater hoc habet, quod in initio essendi sub nequitia maligni deficere nequit.*

8 Tertio, Ambrosius Catharinus in opusc. de Conceptione p. 1. cap. 1. §. Prius quàm verò. & §. sequenti clarissimè idẽ docuit, sed eius verba cõmodiùs inferius referentur. Cathari

9 Quarto, Salmer. in cap. 5. epist. ad Rom. disp. 49. videtur idem sentire: nam pag. 617. col. 1. *Voluit, inquit, Christus Mariam ab omni lege excipere, ne ullo umquam tempore esset peccato subdita.* & pag. 619. col. 3. *Non, inquit, simpliciter fateamur, Mariam fuisse peccato obnoxiam, sed ex se, & suapte natura.* Quasi diceret, foret Virgo obnoxia peccato, si Deus sua gratia illam à cõmuni lege non excepsset. Salmerõ.

10 Quinto, eandem Doctrinã diserte amplectuntur Franciscus Turrianus in epist. ad Iacobum Amiotum, & Angles Turrian. in floribus 2. Sentent. dist. 3. q. 1. de contractione peccati Angles. originalis, appendice sexta.

11 Sexto, Canisius libro quinto de Deipara capit. 27. §. ad Thomam, refert ex Alberto Magno hæc verba, *Hanc sanctiss. Albert. firmam Virginem solã à communi illa regula excipi, Omnes in Adamo peccauerunt.*

12 Septimò, Iustinianus super cap. 2. prioris ad Timotheû, n. 6. ait, esse valde probabile, Mariam non peccasse in Adamo. Licet in cap. 11. epist. ad Heb. pag. 638. dicat, obnoxiam fuisse culpã originali, Iustin.

13 Octauò, Cosmas Magalian. in cap. 2. prioris ad Tim. sec. 3. annot. 6. §. Addo mihi videri, ait, esse probabilem. Magaliã

14 Nono, Gregorius de Valentia tom. 4. disp. 2. q. 1. p. 2.

in solutione 3. obiectionis non omnino improbat modum loquendi Catharini. & tom. 2. disp. 6. quæst. 11. puncto 2. ad 7. putat probabile, & pium, Virginem Mariam exceptam fuisse à lege cõmuni.

Pontius.

Decimo, Basilius Ponce Variarum disput. parte 1. relectio ne 3. *Non improbabiler, inquit, affirmari posset B. Virginem etiã à debito contrahendi originalem culpam fuisse immunem.* Et quamvis ipse eam doctrinam non sequatur, subdit hæc verba: *Non video, qui prædictam Virginis immunitatem à debito contrahendi defenderet, cur adeo seuera censura dignus sit, quali rigidi quidam censores Complutenses illam notabant.*

Salas.

Vndecimo. Salas 1. 2. tom. 2. quæst. 82. tract. 13. disp. 11. sect. 5. quæstionem 11. nullam notam inurit asseretibus Beatæ Virginem nõ fuisse obnoxiam originali, refertq; doctores, qui eodem modo loquuntur.

Duodecimo. Cum Patres Ordinis S. Francisci paucis abhinc diebus Toleti assertiones prælo mandatas evulgassent, in quibus hæc propositio continebatur. *B. Virgo Maria non contraxit debitum peccati originalis,* delata est prædicta doctrina ad tribunal sanctę Inquisitionis illius Urbis, prohibitumq; proinde, ne defenderentur. Cuius rei occasione consulti sunt doctissimi quidq; Theologi Cõpluti, Hispali, Cordubę, Grænatæ, & in Academia Osunensi, innumeriq; in prædictis locis subscripserunt huic propositioni tanquam veræ, aut certe valde probabili, seu indignæ quacumque, vel leuissima nota. Quorum omnium subscriptiones ad meas manus deueverunt, imo earum plures ad supremum Tribunal quęstorum fidei Matritum; vbi eadem propositio iterum diligenter discussa est, & post discussionem editum decretum à prædicto supremo Tribunali, Præsidenti Cardinali Toletano tanquam supremo Generali fidei Quęstitori, quo declaratum est, Nihil esse quod impediret, quominus prædicta doctrina Typis excusa defenderetur, præceptumq; vt Toleti prædictas assertiones liberę tueri liceret, vtq; id constaret Toleti in die S. Ildefonsi, accerrimi propugnatoris B. M. missus est à supremo Tribunali Nütius, qui decretum illius diligenter Toleti deferret, in cuius totius rei fidẽ apud me habeo literas Secretarij prædicti supremi Tribunalis, datas Matriti 22. diei Ianuarij huius anni 1616. Quę omnia ideo hoc loco notata sunt, ne quis deinceps audeat prædictam propositio nem

nem notare, aut notatam ad Quęstiores sacra fidei referre. 18 Nunc ad illius explicationem recolendum est ex prima huius libri disput. vt peccatum originale deriuari posset ad posteros Adami, necessarium fuisse pactum ininitum à Deo, ratione cuius volütates omnium posterorũ in ipso constituerentur, vt ita eõ peccante ceteri peccarent, & manerent obnoxij culpæ originali, eamq; re ipsa contraherent, cum postea per semen virile à primo parente descenderent. Quod igitur nos in præsentia existimamus, illud est, B. Mariã hoc pacto seu lege cõtineri debuissẽ, si vim & naturam legis atenderemus: lex quippe cum sit vniuersale præceptum, solet omnes comprehendere. Sed nihilominus ex speciali priuilegio propter Christi D. meritã exceptam fuisse ab hac lege, ita vt, quantum ad transfusionem culpæ originalis, non esset voluntas Beat. Mariæ constituta in voluntate Adami, neque Adamo peccante, ipsa peccaret; ac proinde cum Concepta est, non fuerit obnoxia prædictæ culpæ, nec debitum contraxerit illam incurrendi propriẽ, & absolutẽ. 19 Dicitur est autem propriẽ & absolutẽ, quia secundum quid & improprie dici posset hoc debitum incurrisse radicaliter seu remote, quatenus attentã natura legis, seu pacti generalis initi cum Adamo, comprehendendã erat Virgo sacratissima, nisi speciali priuilegio exciperetur à Deo, vt dictum est. Et in hoc improprio sensu Gregor. de Valentia in illo loco tom. 4. quem supra retulimus, dixit, esse ex fide certum, Beat. Virginem incurrisse debitum contrahendi originale, ne alioquin cogamur credere, tam doctum Theologum sibi contradicere: cum ibidem, & in loco relato ex 2. tomo appellet, vt vidimus, pium, & probabile, quod hic appellat hæreticum, scilicet Beat. Virginem non fuisse obnoxiam peccato originali, seu non incurrisse debitum contrahendi.

20 Inter omnes tamen, quos legerim, rem assertionem huius sectionis propositam optimẽ declarauit Ambros. Catharin. supra his verbis: *Nox gratiam, & meritã Filij eius IESV Christi perspicientes contra asserimus, ita vt liberã illam (scilicet Virginem Beatissimã) ac liberatã ab ea lege omnino constituamus. Dico liberã, quia Dominus nõn constituit Matrem sub illa lege: dico liberã, quia ne concluderetur, fauor fuit, prerogatiua fuit, priuilegium fuit.*

Valens.

Cathar.

S E C T I O. III.

Sententia hæcenus explicata probatur auctoritate Patrum.

Illuſtre admodum pro hac ſententiã eſt testimoniũ S. Anselmi in eo sermone, quẽ semel, & iterum in hac disput. retulimus ex officio ordinato à Nogarolo pro festo Conceptionis, & approbato à Sixto 4. In lectione enim 1. quartæ diei huius festiuitatis: *Vas, inquit, electionis cognominatus, (S. Paulus) omnes homines in Adam peccasse fatetur. Vera vtiq; sententia, & cui contradici, nefas esse pronuntio: sed cum eminentiam gratiæ Dei in te (Maria Virgo) considero, sicut te non intra omnia, sed supra omnia quæ facta sunt, ineffabili modo contueor; ita te non lege naturæ aitorum in tua Conceptione deumicam esse opinor.* Et in lect. 1. sextæ diei: *Te igitur, inquit, Domina minime credere queo, te morte peccati in tuo Conceptu potuisse prægrauari. Considerare animas hoc vult, intentio abhorret, lingua fateri non audet.* Quibus verbis manifestè dõcet S. Pater, Virginẽ non fuisse obnoxiam culpæ originali: nam si fuisset, potuisset sine dubio morte peccati prægrauari.

Deinde Iacob. de Valentia super id Cant. 1. *Dum esset Rex in accubitu suo,* assert hæc verba S. Augustini ex serm. 1. de Natiu. Virginis, si tamen Augustini est. *Quis vnaquam in Virgini corpore, aut anima locus potuit inueniri peccato, quæ ad instar tabernaculi est effecta?* Constat autè, si in Adamo peccauisset, & obnoxia fuisset culpæ originali, potuisse in illa inueniri peccatũ.

Præterea si recolatur, & expèdantur plura ex testimonijs supra adductis pro immunitate B. Mariæ ab originali, non obcurè colligetur ex illis, eam non fuisse obnoxia culpæ, nec in Adamo peccauisse. Imprimis S. Iacobus in sua Liturgia appellat B. Mariam, *Modis omnibus irreprehensam,* vt cap. 6. retulimus. Si autem in Adamo peccauisset, iniuriã aliquã liberè Deo irrogasset, id enim est proprium cuiusque peccato: sed omnis iniuriã eiusmodi est digna reprehensione saltè aliquo modo; idest saltè in capite, seu in Adamo: Ergo non foret omnibus modis irreprehensa. Non ergo in Adamo peccauit secundum B. Iacobum.

Deinde valde fauent huic sententiæ verba illa, quæ in libris Granatensibus habentur. *Mariam non tetigit primum peccatum.* Si enim in Adamo peccauisset, illius esset aliquo modo

primum peccatum, seu culpa nostrorũ parentum: verè ergo diceretur ad Virginẽ pertinuisse, ac proinde illam tetigisse. **24** Tertiõ non minus ad rem est, quod ex Concilio Tridentino sess. 5. referebamus supra in cap. 8. Constat enim ibi agi à Concilio de peccato originali; quatenus singulis Adami posteris inest, & quatenus extitit in Adamo, quo peccatẽ omnes peccauimus: assert enim in confirmationem dogmatis, quod ibi stabilitur, verba Apostoli ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundũ intrauit, in quo, idest, in Adamo Omnes peccauerunt,* illaque iterum repetit: imo nullo alio testimonio probat veritatem peccati originali: cum ergo postea subdat, non esse suã intentionis B. Mariam comprehendere in decreto, vbi agitur de peccato originali, nõ solum agit de actuali contractione peccati, sed etiã de debito contrahendi. Confirmatur; Quia Tridentinum affirmat, non esse suę intentionis comprehendere Virginẽ sub illis verbis Apostoli, *In quo omnes peccauerunt,* nam post illa adducta subiunxit, se non intendere eam comprehensionẽ. Sed hoc est testimoniũ, cui nituntur qui affirmant, Dei genitricem in Adamo peccasse: Ergo non est intentionis Concilij comprehendere Virginẽ sub ea generali propositione. *Omnes in Adam peccauerunt.* Ergo sicut ex dictis verbis Concilij Tridentini intulimus loco citato, illud valde fauere sententiæ affirmanti B. Mariam non incurrisse culpam originalem, ita inferri potest, & debet, illud valde fauere affirmantibus Virginem in Adamo non peccasse.

25 Quarto, S. Hieronymus relatus cap. 10. sect. 2. ait: Ideo Virginem dici immaculatã, *Quia in nullo corrupta est.* Si autè in Adamo peccasset, in eo certè corrupta esset, nã peccare corrumpi est in sensu, in quo Hieronymus ibi loquitur.

26 Quinto testimoniũ S. Augustini de Natura & Grat. ca. 36. ibidem sect. 3. relatum illuſtre est pro nostra sententia. Nam si nullam, cum de peccatis agitur, vult haberi de Virgine M. quæst. certè cum agitur, an omnes peccauerint in Adamo, non vult de Virg. quæri, seu dubitari. Deinde si vt ibidè ait, collatũ est Virgini plus gratiæ ad vincendũ omnium ex parte peccatũ, profectò in Adamo non peccauit, alioquin quomodo omni ex parte vicisset peccatum, si verè dicitur peccauisse? est etiã satis ad rẽ, quod dixit idẽ S. Doctor sermone 12. in Natali Dñi (vt retulimus cap. 5. in fine) scilicet, cum

cum dixit Angelus, *Aue gratia plena*, ostendisse iram primæ sententiæ ex integro exclusam fuisse: hoc enim verum nõ esset, si Virgo contineretur in ea sententia, *in quacumque die comederis, morte morieris*, quod non solum de morte corporis, sed de morte animæ, quam in primo parente omnes incurrimus, dictum esse certum est. Fuit ergo excepta ab illa lege, & cõminatione, ac proinde in Adamo non peccavit.

Sexto, eandem vim habent verba S. Cypriani, seu auctoris Tractatus de cardinalibus Christi operibus adnecta cap. 11. §. 1. ex sermone de Natiuitate. *Non iustinebat aduersitas, ut illud vas electionis, scilicet Virgo Maria, communibus lassaretur iniurijs, quoniam plurimum à ceteris differens, natura communicabat, non culpa.* Si autem in Adamo verè peccauisset, sicut & ceteri peccauerunt, verè culpa cõmunicasset, & non sola natura.

Septimò, S. Anselmus, seu potius Heruicus adductus in eodem cap. 11. §. 3. declarans illud Apostoli, *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*, affirmat excipiendam esse ab hac generali regula matrem Dei etiam quoad culpã originalem. Sed hic locus Apostoli est potissimus, cui inuititur Caietanus, ut Beatã Virginem in Adamo peccauisse certum putet. Ergo Anselmus, aut Heruicus credidit eã in Adamo non peccauisse, nec minùs ad rem est, quod idem S. Anselmus de Conceptu Virginali cap. 8. ibidem relatus dixit, scilicet debuisse virginẽ nitere ea puritate, qua maior sub Deo nequeat intelligi; maior enim puritas est non esse obnoxiam culpæ originali, nec in Adamo peccauisse; cumque aliunde non repugnet redemptioni per Christum Dominum, ut manifestè ostendemus cap. 25. eam planè puritatem concedendam Marię credit Anselmus.

Octauò, expressa sunt pro nostra sententia verba Richardi de S. Victore, quę retulimus in illo cap. 11. §. 5. *Non deuit, ut caro Mariæ qualicumque culpæ foret obnoxia, & alia eiusmodi in cap. 2. in Cant. Tota fuit pulchra, quia nullum in ea locum habuit peccatum: habuisset enim, si verè diceretur in Adamo peccauisse.*

Nonò, P. Damian, ibidè relatus, dum dixit, nihil vitij in corpore, aut anima virginis vindicare sibi potuisse locum, satis sanctè eidè sententiæ: nõ si ex vi conceptionis fuisset obnoxia peccato, & debetrix culpæ, potuisset certè culpã locum in ea sibi vindicare, licet re ipsa illã non contraxisset.

Decimò, quod Ruperr. Abbas dixit ibidè, scilicet virgi-

nè liberã esse ab omni iugo peccati, indicat etiã in Adamo nõ peccauisse; nõ qui in Adamo peccavit, subiectus est culpę, quare nõ verè dicitur ab omni iugo peccati liber existerè.

Vndecimò, dũ Pręsbyter Crisypus relatus ca. 12. Virginẽ appellat solis ortũ, qui nullũ ferre potest occasum, indicat satis nõ potuisse in Virg. cadere tenebras peccati originalis; potuissent autem cadere, si ipsa fuisset obnoxia peccato.

Duodecimò, eandẽ vim habent illa verba Germani Patriarchę, ibidè, dum ait, Mariã nulli penitus culpæ fuisse af finè. Quomoddò enim non fuisset affinis culpę, si in Adamo peccauisset, & propriè debitum incurrendi contraxisset.

Claudat hæc Patrum Ecclesię testimonia, quod extra Ecclesiã stabiliiuit Vlpian. in l. Princeps, ff. de legib. sic dicēs: *Princeps legibus solutus est, Augusta autem licet legibus soluta nõ est, Principes tamè eadem illi priuilegia tribuunt, quæ & ipsi habet.* Quasi diceret, si intra Ecclesiã Catholicã loqueretur: Regina mundi, ac proinde Mater Dei Principis supremi, licet ex natura sua futura esset subiecta legi illi generali, in quacumq; die comederis, morte morieris: ac proinde peccatũ Adamo, ipsa quoq; esset peccatura: Nihilominus Christi Rex contulit illi ex priuilegio, quod ipse habebat per naturã, ut nimirum ab illa lege libera esset. Vnde Rex Afuerus alloquens Reginã Esther, quę fuit typus B. Marię in ca. 15. illã exceptã esse declarauit a cõmuni lege, quam contra alios tulerat, dicens: *Noli metuere: non morieris, non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est.* Quod certe maiori iure dictum esse Reginæ Cęlorum a supremo mundi Monarcha credi debet, nimirum legem mortis spiritalis pro omnibus, in Adamo constitutam; sed voce illa *Omnibus*, nec contentã, nec significatam fuisse Dei genitricem.

SECTIO III.

Quam probabile sit Beatam Mariam in Adamo non peccasse, rationibus persuadetur.

SI iusta trutina perpendãtur rationes, quibus in ca. 19. & 20. probauimus, B. Virginem non fuisse re ipsa infectã malè peccati originalis, perspicietur, eidem quoque persuaderi, nec in Adamo peccauisse, neque quod idem est, incur

incurrisse debitum contrahendi culpam originale. Exp̄damus ergo tres rationes in prædictis capitibus allatas.

Et prima quidem petita à dignitate Matris Dei tria complectebatur, ex quibus intulimus, in B. Virgine non fuisse peccatum originale. Primum, quia talis ignominia redundaret in filium. Secundum, quia nulla debet esse conuentio Christi ad Belial. Tertium, quia vera sapientia, quæ est Filius Dei, non ingreditur animam maleuolam, nec habitat in corpore subdito peccatis. Quis autem non videat, his tribus efficaciter probari, B. virginem in Adamo non peccasse? Sic enim possumus argumentari. Imprimis, ignominia matris redundat in filium: sed peccasse in Adamo est ignominia, ut manifestè patet, cum sit culpa: Ergo si B. virgo in Adamo peccauisset, ea ignominia in Christum Dominum eius filium redundasset. Cum ergo impossibile sit ignominiam culpæ in Christum Dominum redundare, fateri oportet matrem eius non peccauisse.

Deinde nulla est conuentio Christi Domini ad Belial: ergo nec matris Christi ad Belial. Patet consequentia: quia a finitas maxima, & quædam quasi identitas est inter filium, & matrem. Rursus, contrahere debitum incurrendi culpæ, seu peccare in Adamo est aliqua coniunctio ad Belial: nam quisquis verè dicitur peccare, dicitur etiam recedere aliquo modo à Deo, & accedere ad dæmonem: Ergo Mater Dei non peccauit in Adamo. Denique, vera Sapientia, quæ filius Dei est, non habitat in corpore subdito peccato, ut Sacra Scriptura testatur: Sed Sapientia habitauit in anima, & corpore B. Virg. singularissimo modo. Ergo anima, & corpus B. Virginis non fuerunt subditi peccato: fuissent autem sine dubio, si Virgo extitisset obnoxia peccato originali: Ergo non fuit illi obnoxia, seu, quod idem est, non peccauit in Adamo.

Secunda quoque ratio adducta in cap. 20. nõ difficile applicari potest præsentì instituto. Etenim Angeli non peccaverunt in alio, nec ex vi suæ creationis fuerunt obnoxij peccato. Ergo nec B. Maria. Antecedens est certum, & consequentia probatur primò; quia priuilegia concessa alijs sanctis, aut iustis, eo ipso censentur concessa Virgini Mariæ. Secundò, quia electa est, ut esset Angelorum Regina, & super omnes illos exaltata: incongruum autem foret, Regi-

nam verè dici peccatricem; & subiectam ignobilitati culpæ, atque in Adamo peccauisse, cum nihil horum de Angelis ipsi subditis diceretur.

Tertia ratio adducta cap. 20. suum robur habet. Nã nequid defuit Deo sapientia, qua ita omnia disposeret, ut mater eius in Adamo non peccaret: neque defuit potentia, cum omnia possit: nec amor, cum Beatam Virginem impensissimè diligat, & negari nequeat esse maximi amoris indicium, ita virginem puram, & illæsam ab omni culpa seruare, ut non solum illam se non contrahat, sed nec obnoxia sit illi, nec in alio verè peccasse dicatur. Ita in hoc negotio totum illud virgini Mariæ concedendum est, quod non derogauerit redemptioni per Christum Dominum: nã à lege redemptionis exempta non fuisse certum est. Ostendemus autem in cap. 25. vt Virgo sit propriè redempta, satis fuisse, quod attempta lege generali peccatura esset in Adamo, si Deus speciali priuilegio eam non exciperet. Hoc ergo solum de virgine dicendum est: cetera verò, quæ puritatis eius, & supra Angelos excellentiam cõmendant, concedenda.

Ad extremum probatur efficaciter, Beatam Mariam in Adamo non peccasse, quia omnia argumenta aduersariorum non minus probant, Virginem incurrisse originale, quàm in Adamo peccasse. Sed primum non probant, ergo nec secundum. Consequentia est euidens: minorem concedunt illi, cum quibus hic disputamus, nã contra eos potissimum agimus, qui cum negent, B. Mariam incurrisse originale, cõtendunt nihilominus in Adamo peccauisse: & præterea patet infra, quàm debilia sint argumenta, quibus probatur Virginem habuisse originale. Maior probatur, quia argumenta potissima ad probandum, virginem peccasse in Adamo sunt illa quatuor, quæ in sect. prim. huius capitis propo- sitionibus sunt: ea autem in quatuor sequentibus capitibus sigillatim afferemus, & dilucidè patebit illis a quæ probari habuisse originale, & peccauisse in Adamo, & propterea merito adduci non solum contra doctrinam huius capitis, sed etiã contra potissimam huius libri assertionem, scilicet B. Mariam fuisse immunem ab originali, & tam facilem habere solutionem, prout unum probant, quã prout alterum, imò ut verius dicam, unã esse, & eandem solutionem. Quod si aliqua alia argumenta superauerint contra doctrinam huius cap-

pit. illa quoq; eodem modo militat contra immaculatam conceptionem, & ideo eadem solutione illis satisfiet.

Vt igitur ad obiectiones diluendas accedamus, concludendum erit hoc caput, respondendo ad id, quod in illius titulo quærebatur. Dicendum enim est, immunitatem B. virginis ab originali peccato rectè colligi ex eo, quod in Adamo nõ peccauerit, nec obnoxia fuerit eiusmodi culpæ. Nam quæ in Adamo non peccauit, neq; huic peccato subiecta fuit, non potuit in sua Conceptione illud contrahere, ut euidentissimum est.

CAP. XXIII.

Proponitur, & diluitur prima obiectione contra immaculatam B. Mariæ conceptionem ex testimonijis Sacræ Scripturæ.

Contra veritatem hæcenus stabilitam obijciunt primo varia Sacræ Scripturæ testimonia, in quibus differtè habetur, omnes, qui ab Adamo per semen virile descendunt, cõtrahere aliquod peccatum, quod non est aliud, quàm originale, & consequenter B. virginem excipi non posse, quippe quæ modo aliorum hominum, & mulierum genita est, ut incipite primo, sectione 1. præmissimus, ad Rom. 3. *Causati sumus, inquit Apostolus, Iudæos, & Græcos omnes sub peccato esse. et infra. Iustitia Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes, qui credunt in eum, non enim est distinctio: omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei. & cap. 5. Sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo (scilicet Adamo) omnes peccauerunt. & infra: Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Præterea in capite quinto posterioris ad Corinth. Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, scilicet morte spirituali, quæ est peccatum originale. Et ad Galat. tertio. *Conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.**

His adde ex veteri testamento, quod in cap. 8. Cant. Sic cælestis Sponsus Deus B. Mariæ alloquitur: *Sub arbore malo suscitasti me, ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.* Docet ergo Sacra Scriptura, B. M. fuisse suscitaram in arbore Cru-

crucis, quia nimirum spiritalem culpæ mortem incurrerat in Conceptione, & à communi lege peccati excipiendi non erat. Proptereaq; in cap. 6. Ecclesiastæ dicitur: *Virum de mille unum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.* Quasi diceret, solum Christum Dominum inter viros liberum à peccato agnoui, inter mulieres autem omnino nullam.

Hæc sunt testimonia Sacræ Scripturæ, quæ non solum obijciuntur ab ijs, qui contendunt B. Mariam contraxisse peccatum originale, sed etiam ab illis, qui docent eam in Adamo peccauisse. Quare eodem modo respondendum erit utrisq; non diuersis solutionibus, sed eadem.

Imprimis ergo, quod attinet ad testimonia Pauli, illud in generali responderi potest sufficientissimè, nimirum nullam esse regulam ita generalem, ut exceptionem aliquam non patiat, si vel authoritas, vel ratio illam persuadeat. Sicut ergo Sacra Scriptura in Genesi dicit: *Omnis caro corrupta erat viam suam, non comprehendit sanctum Noe, cuius iustitiam commendat: & cum in Psalmo dicitur: Omnes decinuerunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum:* Non negatur extitisse tunc aliquos iustos, cum nunquã isti in Ecclesia defuerint: & cum Paulus ipse testatur: *Omnes, quæ sua sunt, querunt, non comprehendit Apostolos; ita cum affirmat, omnes contraxisse peccatum originale, aut in Adamo peccauisse, non comprehendit B. Dei genitricem, quam tot, tantisq; titulis excipi debere probatum est. Et quidè Concil. Trid. in sess. 5. veritatè peccati originalis probat testimonio Apost. ad Rom. 5. quod est omnium ferè vrgentissimum contranos, & nihilominus subdit; non esse sua intentionis ibi comprehendere Beatam Mariam: sentit ergo excipi posse illam ab hac lege vniuersali, quam Paulus promulgat, id ipsum ergo nos existimamus.*

Sed in speciali notandum est aliquid circa singula testimonia Pauli supra adducta. Circa primum verba illa, *omnes peccauerunt*, si attendatur contextus, posita sunt ad significandum, neutrum populum esse immunem à peccato nec Gentilium, nec Iudæorum.

Circa secundum, sicut graues Doctores putant, generalem illa legè mortis corporalis non omnes comprehendisse, sed aliquos nunquã esse mortuiros (quod tñ ego nõ credo licet sine ulla nota affirmari possit, ut in opus. de nouif. dic-

dicebamus) ita nimirū videri non debet, si á generali morte animę. quod est peccatum originale, imo & á debito proximo illius excipiamus B. Virginē, sicut tot tantique viri excipiendam esse putauerunt.

Circa 3. nota Caietanum illi maximè niti, vt probet B. Mariã saltem in Adamo peccasse, & mortı spiritali obnoxiam fuisse, quia Apostolus infert omnes esse mortuos ex eo, quod Christus Dominus pro omnibus mortuus sit. Cum ergo certū sit pro B. Virgine mortuum fuisse Christum D. negari non poterit eã quoque mortuam esse, saltem quoad debitū incurrendi culpã. Sed re uera hoc non urget, nã licet in generali loquēdo ex morte Christi D. inferatur mors generis humani, quasi, si hoc peccatū nō esset infectū, Christus D. nō moreretur; potuit nihilominus pro Virgine mori, non quia ipsa mortua fuerit, sed ne moreretur in se, vel in Adamo. Ita q̄; locū habet exceptio regulę generalis etiã in hoc Pauli testimonio. In quarto loco nihil est, quod eandem exceptionem impediat.

Venio ad locum Canticor. qui de B. V. in specialia agere videtur. Et sane inter alios doctos prædicā libri interpretres legendus est Ludouic. Sotomator ordinis B. Dominici, quicūq̄ latè satis, & ingeniosè expenderit prædicū locū, adductis etiã Patrum interpretationibus, ne verbum quidē posset pro peccato originali B. M. Tripliciter ergo hæc verba declarantur, primò, vt ea prolata fuerint ab ipsa, quasi diceret: Dum sub arbore malo iaceres ó sponse, excitauit amorē tuum in me oblatis tibi pomis, quibus libenter vesceraris. Nec miror hunc tui affectum ad prædicā arborem, quando quidē sub illa conceptus, aut natus es. Verbū enim *Corrupto, & violo*, significant hoc loco idē, quod concipio, & parturio, quasi diceret. Ibi te genitrix tua concepit, aut peperit. Atq; iste quidē est literã cortex, nã medulla quidpiã spirituale, & diuinum sapit, quasi diceret Sponsa, idest anima sancta, vel Ecclesia nomine naturę humane Christum D. alloquēs; Sub arbore malo in Paradiso Terreſtri præbui occasione Incarnationi tuę, qua potentiam tuam excitasti vt ad nos venires, quia dum fructum arboris vetitę gustauit Eua mater tua secundum carnē, quam assumpſisti, corrupta est corruptione peccati, & violata integritas illius, seu, quod idem est, inflexa rectitudo illius ad Deum.

Secun-

Secundò exponitur, ita vt ab ipso sponso dicta sint hæc verba, & quidē iuxta corticē literã contendit sponſus, ne sponſa laudibus, quas proximè audierat, intumescat. Quasi diceret: Etsi ad tantã dignitatē euecta sis, dum te mihi sponſam deuinxı, memeto te humili, & abiecto solo assumptã, & natam: nam & rusticam vitã agentem, & sub arbore delitescentem, imo & rure natam desponsauı mihi. Secundum spiritū verò sensus est, in arbore Crucis excitatum esse naturam humanam, vel Ecclesiã: quia ibi liberata est á peccatis, sicut etiã sub alia arbore Eua peccauerat. Vel si ad solã B. Virginem accomodetur, sensus erit: sub arbore Crucis vel virtute mortis meę excitauı amorem tuum in me, non quia prius fueris inimica propter peccatum originale, aut illi obnoxia, sed quia cū primū Concepta fuisti, me diligere capisti, cum odisse potuisses, nisi mea gratia præueniret. Adde quod vt á doctissimo interprete accipi, illud verbum *Suscitauı* Significat idē quod formauı, vel in lucem edı: nam, simili phrasi vtitur Isaias c. 45. vbi æternus Pater loquens de Christo D. *Ego, inquit, suscitauı eum ad iustitiam, Ego Christum in lucē edıdi.* Sicut ergo ex hoc verbo Isaiã male inferretur peccatum in Christo D. ita, & in B. Virgine ex prædicō loco Canticorum.

Isai. 45.

50 Tertio explicat Sotomator, vt prædicã verba sint breuissimus Dialogus inter Christū D. & Ecclesiã. Et primū quidē Christus D. eam alloquatur, sub arbore Crucis excitauı te, idest á morte peccati liberaui, vel amorem tuı erga me excitauı. Deinde verò Ecclesia respondeat; ibi violata est Mater tua, ó sponse, idest, Synagoga corrupta est tãtum flagitium perpetrando, vt explicat S. Gregorius. Concludo ergo inefficax omnino esse hoc testimonium ad probandum B. Virginem, vel peccato originali infectam fuisse, vel in Adamo peccasse.

II Postremo literalis sensus verborum, quę ex Ecclesiãstę protulimus, hyperbolicus est, quasi diceret Salomon: inter homines rarò inueniuntur pauci viri boni, sed rarius pauca bonæ mulieres. Itaque non agit de immunitate á peccato originali: & multò minús contendit, nullam omnino sceminam fuisse ab illo immunem, præsertim Beat. Mariã, quæ tempore Salomonis non erat Concepta, vt egregiè Lorinus in eum locum. Sed præterea valde placet, quod non-

Lorin.

N

nulli

dicebamus) ita nimirū videri non debet, si á generali mor-
te animę quod est peccatum originale, imo & á debito pro
ximo illius excipiamus B. Virginę, sicut tot tantique viri
excipiendam esse putauerunt.

Circa 3. nota Caietanum illi maximę niti, vt probet B.
Mariã saltem in Adamo peccasse, & morti spiritali obno-
xiam fuisse, quia Apostolus infert omnes esse mortuos ex
eo, quod Christus Dominus pro omnibus mortuus sit. Cum
ergo certū sit pro B. Virgine mortuum fuisse Christum D.
negari non poterit eã quoque mortuam esse, saltem quoad
debitū incurrēdi culpã. Sed re vera hoc non urget, nã li-
cet in generali loquēdo ex morte Christi D. inferatur mors
generis humani, quasi, si hoc peccatis nō esset infectū, Chri-
stus D. nō moreretur; porrit nihilominus pro Virgine mo-
ri, non quia ipsa mortua fuerit, sed ne moreretur in se, vel
in Adamo. Itaq; locū habet exceptio regulę generalis etiã
in hoc Pauli testimonio. In quarto loco nihil est, quod ean-
dem exceptionem impediat.

Venio ad locum Canticor. qui de B. V. in speciali agere
videtur. Et sane inter alios doctos prædicti libri interpre-
tes legendus est Iudouic. Sotomaioi ordinis B. Dominici,
quicquid latè fatis, & ingeniosę expenderit prædictū locū,
adductis etiã Patrum interpretationibus, ne verbum quidē
posert pro peccato originali B.M. Tripliciter ergo hæc ver-
ba declarantur, primò, vt ea prolata fuerint ab spōsa, qua-
si diceret: Dum sub arbore malo iaceres ó sponse, excitauit
amorē tuum in me oblati tibi pomis, quibus libenter vesce-
baris. Nec miror hunc tui affectum ad prædictã aborem,
quando quidē sub illa conceptus, aut natus es. Verbū enim
Corrumpto, & nolo, significant hoc loco idē, quod concipio, &
parturio, quasi diceret. Ibi te genitrix tua concepit, aut pe-
perit. Atq; iste quidē est literã cortex, nã medulla quidpiã
spiritalē, & diuinum sapit, quasi diceret Sponsa, idest ani-
ma sancta, vel Ecclesia nomine naturę humanę Christum D.
alloquēs; Sub arbore malo in Paradiso Terrestri præbui oc-
casionē Incarnationi tuę, qua potentiam tuam excitasti vt
ad nos venires, quia dum fructum arboris vetitę gustauit
Eua mater tua secundum carnē, quam assumpsisti, corrup-
ta est corruptione peccati, & violata integritas illius, seu,
quod idem est, inflexa rēctitudo illius ad Deum.

Secun-

Secundó exponitur, ita vt ab ipso sponso dicta sint hæc ver-
ba, & quidē iuxta corticē literę contendit sponsum, ne spon-
sa laudibus, quas proximē audierat, intumescat, Quasi di-
ceret: Eth̄ ad tantã dignitatē euecta sis, dum te mihi spon-
sam deuinxisti, memēto te humili, & abiectō solo assumptrã,
& natam: nam & rusticam vitã agentem, & sub arbore deli-
tescentem, imo & rure natam desponsauit mihi. Secundum
spiritū veró sensus est, in arbore Crucis excitatam esse na-
turam humanam, vel Ecclesiã: quia ibi liberata est á peccat-
is, sicut etiã sub alia arbore Eua peccauerat. Vel si ad solã
B. Virginem aconimodetur, sensus erit: sub arbore Crucis
vel virtute mortis meę excitauit amorem tuum in me, non
quia prius fueris inimica propter peccatum originale, aut
illi obnoxia, sed quia cum primū Concepta fuisti, me dili-
gere capisti, cum odisse potuisses, nisi meã gratia præveni-
reris. Adde quod vt á doctissimō interprete accipi, illud
verbum *Suscitauit* Significat idē quod formauit, vel in lucem
edi: nam; simili phrasi vtitur Isaias c. 45. vbi æternus Pater
loquens de Christo D. *Ego*, inquit, *suscitauit eum ad iustitiam*,
Ego Christum in lucē edidi. Sicut ergo ex hoc verbo Isaię
male inferretur peccatum in Christo D. ita, & in B. Virgi-
ne ex prædicto loco Canticorum.

Isai. 45.

50 Tertió explicat Sotomaioi, vt prædicta verba sint bre-
uissimus Dialogus inter Christū D. & Ecclesiã. Et primum
quidē Christus D. eam alloquatur, sub arbore Crucis exci-
taui te, idest á morte peccati liberaui, vel amorem tui er-
ga me excitauit. Deinde veró Ecclesia respondeat; ibi vio-
lata est Mater tua, ó sponse, idest, Synagoga corrupta est tã-
tum flagitium perpetrando, vt explicat S. Gregorius. Con-
cludo ergo inefficax omnino esse hoc testimonium ad prob-
bandum B. Virginem, vel peccato originali infectam fuisse,
vel in Adamo peccauisse.

II Postremo literalis sensus verborum, quę ex Ecclesiastę
protulimus, hyperbolicus est, quasi diceret Salomon: inter
homines raró inueniuntur pauci viri boni, sed rarius
paucę bonę mulieres. Itaque non agit de immunitate á pec-
cato originali: & multó minús contendit, nullam omnino
femina fuisse ab illo immunem, præsertim Beat. Mariã,
quæ tempore Salomonis non erat Concepta, vt egregiē Lor-
inus in eum locum. Sed præterea valde placet, quod non

Lorin.

N

nulli

3.R. II nulli obseruauerunt, scilicet mulieres alienigenas, quas admauit Salomō, fuisse mille. Nam vt habetur 3. Reg. 11. *Fuerunt ei uxores quasiregina septingenta, & concubinae trecentae, & auerterunt mulieres cor eius.* Conqueritur ergo Salomō in hoc capite illarum malitiam, & addit, se ita fuisse expertum dicens: quamuis inter mille viros, vnum, aut saltem paucos bonos repererit; inter mille tamen mulieres, quas uxores & concubinas habuit, nullam inuenisse, quæ ipsi non nocuerit. Pro quo facit lectio huius loci, quam assertor Lorinus, scilicet: *Ex mille viris vnum inueni tolerabilem, ex mille autem feminis nullam.* Constat ergo nullomodo vrgere hoc testimoniū contra immaculatam conceptionem assertores.

CAP. XXIIII.

Proponitur; & diluitur secunda obiectio contra immaculatam Conceptionem, ex Patrū Ecclesiæ testimonijs.

Mltra Patrum testimonia obijciuntur contra duas assertiones hæctenus stabilitas, nimirum B. Virginem fuisse conceptam, absque labe peccati originalis, & præterea in Adamo non peccasse. Et quidem illa testimonia, quæ solum continent generalem doctrinam, scilicet omnes in iniquitatibus concipi, aut omnes in Adamo peccasse, nõ est cur hoc loco contra nos referantur: quia explicari possunt, & debent eodem modo, quo testimonia Sacre scripturæ allata in cap. præcedente. Solum ergo obijciemus ea, quæ aliquid peculiare continent, vnde inferri videatur B. Mariam infectam fuisse labe originalis, distribuunturque in varias classes propter maiorem perspicuitatem.

SECTIO. I.

Explicantur testimonia Patrum affirmantium, omnes (Christo Domino excepto) concipi in peccato.

Primum ergo pars obiectio, ad caput istud pertinētis, complectitur testimonia S. Patrū, qui disserte affirmāt, solum Christum D. liberum fuisse ab omni peccato: cū enim, vt dici solet, exceptio firmet regulam in contrariū, eo ipso quod solus Christus D. excipiatur à cōmuni lege peccati originalis, negatur planè alicui alteri, ac proinde B. V.

con-

concessum fuisse priuilegium immunitatis ab ea culpa: alio qui quorsum solus Christus D. exciperetur aut quomodo verum esset, reliquos præter ipsum contrahere peccatum, si aliqua alia persona naturæ humanæ non contraxisset? scire itaq; videntur B. Mariam contraxisse peccatum originale S. Irenæus, S. Hilarius, S. Nazianz, S. Ambrosius, S. Hieronimus, S. Augustus, S. Gregorius, S. Fulgenius, S. Prosperus, Beda Innocentius 1. & Olimpius quorum testimonia assertor Bandelus in prioribus capitibus sui tractatus: omnes enim illi, imò & alij licet dineris verbis in eam sententiam conspirant, quam tradidit S. Leo. serm. 2. de Natiuitate, dicens: *Cum in omnibus matribus non fiat sine peccati sordis conceptio, hæc sola, scilicet Christi Domini inde purgationem traxit, vnde concepit.*

3 Ref. primo. Cum prædicti Patres ab ea lege cōmuni peccati Christum D. tantum excipiant, solū voluisse affirmare id quod omnino certum erat, nimirum ipsum naturam suam, & propter dignitatem filij Dei propriam, & naturalis nullam omnino culpam habuisse: cæteros verò homines subiectos esse culpis actualibus, aut saltem originali, nisi forte alicui ex priuilegio peculiari concederetur immunitas, de quo tamen priuilegio ipsi Patres ibi non agebant, ac proinde nec illud negabant, nec affirmabant. Soliditatem ac veritatem perspicuam solutionis nõ pauca ostendunt. Imprimis quod ipsa Sacra Scriptura simili exceptione vtitur ad idem denotandum. Cum enim quidam appellarent Christum D. magistrum bonum, ipse saluator quasi increpando respondit Marci 10. *Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi vnus Deus.* Quibus verbis, vt sapienter notauit S. Chrysostomus apud S. Thomam in catena illius loci, excludit homines à bonitate, non quidem absolute, foret enim falsa exclusio, sed solum comparatione bonitatis diuine, Quasi diceret, eo modo, & sublimitate nemo bonus est nisi Deus, quamquam alij quoq; suo modo limitato boni sint. Sic ergo omnes præter Christum D. peccatum habent attentam eorum naturam: quia si fortè peccato careant, est ex priuilegio, & multo inferiori modo, quam Christus Dominus.

4 Deinde quod varij Patres ex adductis eodem modo dicunt solū Christum D. natum fuisse sine peccato: cū autem certissimum sit B. Virginem, imò, & S. Baptistam in Natiuitate non habuisse peccatum, quia in vtero sanctificati fue-

N 2

fuerunt, solum contendunt, solius Christi Domini natiuitatem fuisse sine peccato ex iure, & natura, licet alij nati fuerint sine peccato ex gratia, & priuilegio: id ipsum autē respondemus nos ad testimonia, in quibus Patres soli Christo D. tribuunt Conceptionem sine peccato. Igitur plures Patres in prædicto sensu afferuisse, omnes, excepto Christo D. nasci in peccatis, constat eos referendo. Nam sanct.

Ambros. Ambros. lib. 2. in Lucam ca. 20. *Solus*, inquit, *per omnia ex nativitate de femina Sanctus Dominus Iesus, qui terrena contagia corrupte le immaculati partus nobilitate non senserit, & caelesti maiestate depulerit.* Quę verba & illius capituli contextus natiuitatem denotant, non Conceptionem. Sanct. August. tom. 7. lib. 1. de Peccator. meritis vt refertur à Salmerone disp. 5. i. in ca. 5. ad Rom. *Solus*, inquit, *vnus est, qui sine peccato natus est in similitudine carnis peccati, sine peccato vixit inter aliena peccata.* Ecce & natiuitatem, & vitam sine peccato tribuit soli Christo D. cum certum sit, alios quoque natos, & mortuos sine peccato. Sanct. Fulgentius de Fide ad Petrū cap. 2. *Solus*, inquit,

Fulgen. *absulit peccatum conceptionis, atque natiuitatis humanae Dnus virginis qui dum concipitur veritatem carnis accepit ex virgine. & cum nascitur integritatem virginis seruauit in Matre.* Denique S. Gregorius lib. 18. Moral. cap. 27. alias 53. explicans illud Iobi:

Gregor. non adæquabitur ei topazium: Nos, inquit, *& si sanctificemur, nontamen sancti nascimur, quia ipsa natura corruptibilis conditione constringitur, vt cum Prophetā dicamus, ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit me mater mea* (sic enim legūt 70. quorum lectionem S. Pater secutus est) *ille autem solus veraciter Sanctus natus est, qui vt ipsam conditionem nature corruptibilis vinceret, ex commixtione carnalis copula conceptus non est.* Vbi Conceptionem à natiuitate distinguit, & tamen soli Christo D. tribuit natiuitatem sine peccato.

August. Confirmatur eadem solutio auctoritate sanct. Augustini lib. 5. contra Iulianum cap. 9. sic dicentis: *Nulus est præter Christum, qui peccatum non fecerit grandioris. atatis accessu. & tamen certum est Beatam Virginem speciali priuilegio nulum, ne veniale quidem peccatum fecisse.* Ergo quando similem phrasem. vsurpat sanct. Pater, nullum esse præter Christum Dominum, qui in originali conceptus non fuerit, non excludit priuilegium B. Marię, sed solam declarat, id quod ex natura rei accideret, si diuina gratia eam non

præ-

præseruaret. Ergo eodem modo explicari poterunt ceteri Patres, cum eodem modo loquantur.

6 Secundo, respondet & bene Salmeron in cap. 5. epist. ad Rom. pag. 635. cum sancti Patres dicunt, omnes concipi in culpa originali, excepto solo Christo Domino, eo ipso implicite dicere exceptam, fuisse B. Mariam propter maximam eius affinitatē, & coniunctionē ad filium suum, in cuius confirmationem affert auctorem Hypognoticō inter opera S. Augustini tom. 7. hic enim in lib. 2. prædicti operis refert Pelagianos dixisse transfusionem peccati originalis in omnes homines per generationem non benè colligi ex illis verbis Apostoli ad Rom. 5. *Per unam hominem peccatum in hęc mundum intrauit:* quia si per generationē transfunderetur, debuisset dicere Apostolus, per duos homines peccatum intrauisse, quia sine femina de solo masculino homo nasci nõ potest: eos verò redarguit B. Pater his verbis: *Si cordis oculos non amissistis, attendite, dictum est iam non sunt duo, sed una caro, & iterum erunt duo in carne una, nam ideo per unum hominem dixit Apostolus, quia cum in viro suo mulier una sit caro, in semine progenies imputatur.* Quasi diceret: perinde est peccatum per unum hominem scilicet Adamum intrasse, ac si diceretur introisse per Adamū & Euam mediante generatione, quia Adamus, & Eva sunt una caro. Sic ergo cum dicuntur omnes excepto uno Christo Domino contraxisse culpam originalem, eo ipso excipitur mater eius propter summam unitatē, seu identitatē utriusq;. Nam, ut eleganter scripsit Arnoldus Carnot. sancti Bernardi contemporeanus in tract. de laudibus B. Marię tom. 1. Bibliothecę nouę. *Vna est Maria, & Christi caro, vnus spiritus, & una charitas, & filij gloriaria cum matre nõ tã comunē iudico, quam eandē.*

S E C T I O. II.

Respondetur ad testimonia Patrum asserentium B. Mariam fuisse mundatam, seu purgatam à peccato originali, & in utero sanctificatam.

7 S E C V N D A pars huius obiectionis desumitur ex Patribus, qui disertè testantur, Dei genitricem fuisse purgatam, seu mundatam à peccato: eo enim ipso sentire videntur habuisse maculam peccati: nam ab eo, quod quis non habet, nõ dicitur emundari, aut purgari. Vnde contra sententiam à nobis stabilitam, iure optimo referri possunt

verba tributa S. Ambrosio, & venerabili Bedæ; *Spiritus sanctus superueniens in Virginem, mentem ipsius ab omni vitiorum sorde castificauit*; nec dissimilia sunt verba eiusdē Bedæ, apud Clitoveum in cap. 2. lib. 3. de Fide. S. Damasceni. Afferuntur etiam Remigius super psalm. 21. *Beata*, inquit, *Virgo Maria fuit ab omni peccati macula mundata*. S. Maximus, qui in sermone de Assumpt. *Beata*, inquit, *Virgo fuit in utero matris sanctificata, & ab omni contagione originalis culpæ antequam nasceretur, mundata*. S. Bernard. in serm. de S. Ioanne Baptista ait; *Virginem à peccatis absolutam*; & S. Damascen. lib. 3. fidei c. 2. *Spiritus sanctus*, inquit, *Damasc. superuenit in Virginem purgans ipsam*. Denique Richardus de Santo Victore cap. 26. in Cantic. ait: *Mariam in utero fuisse mundatam*.

Resp. sanctum Thomam 3. p. q. 32. art. 4. ad 1. disertè affirmare, hoc verbum: *mundans, seu purgans*, interdum significare idem, quod *preseruans*; & in ea significatione usurpari à Damasceno in verbis, quæ in obiectione relata sunt. Iuxta quam doctrinam, quæ verissima est, nullo modo vident prædicta testimonia; nam B. Virgo dicitur mundata, seu purgata, quia preseruata est ab originali peccato, vt in hac disputatione latè à nobis probatum est. Et quidem prædictum verbum *mundans, vel purgans*, significare idem quod *preseruans*, euidentissimum est etiam in ipsis testimonijs, quæ nobis obijciunt aduersarij. Nam primo S. Ambrosius loquitur de tempore, quo Spiritus sanctus superuenit in Virginem tempore nimirum incarnationis Filij, tunc autem non habebat peccatum originale, etiam si illud contraxisset (quod tamen falsum est) ac proinde de illo in speciali loqui non potest. Loquitur ergo in generali de peccatis à quibus dicitur castificata, scilicet preseruata. Secundo idè patet ex S. Damasceno, qui de eodem tempore incarnationis loquitur: præter quam quod alia lectio non habet: *purgans, sed lustrans*. Quod verbum non habet difficultatem, nam lustrare est illuminare. lux autem gratiæ, quæ Virginis Beatissimæ animam illuminauit, non eit cur supponat tenebras peccati originalis. Tertiò, ait Mariam mundatam fuisse ab omni peccati macula. Non ergo solum de originali, sed de alijs peccatis agit. Et cum certum sit alia non habuisse, non potest dici ab illis mundata, nisi quia preseruata fuit.

Dices,

Dices, S. Maximum in serm. citato asserere B. Mariam fuisse sanctificatam, quod verbum significat mudatam fuisse à peccato, postquam illud contraxit: sic enim Doctores affirmantes B. Virginem fuisse conceptam in originali, dicunt illam fuisse sanctificatam, sicut etiam sanctus Ioannes Baptista sanctificatus est, licèt habuerit originale.

Resp. verbum *Sanctificare* esse indifferens ad significandum sanctitatem tributam post contractam culpam, vel etiam si non contrahatur: sanctificare enim est sanctum facere, & fieri potest sanctum illud, quod antea habuit culpam, & etiam quod illam non habuit, atque in hoc posteriori sensu sanct. Maximus B. Mariam fuisse sanctificatam; imò Christus Dominus dicitur sanctificatus, cum tamè peccatum habere nõ potuerit. Vnde ipse testatur, Ioan. 10. *Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphematis, quia dixi filius Dei sum*.

Hanc doctrinam sapienter explicat S. Thom. 3. p. q. 34. art. 1. ad 2. his verbis: *Sanctificari est aliquid fieri sanctum, sit autem aliquid non solum ex contrario, sed etiam ex negotiè, vel priuariè opposito. sicut album fit ex nigro, & etiam ex non albo, nos autem ex peccatoribus sancti efficiuntur; & ita sanctificatio est ex peccato. Sed Christus quidem secundum hominem factus est sanctus, quia hanc gratiæ sanctitatem nos semper habuit, non tamen factus est sanctus, ex non sancto secundum hominem, quia quando non fuit homo, non habuit sanctitatem humanam, & ideo simul factus fuit homo, & sanctus homo*. Hactenus S. Doctor, cuius doctrina sanctificationis Dei genitricis Mariæ applicanda est.

SECTIO III.

Explicantur Patres, qui carnem B. Virginis appellant peccatricem, aut carnem peccati, aut culpæ obnoxiam.

Ad tertiam obiectionis partem spectant vrgētiora testimonia, quæ aliquem ex modis loquendi in sectionis titulo positus continent. In primis ergo Bandelus in prima parte sui tractatus c. 10. & Caiet in Opusc. de Concept. c. 4. referunt S. Ambros. super psalm. 118. sic dicentem: *Veni Dominus. Iesus, & in carne, quæ peccato in matre fuerat, obnoxiam militiam virtutis exequit*. Sed vera non ita habet S. Doctor: in sermone S. super prædictum psalmum, explicans illi versum

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsque quaque, sic enim solium scribit. Peccatum erat caro, quia hereditario erat maledictio. Peccatum erat illi crebra, & ministra peccati. Venit Dominus Iesus, & in carne peccato obnoxia militiam virtutis exercuit: facta sunt membra nostra iam non arma libidinis, sed arma virtutis. Itaq; Verbum illud in Matre, non habetur apud S. Ambrosium. Prædictorum autem verborum legitimus sensus est, carnem generis humani absolute, & in generali loquendo fuisse obnoxiam peccato: & consequenter cum Filius Dei factus est caro, assumpsisse carnem, quæ in specie sua erat obnoxia peccati originali, & actuali, licet quoniam ab eo sanctificata fuit, & facta instrumentum operum sanctissimorum, inde vos etiam acceperimus virtutem bene operandi. Itaq; non contendit Matrem Christi D. habuisse peccatum, aut illi fuisse absolute obnoxiam.

Deinde Caeteranus affert aliud testimonium S. Augustini ¹³ ex comentatio Psal. 34. Sed pacem tanti viri non illud recitat fideliter: nam Augustinus concione 2. in prædictum Psalmum explicans illa verba, *Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio: Maria, inquit, ex Adam mortua propter peccatum Adæ, Adam mortuus est propter peccatum, & caro Domini ex Maria mortua est propter delenda peccata.* Caeteranus verò omisit illud verbum *Adæ*, & solum retulit: *Maria ex Adam mortua est propter peccatum.* Dico ergo S. doctoris non affirmare Mariam habuisse in se peccatum, propter quod moreretur, sed ex eo quod Adamus peccauerit, prouenisse, ut Maria moreretur, non quia in Adamo peccauerat, sed quia peccante primo parente, abstulit Deus à genere humano immortalitatem, quæ propria erat status innocentiam, ita ut nullus ex tota posteritate mortem euaderet.

Nec minus facilem explicationem habent alia verba eiusdem S. doctoris lib. 2. de Peccator. meritis cap. 24. in fine. *Solus, inquit, ille etiam homo factus manens Deus, peccatum nullum habuit, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de natura carnis peccati, vel secundum aliam sectionem. Quamuis de materna carne peccati. Quod enim carnis inde suscepit, id profecto aut suscipiendum mandauit, aut suscipiendum mandauit.* Hæc (inquam) verba facile habent explicationem, quia sensus est Christum D. sumpsisse carnem, quæ ex se in Virgine, aut in specie naturæ humanæ erat subiecta peccato tam originali, quam actuali, non quia Virgo peccatum, aut proximum debitum illius con-

14

tra-

traxisset, sed quia natura humana, quam habebat, ex se, & se cluso priuilegio peccatum habuisset: cum verò vnita est caro diuinæ personæ: eo ipso mundata est, id est præseruata, ita ut nullam culpam habere poterit, idque non ex priuilegio, sed ex natura ipsius Verbi diuini.

- ¹⁵ Tertiò. Venerabilis Beda in Hom. Ephiphaniæ: *Agnus, inquit, Dei de carne peccatrice, nullam traxit maculam culpæ.* Et S. Anselmus lib. de Conceptu Virginali cap. 13. affirmat Christum D. de massa peccatrice carnem assumpsisse: Sed vtrumque testimonium facilem habet explicationem: non enim agunt isti Patres de statu, quem habuit B. Virgo cum Concepta est, & quando aduersarij purant contraxisse originale: sed de illo, quem habebat. quado Filius Dei ex illa carnem sumpsit: tunc autem certum est, non habuisse peccatum originale, imò nec illud habere potuisse: vnde cum carnem illam appellant peccatricem, nec loquuntur solum de culpa originali, nec de contractione alicuius peccati, sed de conditione naturæ humanæ, quæ ex se est subiecta peccatis. Ex hac enim carnem assumpsit Filius carnem nullo modo subiectam peccato in sua persona. Non itaque negant, ex priuilegio, & gratia singulari fuisse B. Mariam præseruatam à culpa originali, imò & à debito proximo illam incurrendi.
- ¹⁶ Quartò eandem explicationem habet S. Illesonfus in li. de Virginitate Mariæ, quem sectione 1. retulimus, dum *Illepho.* carnem eius appellat carnem peccati.
- ¹⁷ Quintò S. Bernardus in Epistola ad Lugdunenenses relata cap. 11. illud saltem contendit, nimirum B. Virginem fuisse obnoxiam peccato originali. *Qua in re ab illo recessimus, propter adducta in cap. 22. licet nobis non sit contrarius in assertionem principali huius disputationis: ut in cap. 11. latè declaratum est.*

Beda.
Anselm.

Bernard.

SECTIO. III.

Quid respondendum sit ad testimonia Patrum, qui dissentent affirmantem B. Mariam in originali culpa fuisse Conceptam.

- ¹⁸ **Q**uarta obiectionis pars. & quæ magis vrget, desumitur ex Patribus; dissententibus maculatam Virginis Conceptionem: Eusebius enim Emisenus in serm. 2. *Enseb.* de Natiuitate Domini: *A peccati, inquit, originalis nexu, nullus*

Anselm. *Ius immunis exitit, nec ipsa genitrix redemptoris.* S. Anselmus in suis Meditationibus sic Deum alloquitur: *Animam gloriosæ Virginis Mariæ immacula culpæ originalis creasti: sed consequenter eâ à primaria labe purgasti.* S. Erardus Episcop. & martyr in sermone de Natiuitate Virginis: *O felix, inquit, puella, quæ Concepta in peccato, purificatur ab omni peccato, & Filium concept sine peccato.*

Sedul. Sedulius in poemate Euangeliorû sic canit de B. Maria.

At quoniam natura prior vitata iacebat.

Sub ditone necis, Christo nascente renata.

Innocen. Innocentius II. Papa: *Virgo, inquit, gloriosa fuit in culpa pro dula, sed Filium sine culpa produxit.* Sic refert Bandelus ca. 28. & in cap. 18. retulerat Innocentium V. & Clementem VI. qui dissentit restati sunt, Beat. Virginem fuisse Conceptam in originali. Obijcitur etiam Sanct. Vincentius Ferrer, quatenus in sermone 1. de Natiuit. Virginis ait: *Beata Mariam in eadem hora fuisse sanctificatam:* indicat enim hac locutione, nõ in primo momento sue creationis, sed intra primam horam obtinuisse gratiam, & consequenter in momento creationis habuisse peccatum. Denique Ruperti s Abbas declarans illud capitis primi Canticorum. *Meliora sunt vbera tua vino,* sic loquitur de Beat. Maria: *Tu quidem veraciter dicere potueras, ecce enim iniquitatibus Concepta sum, cum enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hereditaria originalis peccati labe non carebas.*

S. Vinc. Ferrer. Respond. Primò, licet daremus hos Patres fuisse prædictæ sententiæ, non propterea desistendum esse ab ea, quæ supra stabilitimus: nam isti, & pauci sunt, & non ex illustrioribus, quales fuerunt Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, & multi alij, quos pro immaculata Cõceptione supra retulimus, vt inde perspicuè pateat, falsò dici nostram sententiam à paucis Patribus assertam, cõtrariam verò esse cõmunem sanctorum.

Rupert. Resp. secundò: in omnibus aut fere omnibus Patribus, qui in hac 4. parte obiectionis adducuntur, esse aliquid notatione dignû, quod valde labefaciat auctoritatem testimoniorum, quæ obijciuntur. Imprimis inter Homilias Eusebij Emis. inuenio quidem triplicem de Natali Domini: sed in nulla inuenio verba, quæ relata sunt, referuntur verò à Caietano, & admittuntur à Suarez, qui tamen aduertit bene, non legi sicut refert Caietanus, sed hoc modo, *A peccati*

cati originalis nexu nullus per se liber exitit, nec ipsa genitrix redemptoris. Quod verum est, quia ex se; & secluso priuilegio nullus, nec ipsa virgo immunis fuit: hoc enim est proprium Christi Domini.

21 Deinde licet non verbatim legerim, satis tamen attentè percurri totum librum Meditationum sanct. Anselmi, & nõ inveni verba, quæ ex illo relata sunt, nec ab alio quàm à Bandelo inuenio obiecta: cumque aliunde constet ex c. 11. S. Anselmum esse pro nobis, non est cur hoc testimonium vigeat pro contraria sententia.

22 Tertio sanct. Erardum ego non legi, sicut nec testimonia Innocentij secundi, & quinti, atque Clementis VI. & ita fides sit penes auctorem, scilicet Bandelum, à quo referuntur. Solum aduerto Innocentium, & Clementem, si asserunt B. Virginem Conceptam fuisse in originali, non id docuisse tamquam Pontifices in aliquo motu, vel Extrauagante, sed in aliqua cõcione, aut opere scripto ab illis, vt à particularibus doctoribus, quo pacto sunt lõge minoris auctoritatis.

23 Quarto mirabile est Sedulium cõtra nos asferri, cum proximè ante carmina hæc allata habeantur illa, quæ retulimus ca. 11. §. vltimo, & expressa sunt pro immaculata Cõceptione: vt autem perspicuè pateat Sedulij mens, referam carmina, prout in lib. 2. sui Operis fere in initio habentur.

Et velut spinis mollis rosa surgit acutis,

Nil quod ledat habens, matremque obscurat honore:

Sic tua de stirpe sacra veniente MARIA

Virginis antiquæ facinus noua Virgo piaret.

Ecce Cõceptionem immaculatam: subdit verò immediate.

Vt quoniam natura prior vitata iacebat.

Sub ditone necis, Christo nascente renasci

Possset homo, & veteris maculam deponere carnis.

In quibus tribus carminibus non agit de Virgine, sed de natura humana, quæ cû in delictis iaceret, per Virginis partum renata est, seu per Christum D. liberata.

24 Quintò S. Vincentius Ferrer in serm. 2. de Natiuit. nostram sententiam docuit, vt vidimus cap. 10. §. 5. in illo autem primo sermone, quando dicit, eadem hora B. Mariam fuisse sanctificatam, non negat, in ipsomet puncto sue Cõceptionis, seu creationis animæ sanctitatem accepisse, quod enim in primo initanti fit, in eadem hora fit.

Sexto, Rupertus Abbas fortasse illis verbis solum significare vult illud ipsum, quod sanctus Bernardus in epistola ad Lugdunenses, scilicet obnoxiam fuisse Virginem peccato originali, & in Adamo peccauisse; vt ita non videatur contrarius sibi ipsi, qui in loco adducto cap. 11. §. 5. sentire videtur, non habuisse originale. Quod si alterius sententię fuerit, omittendus est in hac parte, sicut & in eo, quod saltē affirmat, scilicet Dei genitricem fuisse proprię obnoxiam originali.

CAP. XXV.

Diluitur tertia obiectio, & ostenditur, B. Mariam fuisse proprio, & perfectissimo modo redemptam.

Tertia obiectio contra doctrinā huius disputationis est eiusmodi. B. Maria fuit proprię, & vere redempta: Ergo contraxit peccatum originale. Antecedens est omnino certum, quia Christus Dominus est vniuersalis hominum Redemptor, nullibique legitur aliqua alicuius hominis exceptio: imō S. Thom. 1. 2. q. 81. art. 3. corp. ait: *Erroneum esse dicere, non omnes homines indigere redemptione, quæ est per Christum.* Consequentiā vero probatur, quia persona nullum habens peccatum non est redempta. Sed B. Virgo fuit redempta, ergo habuit aliquod peccatum. Rursus non habuit personale, ut docet Fides; Ergo saltē contraxit originale. Maior huius discursus probatur primō auctoritate Sozimi Patris, cuius verba refert S. Augustinus tom. 2. epist. 156. ad Optatum, de origine animæ, paulo ante hæc: *Vt verbis, inquit, utar, quæ in ipsa epistola B. Augustini Sozimi leguntur, nullus, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante captiuus.* Vnde idē S. Augustinus ea verba habere dicitur: super Euangelium Ioannis: *Fugiamus omnes ad Christum, & jub peccato nos esse fatemur, ut eius sanguine redimamur.*

Secundō probatur ratione, quia redimere est iterum emere, seu restituere pristina libertati illum, qui iam venditus erat, & proinde sub alterius ditione constitutus. Homo autem cum liber prius esset in Paradiso, se ipsum quasi vendidit, non aliter nisi peccando: peccatum enim constituit illum sub dæmonis ditione. Et ideo Christus Dominus factus

tisfaciens pro peccatis nostris, & ad dæmonis seruitute nos liberans, dicitur noster Redemptor. Ergo ille, qui nullum ne originale quidem peccatū habuisset, nunquam venditus esset, aut sub alterius potestate, ac proinde nec per Christū Dominum redemptus.

3 Tertiō probatur. Quia in humanis nullus redimitur, quā diu liber est: Ergo si Beat. Virgo libera semper extitisset ab omni peccato, non posset verē dici redempta.

4. Vulgata satis, & manifesta huius obiectiois solutio est, duplicem esse redēptionem: vnā, qua quis liberatur a peccato, quod iā contraxerat, & hanc esse cōmunem omnibus, qui peccatū re ipsa habuimus: alterā, qua quis præseruatur a peccato, quod contraxurus erat, nisi ex speciali priuilegio eximeretur, & hanc esse propriā B. Virginis. Et quidē hos duos redēptionis modos agnoscunt S. Patres & doctores. Nam S. Dionysius de Diu. nom. ca. 8. paulo ante finem diuinā iustitiam vocat salutē omnium, quia omnia etiam a de

terioribus seruatiō liberet, & eripiat. S. August. de nat. gratia cap. 67. *Duobus, inquit, modis etiā in corpore cauetur morbi malum, & aut vt non accidat, & si acciderit, citō sanetur.* Et enarrat. in Psal. 85. declarans illa verba: *Eruiisti animam meam ex inferno inferiori.* Quidam, inquit, orans hic iam in corpore positus, & orans in voce Christi, eruiisse Deum animam suam ab inferno inferiori dixit; quia liberauit se à talibus peccatis, per quæ posset deduci ad tormenta inferioris inferni: quemadmodum si medicus videat tibi imminentem aegritudinem fortē ex aliquo labore, & dicat, parce tibi sic te trahet, & requiesce, bis cibus vttere, nam si non feceris aegrotabis: tu autem si feceris iustus eris: rectē dicitur medico, *eruiisti me ab aegritudine, non in qua iam eras, sed in qua futurus eras.* Nescio quis habens causam molestam mittendus erat in carcerem, venit alius defendit eum, gratias agēs quid diceret eruiisti animam meam de carcere: suspendendus erat debitor, solutus est pro eo liberatus dicitur de suspēditō. In his omnibus nō erāt, sed quia talibus meritis agebantur, vt nisi subuenient esset, ibi essent. in de se rectē dicunt liberari, quō per liberatores suos non sunt permisi per duci. Hactenus S. Augustinus, quom nihil dilucidius ad rē propositā afferri potuit, vt nimirum intelligamus, B. Mariā vere, & proprię fuisse redēptam à Christo Domino, non quia culpam habuit, sed quia illam habuisset, nisi gratuito priuilegio propter merita Christi Domini concessio, a culpa fuisset præseruata.

Dionys.

August.

Caietanus etiam 1. 2. quæst. 81. art. 3. *Si omnes, inquit, obnoxii sunt peccato originali, sufficit ad indigentiam redemptionis. Neque enim solum redemptione eget actualiter captivus, sed etiam obnoxius captivitati: & hac bene notabis tu Thomista, ne nimio Zelo non secundum scientiam accensus, erronea dicas, quæ erronea non sunt, cum de Beat. Virginis Conceptione disputas, aut prædicas.* Hæc Caietanus. Denique Durandus in 3. dist. 3. quæst. 1. *Puto, inquit, quod si Beat. Virgo peccatum originale non contraxisset, potuisset tamen dici vere redempta à Deo, pro eo quod in radice sua ex natura sua conceptionis obligata erat ad incurrendum peccatum, nisi fuisset à Deo præservata.*

Sed inde fumet aliquis novam objectionem. Ergo saltè necesse est, ut B. Virgo redempta dicatur, eam fuisse obnoxiam originali, seu in Adamo peccavisse, quod est contra doctrinam cap. 7. 2. Resp. imprimis saltem ex dictis evidenter colligi, ut Beat. Maria fieret redempta, non esse necessarium asserere, eam contraxisse peccatum originale, quæ quidem est potissima huius nostræ disputationis intentio. Deinde addo, non bene inferri prædictum consequens: quia licet B. Virgo non peccaverit in Adamo, nec absolute, & immediate fuerit obnoxia originali, exempta nihilominus est à communi lege, & pacto cum primis parentibus inito, sub quo contineri debuisset attendita natura legis uniuersalis, quæ solet omnes comprehendere, & sub, qua si contineretur, verè peccasset in Adamo, & fuisset immediate obnoxia peccato. Itaque Virgo sanctissima propterea dicitur propriè redempta: quia cum Deus tulit illam legem, scilicet, *Si Adamus peccaverit, posteri eius erunt obnoxii culpa:* Comprehendenda quoque erat Virgo Maria iuxta communem stilum legum, quæ solent esse generales; & propter Christi Domini merita comprehensa non fuit.

Et quidem id sufficere ad propriam redemptionem, declaratur imprimis hoc exëpio: si Rex ferret legem, qua integrâ aliquam prouinciam obligaret, ut sibi tributum persolueret, & in hac ipsa lege aliquè singularè hominem exciperet, verè & propriè diceretur exëptus à persolouendo tributo; quia cū iuxta legum stilum adstringendus quoq; foret ea lege generali totius prouinciæ; ob priuilegiū Regis adstrictus non est. Sic ergo res habuit in præsentī: Virgo enim liberata est ab originali, & à debito proximo illud contrahendi, cum alioqui cōprehendēda fuisset sub cōmuni lege,

nisi

nisi speciale priuilegium Deus illi contulisset. Deinde probatur, quia medicina præseruatiua non semper supponit hominem, cui applicatur, esse proximè obnoxium ægritudini: quamuis enim sit admodum firma valetudine, sufficit potentia remota egrotandi, ut medicus dicatur illum præseruasse, quando adhibuit medicinam, quæ morbum præuenit; sic ergo res habuit in præsentī.

8 Nec vlla difficultas est inderferendo Beat. Mariæ concessum fuisse hoc priuilegium propter Christi Domini merita, & intuitu mortis eius. Nam gratia collata fuit Adamo ante lapsum, & etiam Angelis propter merita Christi Domini, ut in materia de Incarnatione late traſtauimus, & id erat multò difficilius, quàm quod propter eadem merita eximeretur Virgo à cōmuni lege, & pacto inito cum Adamo: illud solum discrimen est, quod gratia collata Angelis, & Adamo in statu innocentia non dicitur absolute propter Christum Dominum ut redemptorem: quia non supponebatur in eis illud debitum remotum culpæ originalis, quod in Beat. Virgine diximus extitisse, & à quo per mortem Filij exempta est.

9 Dices. Quando Deus iniuit pactum cum Adamo, nõ dum ipse peccauerat: Ergo nõ dum Deus decreuerat Incarnationem & præsertim mortem Filij sui, quæ prædestinata est in medelam peccati. Ergo non fuit Virgo exempta à lege & pacto propter mortem Christi Domini. Ergo non fuit per mortem eius redempta. Resp. decretum Incarnationis & mortis Filij Dei fuisse ante quam Deus re ipsa iniret pactum cum Adamo, & ante scientiam visionis peccati, ut in mat. de Incarnatione tract. 3. declaratum est, (& ideo potuisse eximi Virginem à lege illa propter mortem Christi Domini, licet nondum supponeretur peccatum re ipsa futurum, & absolute præcognitum scientia visionis. Itaque ante decretum creationis mundi prænotuit Deus scientia conditionata (quæ secundū rationem est prior quam decretum diuine voluntatis, ut 1. p. q. 14. probatum est) si crearet Adamū, fore ut cum illo & posteris iniret pactum prædictū, & ipse illud violaret, indeque sumeretur occasio assumendi carnè passibilem & mortalem ex V. M. ut mediāte morte resciretur ea violatio. Quæ cogitatione posita, Deus vno indiuisibili decreto statuit creare mundū, inire pactū cum

cum Adamo, permittere violationē eius, mittere Filium suum, & per mortem suam mederetur generi humano, ad eumq; sine conciperetur ex Virgine purissima, quam propterea ab illa lege eximebat intuitu mortis Filij, quem erat conceptura.

Nunc ad obiectionem initio sectionis propositam resp. 10
in forma, concesso antecedente, negando consequentiā: & ad probationē negando maiorem, ad cuius primā probatio nem resp. primō cū nostro Turriano in Epistola ad Iacobū
Turrian. Episcopū, Zosimum loqui de cōmuni modo redēptionis ho minū, qui planē supponit peccatum, non autē de illo pecu liari, & singularissimo Dei genitricis, de quo nō erat opus mentionem facere.

Resp. secundō. Mentem Zosimi fuisse, ad redemptionem
11
requiri, ut redempus aliquo modo fuerit sub peccato siue proximē, vt omnes nos, siue improprie, & remotissimē sicut B. Virgo, quatenus includenda erat sub lege, & pacto comuni, nisi Deus eam exemisset: & si includeretur, fuisset proximē obnoxia peccato, & illius graui iugo cōstricta. Et idē est sensus verborū S. Augustini. Ad secundā & 3 proba tionem patet ex dictis, sufficere ad redēptionem, quod saltem remotē futurus esset aliquis captiuis, nisi beneficio al terius, libertas conseruaretur.

CAP. XXVI.

Diluitur quarta obiectio petita ex eo, quōd B.
Virgo non habuerit in sua Conceptione iusti tiam originalem.

Q Varta obiectio contra veritatem immaculatę Concep tionis in hunc modū formari potest. B. Virgo non ha buit iustitiā originalem in momento suę Conceptionis, seu cum anima eius creata est, & corpori infusa: ergo cō cepta est in peccato originali. Antecedēs patet primō: quia Christus D. eam iustitiā non habuit simpliciter, & absolute, vt disp. 2. probatū est. quare multo minus eam Virgo habuisset. Secundō, quia Adamus cum peccauit, amittit sibi, & posteris iustitiam originalem, vnde Virgo ab Adamo descendens non potuit illam habere. Consequentiā verō pro-

probatūr, quia peccatum originale consistit in priuatione iustitię originalis. Ergo Virgo, quę eam priuationem ha buit, concepta est in peccato originali?

2
Respond. distinguendo antecedentes, non enim habuit B. Maria iustitiam originalem quoad aliquos effectus minus præcipuos, scilicet impassibilitatem, & vitam ex partem cuiuslibetque molestię: habuit tamē quoad præcipuos effectus, scilicet gratiā habitualem, quę reddit animā Deo gratam: & subiectionem appetitus sentientis ad rationē. Vnde ne ganda est consequentiā, primō, quia peccatum originale non est priuatio iustitię originalis habitualis, de qua videtur esse sermo in obiectione, sed iustitię originalis actualis: quia nimirum culpa originalis in nobis est actualis transgressio Adami ad nos moraliter transfusa, & in nobis moraliter existens, ut in disp. 1. cap. 9. latē declarauimus. Hęc autem transgressio non fuit ab B. virginem transfusa, imō potius in primo puncto creationis animę suę habuit actus Fidei, Spei, & Charitatis, quibus se omnino subiecit Deo, cum qua subiectione actuali est omnino incompatibilis priuatio iustitię originalis actualis, quippe quę consistit in actuali obedientia ad Deum. Secundō, quia licet peccatum originale consisteret in priuatione iustitię originalis habitualis, ut docti Theologi opinantur, ea priuatio potissimum est ipsius gratię habitualis residentis in ani ma, & minus præcipuē illius habitualis subiectionis appetitus ad rationem. Cum ergo anima Beatę Virginis ad instanti suę creationis decora fuerit dono cęlestis gratię, & appetitus illius omnino subiectus rationi, non habuit eam priuationem iustitię originalis, in qua secundum predictos Theologos consistit peccatum originale.

3
Sed Gabriel Vazquez to. 2. in 3. p. disp. 115. cap. 3. vrget præfatam obiectionem, ut probet saltem B. Virginem in Adamo peccauisse, & proinde originali culpę fuisse obnoxiam. Sic igitur argumentatur. Adamus accepit iustitiam originalem ea lege, ut si non peccāret, transfunderet illam in omnes posteros, etiam in Beatam Virginem. Ergo accepit iustitiam originalem ea lege, ut si peccaret, perderet illam omnibus posteris, & etiam Beatę Virgini. Antecedēs videtur certum, quia si Adamus non peccaret, tribueretur omnibus posteris iustitia originalis ex vi Conceptionis,

& consequenter virgini Mariæ, cum nulla foret ratio, ob quam ei denegaretur. Consequentia autem probatur, quia contrariorum eadem est ratio, & disciplina, & non patiebatur æquitas, ut iustitiam originale acciperet Adamus, ut ad Virginem posset transfundere, non autem illi perdere. Iam verò si Adamus peccando perdidit Virgini iustitiam, ipsa quoque Virgo perdidit in Adamo, sed hoc est esse obnoxiam originali, seu in Adam peccauisse. Ergo Beata Maria peccauit in Adamo, & obnoxia fuit culpæ originali ex vi suæ conceptionis.

4
 Confirmatur primò. Quia si Beata Virgo ex vi suæ conceptionis non esset obnoxia originali, nec in Adamo culpabiliter perdidisset originalem iustitiam, sequeretur etiam si in sua conceptione gratiani non accepisset, non incurfurâ peccatum originale: consequens est absurdum: Ergo obnoxia fuit originali, & culpabiliter in Adamo amisit iustitiâ. Consequentia est evidens: minor videtur certa, quia sine gratia sanctificante nemo est liber à culpa ex vi decreti, quod Deus re ipsa habuit. Consecutio maioris probatur, quia non potest imputari ad culpam id, quod aliquis non perdidit culpabiliter siue propria, siue capitis sui voluntate: si autem Virgo in Adamo non fuisset constituta, ita ut eo volente culpabiliter perderet iustitiam, ipsa quoque voluisset, licet postea in sua conceptione eam iustitiam non acciperet, non posset id culpæ tribui, sed soli voluntati diuinæ. Sicut si Deus creasset hominem in puris naturalibus, careret quidem iustitia originali, sed ea carctia non esset culpa, quia nulla lege tunc teneretur habere iustitiam, nec ob suam culpam, aut parentum suorum illam perdidisset.

5
 Confirmatur secundò. Quia Beata Virgo subiecta fuit morti, & alijs ærumnis: non potest autem reddi huius subiectionis alia ratio, quàm quod in Adamo perdidit donum impassibilitatis: Ergo verè peccauit in Adamo, & sub lege statuta primis parentibus de perditione iustitiae continebatur: alioquin nec mortem, nec alia pœnæ mala subiecisset, aut saltem ea nullo modo appellari possent in Virgine pœna, vel effectus peccati.

6
 Resp. imprimis, hoc argumentum eodè modo cõfici posse ad probandû B. virginè cõtraxisse peccatû originale: nã si Adamus accepit iustitiam ea lege, ut illam re ipsa transfun-

funderet in B. virginem, si ipse non peccaret; debuit quoque accipere ea conditione, ut si eam peccado perderet, re ipsa transfunderet eius priuationem in B. Virginem, ac proinde illa cõciperetur in peccato. Sicut ergo Vaquez tenetur respondere ad hoc argumētum, quatenus probat Dei genitricem conceptam esse in originali, ita potuisset respondere, quatenus contendit obnoxiam fuisse originali.

7
 Respondetur ergo primò, concesso antecedente, & negando consequentiã: ad cuius probationem dicitur; nõ semper in rebus moralibus esse eandem rationem contrariorum, quia possunt, & solent occurrere circumstantiæ, ob quas in uno contrario seruandum sit, quod in altero non expedit. V. g. si quis Rex magno amore, & fauore subditum aliquem prosequatur, statuerè potest, ut fauores sint illi cum cæteris subditis cõmunes, non autem onera, vel tributa. Sic ergo cum Deus eximio amore B. Mariam ex æternitate prosequeretur, voluit eam contineri sub lege illa fauorabili, ut nimirum, si Adamus non peccaret, sed sibi conseruaret iustitiam originalem, eam quoque transfunderet in B. Mariã: noluit autem comprehendere in decreto cõinatorio, & oneroso, ut nimirum si peccaret, & si iustitiam perderet, eã amissionis culpam transfunderet in Mariam.

8
 Resp. secundo negando antecedens. Quia iuxta sētentiã quam in 3. p. q. 1. art. 3. cû S. Thoma secuti sumus, si Adamus non peccaret, verbum Dei non incarnaretur ex vi presentis decreti, & consequenter Virgo Maria non esset mater Dei imo nec genita fuisset, quia cum illius conceptio fuerit plane mirabilis, vt pote ex parentibus sterilibus, & coniuncta alijs prerogatiuis, totumq; id prestitum sit à Deo intuitu Christi Domini, cuius mater futura erat; eo ipso quod ad eam matris excellentiam euehenda non esset ex vi presentis decreti, cessarent opera mirabilia, sine quibus non conciperetur, seu in lucem non ederetur. Ex quo tandem fit in ea lege, qua Deus contulit Adamo iustitiam originalem, vt in posteros eam transfunderet, si non peccaret, non fuisse comprehensam B. Mariam, quia eo ipso quod Adamus non peccaret, Virgo Maria non esset ex vi presentis decreti.

9
 Sed vrgebis primò. Licet ex vi presentis decreti Virgo futura nõ esset, foret tamè ex vi alteris, quia vt loco citato dicebamus, etiam si Adamus nõ peccasset, incarnaretur filius

Dei ex vi alterius decreti, quod tunc Deus haberet. Ergo factum est ex vi alterius decreti contineretur virgo in lege de transmittenda iustitia. Resp. cōcedendo totum, sed tunc cessaret omnino argumēti difficultas: quia cum Adamus nec peccaturus, nec amissurus esset iustitiā, nō foret ulla lex, ratione cuius Beata Virgo in Adamo peccaret, aut foret obnoxia peccato originali.

Urgebis secundō, licet Adamus nō peccaret, si tamē mul-
ti posterorum eius delinquerēt, incarnaretur verbum Dei
etiā ex vi præsēntis decreti, ut loco citato dicebamus. Ergo
tunc etiā foret mater Dei. Ergo etiā ex vi præsēntis de-
creti habet difficultatē argumētum, quod ex Gab. Vazquez
retulimus. Resp. concessis antecēdētē, & prima consequē-
tia, negādo secundā, quia si Adamus non peccaret, quantum-
cumq; alij posterī delinquerēt, nullum esset peccatū origi-
nale, sed omnes cōciperētur iustitia originali decorati, vnde
tunc nō superesset locus prædicti argumēti, quatenus cō-
tendebat, virginē contineri in lege da transfundenda iusti-
tia, ita ut inde infereretur eā quoq; cōtineri lege de eadem
iustitia perdenda.

Hęc posterior solutio, in qua negauimus B. Mariā cōten-
tā fuisse sub illa lege generali, qua Adamus accepit iustitiā
originalē, sibi & posteris conseruandā, si nō peccaret, nō ad-
ducitur ā nobis nisi pro eo euentu, in quo verbum Dei nō in-
carnaretur ex vi præsēntis decreti: nā in eo casu, quo carnē
esset filius Dei assumptus, Adamo nō peccātē, futura quoq;
esset mater Dei: sed tunc nullā difficultatē haberet argumē-
tum, quia ex eo quod cōtēta fuisset sub lege de transmittēda iusti-
tia, nullū incōmodū infereretur. Cū enim tūc omnes cōcipiē-
di essent iustitia decorati, ipsa quoq; virgo cōciperetur, &
nec incurreret culpā originalem, nec illi foret obnoxia.

Ad primā confirmationē resp. si sermo sit ex vi præsēntis
decreti, negandum esse suppositum maioris, quia nulla per-
sona conditur ā Deo in puris naturalibus, sed vel habet pec-
catum lethale personale, aut originale, vel insignitur gratia
sanctificante. Vnde eo ipso quod B. Maria in sua conceptio-
ne, seu creatione animæ non accepisset a Deo gratiam, in-
currisset culpam originalem, quod tamen est falsum, &
ideo verissimum, quod condita sit dono gratiæ decorata. Si
autem sermo sit ex vi alterius decreti, quod Deus in alio re-
rum

rum ordine habuisse, nullum incōmodum inferetur ex eo
quod Beata Virgo etiam in puris naturalibus creata pecca-
tum originale non incurrisset.

Ad secundam confirmationē resp. mortem, & alias mole-
stias, quas B. Maria passā est, nec fuisse pōnā, aut effectum
peccati originalis in ipsa existētis, nec peccati, quod in A-
damo cōmiserit, sed solum conditionē naturæ, & esse autē di-
uinae providētiæ, quæ statuit virginē redēptionis coopera-
tricem. Itaq; sicut Christus D. eas molestias subiit, nō quia
peccatū habuerit, nec in Adamo peccauerit; sed quia Deus
voluit, posito Adami peccato, Christum D. induere carnē
passibilem, ut sua morte, & doloribus nos redimeret; sic
B. Maria mortem, & dolores subiit, quia voluit Deus car-
nem eius esse similem carni filij sui, & has pōnas ā Virgine
ferri, ut filium imitaretur, & medijs illis impetraret ā Deo
veniam nostrorum peccatorum, easq; satisfactioes depō-
neret in Ecclesiæ thesauro, ut verē depositæ sunt. Quæ om-
nia non ideo statuit Deus, quia dolores, & satisfactio Chri-
sti D. non forent satis, superq; ad redemptionem generis hu-
mani, sed quia voluit hunc honorem matri deferri, ut mo-
do explicato cooperaretur redemptionem.

CAP. XXVII.

Diluitur quinta obiectio, ex eo quod B. Virgo
Maria baptismum Christi D. susceperit.

Quinta obiectio contra immaculatam conceptionē est
eiusmodi. Beata virgo baptizata est baptismō Christi
Domini. Ergo contraxit peccatum originale. Antecē-
dens videtur certum. Nam licet Scotus in 4. dist. 4. q. 6. ad
1. & Gab. ibi q. 2. art. 3. dub. 1. de illo dubitare videtur
nihilominus Scotus ait, supponendum esse B. Virginē fuisse
baptizatam, & Gabr. reputat probabilius: aliunde id ip-
sum affirmat concors sententia Theologorum. Vide Vazq.
3. p. tomo. 2. disp. 119. cap. 7. n. 63. Suarez ibidem disp. 18.
sec. 2. Ghislerium in ca. 5. Cant. versu 3. exposit. 4. foli. 98.
& Hériquez libr. 2. de baptismō, capit. 5. num. 2. cum mul-
tis alijs, quos refert: imo Beatam Virginem Mariam obli-
gatam fuisse præcepto baptismi, de quo Ioannes 3. *Nisi quis
venatus fuerit, &c.* & merito dicit Vazquez in capite citato

cum alijs authoribus. Consequentia probatur, quia perso-
na non habens peccatum originale, non est capax Sacra-
menti Baptismi, cuius institutio fit ad delendum origina-
le. Vnde Conc. Trid. sess. 5. damnans eos, qui negarent par-
vulos ex Adam trahere originale peccatum, quod per Bap-
tismum necesse sit expiari ad consequendam vitam eterna-
m, ait, *inde fieri consequens, ut in eis forma Baptismatis in remissionem pec-
catorum non vera, sed falsa intelligatur.* Sensit ergo Concilium,
non posse verum Baptismum suscipi ab eo, qui non habuit
peccatum originale.

Augusti. Sanct. August. tom. 7. lib. 1. de peccator. merit. cap. 18.
agens de Baptismo infantium: *Si nulla, inquit, originalis pec-
cati aegritudine sauciati sunt, quomodo ad medicum salutis aeterna su-
rum currentium pio timore portantur; & non eis in Ecclesia dicitur,
auferte hic innocentes istos, non est opus sanis Medicus, sed male habenti-
bus, non venit Christus vocare iustos, sed peccatores? nunquam dictum
est, nunquam dicitur, nunquam omnino dicitur in Ecclesia Christi tale
documentum.* Ecce S. Pater ex eo, quod baptizari debeant infan-
tes, colligit contra haereticos originale peccatum; & aliter
negat eos fore baptizandos. Confirmatur, quia forma Bap-
tismi est: *Ego te baptizo, &c.* Sed verbum *baptizo* significat
spiritualem ablutioem. Ergo si B. Virgo non habuisset pecca-
tum originale, non potuisset baptizari. Patet consequentia,
quia non est capax ablutioem persona, quae nullam maculam
contraxit: cum ergo B. Maria nullam maculam peccati actualis
habuerit; si ab originali quoque asseratur immunis; nihil ma-
nebit, supra quod cadat Baptismatis ablutio.

Respondetur concessio antecedente, negandam esse con-
sequentiam, & ad probationem dicitur, institutionem Bap-
tismi esse ad delendum peccatum originale in lege Gratiae,
sed non esse solum istum effectum illius: confert enim gra-
tia sanctificantem, imprimi characterem, constituit homi-
nem visibiliter intra Ecclesiam, cuius ianua est hoc Sacra-
mentum, disponitque ad caetera recipienda. Propter
hos fines, & ad eiusmodi effectus consequendos potuit B.
Maria recipere Baptismum, licet peccatum originale non
contraxerit, nec illi fuerit subiecta proprie loquedo. Et qui-
de ex eo, quod B. Virgo non contraxerit originale, non bene
inferri, eam non fuisse baptizatam, perspicue, nisi fallor,
demonstrari potest: quia certum est, multos, cum ad bap-
tifi-

tismum accesserunt, fuisse iam antea consecutos remissio-
nem culpae originalis; nam in exordio nascentis Ecclesiae
omnes, qui ex Iudaismo conueriebantur, baptismum susci-
piebant, ut constat ex Actis Apostolorum, & tamen illi
in circumcissione iam obtinebant remissionem originalis.
Quis enim, nisi omnino temerarius, negare poterit, plures
saltem illorum, qui tunc baptizati sunt; fuisse antea iustos
saltem in infantia, ac proinde remissionem fuisse consecutos
peccati originalis? Baptismus ergo, qui ab illis susci-
piebatur, non conferebat remissionem huius peccati. Er-
go Beata Virgo recte potuit baptizari, licet non habuerit
originale, quod in Baptismo tolleretur.

Dices, illos, qui in exordio Ecclesiae baptizabatur, fuis-
se quidem consecutos remissionem culpae originalis ante
Baptismum in circumcissione, aut aliquo alio modo; sed ta-
men id factum esse in voto Baptismi, quae postea susceperunt,
sicut si modò infidelis adultus ante realem susceptionem
Baptismi eliceret actum contritionis, consequeretur qui-
dem remissionem originalis, sed tamen in voto Baptismi,
quae propterea tenetur postea recipere. At verò Beata vir-
go, si peccatum originale non habuisset, nunquam potu-
isset consequi remissionem illius in voto Baptismi, & ideo
nunquam posset baptizari.

Sed haec solutio refellitur efficaciter. Quia antequam prae-
ceptum baptismi obligaret, non erat baptismus medium ne-
cessarium ad consequendam remissionem peccati origina-
lis: cum omnino certum sit, nihil esse magis obligatorium,
quam quod exequi tenemur tanquam medium, sine quo
non obtinebitur iustificatio, & aeterna salus: Vnde impos-
sibile est, Baptismum fuisse necessarium necessitate medij
ad remissionem peccati originalis, antequam daretur prae-
ceptum illius, imò ante quam institueretur. Ergo qui ante
institutionem, vel praeceptum Baptismi consecuti sunt in ali-
qua lege remissionem culpae originalis, non illam obti-
nerunt in voto Baptismi. Patet consequentia, quia, ut
constat ex communi consensu Doctorum, tunc dicitur con-
ferri gratia, vel remissionem peccati in voto alicuius Sacra-
menti, quando illud est medium, per se institutum ad
eum effectum: Sed quando in lege veteri conferebatur
gratia, & remittebatur peccatum originale, nondum erat

baptismus institutus ad eum effectum, ergo gratia, & remissio originalis peccati non conferentur in voto baptismi. Cōfirmatur. Quia inauditum est, omnes qui in lege natura, & scripta obtinuerunt remissionem culpæ originalis, illā fuisse consecutos in voto baptismi, cuius rei non est alia ratio, nisi quia nondū baptismus erat institutus, nec proinde obligabat illius susceptio. Ergo similiter, qui circuncisi fuerūt ante qam baptismus obligaret, non obtinuerunt remissionem originalis in voto illius.

Concludo ergo, remissionem peccati originalis non ita esse effectū baptismi, vt necessariū sit ad recipiendum baptismū habuisse prius peccatū originale; quia cum multi baptizati fuerint in exordio nascentis Ecclesie, quibus nō remittebatur originale per reale baptismi susceptionem, nec remissum fuerat in voto illius, nullomodo conducebat habuisse originale ad hoc vt capaces essent baptismi. Quare rectē potuit B. M. Sacramentū Baptismi suscipere, licet peccatum originale non contraxerit. Neque in aliquo authore legi, immunitatē B. Virginis, quā tuemur, potuisse impedire, quo minus baptismum susceperit.

Sed quid respondebimus ad testimonia Tridentini & Augustini? Certē non difficilis est illorum explicatio, supponunt enim, & meritō quidem, formam baptismi significare abluionē spiritualem à peccatis sub illo externo ritu abluionis corporalis, non quia semper eam abluionē conferat absolutē, sed quia ex se, & ex sua institutione potest illam conferre, si necessaria sit. Si autem in infantibus nullū peccatum originale existeret, non esset institutus baptismus ad eam abluionē conferendā, foret enim institutio superflua, vt pote carens sine suo: & propterea rectē infert Tridentinū fore falsam formā baptismi ex eo, quod generaliter loquendo non existeret in infantibus peccatū originale: quia eo ipso illa verba, *Ego te baptizo* non significarent abluionē spiritualement, quæ in eo consistit, quod detur gratia ordinata ad tollendū originale, si illud sit, vt cōmuniter esse supponebatur. At verō posito, quod in originali, & absolutē infantes, & alij habeant peccatum originale, vel illud habuerint, vera est absolutē forma baptismi, significans, illis cōferri in hoc Sacramēto gratiā, qua tolleretur hoc peccatū, si illud adhuc haberēt, licet in multis in exordio Ecclesie nō fuerit

fuerit baptismus sortitus hunc effectum, quia iam virtute alterius medij remissum erat. Et eodem modo licet Beat. Virgo originale non contraxerit, vera fuit forma baptismi, quā suscepit, nam sensus illorū verborum *Ego te baptizo* fuit, cōfero tibi gratiā, quæ potens esset auferre maculam originalis, sicut auferit ab alijs, licet quia tu præseruata fuisti, non sit hæc ablutio necessaria, sed sola infusio gratiæ; & aliorum effectuum huius sacramenti.

9 Sic etiam sanct. Augustinus meritō dixit, arcendos fore infantes à baptismo, si originale non contraxissent, quia eo ipso concluderetur falsum fuisse sacramentum, ac proinde nullius momenti, quippe quod significat abluionem culpæ. Et si generaliter in infantibus culpa non extitisset, non foret ad eū finē institutū, nec gratia cōferretur in illo ad tollendā culpā. At verō licet in vna persona ex specialipriuilegio peccatū originale nō fuerit, manet adhuc generalis necessitas, & aliud verificari posset etiā forma baptismi in ea particulari persona; vt dictū est, ex quo patet ad confirmatiōē.

10 Ex dictis obiter inferitur, Eucharistiā sine dubio recipi potuisse à Beat. Virgine, licet non contraxit originale, nā si quid obitaret, quo minus tā præcellenti dono frueretur, maximè quod non suscepisset baptismum, qui est ianua sacramentorū, ostendimus autem iam, Virginem fuisse baptizatam: imo potius ex eo quod originalem culpā non habuerit, inferri debet, eam melius dispositam fuisse ad receptionem tanti sacramēti, in quo residet auctor totius puritatis. Vnde secundum Beat. Thomam & alios doctores ipse Christus Dominus in quem nulla culpa cadere potuit, sacramentū Eucharistiæ recepit in noctæ cōnz.

11 De extrema Vnctione maior est difficultas an B. Maria illam receperit: quidā enim affirmant, alij, vt & ego exitimo, probabilius negant. Sed ad nostrū institutum non spectat rem nunc definire.

C A P. XXVIII.

Diluitur sexta obiectio contra immaculatā Conceptionem, petita ex eo, quod si Virgo ante mortem Christi Domini obiisset, deferretur ad Lymbum Patrum.

Postremo objicit aliquis contra nostram sententiam. Si B. Maria non contraxisset originale, sequeretur deferendam fuisse ad cœlos, & visurâ clarè Deum, si ante mortem Christi D. obijisset. Consequens est absurdû: Ergo antecedens. Consecutio maioris probatur, quia quod homines iusti, qui ante mortem Christi D. obierunt, non statim potuerint esse beati, sed in Lymbû Patrû deferrentur, fuit pœna peccati originalis. Ergo si B. Virgo non contraxisset originale, & ante mortè Filij sui obijisset, non deferretur in Lymbû, sed in Cœlum: hoc autem absurdû esse patet: quia per mortem Christi D. referata est ianna cœlestis, & nullus homo gloriâ adipisci poterat, ante quam Filius Dei deleret sua morte cômunem culpam generis humani.

Resp. primò negando suppositû maioris, quia Deus decreverat B. Mariâ non mori ante Christi D. mortem, ne si aliter res disponderet, sequeretur prædictû incômodum ad quod deducere contendit obiectio: ex hypothesi autè diuini decreti & in sensu cõposito cum illo impossibile fuit Virginem ante Christum D. mori, & consequenter non habet locum incômodum obiectionis. Secundo resp. negando cõsecutionem maioris, & ad probationè dicitur, licet in generali loquèdo fuerit pœna peccati originalis, quod nemo hominum ante Christi D. mortem esset beatus, in B. Virgine id ipsum non foret pœna, sed effectus diuinæ voluntatis quæ iustissimè decreuit, nullum hominè ante Christi mortem esse beatum: non quia Virgo etiam peccatum habuisset, sed quia morte Christi Domini redimenda erat, & non decebat eam sui perfectâ libertate gloriæ, donec pretium redèptionis solutum esset; & quoniam Angeli non fuerunt redèpti, nec pertinebant ad genus humanum, quod redèptione indiguit; ideo ante mortè Christi D. fuerunt beati, & non solum, quia non habuerunt culpâ originalem.

CAP. XXIX.

Præmittuntur plura, quæ obijcit Bâdelus, quia ex dictis satis superq; constat solutio.

Multâ obijcit Bâdelus in suo tractu, quorû vix necesse est mentionè facere, quia ex dictis satis superq; colligitur

gitur manifesta solutio: nihilominus ea brevissimè percurremus, tangendo potius, quàm respõdendo. Primû ergo in capite 28. probat, Conceptâ fuisse B. Mariam in originali, quia genita est ex mare, & fœmina per concupiscentiâ, & iuxta doctrinâ Sanctorû Patrû quisquis hoc modo concipitur, cõtrahit originale. Sed resp. excipi ab hac generali regula B. V. propter dicta in discursu huius disputationis, nec dicendâ esse B. M. genitâ per concupiscentiam, quæ nescio quid inordinatum significat: vsus enim matrimonij ex quo Virgo genita est fuit purissimus, & omnino absq; peccato.

Deinde in cap. 31. probat idè, quia singularis prærogatiua Christi Domini fuit concipi sine culpa. Sed resp. prærogatiuam fuisse, quod id haberet per naturam: cui non derogat Virginitatem id habuisse ex gratia, seu priuilegio speciali.

Præterea in cap. 33. statuit Vincētius, non esse pium dicere B. Mariâ absq; originali peccato fuisse Conceptâ, probatq; in sequentibus, primo quia ea doctrina contradicit Sacræ Scripturæ. Secundo, quia contraria est sanctis Patribus. Tertio, quia contradicit antiquæ fidei omnium Catholicorum. Quarto, quia famosi doctores dicunt esse errorè. Quinto, quia contradicit determinationi Ecclesie, nâ Concilia decreuerunt omnes ab Adamo per semen virile descēdentes contrahere originale. Sexto, quia caret veritate, & derogat Christi Domini dignitati.

Sed profecto in hac parte desideratur Vincētij modestia, præsertim cû scriperit post Extrauag. Sixti IIII. in quibus ad eò cõmendatur pietas celebrantium immaculatâ Conceptionè, quæ, vt vidimus in hac disputatione, nec contradicit Sacræ Scripturæ, nec Patribus, nec antiquæ fidei. Sed potius est his omnibus maximè conformis. Nec famosi doctores loquentes in speciali de Virgine, dixerunt nostrâ sententiâ esse errorè, nec Concilia quicquâ decreuerant contra immaculatâ Virginis Conceptionem, sed solum in generali locuta sunt de transfusione peccati originalis in omnes posteros, cui tamen nõ obstat exceptio Virginis vt ca. 24. & 25. declarauimus: nec doctrina hæc caret veritate, sed veritate plena est. Nec denique derogat dignitati Christi Domini, sed illam extollit, cum commendat amorem eius erga Matrem, & perfectissimum modum redèptionis.

An, & quanta sit certitudo sententiæ affirmantis, Beatam Mariam fuisse ab originali peccato præseruatam.

DICO primò, sententiã affirmans præseruationẽ B. Mariæ ab originali non est certa secundum fidem, ita ut contraria sit heretica. Assertionem hanc statuit Sixtus IIII. in Extrauagante, *Graue nimis*, quam Concilium Trident. sess. 5. & Pius 5. in motu 45. qui incipit, *Super speculam* confirmarunt, & innouarunt. Præcipit enim sub grauissimis pœnis, ne quis asserere audeat incurrere crimen hæresis eos, qui B. Mariam existimãt in originali fuisse conceptam. Probaturque ratione, quia non extat ulla Ecclesiæ definitio, cuius testimonium reddat omnino firmam firmitudine fidei nostram sententiam, nec in verbo Dei scripto, vel tradito continetur clarè, & expressè. Nec obstat Concilium Apostolorum, relatum cap. 6. quia illius decreti auctoritas non est modo nobis infallibilis, ut ibidem dictum est. Nec definitio Consilij Basiliensis adducta capit. 8. quia tunc Synodus illa non erat legitima. Nec denique obstant testimonia Scripturæ, & Patrum adducta á cap. 5. quia ea non sunt ita clara, ut contineant expressam Dei reuelationem, quamdiu Ecclesia id non declarauerit. Excesserunt ergo nonnulli auctores, qui apud Vasquez disp. 116. cap. 18. & Suarez disp. 3. sect. 6. dixerunt, rem hanc esse articulum fidei, aut ab Ecclesia definitam.

Nonnulla tamen circa hanc assertionem inquiri possunt. Primum an sit contra Extrauagatẽ Sixti 4. aut aliquomodo prohibitum; si quis dicat, sibi videri certum ex fide, B. Mariam fuisse præseruatã, aut probabiliter credi posse hoc esse de fide, vel esse euidenter credibile, hanc præseruationem probabiliter putari posse reuelatã á Deo. Ratio dubitandi est, quia quando aliquid est de fide, contradictorium est hæreticum, sed nullo modo licet appellare hereticam sententiam, quæ ait, Beatam Virginem incurrisse originale, ut patet ex præfata Extrauagante. Ergo nullo modo licet nostram sententiam appellare de fide.

Nihilominus existimo, has locutiones nõ esse contra Extrauagantem, nec aliàs prohibitas. Sic Dominus Franciscus de

de Sosa in approbatione libri doctoris Luzeri de immaculata Conceptione pag. 5. & alij viri docti. Probatur respondendo ad obiectionem. Etenim in Extrauag. solum prohibetur, nequis dicat contrariã doctrinã esse hæreticã, ex eo autem, quod quis putet sibi esse certum ex fide aliquid mystericum, aut esse probabile Deum id reuelasse, non dñat contrarium tanquã hæreticum. Quia de ratione hæresis est, vt sit contra aliquid, quod absolute & certo sciatur esse reuelatum á Deo, & fide diuina credendum: potest tamẽ aliquis opinari, aut sibi persuadere aliquid esse reuelatum á Deo, quãuis id non sit absolute certum, sed alijs probabiliter videatur non esse reuelatum. Vnde qui id non crederet, non contradiceret Ecclesiæ, aut reuelationi diuine, cui stare tenetur; & consequenter non esset hæreticus. Cuius rei sunt varia exempla: Etenim Christum D. vt homo est, esse Filiũ naturalem Dei putant docti Theologi esse de fide, & id ego omnino sentio, probanque in materia de Incarnatione, & nihilominus qui id negaret non esset hæreticus, quia docti Theologi putant, prædictã Propositionem non esse de fide. Similiter infundi á Deo hominibus adultis habitus Fidei, Spei & Charitatis nonnulli, quibus ego assentio, dicunt esse de fide, & tamen id negare nõ est hæresis, quia docti Theologi sentiunt, non esse id reuelatã á Deo. Sic ergo in proposito, &c.

4 Secundum: an sit hæresis, pertinaciter affirmare alterutrã sententiã esse de fide simpliciter & absolute, & contrariam esse hæreticã, scilicet Virginem fuisse immnem ab originali, aut illud contraxisse. Patrem affirmantem sequuntur Castro lib. 1. de Iusta hæreticorum punitione cap. 8. & Vasquez disp. 117. in fine, quia hæreticus est, qui pertinaciter contradicit decreto Ecclesiæ, sed Ecclesia decreuit, neutram harum partium esse de fide absolute. Ergo qui pertinaciter contradixerit, hæreticus est.

5 Suarez verò disp. 3. in fine ait: solum esse temeritatem & inobedientiam id asserere: quia hæreticus est, qui Dei reuelationi contradicit pertinaciter, sed Deus non reuelauit, neutrã sententiam esse de fide. Ergo qui asseret alterutram esse de fide, non contradiceret reuelationi Dei. Ergo non esset hæreticus. Minor probatur, quia nullibi constat de tali reuelatione, nec Ecclesia decreuit, neutram partem esse

Castro.

Vasquez

Suarez.

esse de fide, nisi mota ab ipsa doctorum varietate, & testimonijs Scripturæ & Patrum, ac momentis rationum, quæ vtrunque afferuntur.

Mihi sanè probatur sententia media, quæ affirmat, eum, 6 qui pertinaciter assereret alterutram partem, non incurere hæresim, vt probat Suarez: incurere tamen errorè, quia Sixtus IIII. in Extrauag. *Graue nimis*, disertè dicit, esse falsum, erroneum, & à veritate penitus alienum docere, esse hæreticum, sentire B. Mariam fuisse immunem ab originali, aut illud incurrisse, & ratione probatur, quia error est ille, qui opponitur conclusioni Theologicæ, sed illa propositio scilicet *Hæresis est asserere B. Mariam fuisse Conceptam sine originali, aut in illo*, opponitur conclusioni Theologicæ. Ergo est error. Minor probatur, quia conclusio Theologiæ est illa quæ euidèter infertur ex vna saltem propositione fidei diuinæ; & altera euidenti: in re autem proposita fieri potest hic syllogismus. *Dogma, quod Ecclesia decernit non esse damnandū, non potest esse hæresis: sed Ecclesia decernit non esse damnandū asserere alterutram partem huius controuersie: Ergo illam asserere non potest esse hæresis.* Maior est de fide, quia in ijs, quæ ad mores aut doctrinam pertinent, non posse Ecclesiam errare est de fide, ut ostenditur 2. 2. quæst. 1. art. 10. Minor est euidens in prædicta Extrauag. Sixti innovata à Tridentino & Pio V. quare consequens est conclusio Theologica, ac proinde error est assertio, quæ illi opponitur, scilicet, *Hæresis est asserere B. Mariam fuisse immunem ab originali, aut illud incurrisse.*

Dico secundò. Sententia affirmas Bea. Mariæ immunitatem, non est ita certa, vt contraria sit error, vel temeritas, aut peccatum mortale illà asserere. Probatur, quia in Extragante, *Graue nimis*, prohibetur, ne quis dicat esse peccatum mortale tueri alterutram huius controuersie partem, idq; sub eisdem pœnis, sub quibus prohibitum est, ne quis dicat esse hæresim. Ex quo etiam infertur sine errore aut temeritate posse vnã aut alteram partem defendi, quia si error esset, aut temeritas, foret quoque peccatum mortale, cum in materia tam graui, non possit non esse magna inordinatio amplecti errorem, aut sententiam temerariam, vt bene Suarez disput. 3. sect. 6. conclus. 3. Confirmatur, quia Pius V. in Motu, qui incipit, *Super speculã*, tribuit potestatem differendi de hac controuersia in loco opportu-

Suarez.
Pius.

no, dummodo neutra pars vt erronea predicetur. Et prius dixerat se liberam cuique facultatem relinquere opinandi quamlibet partem. Si autem esset peccatum mortale, aut te meritas, non liceret sequi quamlibet sententiam. Aduertit autem optimè Suarez supra post 3. assertionem, licet non incurratur culpa mortalis ex vi assertionis cuiuslibet partis, idque decernat Sixtus IIII. aliunde tamen incurri posse, si quis eam doceat vel inconcionibus proponat, quando inde proueniret scandalum graue. Et quidem in asserenda & prædicanda immunitate B. Mariæ non potest esse scandalum hisce nostris sæculis, sed denotionis augmentum. In predicanda vero opposita parte timeri iure optimo potest. Nã Manuale prædicatorū, relatum ca. 14. impressum & excusum nonaginta ab hinc annis dixit, id esse valde scandalosum. Et Emanuel Rodriguez to. 1. questionū regu. q. 57. ar. 7. ait, vix posse excusari à mortali vel veniali cõcionatore, qui modo prædicaret B. M. incurrisse originale, quia gi gneret scandalū, non pharisaicum, sed pulsillorum, quod euitate tenemur. Vasquez etiam disp. 117. ca. 2. cum Antonio Corduben. affirmat, neminem iam posse sine magno scãdalo id inconcionibus populo exponere.

Manual.

Rodrig.

Vasquez
Cordub.

8 Dico tertio. Eadem nostra sententia non est ita certa, vt per se loquendo sit peccatum veniale contrariam tueri: qui tamen asseneret esse peccatum veniale; non incurreret pœnas, statutas in Extrauagati Sixti IIII. & motu Pij V. Prior pars probatur, quia absolutè Ecclesia relinquere potestatem amplectendi alterutram sententiã, quod certè non faceret, si per se loquendo esset peccatum veniale. Dico autem per se loquendo; quia ratione scandalali potest committi culpa iuxta dicta in assertionem præcedente. Posterior verò pars probatur, quia prædicti Pontifices nulli pœnæ subijciunt id asserentes: imo solum prohibent, ne quis alterutram partè vt hæreticam, vel errorem damnet, aut dicat esse mortale peccatum illam tueri.

9 Dico quartò. Sententia affirmans immaculatam B. Mariæ Conceptionem, est multo verifimilior, & probabilior, quàm contraria. Hæc assertio est sine dubio certa, nec indiget alijs probationibus, quã illis, quæ in discursu huius disputationis à nobis adductæ sunt, & roborabitur amplius ex dicendis.

Dico

Dico ergo quinto. Satis probabiliter dici potest, nostris temporibus esse moraliter certam, & evidentem sententiã, quæ affirmat, fuisse præseruatam à peccato originali. Probat, quia moralis euidentiã, & certitudo gignitur ex magna multitudine motiuorum efficacium, comparatione quorum vix est aliquid, quod in contrarium adduci possit: sed pro immaculata Conceptione B. Mariæ est adeo magna multitudo motiuorum efficacium, vt cõparatione illorum vix sit aliquid, quod nostris tẽporibus adduci possit in cõtrarium. Ergo ex illis gignitur moralis euidentiã & certitudo sententiæ, quæ affirmat immaculatã B. Mariæ Conceptionem. Consequentiã est evidens. Maior constat, quia ad certitudinem & euidentiã præsertim moralẽ, & non Methaphysicã, non requiritur, vt nihil sit quod in contrarium obijci possit, sic enim, cùm etiã contra euidentiã methaphysicã principia, imo & contra fidei dogmata occurrat sepe argumenta non leuis momenti si secundum se considerentur: sed satis est, ingens quoddã pondus autoritatis, & rationis, cõparatione cuius leue admodum & exigui momenti sit, quicquid adducitur in contrarium, licet alioqui secũdum se suum quoque pondus haberet: id enim sufficit, vt meritò prudens sibi possit persuadere illud esse absque dubio verum, & clarum iuxta modum loquendi, & sentiendi humanum.

Minor verò probatur, nam si quis libero, & vacuo animo expendat omnia, quæ à capite 4. huius disputationis vsque ad 20. adducta sunt, planè cõperiet, immensam quodãmodo esse magnitudinem, & maximam multitudinem motiuorum efficacium pro immaculata Conceptione hinc nostris temporibus: & aliunde, quæ obijciuntur, ita perspicuè soluta esse à ca. 23. ad 29. vt exigui momenti reputari debeãt, si cum motiuis conferantur, vt à prædicta veritate quæpiam arcere possint: & quanquam auctoritas doctissimorũ Theologorum, qui olim oppositum docuerunt, magna sit, & qui modo idem docent, sint religione & doctrina clarissimi: nihilominus in tanta veritatis luce, quæ nunc in Ecclesia immaculatã Conceptionem celebrante clarescit, exigua scintilla sunt. Primò, quia illi antiqui asseruerunt, B. Mariam incurrisse originale, quando Ecclesia Romana oppositam sententiã non probabat, quando festũ immaculatę Cõceptiõnis

nis non celebrabat, quando non cernebatur cõmunis populi Christiani plausus, qui modo cernitur, & quando inuenta non erant, nec debito modo expensa tot Patrum illustrißima testimonia pro immaculata Conceptione. Vnde si in his omnibus vidissent, quod nostro sæculo cõspicitur, iure optimo credi potest eos sententiam mutatueros, aut certè de hoc prudētissimè dubitari potest: multum ergo eleuatur illorum auctoritas in eo, quod tunc affirmarunt, quia cum saltem prudentissimè dubitari possent, vtrum illi illud ipsum modo sentirent & affirmarent, non possunt referri, vt sua auctoritate id modo confirmarent. Secundo, quia doctissimi Theologi, qui nostro sæculo docent Conceptionem maculatam, paucissimi sunt, præsertim comparati cũ vniuersa fere Ecclesia. Cõtrariũ vero docent, & re vera id docent, ne recedant à sancti Thomæ, qui olim id sensit in Summa Theologiæ, eo quod illius doctrinæ omnino, & in omnibus subscribere decreuerint.

12 Sed obijciat aliquis. Beat. Virginem fuisse Conceptam in originali est opinio. Ergo nostra sententiã affirmans fuisse præseruatam, non potest modo censi moraliter certa & evidens. Patet consequentiã, quia quod opponitur doctrinæ certæ, non est opinio, sed improbabilis asseritio. An Sixtus. recedens probatur primo, quia Sixtus IIII. in Extrauagan. Pius. te Graue nimis, eam appellat opinionem. Secundo; quia Pius V. in suo Motu ait, se relinquere liberam facultatem cuique opinandi huius controversiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem esse iudicauerit. Tertiò, quia non potest non esse opinio illa, quam tot viri Sapientia, & Religione clarissimi docuerunt, & modo docent, præsertim cum Sacrę Scripturę & Patrum auctoritate atque rationum momenti innitatur.

13 Resp. distinguendo antecedens: imprimis enim ea doctrina potuit esse opinio, & re vera fuit tempore sancti Thomæ, & quandiu non ita inhæserat omnium ferè fidelium animis veritas immaculatę Conceptionis: & eodem modo diceret aliquis fuisse opinionem tempore Sixti IIII. & Pij Quinti, licet nunc non esset opinio, quia modo sunt longè vrgentiora, & firmiora fundamenta, multoque magis veritas illa ixit. Deinde & melius resp. adhibendo aliam distinctionem. Etenim duplex est opinionis acceptio. Primum enim

enim appellatur aliquid opinio, quia non desunt aliqui sapientes & docti, quibus videri possit, & soleat doctrina probabilis: & in hoc sensu fatemur, opinionionem esse quod B. Maria sit Concepta in originali. Deinde appellatur aliquid opinio, quia generaliter aut in plurimū censetur doctrina probabilis, eo quod non sine pro parte contraria vrgentissima argumenta, quæ multos convincant, aut omnino ad illā affirmandā trahant, & in hoc sensu negamus esse opinionem, quod B. Maria sit Concepta in originali; & quoniam hæc est magis propria opinionionis acceptio; non censeo absolutē appellandā esse opinionionem, sed sententiam, & placitum aliorum: nec nostra sententia appellandā est opinio sed sententia vera. Vnde Emanuel Rodriguez loco supra relato dixit, indifferētē facere concionatores, qui in concionibus illam appellant opinionionem.

Emanuel

Iuxta hæc ad obiectionem in forma resp. doctrinam, quæ affirmat Beat. Mariā Conceptam in originali, fuisse quædam opinionionem olim, & modo etiam esse cōparatione paucorum; nunc verō absolutē non esse opinionionem, & id sufficere, vt vera sit nostra conclusio affirmans, modo ceteri posse moraliter evidētē sententiam, quæ docet præseruationē Beat. Mariæ. Ad primam autē, & secundā antecedentis probatiōnē, quatenus contra nos afferri potest, resp. primo à Sixto IIII. & Pio Quinto appellari opinionionem, quia tunc erat opinio, licet modo absolutē non sit. Respond. secundō, Pontifices ibi non decernere illam esse opinionionem; sed solum damnare eos, qui plus æquo invehuntur in tenentes contrariam opinionionem; opinionionem, inquam, quæ comparatione illorum opinio est. Ad tertiam probatiōnē dicitur, rēpote antiquorum doctorum fuisse probabilem opinionionem absolutē, non autem modo, quia res sunt notabiliter mutata: Et quamvis nunc viri sapientes id doceant, inde solum colligitur, comparatione illorum esse opinionionem probabilem; sed verō comparatione totius serē populi Christiani, ac proinde absolutē loquendo.

Ex quibus tandem patet, quā sine ratione timeant aliqui dicere veram esse nostram sententiam, & contrariam falsam: hoc enim non solum non est contra Extravagantes Pontificum, sed omnino licitum, imo & tam certum; quā certum est; illum, qui aliquam sententiam sequitur, reputare

rare illam esse veram, & consequenter oppositam falsam: quia qui vnum contradictorium putat esse verum, ipse alterum putat falsum, cum vtrumque simul verum esse non possit.

C A P. XXXI.

An foret censendus martyr, qui mortem subiret pro veritate immaculatæ Conceptionis.

IN MATERIA De Baptismo tractat. 3. disputat. tert. differuimus de Essentia & effectibus martyrij, quod Baptismus sanguinis solet appellari: ibique probauimus hanc martyrij definitionem, dilucidē propositam à Valentia tomo 3. disputat. octau. quæst. secund. puncto prim. *Martyrium est testimonium: quo morte ipsa pro Deo testificatur quis aliquam fidei veritatem vel in se ipsa vel aliquo pro virtutis opere reuoluentem.* Itaque vt quis verē martyr dicatur, & sit, satis est si mori subeat vel pro tuenda fide, vel pro aliquo opere virtutis, quia in ipso exercetur fides diuina. Vnde sanct. Thom. 2. 2. quæst. 124. artic. quint. id ipsum differētē docuit, & rationem reddidit his verbis: *Omnium virtutum opera, secundum quod referuntur in Deum, sunt quedam protestationes fidei, per quas nobis innotescit, quod Deus huiusmodi opera à nobis requirit, & nos pro eis remunerat, & secundum hoc possunt esse martyrij causa.* Vnde Ecclesia tanquam martyrem veneratur sanct. Baptistam, qui occisus est, eo quod Herodis luxuriam increpasset: & sanct. Matheum, qui propter commendationem Virginitatis mortem subiit: ideo enim victima castitatis nuncupatur; & sanct. Thomam Cantuariensem, qui pro tuenda Ecclesiastica libertate sanguinem fudit.

Valencia.

S. Thom.

Hæc doctrina posita dubitatur, an qui pro immaculata Virginis Conceptione mortem subiret, censendus esset non solum laude dignus, sed etiam verē martyr: partem negantem amplecti videtur Alphonsus de Castro lib. prim. de iusta hæreticorum punitione cap. 8. dubit. 4. *Ego quidem, inquit, Virginem Deiparam sine peccato originali Conceptam fuisse credo: attamen non tam firmo animo hanc tenent sententiā, vt illā euitam esse fidem Catholicā; ideo pro huius sententiæ iustelā non libet eceruicem gladio opponere.* Ex cuius authoris verbis desumi potest

Castro.

argumentum non inefficax: etenim veritas immaculatæ Conceptionis non est certa secundum fidem, vt constat ex capite præcedente: Ergo non potest esse causa veri martyrij. Patet consequentia, quia martyrium est testificatio veritatis fidei siue in se ipsa, siue in opere virtutis: sed testificari immaculatam Conceptionem non est testificatio veritatis fidei in se ipsa, quia non est certa secundum fidem; nec in aliquo opere virtutis, quia tueri hanc sententiam non est opus virtutis, sed defensio cuiusdam opinionis, quæ nõ est veritas. Ergo. Confirmatur, quia qui mortem subiret pro tuenda aliqua opinione, non censeretur martyr imo nec prudens, sed temerarius. Ergo idem dicendum erit de eo, qui mortem subiret pro tuenda immaculata Conceptione.

Vt difficultas hæc dilucidè explicetur, duo distinguenda sunt in veritate immaculatæ Conceptionis. Primum est quasi practicum, & ad opus pertinens. Secundum est speculatiuum & in sola veritatis contemplatione sistens. Ad primum genus spectat celebrare festum immaculatæ Conceptionis; docere hanc Virginis immunitatem esse doctrinam tutam, piam & veram, persuadere illam in concionibus publicis, & alia similia. Ad secundum verò pertinet præcise Beatam MARIAM fuisse præseruatam ab originali, esse verum, esse probabile, aut magis probabile.

Dico ergo primo. Qui mortem subiret pro immaculata Conceptione quantum ad primum, quod scilicet ad primum spectat, ille re vera martyr esset. Sic sentiunt viri doctissimi & inter eos pater Franciscus Suarez in Epistola manu illius scripta, quæ ad meas deuenit. Probatur ratione, quia ille est verus martyr, qui mortem subit pro aliquo actû virtutis, sed id, quod ad primum spectat in hoc negotio immaculatæ Conceptionis est actus virtutis: Ergo qui mortem subiret pro illo esset verus martyr. Consequentia est euidens, maior ex dictis perspicua, minor patet discurrendo per singula, quæ enumerauimus, tanquam ad primum pertinentia. Primum enim celebrare festum immaculatæ Conceptionis est actus virtutis religionis, cum Sixtus. Quarto in Extrauaganti, Cum præ excelsa, ad eam. celebritatem hortetur, & vniuersa Ecclesia solemniter Conceptionem immaculatam celebret Octauo Decembris. Deinde do-

tri-

Arinam immaculatæ Conceptionis esse piam, & tutam, certissimum est, ut patet ex discursu præsentis disputationis: quare docere eam esse tutam, ac piam est opus virtutis, scilicet Charitatis, & misericordiæ, dum ignorantes instruitur. Deniq; immaculatæ conceptione persuadere, aut publice legere licitum est, & cedit in honorem B. Mariæ, quare nõ potest non pertinere ad actum virtutis. Confirmatur, quia prædicta omnia non quomodolibet ad virtutem spectant, sed sunt exercitium virtutis excellētissimæ religionis, quæ maximè inclinatur ad exhibendum cultum rebus diuinis, ac proinde Virgini Deiparæ, qua nihil est proximius Deo. Ergo pro aliquo istorum mortem subire pertinet maximè ad diuinum obsequium. Ergo est sufficientissima causa martyrij.

Dico secundò. Verus martyr esset, qui mortem subiret pro eo, quod in veritate speculatiua immaculatæ conceptionis est certum. Probatur, quia fateri veritatẽ certã, seu infañibilem in his, quæ saltè cedunt in Dei honorẽ, est actus virtutis. Ergo fateri id, quod est certum in negotio immaculatæ conceptionis, est actus virtutis, cum sine dubio cedat in diuinũ honorẽ. Ergo qui pro ea veritate mortẽ subiret, verus martyr esset. Patet consequentia, quia subiret mortẽ pro actu virtutis: & quidẽ certissimum, ac planè euidens est, probabile esse B. Mariã fuisse immunẽ ab originali, quare si ne dubio foret martyr, qui pro ea probabilitate affirmada, au nõ negada occideretur. Imò si quis libero, & vacuo animo expedit omnia, quæ in discursu huius disputationis adducta sunt; manifestum iudicabit, saltem esse magis probabile, magis verisimile, ac magis piam, Beatam Virginem Mariam fuisse ab originali præseruatam. Vnde qui mortem subiret pro tuenda maiori pietate, aut maiori probabilitate huius doctrinæ, martyrij aureolam obtineret. Cui etiam addendum est, cum ex capite præcedenti sit satis probabile hisce nostris sæculis moraliter esse certam, & euidẽntem sententiam, quæ Beata Virginis immunitatem affirmat, ille qui prudenter crederet, se hanc euidẽntiam fuisse consecutum, verus Martyr esset, si mortem subiret pro tuenda veritate speculatiua immaculatæ conceptionis. Probatur; quia iste prudenter existimat, sibi certam esse hanc veritatem, sed omne iudicium certum de veritate,

P 3

prefer-

Suarez.

præsertim ad Dei honorem pertinente, est vera virtus, ut patet ex materia de virtutibus. Ergo qui pro eo iudicio retinendo subiret mortem, occideretur pro actu virtutis, & consequenter martyrio coronaretur.

Ex quo tandem infero & dico: qui solum haberet opinionem immaculatæ Conceptionis seu iudicium incertum & topicum, non foret martyr, si mortem oppeteret pro veritate speculativa Conceptionis, quia sola opinio non est actus virtutis, ut constat ex materia de virtutibus, ubi Theologi rectè docent, virtutem, quæ in intellectu residet, debere esse actum certum, seu minimè subiectum falsitati. Ergo qui pro sola opinione mortem subiret, non haberet causam sufficientem ad martyrium, cum opinio nec sit actus fidei diuinæ, nec opus virtutis.

Adde quod martyrium est maximè firmum testimonium veritatis: nec enim potest quis maius iudicium præbere, quod reputet aliquid esse verum, quam si mortem subeat pro eo asseruendo: testatur ergo ipso se illam veritatem certam putare. Ergo qui incertam putat, non est martyr si moriatur. Et sanè sicut iuramentum debet esse rei, quæ quis putet esse certam, quia est maximè firmum veritatis testimonium; ita qui sanguine suo veritatem obfirmat, debet illam certam reputare, quia non potest magis firmum testimonium aliquo opere reddere, quam vitæ profusione.

CAP. XXXII.

An Ecclesia vel summus Pontifex possit definire etiam in hoc nostro sæculo Beatam Mariam fuisse immunem ab originali

Canis.

MELCHIOR Canus libr. septim. de Locis capit. 3. Conclus. quart. existimavit, neutram huius controversiæ partem posse ab Ecclesia definiri. Suaderique potest, primo. Quia nisi Deus immitteret novam revelationem (de qua hic non loquimur) non est sufficiens fundamentum, quo nitatur Ecclesia ad definitionem: cum nec ex scriptura, nec ex traditione, nec ex Patribus aut rationibus alterutra pars contra manifestè, aut clarè colligatur, eam à Deo reuelatam esse. Confirmatur, quia non magis clarè conf-

constat modo alterutra huius controversiæ pars, quam in sæculis præteritis. Sed in sæculis præteritis non habuit Ecclesia firmum fundamentum, quo niteretur ad definitionem: Ergo nec modo. Secundò, quia definitio Ecclesiæ non potest esse suæ definitioni contraria. Sed Ecclesia iam diffiniuit, neutram partem esse ex fide certam, ut patet ex cap. 30. Ergo non potest definire alteram esse ex fide certam.

Suarez & Vasquez

Sed hunc dicendi modum merito rejiciunt Suarez disp. 3. Sæcio 6. conclus. 1. & Vasquez disputat. 117. capit. ultimo. Etenim Ecclesia decursa temporis etiam sine nova revelatione melius aduertit, & intimius penetrat, quod antea magis occultum videbatur, occurruntque circumstantiæ, quæ iudicium sufficiens illi præbeant, ut credat veritatem antea latentem aperiri posse & debere. Ut enim sancti Epiphanius hæresi 75. sapienter scripsit: *Singula res novæ ab initio omnia habuerunt, sed progressu temporis ea, quæ ad necessarium perfectionem requiruntur, parabantur.* Infra ait: Ecclesiam gubernari à Deo ornatu intelligentia, quia nimirum crescit in rerum cognitione & dispositione: Nec minus grauter S. Nanzianzenus oratione 5. de Theologia longè ante finem: *Vides, inquit, illuminationes paulatim nobis affulgentes, Theologiaeque ordinem, quem nobis quoque tenere præstiterit Christus Dominus, ut non repente, atque confestim omnia in lucem efferamus, nec in finem usque occultemus.*

Ephiph.

Nanzianz.

Sunt autem huius veritatis locupletissimi testes multa, quæ prius in Ecclesia sub dubio erant, & postea definita sunt: sic enim infantibus infundendi gratiæ & virtutes in Baptismi sacramento, non erat olim omnino exploratum, & ideo Innocentius in capite *Maiores*, de Baptismo, illud solum refert ut controversum inter doctores. Nunc verò post Trid. sess. 6. est veritas certa secundum fidem. Præterea post Ascensionem Christi D. animas electo-rum, quibus nihil superest Purgatorio igne cremandù, statim videre Denum, & ad cælos euolare, non erat olim omnino exploratum; & tamen à Benedicto 11. definitum est. Suntq; eiusmodi alia sexcenta; quare licet controversia immaculatæ Conceptionis definita nunc non sit, poterit ab Ecclesia definiri.

Innocent.

Benedic.

Ad primum ergo resp. sine nova revelatione posse melius & acutiùs inspicere testimonia Sacre Scripturæ, & Patrum, pluraque in illis inueniri, quæ antea non legebantur, aut nõ

aduertebantur. Potest etiam crescere consensus doctorum, & alia huiusmodi, quæ videantur Ecclesiæ sufficere, vt definiat esse reuelatum á Deo, quod antea non fecerat, quia tot motiua non habebat. Ad confirmationē negatur assumptū de quo statim ex professo.

Ad secundum resp. Ecclesiam hætenus definiuisse, neutram partem esse de fide, aut hæreticā vel erroneā, quia iudicauit, cum illa decreta in lucem edidit, nondum fuisse motiua sufficientia ad decernendum alterutram controuersis partem. Si autem postea reperiat sufficientia motiua, non sibi contradicet, alterutram definiendo; quia quod in vno rerum statu pon est certum, in altero propter diuersas circumstantias censerī potest omnino infallibile. Quod qui dem manifeste patet in exemplo adducto ex cap. *Maiores simul cum Concilio Vientiensi, vt habetur in Clementina de summa Trinitate*; cum enim dixisset ea in re esse contrarias opiniones, subdit hæc verba: *Nos opinionem secundam, que dicit tam parvulis quam adultis conferri in Baptismo informantem gratiam & virtutem, tamquam probabiliorē duximus eligendam.* Et tamen eadem veritas post ea definita est à Tridentino tamquā certa secundum fidem saltem in parvulis, imo, vt ego existimo, etiam in adultis.

Caietanus in opusculo de Conceptione ca. 5. in fine affirmat nihil esse cur timeat pars sententiæ B. Mariam incurrisse originale, eā fore ab Ecclesia damnandam, sed potius cur sperare debeat, si aliquid ab Ecclesia decernendū sit, eam partem esse stabilendam, & damnandam contrariam, quæ statuit præseruationē Virginis Mariæ ab originali. Probat Caietanus, quia illa pars, quam ipse tuetur, requiescit in sinu Sanctorum, & doctorum prætorum, in eo autem sinu nõ est cur error timeatur.

Ego autē, contra sentio cum multis viris doctissimis nostri sæculi, nimirū si qua pars huius controuersis decernenda est ab Ecclesia, vel ab eius capite, definienda esse illam, quæ Beat. Mariæ immunitatem docet, imo veritatem hanc tam firmis præsidij iam esse munitam, totque luminibus illustratam, vt si Ecclesia velit, & expedire iudicet, possit nunc nostro etiam sæculo eam definire, & damnare contrariam. Prior huius assertionis pars probatur, quia Ecclesia non definit nisi quod verum est; sed B. Mariam fuisse immunitem

munem ab originali verum est. Ergo si quid in hac controuersia decernat Ecclesia, hanc immunitatem definiat. Maior & consequentia patent, minor certè efficacissimè probata est in discursu huius disputationis.

Posteriorem verò partē probō imprimis referendo, doctos Theologos & diligentes dogmatum Ecclesię inuestigatores (qui hanc nostrā disputationē fortasse legere voluerint) ad libros scribentium controuersias aduersus hæreticos: ibi enim varia dogmata reperient definita ab Ecclesia satis prudenti ac vero iudicio, satis superq; firma Scripturæ & Patrum auctoritate, & nihilominus testimonia Sacræ Scripturæ & Patrum, quibus nixa est Ecclesia ad eorum definitionem, non videntur plura, neq; clariora, quā quæ pro immaculata Cōceptione decernant. Verbigrat. Ecclesia iute optimo definiuit infantibus infundi gratiā, & aliās virtutes physicas in Baptismo. Characterē physicū imprimi á tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & ordine; B. Mariam fuisse sanctificatam in vtero; nunquam venialiter peccasse, gloriosam corpore & animo cœlos ascendisse: & tamen Scripturæ & Patrum testimonia consulantur, non inueniuntur clariora, vrgentiora, & numero plura pro prædictis dogmatibus, quam pro immaculata Beat. Mariæ Conceptione. Sicut ergo potuit definire & sapientissimè prædictas veritates, indeque colligimus, habuisse fundamentum sufficiens in Sacra Scriptura, traditione & Patribus; ita posset nunc definire immaculatam Conceptionem, indeque colligeremus Sacræ Scripturæ traditiones & Patrum testimonia in decursu huius disputationis allata, esse firmū fundamentum, vt illis ad prædictam definitionē nitentur: licet quādiu nõ accedit prædicta definitio, possint contrarij partis doctores sine nota aut censura aliter iudicare.

Dices esse latū discrimen inter allata exēpla & Cōceptionem; illa enim dogmata non fuerūt olim negata á cōmuni Patrum, & doctorum: propterea q; potuit Ecclesia ea definire nitens prædictis testimonijs: at verò immaculatā Conceptionem negarunt antiqui Patres & cōmuni doctorū. Vnde S. Bonav. in 3. dist. 3. art. 1. quæst. 2. dixit, *Omnes fere ita sentire.* Ne ego Ecclesia tot tantisque Patribus, & Theologis contradicat, & eos erroris conuincat, non audebit, neque poterit immunitatem Virginis Mariæ definire,

Sed hæc solutio facile refellitur, primò; Quia varia ex dōgmatibus relatis negata sunt à Patribus & doctōribus, licet non ab omnibus: infuso enim virtutem in Baptismo controuersa erat olim inter Theologos, vt patet ex cap. *Maiores* de Baptismo, & ex Clementina vnica de Summa Trinitate: Assumptio etiam B. Mariæ: & præterea euolatio animorum ad cælū ante diē Iudicij, multis Sacræ Scripturæ & Patrum testimonijs confirmatur, licet omnia habeant solutionem, vt ostendimus in opusculo de nouissimis. Secundo, quia si attendatur adducta in hac disputatione, vix est vnus ex antiquis Patribus, qui nget immaculatā Conceptionem, plurimi verò qui affirmant; quare non est cur Ecclesia arceri debeat à definiēda hac veritate, ne Patribus cōtradicat. Quod verò artinet ad doctōres Scholasticos, licet plurimi olim hanc immunitatē negauerint, quia minus attenderāt, quid Patres in hac parte docuerāt, multū huic auctoritati præponderat cōmunis ferè totius Ecclesiæ consensus, hoc nostris sæculo conspirans in assertionē immaculatæ Conceptionis, ita vt verisimiliter credatur doctōres antiquos, si nunc scriberent, non dissenturos; quare quod olim docuerunt, parum aut nihil monere nos debet, aut Ecclesiā à definitione retardare; adde, quod singularis deuotio, plausus populi Christiani, celebritas Conceptionis iā pridem instituta, clamare videntur, & suo quasi iure definitionem postulare: certè vix est aliud dogma definitum ab Ecclesia, quod ante definitionem tanta acclamatione receptum fuerit. Quod certè multū mouere debet Principes & Prælatos, vt hanc definitionē à Pontifice Summo enixè petant.

CAP. XXX.

Quis modus seruandus sit in disputationibus, libris, & concionibus de immaculata Conceptione Beat. Mariæ.

Pius 5. **S**umus Pontifex Pius V. in Motu, qui incipit *Super Specula*, vt disidētēs vtriusq; partis huius controuersię assertores pacaret, Motu proprio edito pridie Kalendas Decēbris anno 1570. nō solū innouauit quę à Sixto III. in Extra uag.

uag. Graue nimis, & à Trident. stabilita fuerant, sed etiā addidit nonnulla præcepta, quæ ipsius Pontificis verbis referemus, vt illorum declaratio fidelior sit. Sic ergo habet Motus præfatus. Per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo popularibus concionibus, vel vbiunque promiscua virorum, & mulierū multitudo conuenire solet, de huius controuersia alterutra parte disputare rationibus, vel doctōrum auctoritate, asserendo propriam sententiā, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa questione cuiusvis pietatis, aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dicere præsumat. Statimque subijcit pœnas suspensionis, priuationis dignitatum, & inhabilitatis ad eas obtinendas.

Imprimis ergo prohibet Pontifex disputationem de hac controuersia in concionibus, vel vbi est promiscua mulierum, & virorū multitudo. Circa quod aduerte in hac lege, quippe quæ prohibitiuā est, propriè accipiendum esse nomen *Disputatio*, prout significat quoddā spirituale bellū, & concertationē. Prohibetur ergo solum in concione, aut coram multitudine virorū aut mulierum proponere vtranq; sententiā, & vtriusq; argumenta atq; solutiones partis aduersæ; non autem prohibetur declarari Virginē fuisse Cōceptā sine originali, & adduci argumenta auctoritatis, & rationis, quibus ea veritas nititur, proponiq; principia, ex quibus possint etiā indocti deducere solutiones argumentorum partis oppositæ. Imo cū in hac etiam re sit paruitas materia, sicut & in alijs, qui vnū argumentū breuissimè afferret & solueret, non peccaret saltem grauiter, & consequenter non incurreret pœnas à Pontifice inflictas.

Faciunt pro veritate huius declarationis: Caietan. 2. quæst. 10. artic. sept. vbi docet, disputationem formaliter acceptam consistere in adductione argumentorum pro vtraque parte, & id tantum prohiberi illis, quibus Iura vetant cum infidelibus, aut coram illis disputare: & Petrus Comitulus libr. sext. Responsonum moralium quæst. 40. vbi refert concionatorem quendam fuisse delatum, vt violatorem Motus Pij Quinti, eo quod probasset in concione immaculatam Conceptionem, & subdocuisset, quomodo infirmari possent argumenta contraria, quamvis eorum cōm memoratiōne prudens subter fugerit: ipsumque Comitolum de hoc consultum respondisse cum alijs, Motum Pij Quinti non fuisse violatum à præfato conciona-

cionatore: *Quia, inquit, Motus solum prohibet, ita disputare, ut argumenta utriusq; partis proponantur, & refutatio illorum sit diuersa à confirmatione. Neq; ille dicitur proprie refellere, aut refutare, qui aut aduersarij argumenta dissimulat, aut non adducit, non dissoluit.* Et quoniam hæc responsio merito placuit iudicibus concionator liber euasit.

Deinde circa illam particulam *Motus, Vbi promiscua multitudo virorum aut mulierum conuenire solet.* Notandum est, duas aut tres mulieres v. g. aut totidem viros non sufficere, vt coram illis non liceat de hoc argumento differere, nam id non sufficit ad multitudinem: & cum Motus iste sit pœnalis accipienda sunt illius verba in sensu proprio iuxta generalè regulam Canonistarum. Consequenter etiam inferitur, non sufficere solum virorum concursum, vt coram illis non liceat ex vi huius motus differere, quia prohibitio solum extenditur ad locum, vbi simul sunt viri, & mulieres: & reuera in eo loco est specialis ratio, ob quam debuit à Pontifice prohiberi disputatio, mulierum enim minor capacitas & maior animi mobilitas generare possunt maiora in commoda, quam si soli viri conuenirent: non enim sine causa tantus Pontifex de solis viris non est locutus.

Tertio cum prohibetur scribere aut dicere vulgari sermone aliquid spectans ad conceptionem, intelligendum est si id fiat disputando, & controuersiam hanc propriè agitando iuxta supra dicta: nam si solum scribantur, aut typis mendantur conciones, vel discursus vulgari sermone eo modo, quo concionatoribus prædicare licitum esse supradiximus non erit cõtra Motum, nam eadem est vtriusq; ratio. Quare sicut non est contra Motum contionari aut agere de immaculata conceptione vulgari sermone, dummodo non sit formalis, & propria disputatio, ita neq; contra illum erit scribere, vel dicere eodem modo, scilicet absq; propria, & formalis disputatione: atq; id satis declarat consuetudo, quæ est optima legi interpret, innumera enim eius modi scripta vulgari sermone in lucem prodierunt, & modo, & temporibus prætetitis.

Ad Articulum 3. quæst. 81. secundè S. Thomæ.

Dispu. IIII. De singularitate privilegij immunitatis B. Mariæ.

CAP.

An aliquis vir aut fœmina præter Beat. Mariam præseruari potuerit, & re ipsa præseruatus fuerit ab originali.

QUOD AD CHRISTVM dominum spectat, iam ostendimus in secunda disputatione, non ex privilegio, sed ex natura filij Dei non habuisse originale. Loquendo ergo de puris hominibus sexus virilis aut fœminei non dubium est, quin ex absoluta potentia potuerit Deus aliquos, imo & plures præseruari ab originali, sicut potuit Beat. Mariam. Quare solum superest expendendum an de communi lege, & re ipsa hoc privilegium alicui alteri concedi potuerit, seu quod idem est, re ipsa concessum fuerit.

2 Ratio dubitandi est, non deesse doctos Theologos, qui affirmant, aliquos sanctos ut B. Ioanem Baptistam præseruatos fuisse ab omni peccato actuale: inde enim inferitur præseruari debuisse, imo & præseruatos esse ab originali. Nam teste S. Augustino lib. 5. contra Iulianum, qui non habet peccatum actuale, eo ipso creditur non habuisse originale, ut in disp. 3. cap. 10. sect. 3. retulimus.

3 Dicendum tamen est, nullum purum hominem, excepta Beat. Maria fuisse præseruatam ab originali peccato. Hæc assertio est S. Thomæ in præfatio art. 3. & omnium Theologorum nemine dissentiente. Probat, quia Sacra Scriptura, Concilia, & Patres docent, omnes puros homines, qui ab Adamo per feminealem rationem descendunt, concipi in peccato originali; nec ullum est fundamentum, quo nitamur ad excipiendum aliquem præter B. Mariam, cui hoc privilegium debuit esse singulare, sicut & dignitas matris Dei. Ex quo etiam inferitur, de lege communi fuisse impossibile aliquem alium præseruari: nam legem communem hic appellamus decretum, quod Deus re ipsa habuit. Constat autem habuisse decretum efficax nullum alium virum, aut fœminam excipiendi: Ergo ex lege communi nullum alium potuit excipere: alioqui potuisset sibi ipsi, suorum, efficaci decreto esse contrarius, quod est planè absurdum.

4 Ad rationem dubitandi, tam B. Ioannem Baptistam, quam

quam cæteros puros homines habuisse saltem aliquod peccatum veniale, vt bene probat Suarez. 3. p. tom. 2. disp. 23. sect. 4. agens de S. Bap̄tista, docentq; S. August. lib. de Nat. & grat. cap. 36. & S. Anselm. de Conceptu virginali cap. 16. Itaq; etiã in hac parte singulare est Virginis priuilegium, & quamuis nonnulli authores non improbabiler dicant, aliquos Sanctissimos viros caruisse omni peccato actuali, non ideo licet affirmare eosdem caruisse originali, quia ad affirmandum primum est aliquod fundamentum, quod non est ad affirmandum secundum: nemo enim catholicus id hætenus ausus est affirmare, sed omnibus mentibus infedit immunitatem ab originali esse singularissimam priuilegiũ, quod, si alicui concessum fuerit, non nisi B. Mariã concessum sit.

C A P. II.

Quam certum sit, nullum purum hominem fuisse immunem ab originali, excepta B. Maria.

SANCTUS THOMAS in hoc articulo 3. *Dicendum*, inquit, *quod secundum fidem Catholicam firmiter est tenendum, quod omnes homines præter solum Christum ex Adam deriuati peccatum originale ex Adam contrahunt.* Quæ verba ita explicat Caietanus, vt ad fidem solum pertineat, omnes puros homines ex vi suæ conceptionis esse obnoxios peccato originali, non autem quod illud re ipsa contrahant, sed hæc explicatio mihi valde displicet. Et Valencia tomo 2. disp. 6. q. 11. puncto. 2. §. Verum hæc opinio. non immerito affirmat, eam neq; esse satis solidam, neq; tutam. Etenim si ex fide certum non est, omnes concipi in peccato originali, non contabit sufficenter ex diuina reuelatione traditio peccati originalis ad omnem Adami posteritatem, quod planè videtur contra Apostolum ad Rom. 5. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intravit.* Et contra sacra concilia decernentia omnes homines concipi in peccato. Vnde Tridentinum sess. 5. in decreto de peccato originali asserens, Adamum solam peccatam, & non culpam transfudisse in omne genus humanum.

Existimo ergo ex fide diuina certum esse, omnes puros homines, excepta B. Maria, contraxisse peccatum originale. Hæc est S. Thomæ sententia in prædicto articulo, quamuis

uis de B. Virgine nihil dicat. Valencia quoq; adductus supra §. Ad secundam nostram assertionem amplectitur, & Bandelus in suo tractatu cap. 38. dixit fore hæreticum illum, qui affirmaret Sact. Ioan. Baptistam, aut Apostolos non habuisse peccatum originale. Et in eodem sensu Suarez adductus cap. præcedenti dixit, esse omnino certum Beat. Ioan. Baptistam conceptum fuisse in originali.

3. Probatur, quia Sacra Scriptura diserte testatur, omnes homines contraxisse originale, & id ipsum definiunt Sacra Concilia, & constanter affirmant omnes Patres, omnesque fideles. Ergo ea propositio generalis est certa secundum fidem. Ergo certitudo eius verificari debet in singularibus; non potest autem verificari, si certitudine fidei non sciremus omnia singularia comprehensa eo termino generali, & distributiuo, contrahere originale. Sed non est singulare quod eo termino non comprehendatur præter illud, quod ipsa ecclesia, aut Patres, & graues doctores iudicauerunt non comprehedi, nempe præter B. Virginem. Ergo ex fide certum est, omnia singularia naturæ humanæ communi modo propagata præter B. Virginem, incurrere originale.

4. Dices, propositiones generales Sacra Scriptura habere posse, & solere suas exceptiones. Ergo idem dicendum erit de prædicta propositione. Ergo qui diceret, priuilegium, & exceptionem Virginis extendi etiam ad alios puros homines non sentiret contra fidem, sed ad summum esset audax, aut temerarius, quia sine fundamento fingeret exceptiones. Resp. antecedens esse verum, sed ad exceptiones admittendas requiri firmum aliquod fundamentum, sine hoc enim retinent testimonia Scripturæ suam vim, ac proinde certitudinem, quam verba præferunt: & quoniam ad excipiendam aliam personam creatam in natura humana à lege generali Sacra Scripturæ testantis transfusione peccati originalis; nullus est firmum fundamentum; imò omnes supponunt cõtrarium; retinet ea lex suam vim cõprehendendi omnes, ac proinde præbetur nobis certissimum iudicium ad id priuilegium hoc nulli alteri fuisse concessum. Et sanè nisi hoc modo accipiantur testimonia Sacra Scripturæ, infans getur robur eorum; & de quouis pro libito diceretur sine hæc re illum fuisse immunem ab originali.

Epilogus huius libri de immaculata Conceptione.

Imponamus huic tractationi finem, complectentes breuissimè omnia, quæ longo sermone prosecuti sumus, vt & memoriæ firmius adhæreant, & simul ob oculos ponantur fundamenta firmissima, quibus nititur sententia, quæ affirmat. Beat. Mariâ fuisse ab originali culpa præseruatam.

Imprimis ergo Deus optimus Maximus condidit Adamum, & Eam decoratos originali iustitia, quæ si habitualiter consideretur, complectitur primo habitum gratiæ infusum animæ simul cum virtutibus, ac donis intellectum & voluntatem decorantibus. Secundo donum supernaturale impressû appetitui corporeo, ut esset omnino subditus rationi. Tertio mirabilem omnium consensionem, præseruationem à morte, à molestijs & ærumnis quibuscunq;. Si autem actualiter consideretur, consistit in actibus virtutum supernaturalium, quibus hominis animus Deum agnoscebat, & reuerebatur, & corpus ipsi animo ad nutû obediabat.

Deinde iustitiam hac ea lege, & conditione primus noster parens accepit, ut quandiu Deo obediens esset, eam sibi, & posteris conferuaret: si autem violaret præceptum non comedendi fructum ligni veriti, & sibi, & posteris perderet: quam legem Deus illi manifestauit, & expressè cum illo hoc pactum iniuit, quod dum violauit, & sibi, & posteris iustitiam omnino vsq; ad fidem amisit, & à summa felicitate ad infelicem conditionem deturbatus est.

Tertio, inde ortum habuit, vt ab Adamo peccatore ad posteros eius verum aliquod peccatum, quod originale appellatur, deriuatum sit, quod quidem in singulis infantibus inest proprium, & ea ratione dicitur, & est voluntariû, quatenus posita lege supra explicata Adamus nomine omnium posterorum diuinum mandatum transgressus est, & proinde eius transgressio ad omnes pertinuit, & ad singulos descendit, cum generatur. Consistit autem hoc originale peccatum in priuatione iustitiæ originalis actualis, vel in ipsomet actuali peccato Adams, quatenus ad posteros moraliter transfusum in singulis moraliter existit, & perseuerat,

rat, donec per aliquod remediû diuinè institutû tollatur.

4 Quarto. Huius peccati grauitas minor est in singulis posteris Adams, quâ cuiuscunq; peccati mortalis personalis, sed maior quam venialis. Effectus illius sunt priuatio gratiæ, & habituum infusorum, penalitates huius vitæ, æterna carentia diuinæ visionis, si ante mortè non deleatur, detrusioq; in perpetuum arcerè Lymbi. Vnde post diem Iudicij non exhibent infantes, quanquam hoc nullum actualem dolorem inferet illis. Subiectum verò immediatum originalis est animæ essentia, licet inde ad potentias aliquo modo deriuetur.

6 Quinto. Peccatû hoc nec deriuatum est, nec deriuari potuit ad Christum D. vt homo est, quippe qui nec ab Adamo descendebat per semen virile, (id quod ad transfusionem peccati originalis requirebatur) nec suapte natura descendere potuit illa sacratissima Humanitas. Vnde quasi suo iure libera erat ab originali, licet non sine Dei beneficio. Præcipue autem aberat ab illa hoc peccatû propter vnionem ad verbum, quæ illam maximè sanctificabat, & quâuis omnes pœnas originalis non subierit Christus D. ob suam culpam, perpeffus est aliquas propter nostrâ peccata: & vt pati posset, non habuit originalem iustitiam, quatenus impassibilitatem conferebat.

7 Sexto. Quoniâ B. Virgo Maria electa est à Deo, vt in eius castissimis visceribus Filius Dei Incarnatus conciperetur, ipsa quoque à suâ Conceptionis exordio cœlestibus benedictionibus præuenta est. Nam quâuis ex legitimo vsu matrimonij, quod inter Beatos Ioachimû, & Annam contractû est, fuerit Concepta; mirabilia nihilominus in ea gignenda patrata sunt: nam & parentes steriles eam genuerunt, & absque vlla inordinata delectatione coerunt, & in eadem die nimirum octaua Decembris nò solû peracta est, & in eadem die ciuissimè Virginis Conceptio, quatenus consistit in comprehensione, & retentione seminis prolifici intra vterum maternum, sed etiâ quatenus includit perfectam corporis formationem, & rationem animæ rationalis, accelerante spiritu diuino illud opus, quod in alijs fœminis peragitur octoginta dierum intervallo.

8 Septimò. Atque ex hac Spiritus diuini operatione mirabili prouenit, vt corpus B. Mariæ fuerit eximie pulchritudinis,

nis, qua omnes omnino scēminas etiā intra hanc speciem humanā possibiles superaret: & non solum corporea quādā luce facies enteret, sed etiā peculiari ratione totum esset purū, atque sanctum: quippe quod non solum fuit domicilium animæ perfectissimæ, quoad naturalia, sed etiā purissimę ab originali peccato, ita vt ab ipso puncto creationis illius, & infusionis in corpus mundissima fuerit, & priuilegium a Deo obtinuerit, vt maculā peccati, quam ceteri puri homines incurrunt, non contraxerit.

Octauo. Et quidem priuilegiū istud tantæ Virgini fuisse concessum, sexdecim argumenta omnino persuadent. Primum, auctoritas Sacræ Scripturę. Secundum, doctrina Apostolorum. Tertium, auctoritas Ecclesię celebrantis festum Conceptionis. Quartum, Concilia generalia. Quinto, decreta Summorum Pontificum. Sextum, doctores Ecclesię Latinę. Septimum, alij Patres eiusdem Ecclesię. Octauum, quā plures Patres Gręci. Nonum, reuelationes sanctę Brigittę. Decimum, auctoritas Scholasticorū, cui Societas Iesu vniuersa subscribit. Vndecimum, consensus fere totius populi fidelium. Duodecimum, singularis plausus hisce mensibus in celebrandā Conceptione. Decimum tertium, consensus omnium sæculorum a Christi D. Aduentu. Decimum quartum, dignitas Matris Dei. Decimum quintum, præcellentia Virginis Marię super omnes Angelos. Decimum sextum Omnipotentia, Sapientia, & Amor Dei.

Nono. Est autem perfacilis modus tuendi hanc Virginitatis præseruationem, si dicamus, in ipso puncto, quo eius animā creata est, & in corpus infusa, decoratā fuisse cęlesti dono gratiæ sanctificantis, cum qua incompatible est quoddam que peccatum mortale, quale est originale.

Decimo. Sed quoniam tantam Virginitatem decet omnis puritas, iure optimo censerit potest, & debet, eam non solum non contraxisse originale, sed nec illi fuisse proprię obnoxiam, ac proinde nec in Adamo peccasse. Id quod non solū graues Theologi sentiunt, sed etiā ex Sanctis Patribus, & optimis rationibus efficaciter deducitur, atque ipsius supremi Quęstionum fidei Consilij autoritate declaratū est, liberē posse defendi, subscribentibus innumeris penē, grauissimisque doctoribus, & Academicis Complutensibus, Granatensibus, Oslunensibus, & Biaccensibus.

Vnde-

12 Vndecimo. Nec obstant immaculatæ Conceptioni B. Marię, eiusque immunitati a proprio debito contrahendi originale, generales locutiones Sacrę Scripturę affirmantis omnes concipi in peccato, & in Adamo peccasse: nam generales istę regulę exceptionem in Matre Dei patiuntur.

13 Nec testimonia Patrum, quippe præfacilē explanationē habent nam primo, cum solum Christum Dominum dicunt immunem ab originali, loquuntur de immunitate ex natura rei, non vero excludunt illam, quę competit Virgini ex priuilegio. Secundo, cum dicunt Virginitatem fuisse mundatam, nomine emundationis significant præseruationem. Tertio, cum carnem Christi Domini dicunt venire ex carne peccati, vel peccatrice, agunt de natura humana vitata in Adamo, non de culpa B. Marię. Quarto, si aliquis B. Virgini tribuit originale, aut saltem debitum contrahendi illud, vnus aut alter est, qui merito debet omitti propter multos alios qui a nobis sunt.

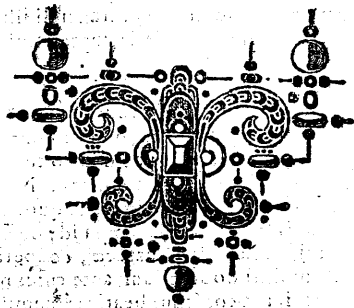
14 Duodecimo. Nec etiam obstat, Virginitatem fuisse redemptam, quia ut verē, & proprie, dicatur redempta redemptione præseruatiua, satis est quod ex modo supra Conceptionis debuerit comprehendere sub lege, & pacto inito cum Adamo nisi ob speciale priuilegium fuisset exempta. Nec denique obstat, Virginitatem caruisse iustitia originali, quoad effectū impassibilitatis, & immortalitatis: quia id non fuit in B. Marię pœna peccati, fed conditio naturę, cooperatio ad redemptionem, & similitudo ad filium, ante cuius mortem nõ decuit ipsam mori, aut consequi beatitudinem, sed post aliquos annos a filij gloriosa Ascensione, in quibus iam baptizata cęlesti eucharistię pane sapsissimē refecta est.

15 Decimo tertio. Sententia immaculatam conceptionem affirmans, non est absolute de fide, sed ramen verissima potest, satis probabiliter ratione censerit moraliter hoc nostro sæculo certa, & euidēs: pro cuius honore, & pietate, qui moreretur, martyr esset: imo & ille, qui certus existens de immaculata Conceptione mortem absolute pro eius veritate tuenda subiret. Et quamuis nõdum veritas hæc sit definita, potest definiti, seruatis interim quę circa disputationes, cōclusiones, & libros a Pio quinto præscripta sunt.

16 Ad extremum, Præseruatio hæctenus explicata singularis-

simum est B. Mariæ privilegium, quod ex fide certum est, nulli alteri fuisse concessum, quam Matri Dei: cui consilio eius, Patre, & Spiritu sancto sit sempiterna laus: cuius nec non & Romane Ecclesie quicquid hactenus scripsimus, subiectum volumus.

F I N I S.

DISPVTATIONVM,
ET CAPITVM.

DISPVT. PRIMA.

CAP. I. Primos parentes generis humani iustitia originali, & Gratia decoratos fuisse, cum primū à Deo creati sunt. Fol. 1.

CAP. II. Quid iustitia origin. contulerit primis parentibus. fol. 2.

SECT. 2. De causa immortalitatis, & impassibilitatis primorum parentum. 3.

SECT. 3. De donis actualibus iustitiæ originalis. 5.

CAP. III. Qua lege, & conditione primii parentes iustitiã originalem acceperint. 5.

CAP. IIII. Cuius speciei, seu malitiæ fuerit primorum parentum peccatum. 7.

CAP. V. Vtram ab Adamo ad posteros deriuatum fuerit, & nunc derinetur aliquod verum peccatum, quod originale appellatur. 10

CAP. VI. Explicatur modus, quo ab Adamo ad posteros verum, & proprium peccatum deriuatur. 12.

CAP. VII. Proponuntur, & diluuntur obiectiones. 13.

CAP. VIII. Explicatur quantum sit grauitas peccati originalis, quod ab Adamo ad posteros deriuatur. 15.

CAP. IX. In quo constituta sit essentia peccati origin. 17.

SECT. II. Statuitur communis & vera sententia, quæ affirmat originale peccatum constitutum esse in priuatione iustitiæ originalis. 19.

SECT. III. Reijcitur explicatio illorum, qui peccatum originale constitutum in priuatione iustitiæ originalis habitualis. ibi.

SECT. IIII. Vera explicatio communis sententiæ tā ratione, quā auctoritate probatur. 20.

CAP. X. An si primus pater non comederet fructum arboris vitæ, sed alia præcepta violaret, transfunderetur peccatum in eius posteritatem. 23

CAP. XI. De causis peccati originalis. 25.

CAP. XII. Explicantur variae difficultates circa modum, quo postero Adamo contraherent originale in alijs euentibus. 28.

CAP. XIII. De pœnis peccati originalis in hac vita. 29.

CAP. VLT. De pœna pueris in originali decedentibus infligenda in altera vita. Et de loco, in quo futuri sunt post diem Iudicij. 30.

- DISPVT. II.
 CAP. I. Christum D. fuisse omnino immunem ab originali peccato. 32.
 CAP. II. Vtrum immunitas Christi D. ab originali fuerit naturalis, ac necessaria: an vero liberalis, & gratuita? 35.
 CAP. III. An Christus D. ex absoluta potentia cōtrahere potuerit culpam originalem. 36.
 CAP. IIII. An, & quomodo Christus D. passus fuerit pœnas peccato originali debitas. Vbi an habuerit iustitiam originalem? 37.
 DIPVT. III.
 CAP. I. An B. M. naturali, an potius supernaturali modo concepta fuerit ex vsu legitimi matrimonij sanctorum Iochimi, & Annæ. 38.
 SECT. I. Præmittitur ea, quæ certa omnino sunt. 39.
 SECT. II. An conceptio B. M. acciderit octaua die Decēbris: indeque colligatur eâ peculiari alia ratione fuisse supernaturalem. ibi.
 SECT. III. Respondetur ad argumenta primæ, & secundæ sententiæ, quatenus dictis obstat possunt. 42.
 CAP. II. De naturali pulchritudine corporis, & animæ collatæ B. M. in sua conceptione: vbi an caro eius ante animationem habuerit aliquam sanctitatem. 44.
 SECT. II. Descriptio B. M. & corporis splendor planè singularis. 46.
 SECT. III. An & quatenus caro B. V. ante infusionem animæ rationalis habuerit sanctitatem. 47.
 CAP. III. An B. V. M. concipi potuerit absque peccato originali. 49.
 CAP. IIII. Relatis contrariæ partis authoribus, statuitur B. M. Deigenitricè sine macula originalis. culpæ fuisse conceptam. 49.
 CAP. V. Argumentum Primum pro immaculata Dei genitricis Conceptione petitum ab autoritate S. S. 50.
 CAP. VI. Argumentum Secundum pro immaculata cōceptione ex doctrina Apostolorum. 53.
 CAP. VII. Argument. 3. Pro immunitate B. M. ab originali, petitum ex autoritate Ecclesiæ celebrantis festum Conceptionis. 55.
 SECT. II. Quid nonnulli Doctores putent celebrari ab Ecclesia Catholica sub nomine Cōceptionis B. M. 57.
 SECT. III. Perspicue demonstratur Catholice celebrari festum Conceptionis B. M. quatenus significat immunitatem, seu præseruationem illius à pecc. originali. 58.

- SECT. IIII. Quàm efficax argumentum pro immaculata Conceptione desumatur ex Doctrina Sectionis præcedētis. 60.
 SECT. V. Proposita duplici obiectione, declaratur amplius efficacia argumenti desumpti ab auctoritate Ecclesiæ. 61.
 CAP. VIII. Argument. 4. pro immaculata Cōceptione ex Concilijs Generalibus. 62.
 CAP. IX. Argumentum 5. pro immaculata Conceptione, ex Decretis summorum Pontificum. 64.
 CAP. X. Argument. 6. pro immaculata Conceptione petitum ab autoritate sex Doctorum Ecclesiæ Latine. 65.
 Testimonium S. Ambrosii. ibi.
 S. Hieronymi. testimonium. 67.
 Testimonium S. Augustini. ibi.
 Testimonium S. Gregor. 68.
 Testimonia S. Thom. & S. Bonaventuræ. 67.
 CAP. II. Argumentum 7. pro immaculata Cōceptione ab autoritate aliorum Parrum Ecclesiæ Latine. 69.
 §. 1. Sanctus Cyprianus. ibi.
 §. 2. S. Hilarius, S. Ildesonus, S. Isidorus. 70.
 §. 3. S. Anselmus. ibi.
 §. 4. S. Bernardus. ibi.
 §. 5. Aliorum Patrum Latino-rum testimonia. 73.
 CAP. XII. Argumentum 8. pro immaculata Conceptione ab autoritate Patrum Græcorum. 74.
 CAP. XIII. Argumentum 9. pro immaculata Conceptione, ex reuelationibus S. Brigittæ. 75.
 CAP. XIII. Argument. 10. ab auctoritate Scholasticorum. 76.
 CAP. XV. Appendix capituli præcedentis, seu enumeratio Scriptorum Societatis Iesu, qui Conceptionem immaculatam tuerentur, & huius ordinis affectus erga hoc B. Mariæ privilegium. ibi.
 CAP. XVI. Argument. 11. pro immaculata cōceptione ex consensu totius ferè populi fidelium. 78.
 CAP. VII. Argument. 12. Singularis fidelium plausus hinc Mensibus in celebranda immaculata B. M. conceptione. 80.
 CAP. XVIII. Argument. 13. seu Appendix capitulum præcedentium, in quo nectitur Catena sanctorum Patrum, & Doctorum, qui ab exordio nascētis Ecclesiæ in singulis sæculis immaculatam conceptionem testati sunt, aut illi multum fauerunt. 81.
 CAP. XX. Ceteræ rationes pro immaculata B. M. conceptione breuiter afferuntur. 86.
 CAP. XXI. Declaratur facilis modus, quo B. M. præseruata fuit à pecc. origin. 88.

- CAP. XXII. An immunitas B. M. à peccato originali colligi possit ex eo, quod in Adamo non peccauerit, nec debitum contrahēdi culpā originālē incurrerit. 89.
- SECT. II. Virginem Deip. nō peccasse in Adamo, neq; ex vi suæ Conceptionis fuisse propriè loquendo obnoxia pecc. orig. probabilior sententia fert. 90.
- SECT. III. Sententia hæcenus explicata probatur auctoritate Patrum. 92.
- SECT. IIII. Quā probabiliter B. M. in Adamo nō peccasse, rationibus persuadetur. 94
- CAP. XXIII. Proponitur, & diluitur prima obiectio cōtra immaculatam B. M. conceptionē ex testimoniis S. S. 59
- CAP. XXIII. Proponitur, & diluitur secūda obiectio cōtra immaculatam Conceptionem, & Patrum Ecclesiæ testimonijs. 97.
- CAP. XXV. Diluitur tertia obiectio, & ostenditur, B. M. fuisse proprio, & perfectissimo modo redemptā. 103
- CAP. XXVI. Diluitur quarta obiectio petita ex eo, quod B. V. non habuerit in sua cōceptione iustitiā orig. 105
- CAP. XXVII. Diluitur quinta obiectio, ex eo quod B. V. Baptismū Christi D. susceperit. 108.
- CAP. XXVIII. Diluitur sexta
- obiectio contra immaculatam Conceptionē, petita ex eo, quod si Virgo ante mortem Christi obiisset, deferretur ad Lymbū Patrū. 110
- CAP. XXIX. Præmittuntur plura, quæ obiicit Bædelus, quia ex dictis satis superq; constat solutio. ibi.
- CAP. XXX. An, & quanta sit certitudo sententiæ affirmatis, B. M. fuisse ab origi. peccato præseruatam. 111
- CAP. XXXI. An foret censendus martyr, qui mortem subiret pro veritate immaculatæ Conceptionis. 115
- CAP. XXXII. An Ecclesia vel summus Pontifex possit de finire etiā in hoc nostro sæculo B. M. fuisse immunem ab originali. 116
- CAP. XXXIII. Quis modus seruandus sit in disputationibus, libris, & concionibus de immaculata cōceptione B. M. 118

DISPVT. IIII.

- CAP. I. An aliquis vir aut femina præter B. M. præseruari poruerit, & re ipsa præseruatus fuerit ab origin. 120.
- CAP. II. Quam certam sit, nullum primum hominem fuisse immunē ab originali, excepta B. M. 120.
- CAP. III. Epilogus huius libri de immaculata Conceptione. 121